

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA BĘDZINA NA LATA 2024-2034 - projekt

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Będzina na lata 2024 – 2034 został opracowany na zlecenie Miasta Będzin przez firmę:

Instytut Badawczy IPC sp. z o.o.

ul. A. Ostrowskiego 9,

53-238 Wrocław

www.instytut-ipc.pl

w składzie autorskim:

Daria Bojanowicz

Marek Karłowski

Damian Śliwiński

Monika Miara

Kinga Wójcik

Przy udziale pracowników Urzędu Miejskiego Będzina i Jednostek Organizacyjnych Miasta.

Spis treści

1. Wprowadzenie	6
2. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji	8
2.1. Pogłębiona diagnoza podobszaru rewitalizacji Śródmieście	9
Sfera społeczna	9
Sfera gospodarcza.....	20
Sfera środowiskowa	21
Sfera przestrzenno-funkcjonalna	24
Sfera techniczna	44
2.2. Pogłębiona diagnoza podobszaru rewitalizacji Stare Warpie	45
Sfera społeczna	45
Sfera gospodarcza.....	48
Sfera środowiskowa	49
Sfera przestrzenno-funkcjonalna	50
Sfera techniczna	52
2.3. Pogłębiona diagnoza podobszaru rewitalizacji Ksawera	56
Sfera społeczna	56
Sfera gospodarcza.....	58
Sfera środowiskowa	60
Sfera przestrzenno-funkcjonalna	60
Sfera techniczna	63
2.4. Pogłębiona diagnoza podobszaru rewitalizacji Łagisza.....	67
Sfera społeczna	67
Sfera gospodarcza.....	69
Sfera środowiskowa	70
Sfera przestrzenno-funkcjonalna	70
Sfera techniczna	71

2.5. Pogłębiona diagnoza podobszaru rewitalizacji Grodziec	74
Sfera społeczna	74
Sfera gospodarcza.....	79
Sfera środowiskowa	80
Sfera przestrzenno-funkcjonalna	81
Sfera techniczna	84
2.6. Analiza problemów, potencjałów i potrzeb rewitalizacyjnych	88
3. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji	99
4. Cele i kierunki rewitalizacji.....	100
5. Opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	103
5.1. Lista planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	103
5.2. Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, realizujących kierunki działań	179
6. Mechanizmy integrowania działań rewitalizacyjnych	185
7. Szacunkowe ramy finansowe realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji	201
8. Struktura zarządzania realizacją GPR, ze wskazaniem kosztów zarządzania i ramowym harmonogramem realizacji GPR.....	209
8.1. System realizacji	209
8.2. Monitoring i ocena aktualności GPR	215
8.3. System wprowadzania zmian w reakcji na zmienność otoczenia	221
9. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych w proces rewitalizacji	222
9.1. Procedura uspołecznienia na etapie przygotowania programu rewitalizacji	225
9.2. Procedura uspołecznienia na etapie realizacji programu rewitalizacji	229
10. Powiązania Gminnego Programu Rewitalizacji z regionalnymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi.....	231
11. Powiązania Gminnego Programu Rewitalizacji z dokumentami strategicznymi gminy	246
12. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach dotyczących zasobu mieszkaniowego	249

13. Wskazanie, czy na obszarze rewitalizacji ma zostać ustanowiona Specjalna Strefa Rewitalizacji.....	251
14. Wskazanie sposobu realizacji GPR w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego.....	252
14.1. Wskazanie zakresu niezbędnych zmian w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy	252
14.2. Wskazanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego koniecznych do uchwalenia albo zmiany	253
15. Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji	255
16. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko	259
17. Spis map, tabel, wykresów, zdjęć.....	262

1. Wprowadzenie

Gmina Będzin przystępuje do przeprowadzenia rewitalizacji zgodnie z zapisami ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. (Dz.U. 2024 poz. 278).

Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji.

W przypadku, gdy gmina zamierza podjąć się rewitalizacji, Rada Gminy wyznacza, w drodze uchwały, obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji. Obszar zdegradowany to część gminy znajdująca się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz innych negatywnych zjawisk, w tym gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych.

Obszar rewitalizacji to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację.

Obszar rewitalizacji:

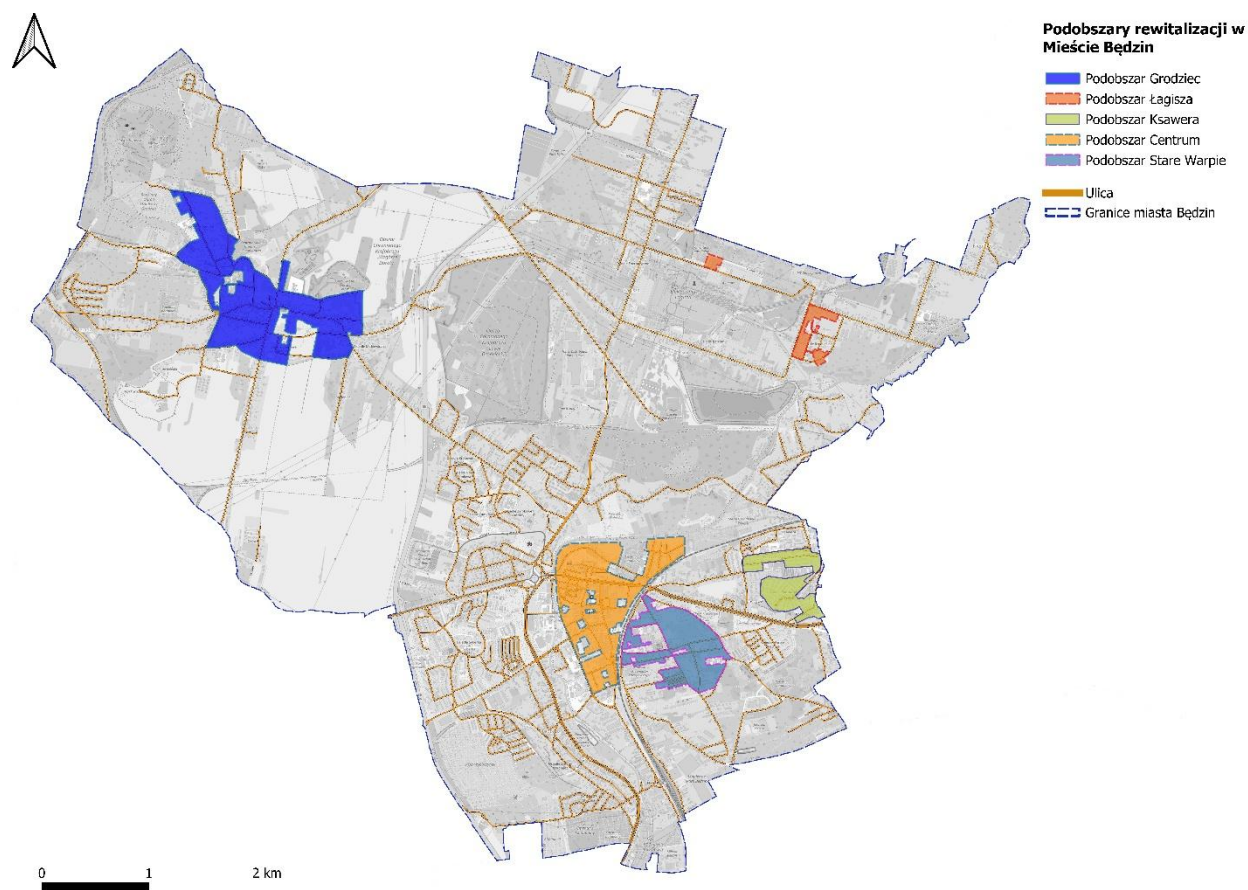
- ⇒ nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy,
- ⇒ oraz zamieszkanym przez więcej niż 30% mieszkańców.

Zgodnie z **Uchwałą Rady Miejskiej Będzina Nr V/35/2024 z dnia 25 września 2024 r. wyznaczono obszar zdegradowany oraz obszar rewitalizacji w Mieście Będzin**. Obszar rewitalizacji składa się z pięciu podobszarów, których granice przedstawiono na mapie będącej załącznikiem do niniejszego dokumentu: podobszar rewitalizacji Śródmieście, podobszar rewitalizacji Stare Warpie, podobszar rewitalizacji Ksawera, podobszar rewitalizacji Łagisza, podobszar rewitalizacji Grodziec. Tereny te obejmują oprócz terenów zamieszkałych, także obszary niezamieszkałe, m.in. takie jak nieużytki, tereny rolnicze, tereny zielone, leśne, tereny sportu i rekreacji, tereny przemysłowe.

Na mocy **Uchwały nr VI/49/2024 Rady Miejskiej Będzina z dnia 30 października 2024 r. przystąpiono do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Będzina na lata 2024-2034**.

W niniejszym dokumencie zaprezentowano szczegółową, pogłębioną diagnozę problemów i potencjałów obszaru rewitalizacji w mieście Będzinie. Uzasadnia ona także konieczność podejmowania działań na wyznaczonym obszarze rewitalizacji.

Mapa 1. Obszar rewitalizacji w Mieście Będzin

Źródło: opracowanie własne

2. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji

Pogłębioną diagnozę obszaru rewitalizacji przeprowadzono z wykorzystaniem różnych metod badawczych (analiza danych zastanych, badania jakościowe oraz badania ilościowe). W pierwszej kolejności pozyskano szeroki zasób danych statystycznych oraz jakościowych z publicznych baz danych. Źródłem danych były:

- dane statystyczne z ogólnodostępnych rejestrów i baz danych,
- dane pozyskiwane w wyniku analizy dokumentów miejskich, strategii i programów,
- dane przekazywane przez Urząd Miejski w Będzinie oraz jego jednostki organizacyjne, w tym wydziały Urzędu Miejskiego, obecne na terenie miasta inne istotne jednostki i podmioty (np. policję).

W dniach 10-13.04.2025 r. odbył się sondaż uliczny przeprowadzony wśród mieszkańców wyznaczonych podobszarów rewitalizacji, w trakcie którego istniała możliwość wyrażenia swojej opinii na temat problemów, potencjałów podobszarów rewitalizacji oraz wskazania pożądanych inwestycji. W badaniu udział wzięło 309 mieszkańców.

Miejsca, w których prowadzony był sondaż uliczny:

- **Podobszar Śródmieście** (Plac Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej, Plac 3 Maja, ul. Małachowskiego)
- **Podobszar Ksawera** (teren przy przychodni Promed – ul. Siemońska, ul. Żwirki i Wigury, teren przy basenie miejskim – ul. Siemońska)
- **Podobszar Grodziec** (teren przy kościele św. Katarzyny – ul. Wolności 295, ul. Majora Bolesława Zagórnego 1)
- **Podobszar Warpie** (Wodny Plac Zabaw – Aleja Hugona Kołłątaja 74, Park Warpie)
- **Podobszar Łagisza** (Osiedle Rzemieślnicze).

Mieszkańcy Będzina mieli również możliwość udziału w sondażu poprzez wypełnienie kwestionariusza ankiety w formie elektronicznej za pomocą udostępnionego przez Urząd Miejski linka przekierowującego do platformy z ankietą. Alternatywnie, dostępna była również wersja papierowa ankiety, której celem było zapewnienie udziału osobom niemającym możliwości skorzystania z formy online. W sumie ankietę wypełniło 644 osób. Szczegółowe wyniki z przeprowadzonego badania sondażowego przedłożono w osobnym opracowaniu.

Zorganizowano także badania jakościowe – indywidualne wywiady pogłębione (IDI) przeprowadzono z ekspertami z obszaru: spraw społecznych, gospodarki, dziedzictwa

kulturowego, ochrony środowiska, polityki komunalnej i mieszkaniowej, polityki przestrzennej. Zrealizowano 16 wywiadów indywidualnych, które odbyły się w maju 2025 r.

Przeprowadzono również warsztaty kierowane do interesariuszy procesu rewitalizacji (mieszkańców, przedsiębiorców, przedstawicieli organizacji pozarządowych), które pozwoliły na określenie problemów i potencjałów podobszarów rewitalizacji. Warsztaty odbyły się w dniach 25-26.06.2025 r.

Struktura pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji odpowiada podziałowi na sfery: społeczną, gospodarczą, środowiskową, przestrzenno-funkcjonalną, techniczną. W podsumowaniu pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji wskazano na problemy i potencjały obszaru rewitalizacji.

2.1. Pogłębiona diagnoza podobszaru rewitalizacji

Śródmieście

Sfera społeczna

Liczba ludności podobszaru rewitalizacji Śródmieście zmniejszyła się w latach 2019-2024 o 12,1%. Spadek ten dotyczył osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, zaś liczba osób w wieku poprodukcyjnym wzrosła, co wskazuje na starzenie się populacji na omawianym obszarze.

Tabela 1. Liczba ludności podobszaru rewitalizacji Śródmieście w roku 2019 i 2024

	2019		2024	
	os.	%	os.	%
w wieku przedprodukcyjnym	844	17,5%	669	15,8%
w wieku produkcyjnym	2869	59,5%	2448	57,7%
w wieku poprodukcyjnym	1106	23,0%	1123	26,5%
suma	4819	100,0%	4240	100,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Będzinie

Zadania z zakresu pomocy społecznej (zgodnie z Ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej) na terenie miasta pełni Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, zlokalizowany na podobszarze rewitalizacji Śródmieście, przy ul. 11 listopada. Ośrodek jest jednostką organizacyjną gminy, nad którą nadzór pełni Prezydent Miasta Będzina. Podstawowym przedmiotem działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Będzinie są zadania ujęte we wspomianej ustawie o pomocy społecznej, a także wynikające z innych ustaw, między innymi takie jak: wypłacanie świadczeń rodzinnych, opiekuńczych, zasiłków, wspieranie rodziny i pieczy

zastępczej, podejmowanie działań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, organizowanie i finansowanie prac społecznych¹.

W analizowanym okresie zdecydowanie zmniejszyła się liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w Będzinie, w tym także na podobszarze rewitalizacji Śródmieście. W 2024 roku na podobszarze rewitalizacji było to 367 osób w stosunku do 934 w 2019 (spadek o 60%). Zaś w całym mieście liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej spadła z 3997 osób do 1839 osób (spadek o 53,9%).

Tabela 2. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na podobszarze rewitalizacji Śródmieście w roku 2019 i 2024

	2019	2024
podobszar rewitalizacji Śródmieście	934	367
miasto Będzin	3997	1839

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Będzinie

Niezmienne, w 2024 roku głównym powodem przyznawania pomocy społecznej na podobszarze rewitalizacji Śródmieście było ubóstwo (108 osób). W dalszej kolejności przyczyną była bezradność w sprawach opiekuńczych, a następnie niepełnosprawność.

Tabela 3. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z uwzględnieniem przyczyny na podobszarze rewitalizacji Śródmieście w roku 2019 i 2024

	2019	2024
ubóstwo	356	108
alkoholizm	45	15
niepełnosprawność	197	93
długotrwała lub ciężka choroba	216	50
bezradność w sprawach opiekuńczych	120	101

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Będzinie

Na wyznaczonych podobszarach rewitalizacji zdiagnozowano szereg problemów społecznych, które wpływają na jakość życia mieszkańców oraz rozwój lokalnej społeczności. Jednak, to obszar rewitalizacji Śródmieście został uznany przez uczestników indywidualnych wywiadów pogłębionych, za miejsce o szczególnej koncentracji problemów społecznych. Do problemów tych należą przede wszystkim: bezdomność osób przyjezdnych (często spoza miasta/gminy) związana z bliskością dworca PKP i dostępnością pustostanów, zły stan techniczny budynków i własność prywatna zabudowy, co utrudnia interwencje rewitalizacyjne, wysokie zagęszczenie

¹ Statut MOPS Będzin

mieszkańców w połączeniu z ubóstwem, niską jakością przestrzeni wspólnej i napięciami społecznymi, zjawiska wykluczenia społecznego, bezrobocia, braku integracji społecznej, niepełnosprawność, bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego i opiekuńczo-wychowawcza. Należy zauważyć, że rozwiązanie problemu bezdomności na tym obszarze utrudnione jest także z uwagi na fakt, że są to w głównej mierze osoby przyjezdne, a zatem niezameldowane na terenie gminy, co utrudnia podjęcie interwencji i udzielenie pomocy tym osobom. Skala oraz intensywność wymienionych problemów sprawiają, że podobszar ten wymaga priorytetowych i zintegrowanych działań rewitalizacyjnych, ukierunkowanych na poprawę jakości życia mieszkańców oraz przeciwdziałanie dalszej degradacji tkanki społecznej².

Przykładem działania, który okazał się znaczącym sukcesem w polityce społecznej i może stanowić inspirację do kolejnych działań była realizacja projektu pn. „Będzińska szkoła dla Rodziny”, którego celem był wzrost dostępności usług społecznych dla osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym z terenu miasta Będzina poprzez ofertę zajęć, warsztatów, konsultacji świadczonych przez specjalistów (m.in. psychologa, pedagoga, terapeutę uzależnień, asystenta rodziny). Grupą docelową były osoby i rodziny zamieszkujące na terenie miasta Będzina w szczególności ze Śródmieścia - 20 rodzin, które były zagrożone wykluczeniem społecznym. Wsparcie miało prowadzić do nabycia umiejętności społecznych w szczególności wzrostu zdolności opiekuńczo-wychowawczych rodzin. Rodziny z problemami m. in. wychowawczymi, uzależnieniami, konfliktami rodzinnymi, niepełnosprawnością otrzymały niezbędne wsparcie zmierzające do wzrostu kompetencji rodzicielskich³.

Opieka zdrowotna

Na terenie podobszaru rewitalizacji Śródmieście zlokalizowane są następujące jednostki świadczące usługi z zakresu opieki zdrowotnej:

- Przychodnia ZDROVIT, ul. Stanisława Małachowskiego 5,
- Zagłębiowski Szpital Kliniczny, ul. Stanisława Małachowskiego 12,
- Ośrodek Terapii i Psychoedukacji „Kompas”, poradnia zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży, ul. Modrzejowska 27.

Zagłębiowski Szpital Kliniczny obejmuje szpital w Będzinie oraz szpital w Czeladź. W Będzinie funkcjonują trzy oddziały: okulistyki, rehabilitacji oraz opieki paliatywnej, a także zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy. Pozostałe oddziały, między innymi takie jak: chirurgii ogólnej i

² Badania własne IB IPC, maj 2025

³ Badania własne IB IPC, maj 2025

onkologicznej, ginekologicznej, neurologicznej, chorób wewnętrznych, dziecięcy, blok operacyjny czy oddział psychiatryczny znajdują się w Czeladź (około 6 km od Będzina)⁴.

Edukacja

Na terenie podobszaru rewitalizacji Śródmieście znajduje się jedna specjalna szkoła podstawowa (Szkoła Podstawowa nr 7, ul. 11 Listopada 7). W pobliżu podobszaru (na ul. Sportowej 2) zlokalizowana jest Szkoła Podstawowa nr 10 im. Armii Krajowej.

W ramach edukacji przedszkolnej, w pobliżu wyznaczonego podobszaru rewitalizacji Śródmieście zlokalizowane są następujące placówki:

- Przedszkole Miejskie nr 8, ul. Ignacego Krasickiego 16
- Przedszkole Miejskie nr 9 im. W. Chotomskiej, ul. Ignacego Krasickiego 6.

Wśród szkół ponadpodstawowych wymienić należy:

- II Liceum Ogólnokształcące im. C.K. Norwida, ul. 11 listopada 5
- Liceum Ogólnokształcące nr II im. S. Wyspiańskiego, ul. Teatralna 5
- I Zespół Szkół Techniczno – Usługowych, ul. 11 Listopada 3
- Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego, ul. 11 Listopada 3.

Warto także wspomnieć o działającym na terenie podobszaru Centrum Nauki i Biznesu Żak (ul. Modrzejowska 99). Jest to sieć szkół dla dorosłych, oferująca szeroki wachlarz możliwości edukacyjnych, takich jak szkoły policealne, licea ogólnokształcące dla dorosłych, szkoły medyczne oraz kursy jednoroczne. Szkoła Żak oferuje różnorodne kierunki kształcenia dostosowane do potrzeb rynku pracy, umożliwiając zdobycie nowych kwalifikacji lub uzupełnienie wykształcenia.

Kultura

Kultura odgrywa kluczową rolę w życiu człowieka, kształtując jego tożsamość, wartości i sposób postrzegania świata. To dzięki niej rozwija się wrażliwość, kreatywność i zdolność do refleksji. Kultura łączy pokolenia, buduje więzi społeczne i pozwala lepiej rozumieć zarówno siebie, jak i innych. Jest źródłem inspiracji, narzędziem edukacji oraz przestrzenią do wyrażania emocji i myśli.

Na terenie podobszaru rewitalizacji Śródmieście funkcjonuje Teatr Dzieci Zagłębia im. Jana Dormana (przy ul. Teatralnej). Jest instytucją kultury współprowadzoną przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Miasto Będzin oraz Starostwo Powiatowe w Będzinie. Historia teatru dziecięcego sięga 1945 roku. Wówczas Jan i Janina Dormanowie założyli w Sosnowcu

⁴ <https://szpitalzsk.pl/o-nas/> (dostęp 27.03.2025)

Międzyszkolny Teatr Dziecka, który w 1950 roku przeniósł się do Będzina, przyjmując rok później obecną nazwę. Pod kierownictwem Jana Dormana teatr stał się jedną z ważniejszych scen awangardowych dla dzieci i młodzieży w Polsce⁵. Obecnie repertuar teatru jest podzielony na cztery główne kategorie: Baby Scena, Dzieci, Młodzież i Dorośli, oferując spektakle dostosowane do różnych grup wiekowych. Wśród popularnych przedstawień znajdują się m.in. "Bajka o stworku bez koloru", "Pstryk! Wszystko jasne...!", "Bomba w sieci", "Trzy świnki", "Cudowna lampa Aladyna", "Uwodziciel" oraz "Pamięć Rutki"⁶. Teatr aktywnie uczestniczy w życiu kulturalnym regionu, prezentując ponad połowę swoich spektakli na gościnnych scenach w województwie śląskim. Co warto podkreślić, budynek teatru jest obiektem dostosowanym do osób o szczególnych potrzebach. Wśród najważniejszych udogodnień należy wyróżnić obecność podjazdu, windy i toalet dostosowanych do różnych użytkowników.

Ważną instytucją kultury zlokalizowaną na terenie podobszaru rewitalizacji Śródmieście jest Ośrodek Kultury w Będzinie, przy ul. Stanisława Małachowskiego, której celem jest dostarczanie mieszkańcom różnorodnej oferty kulturalnej, edukacyjnej i rozrywkowej. W ramach swojej działalności Ośrodek organizuje koncerty, wystawy, spotkania autorskie oraz różnorodne imprezy kulturalne. Prowadzi również zajęcia artystyczne i edukacyjne dla dzieci, młodzieży oraz dorosłych, takie jak lekcje baletu, rysunku i malarstwa, lekcje umuzykalniające czy warsztaty rękodzieła.

Do aktualnie prowadzonych zajęć w Ośrodku Kultury należy zaliczyć:

- Balet dla dzieci
- Body shape – zajęcia fitness
- Breaking – taniec z elementami akrobatycznymi
- Ceramika dla dzieci i dorosłych
- Zajęcia taneczne dla dzieci i dorosłych (np. Hip Hop)
- Język angielskiego dla dzieci
- Joga dla dorosłych
- Lekcje umuzykalniające
- Malarstwo sztalugowe
- Plastyka dla dzieci
- Rysunek i malarstwo dla dorosłych

⁵<https://www.gov.pl/web/kultura/teatr-dzieci-zaglebia-bedzie-wspolprowadzony-przez-mkidn-2> (dostęp 28.03.2025)

⁶ <https://teatr.bedzin.pl/> (dostęp 28.03.2025)

- Szachy⁷.

Warto nadmienić, że Ośrodek Kultury, aby mógł się rozwijać wymaga nakładów inwestycyjnych. Aktualnie ważną kwestią w poprawie funkcjonalności i estetyki budynku przy ul. Małachowskiego jest remont dziedzińca, a także zwiększenie dostępności architektonicznej, komunikacyjno-informacyjnej, cyfrowej oraz kulturowej. Budynek, w którym mieści się instytucja, tylko częściowo odpowiada standardom dostępności. Aktualnie w obiekcie brak jest m.in. systemów informujących o rozmieszczeniu pomieszczeń w formie wizualnej, dotykowej lub dźwiękowej. Instytucja zapewnia możliwość wejścia z psem asystującym. Zaś pracownicy są przeszkoleni w zakresie procedur ratunkowych i udzielania pomocy osobom ze szczególnymi potrzebami w sytuacjach awaryjnych. Do najważniejszych potrzeb modernizacyjnych i remontowych należą:

- instalacja tabliczek informacyjnych w alfabecie Braille’a przy wejściu oraz przy drzwiach do poszczególnych pomieszczeń;
- wprowadzenie systemu dźwiękowego informującego o układzie budynku i kierunkach poruszania się;
- umieszczenie wypukłych map tyflograficznych na parterze, pomagających w orientacji przestrzennej;
- oznaczenie krawędzi schodów taśmą kontrastową lub nakładkami antypoślizgowymi z wypukłym oznaczeniem;
- montaż platformy lub windy, umożliwiającej dostęp na pierwsze piętro dla osób poruszających się na wózkach;
- instalacja pochylni przy wejściu do budynku;
- zmiana szerokości drzwi;
- zapewnienie większej liczby miejsc siedzących w przestrzeni ogólnodostępnej, zwłaszcza w korytarzach i poczekalniach;
- dostosowanie toalet dla osób z niepełnosprawnościami.

Ponadto, ważną kwestią jest także montaż pętli indukcyjnej w punkcie obsługi klienta oraz w salach, udostępnienie tłumacza języka migowego na miejscu lub możliwość skorzystania z tłumacza online na ekranie w recepcji oraz wprowadzenie napisów do filmów i materiałów audiowizualnych⁸.

⁷ <https://ok.bedzin.pl/zajecia/cat,bedzin.html> (dostęp 28.03.2025)

⁸ Dane UM Będzin

Na terenie podobszaru rewitalizacji Śródmieście funkcjonuje filia nr 3 Miejskiej i Powiatowej Biblioteki im. Stefana Żeromskiego – „Dworzec” (na placu Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej), a także filia Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. J. Lompy (na ul. Stanisława Małachowskiego). Biblioteka Pedagogiczna w Będzinie funkcjonuje od 1952 roku. Instytucja, oprócz udostępniania kolekcji realizuje różnorodne zajęcia edukacyjne, warsztaty i spotkania, w tym także zajęcia online, które są bezpłatne⁹. Z kolei, w pobliżu Pałacu Mieroszewskich działa filia nr 7 „Zamkowe” Biblioteki Publicznej (ul. Rycerska 2), jednak nie leży ona bezpośrednio na wyznaczonym podobszarze rewitalizacji. Punkt biblioteczny dostępny jest również w Szpitalu Klinicznym (ul. Małachowskiego).

Należy zauważyć, że główny budynek Biblioteki Publicznej dzięki modernizacji z lat 2022-2024 został dostosowany do osób ze szczególnymi potrzebami. Biblioteka jest dostępna architektonicznie dla wszystkich użytkowników, a nowe, wielofunkcyjne i przyjazne przestrzenie zachęcają do nauki, odpoczynku i spotkań. Do najważniejszych udogodnień należy zaliczyć m.in. takie jak: podjazd dla osób z niepełnosprawnościami, osób starszych, windę, toalety dostosowane do różnych grup odbiorców (osób z niepełnosprawnościami, rodziców z dziećmi), pętle indukcyjne, lupy A4, lupy elektroniczne, tyflomapy, nawigację w alfabecie Braille’a, książkomat. Co warto nadmienienia, instytucja oferuje bezpłatną usługę „Książka na telefon” w ramach, której możliwe jest dostarczanie zbiorów bezpośrednio do domu osób o szczególnych potrzebach, którzy nie są w stanie sami odwiedzić biblioteki. Warto jednak zwrócić uwagę na niezaspokojone potrzeby instytucji, które będą stanowić o jej dalszym rozwoju. Wśród aspektów wymagających poprawy wymienić należy m.in. wymianę drzwi wejściowych oraz krzeseł w sali konferencyjnej, a także naprawę podłogi z uwagi na istniejące nierówności. Dalej w sali klubowej wymagana jest wymiana podłogi, krzeseł oraz stolików na bardziej funkcjonalne i dostosowane do potrzeb różnych grup odbiorców. Holistycznej modernizacji w kontekście dostępności miejsca (architektonicznej, cyfrowej, kulturowej) wymaga również filia biblioteki nr 3 „Dworzec”.

Kolejną, czołową instytucją kultury odpowiedzialną za lokalne dziedzictwo, działającą na terenie Będzina jest Muzeum Zagłębia, założone w 1956 roku. Obecnie Muzeum oferuje do zwiedzenia obiekty takie jak: Pałac Mieroszewskich, Zamek wraz z wieżą, Dom Modlitwy "Mizrachi", Wzgórze Zamkowe oraz Podziemia Będzińskie.

Warto wspomnieć, że do 2023 roku na terenie podobszaru Śródmieście działało kameralne Kino „Nowość”, które było jedynym działającym w mieście kinem. W ostatnich latach zmagало się z

⁹ <https://bedzin.pbw.katowice.pl/index.php/oferta> (dostęp 31.03.2025)

trudnościami finansowymi, co doprowadziło do jego zamknięcia. W związku z tym, obecnie nie odbywają się tam żadne seanse ani wydarzenia kulturalne¹⁰.

Bezpieczeństwo

Nad bezpieczeństwem mieszkańców w Będzinie czuwa Komenda Powiatowa Policji zlokalizowana na terenie miasta. Z danych przekazanych przez Policję wynika, że w 2024 roku w całym Będzinie odnotowano 252 przestępstw, w tym 139 popełniono na podobszarze rewitalizacji Śródmieście. Ogółem w latach 2019-2024 zwiększyła się liczba przestępstw (+32) i kolizji (+9) na podobszarze. W 2024 roku, w porównaniu do 2019 odnotowano mniej wypadków. Co warte nadmienienia niemal wszystkie wypadki w 2024 roku miały miejsce na podobszarze rewitalizacji Śródmieście.

Tabela 4. Dane dotyczące przestępstw, wypadków i kolizji na terenie podobszaru rewitalizacji Śródmieście w roku 2019 i 2024

	2019			2024		
	przestępstw a	wypadki	kolizje	przestępstw a	wypadki	kolizje
podobszar rewitalizacji Śródmieście	112	6	103	139	2	107
miasto Będzin	220	6	164	252	3	173

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Policji

Należy podkreślić, że poprawa bezpieczeństwa stanowiła jedną z trzech najważniejszych kwestii wymagających podjęcia działań według uczestników przeprowadzonego sondażu ulicznego. Wyniki te wspierają także rezultaty badań jakościowych, indywidualnych wywiadów pogłębionych. Bowiem według rozmówców brak bezpieczeństwa stanowi poważną barierę w rozwoju społeczno-gospodarczym Śródmieścia¹¹.

Aktywność obywatelska

W Będzinie odnotowano 149 działających organizacji pozarządowych¹². Zaś na terenie podobszaru Śródmieście zlokalizowanych jest w sumie 52 organizacji społecznych, w tym 44 stowarzyszeń, 4 fundacje, 4 kluby sportowe. Poniżej zaprezentowano spis tych organizacji.

Fundacje:

¹⁰<https://bedzin.naszemiasto.pl/czy-to-juz-koniec-kultowego-kina-nowosc-w-bedzinie-dzialalo/ar/c1-9504571> (dostęp 28.03.2025)

¹¹ Badania własne IB IPC, maj 2025

¹² <https://spis.ngo.pl/> (dostęp 31.03.2025)

- Fundacja „Pro Salute”, ul. Sączewskiego 27
- Fundacja „Brama Cukermana”, Al. Kołłątaja 24/28
- Fundacja im. Grzegorza Dolniaka, ul. Sączewskiego 25
- Fundacja św. Józefa Marelllo – Marellanie, ul. 11 Listopada 3A

Kluby sportowe:

- Klub Sportowy Zagłębianka, ul. 11 Listopada
- Towarzystwo Modelarskie - Stowarzyszenie na Rzecz Wspierania i Rozwoju Modelarstwa, ul. Małachowskiego 22
- Centrum Sportu i Rekreacji AGATSU, ul. Sączewskiego 11/8
- Uczniowski Klub Sportowy „Szarotka”, ul. 11 Listopada 7

Stowarzyszenia zarejestrowane w KRS:

- Stowarzyszenie Absolwentów III LO w Będzinie, ul. Małachowskiego 60
- Zagłębiowski Klub Dalekowschodnich Sportów Walki, ul. Piłsudskiego 6
- Stowarzyszenie „Dobre ręce”, ul. Modrzejowska 89/1
- Ochotnicza Straż Pożarna „Będzin”, ul. Modrzejowska 74
- Stowarzyszenie Abstynenckie „Znicz”, ul. Berka Joselewicza 2
- Towarzystwo Przyjaciół Będzina, ul. Piłsudskiego 39
- Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, ul. Małachowskiego 22
- Stowarzyszenie Poliatywno - Hospicyjne NADZIEJA, ul. Plebańska 2
- Stowarzyszenie Twórców Kultury Zagłębia Dąbrowskiego, ul. Małachowskiego 43
- Będzińskie Stowarzyszenie Kupieckie, ul. Berka Joselewicza 13
- Stowarzyszenie „Bądź z Nami” ul. 11 Listopada 7
- Towarzystwo Sportowo - Rekreacyjne „Szóstka”, ul. Piłsudskiego 16
- Obywatelskie Forum Samorządowe, ul. Sączewskiego 25
- Stowarzyszenie Weteranów Lewicy Okręgu Zagłębiowskiego, ul. Małachowskiego 29
- Stowarzyszenie Charytatywne „Ludzie dla Ludzi”, ul. Małachowskiego 17/15
- Powiatowe Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych Ruchowo „Szansa”, ul. 11 Listopada 1
- Stowarzyszenie Promocji Kultury Zagłębia, ul. Małachowskiego 43
- Będzińskie Stowarzyszenie Amazonek, ul. Sączewskiego 27
- Polski Związek Głuchych, ul. Małachowskiego 22
- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów o/ Będzin, ul. Małachowskiego 43
- Polski Komitet Pomocy Społecznej, ul. Małachowskiego 22

- Polski Związek Wędkarski koło PZW nr 1, ul. Małachowskiego 17
- Polskie Towarzystwo Pielęgniarskie o/Będzin, ul. Małachowskiego 12
- Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze Oddział im. Mariana Kantora-Mirskiego, ul. Małachowskiego 43
- Komitet Rozwoju Zagłębia, ul. Małachowskiego 29
- Stowarzyszenie Artystyczne im. Jana Dormana, ul. Małachowskiego 18
- Stowarzyszenie Ratujmy Kościół na Górcie, ul. Góra Zamkowa 9
- Stowarzyszenie Bractwo Rycerskie Zamku Będzin, ul. Góra Zamkowa 1 (Zamek)
- Stowarzyszenie Przyjaciół Zwierząt "W Imieniu Zwierząt", ul. Teatralna 16/6
- Towarzystwo Śląskich Kameralistów
- Będzińskie Towarzystwo Muzyczne „Dominanta”, ul. Małachowskiego 43
- Będziński Uniwersytet Trzeciego Wieku – Patio Seniora, Plac Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej 3,
- Stowarzyszenie Kultury Fizycznej "MEGA", ul. Sączewskiego 15
- Zespół Ziemi Będzińskiej, ul. Małachowskiego 43
- Stowarzyszenie Właścicieli Mieszkań „Mój Dom”, ul. 11 Listopada 2/1
- Towarzystwo Ekologiczne „Aktywne Zagłębie”, ul. Sączewskiego 27
- Stowarzyszenie Muzyczne „Taraban”, Modrzejowska 70/1
- SKS Łagisza, ul. Małachowskiego 43
- Śląski Klub Strzelecki "ALFA", Plac Kazimierza Wielkiego 16
- Uczniowski Klub Sportowy Sarmatki Cheerleaders, Małachowskiego 43
- Stowarzyszenie Na rzecz Profilaktyki Zdrowia Psychicznego oraz Leczenia Zaburzeń Psychiczych Kompas, Modrzejowska 27
- Stowarzyszenie „Basket 2010", Małachowskiego 43
- Stowarzyszenie „Wspólnie dla”, Małachowskiego 29
- Koło PZW nr 1 w Będzinie, Małachowskiego 17, Sławomir Nowak¹³.

Pomimo wielości organizacji społecznych, tylko niewielka część z nich prężnie realizuje działania społeczne. Jednym z wyzwań, przed którymi stoją organizacje społeczne, jest wzajemna komunikacja oraz niski poziom współpracy i usieciowienia, co utrudnia podejmowanie wspólnych działań na rzecz lokalnej społeczności. Ponadto, podczas wywiadów indywidualnych wskazywano także na niski stopień innowacyjności i zaangażowania organizacji społecznych w

¹³ https://www.bedzin.pl/strona-135-rejestr_organizacji.html (dostęp 31.03.2025)

realizację celów oraz brak liderów. Według respondentów brakuje nowych pomysłów i nowatorskich form działania. Nie powstają także nowe organizacje. Wśród lokalnych uwarunkowań, które stanowią istotną kwestię dla organizacji społecznych wyróżnić można także zróżnicowanie kulturowe mieszkańców miasta, tempo starzenia się społeczeństwa, a także nierównomierny poziom rozwoju infrastruktury w poszczególnych podobszarach¹⁴.

Wśród mieszkańców miasta obserwuje się również ograniczone poczucie przynależności i słabą identyfikację z lokalną wspólnotą, co wpływa na niski poziom zaangażowania społecznego. Dziedzictwo kulturowe Będzina jest dziś silniej obecne w świadomości starszych mieszkańców, a w mniejszym stopniu kształtuje tożsamość młodszych pokoleń. Według rozmówców potencjał dziedzictwa kulturowego nie jest odpowiednio wykorzystywany w rozwoju miasta. Dla skutecznej promocji dziedzictwa kulturowego Będzina kluczowe jest stworzenie atrakcyjnej i zróżnicowanej oferty kulturalnej, dostosowanej do różnych grup odbiorców. Proponuje się opracowanie tzw. „ścieżek tematycznych”, takich jak: „Historia Żydów”, „Zamek w Będzinie”, „Pałac Mieroszewskich” czy „Znane postacie z ziemi będzińskiej” – np. ród Ciechanowskich. Takie podejście ułatwi odbiorcom poznawanie historii miasta w sposób spójny i angażujący. Dobrym przykładem aktywnej promocji lokalnego dziedzictwa jest działalność Bractwa Rycerskiego Zamku Będzin, które corocznie organizuje „Festiwal Kultury Celtyckiej”, przyciągający mieszkańców i turystów. Cenne są również inicjatywy podejmowane w niektórych szkołach – nauczyciele organizują lokalne rajdy piesze, podczas których uczniowie wraz z opiekunami odwiedzają zabytki i poznają historię regionu w praktyczny, bezpośredni sposób. Działania te jednak nie są wystarczające dla skutecznego wzmacniania świadomości lokalnej, szczególnie wśród młodszych pokoleń. Brakuje długofalowej i kompleksowej polityki z zakresu zachowania i ratowania dziedzictwa kulturowego i tożsamości. Zwrócono uwagę, że kluczowym elementem skutecznej promocji dziedzictwa kulturowego jest współpraca lokalnych instytucji, której obecnie w mieście brakuje. Podkreślono również, że oferta – na przykład muzealna – nie jest dostosowana do potrzeb uczniów, mimo zainteresowania ze strony nauczycieli. Ci często mają trudność ze znalezieniem atrakcyjnych propozycji edukacyjnych dla swoich podopiecznych. W przeszłości organizowane były m.in. warsztaty archeologiczne, które cieszyły się dużym zainteresowaniem¹⁵.

Zasygnalizowano potrzebę powołania w strukturach miasta dedykowanej komórki lub osoby odpowiedzialnej za koordynację działań w obszarze promocji oraz tworzenia oferty turystyczno-historycznej, skierowanej do odbiorców zewnętrznych. Obecnie miasto boryka się z brakiem

¹⁴ Badania własne IB IPC, maj 2025

¹⁵ Badania własne IB IPC, maj 2025

zaplecza turystycznego – niedostateczną bazą noclegową, ograniczoną ofertą gastronomiczną oraz niewystarczającą informacją dla odwiedzających. Obserwuje się, że turyści – szczególnie ci zainteresowani historią Żydów – przyjeżdżają głównie w okolice dawnego getta, po czym udają się dalej do Krakowa lub Oświęcimia. Brakuje działań, które zatrzymałyby ich w mieście na dłużej. Konieczne jest zatem opracowanie atrakcyjnej i widocznej oferty oraz lepsze oznaczenie miejsc wartych odwiedzenia¹⁶.

Sfera gospodarcza

Zgodnie z dostępnymi danymi, w 2024 roku na terenie podobszaru rewitalizacji Śródmieście odnotowano mniejszą liczbę podmiotów gospodarczych w stosunku do 2019 roku. W strukturze klas wielkości dominują podmioty zatrudniające do 9 pracowników. Należy zauważyć, że w 2019 roku 11 podmiotów nie wskazało, ile zatrudnia pracowników, zaś w 2024 roku było ich 75.

Tabela 5. Podmioty prowadzące działalność według klas wielkości na podobszarze rewitalizacji Śródmieście w roku 2019 i 2024

2019				2024			
0-9	10-49	50-249	250 - 999	0-9	10-49	50-249	250 - 999
641	10	5	0	521	15	5	0

Źródło: dane GUS

W 2024 roku, podobnie jak w 2019, na terenie podobszaru rewitalizacji największy udział miały podmioty działające w sekcji G, tj. handel hurtowy i detaliczny oraz naprawa pojazdów samochodowych, w tym motocykle. Kolejno, wzrosła m.in. liczba podmiotów gospodarczych zajmujących się działalnością profesjonalną, naukową i techniczną, opieką zdrowotną i pomocą społeczną oraz przetwórstwem przemysłowym.

Tabela 6. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą według sekcji PKD (2007) na podobszarze rewitalizacji Śródmieście w roku 2019 i 2024

SEKCJA PKD		2019	2024
A	ROLNICTWO, LEŚNICTWO, ŁOWIECTWO I RYBACTWO	4	13
C	PRZETWÓRSTWO PRZEMYSŁOWE	13	29
F	BUDOWNICTWO	18	23
G	HANDEL HURTOWY I DETALICZNY; NAPRAWA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH, WŁĄCZAJĄC MOTOCYKLE	63	125
H	TRANSPORT I GOSPODARKA MAGAZYNOWA	8	9
I	DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ZAKWATEROWANIEM I USŁUGAMI GASTRONOMICZNYMI	9	20
J	INFORMACJA I KOMUNIKACJA	5	2

¹⁶ Ibidem

K	DZIAŁALNOŚĆ FINANSOWA I UBEZPIECZENIOWA	5	8
L	DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z OBSŁUGĄ RYNKU NIERUCHOMOŚCI	5	7
M	DZIAŁALNOŚĆ PROFESJONALNA, NAUKOWA I TECHNICZNA	16	33
N	DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE USŁUG ADMINISTROWANIA I DZIAŁALNOŚĆ WSPIERAJĄCA	5	10
P	EDUKACJA	2	2
Q	OPIEKA ZDROWOTNA I POMOC SPOŁECZNA	18	32
R	DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z KULTURĄ, ROZRYWKĄ I REKREACJĄ	2	4
S	POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA	13	18

Źródło: dane GUS

W latach 2019-2024 obserwowano spadek liczby osób długotrwale bezrobotnych, zarówno w mieście, jak i na podobszarze rewitalizacji Śródmieście – odpowiednio o 33,3% i 22%.

Tabela 7. Liczba osób długotrwale bezrobotnych na podobszarze rewitalizacji Śródmieście w roku 2019 i 2024

	2019	2024
podobszar rewitalizacji Śródmieście	90	60
miasto Będzin	218	170

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Będzinie

Według uczestników wywiadów pogłębionych, barierami rozwoju gospodarczego w Śródmieściu są skomplikowana struktura własnościowa budynków, co utrudnia najem lokali, a także brak bezpieczeństwa oraz zły stan techniczny budynków i infrastruktury towarzyszącej. Przestrzeń publiczna w wielu miejscach charakteryzuje się niedostatecznym poziomem estetyki, co wpływa negatywnie na odbiór otoczenia przez mieszkańców i potencjalnych inwestorów. Problemem Śródmieścia, a także pozostałych podobszarów jest niedostateczna oferta gastronomiczna¹⁷.

Sfera środowiskowa

W sferze środowiskowej na podobszarze rewitalizacji Śródmieście zasadniczym problemem jest zanieczyszczenie powietrza oraz hałas. Według „Rocznej oceny jakości powietrza w województwie śląskim za rok 2023” na terenie miasta przekroczone zostały dopuszczalne poziomy dla benzo(a)pirenu oraz ozonu. Głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza B(a)P jest emisja z domowych urządzeń grzewczych z uwagi na spalanie drewna i węgla. A zatem poprawa efektywności energetycznej w mieście stanowi jedno z kluczowych wyzwań. Z kolei z komunikacją samochodową wiążą się takie zanieczyszczenia jak: substancje ropopochodne, metale ciężkie, związku azotu, węglowodory i inne.

¹⁷ Badania własne IB IPC, maj 2025

Na problem z jakością powietrza zwrócono uwagę podczas indywidualnych wywiadów pogłębianych, akcentując, że mieszkańcy podobszaru rewitalizacji Śródmieście nie posiadają wystarczających środków na pokrycie wkładu własnego przy staraniu się o wymianę źródła ogrzewania.

Źródłem hałasu na terenie podobszaru śródmieście jest ruch drogowy związany z obecnością dróg krajowych DK86 i DK94, drogi wojewódzkiej DW910 oraz dróg powiatowych i gminnych¹⁸. Część dróg charakteryzuje się złym stanem technicznym, co niekorzystnie wpływa na klimat akustyczny terenu. Kolejno, za hałas na terenie podobszaru rewitalizacji odpowiada również ruch pojazdów szynowych (obecność linii kolejowej nr 1). W Śródmieściu zlokalizowana jest stacja kolejowa Będzin Miasto. Ponadto, emisja hałasu związana jest także z funkcjonowaniem linii tramwajowych. Nie stwierdzono jednak przekroczeń dopuszczalnych norm hałasu kolejowego i tramwajowego. Według „Mapy akustycznej powiatu będzińskiego” do obszarów zagrożonych hałasem na terenie podobszaru rewitalizacji należą miejsca w następujących lokalizacjach: ul. Małobądzka (od ul. Piłsudskiego do ul. Słowiańskiej), ul. Piłsudskiego (od ul. Małobądzkiej do około 170 m za ul. Retingera), Aleja Kołłątaja (od ul. 11 Listopada do ul. Staszica), ul. 11 Listopada, ul. Bema (od ul. Piłsudskiego do ul. Kościuszki)¹⁹. Przekroczenia dopuszczalnych norm hałasu dla pory dnia i pory nocy stwierdzono dla drogi wojewódzkiej nr 910 (w punkcie pomiarowym przy al. Hugona Kołłątaja). Na terenie podobszaru rewitalizacji nie odnotowano przekroczeń dopuszczalnych norm w zakresie hałasu przemysłowego²⁰. Na problem hałasu w okolicy ulicy Hugona Kołłątaja oraz ulicy Małachowskiego zwrócono również uwagę podczas wywiadów pogłębianych²¹.

Przez teren podobszaru przebiega rzeka Przemsza. Według oceny stanu wód powierzchniowych, woda w rzece Przemsza od zbiornika Przeczycze do ujścia Białej Przemszy charakteryzuje się złym stanem ekologicznym i chemicznym. Warto także zwrócić uwagę na jakość wód podziemnych. Obszar Miasta Będzina leży w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych: GZWP 329 Bytom, który jest zbiornikiem tarasowo-szczelinowym. Zgodnie z monitoringiem prowadzonym przez

¹⁸ Program Ochrony Środowiska dla Miasta Będzina na lata 2025-2028 z perspektywą do 2032 roku, s. 32.

¹⁹ Program ochrony środowiska przed hałasem dla Powiatu Będzińskiego do roku 2023

²⁰ Program Ochrony Środowiska dla Miasta Będzina na lata 2025-2028 z perspektywą do 2032 roku, s. 60.

²¹ Badania własne IB IPC, maj 2025

Państwową Służbę Hydrogeologiczną wody podziemne na tym terenie należą do II i III klasy jakości, zaś ich stan chemiczny jest oceniany jako dobry²².

Zgodnie z obowiązującymi mapami zagrożenia powodziowego (MZP) oraz mapami ryzyka powodziowego (MRP) na terenie miasta nie odnotowano obszarów szczególnego zagrożenia powodzią od rzeki Przemszy. Jednakże Będzin jest narażony na zalanie w przypadku całkowitego zniszczenia wału przeciwpowodziowego dla rzeki Przemsza i potoku Wielonka oraz w przypadku uszkodzenia lub zniszczenia budowli piętrzącej dla rzeki Przemsza²³.

W sferze środowiskowej, warto także odnotować przeciętną jakość gleb na terenie miasta, które uległy antropopresji z uwagi na funkcjonowanie przemysłu ciężkiego, w tym górnictwa, hutnictwa i energetyki. Większość użytków rolnych jest zakwaszona z uwagi na przedostawanie się metali ciężkich do gleby. Zgodnie z przeprowadzonym w 2022 roku badaniem gleb, w pobliżu terenu podobszaru rewitalizacji śródmieście – przy Al. Kołłątaja 74 zidentyfikowano zanieczyszczenie metalami ciężkimi²⁴.

Ryzyko środowiskowe związane jest także z brakiem pełnego dostępu do kanalizacji. Na terenie podobszaru rewitalizacji brak dostępu do kanalizacji obserwowano dla ul. Góra Zamkowa. Zaś częściowy dostęp obserwowano dla ulic: Mikołaja Reja, Piłsudskiego, Juliana Tuwima²⁵.

Podczas badania jakościowego, zaakcentowano problem niewystarczającego poziomu segregacji odpadów²⁶.

Siedliska przyrodnicze występujące na terenie miasta, w tym na podobszarze rewitalizacji stanowią cenny zasób, który należy chronić. Na terenie podobszaru rewitalizacji zlokalizowany jest Obszar Chronionego Krajobrazu Góra Zamkowa, który obejmuje wzgórze wraz z zamkiem, parkiem i starym grodziskiem z okresu kultury łużyckiej i podziemiami²⁷. Warto także nadmienić, że Miasto Będzin jest w trakcie przygotowywania Miejskiego Planu Adaptacji do zmian klimatu,

²² Ibidem, s. 68-70.

²³ Ibidem, s. 73.

²⁴ powiat.bedzin.pl/starostwo/badanie-gleby (dostęp 17.04.2025)

²⁵ Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczo-przestrzennej w kontekście przygotowania Gminnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Będzina w perspektywie 2023-2033, s. 81.

²⁶ Badania własne IB IPC, maj 2025

²⁷ Program Ochrony Środowiska dla Miasta Będzina na lata 2025-2028 z perspektywą do 2032 roku, s. 93.

który stanowić będzie ważny krok w kierunku stworzenia przyjaznego, zdrowego i zrównoważonego środowiska miejskiego²⁸.

Wspomniane zagrożenia, związane przede wszystkim z zanieczyszczeniem powietrza wynikającego z ruchu drogowego oraz niskiej emisji, przedostawanie się do wód powierzchniowych i gleb substancji niebezpiecznych, zmiana stosunków wodnych stanowią poważne zagrożenie dla bioróżnorodności ww. zasobów przyrodniczych. Ważną kwestią jest także wzmocnienie bioróżnorodności w przestrzeniach miejskich²⁹.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Sfera funkcjonalno-przestrzenna w mieście to pojęcie używane w urbanistyce i geografii urbanistycznej, które odnosi się do sposobu, w jaki przestrzeń miejska jest zagospodarowana i wykorzystywana do różnych funkcji społecznych, gospodarczych i kulturowych.

Jedną z ważnych funkcji w sferze przestrzenno-funkcjonalnej miasta jest funkcja rekreacyjna. Mieszkańcy podobszaru rewitalizacji Śródmieście mają dostęp do parków i terenów wypoczynkowych. Na omawianym podobszarze znajdują się:

- Skwer Jana Gęborskiego, ul. Czeladzka,
- Skwer Marii Skłodowskiej Curie, ul. Piłsudskiego,
- Skwer Zamkowa, ul. Turniejowa,
- Skwer Wójta Hinko – Ethiopusa, ul. 11 Listopada,
- Wzgórze Zamkowe wraz z parkiem, Al. Kołtątaja
- Zieleń na Placu 3 Maja
- Bulwary nad Przemszą (odcinek od ul. Krasickiego do Al. Kołtątaja).

Wzgórze Zamkowe oraz Czarna Przemsza uznane zostały za aut przyrodniczy podobszaru według uczestników wywiadów pogłębionych³⁰.

Mieszkańcy podobszaru mają dostęp do 6 placów zabaw w następujących lokalizacjach: Góra Zamkowa, Plac Kazimierza Wielkiego, Plac 3 Maja, na ul. 11 Listopada, na ul. Józefa Piłsudskiego oraz przy ul. Sportowej. Należy nadmienić, że obecne place zabaw wymagają modernizacji i prac remontowych. Co więcej, żaden z przywołanych placów zabaw nie jest dostępny dla osób o szczególnych potrzebach. Z kolei przy ulicy Sportowej (w pobliżu podobszaru rewitalizacji)

²⁸https://www.bedzin.pl/strona-2050-opracowanie_miejskiego_planu_adaptacji.html (dostęp 17.04.2025)

²⁹ Badania własne IB IPC, maj 2025

³⁰ Badania własne IB IPC, maj 2025

zlokalizowana jest Bawialnia – sala zabaw dla dzieci. Obiekt oferuje strefy dostosowane do różnych grup wiekowych: dla dzieci do 4 lat przygotowano m.in. interaktywną podłogę, basen z piłeczkami i jeździki, natomiast starsze dzieci (5–11 lat) mogą korzystać z trzypoziomowej konstrukcji z przeszkodami, zjeżdżalnią i trampolinami. Dodatkowo, na miejscu znajduje się przestrzeń kawiarniana dla opiekunów. W miejscu tym brakuje jednak windy. Na ulicy Sportowej zlokalizowane jest także Centrum sportowo-konferencyjne Sportowa Dolina, będące także obiektem Ośrodka Sportu i Rekreacji. W centrum tym brakuje podjazdu oraz dostosowanych toalet do potrzeb różnych grup odbiorców. Warto także wspomnieć o Hali Nowak-Mosty Będzin Arena znajdującej się na ulicy Sportowej. Jej powierzchnia wynosi 4060 m² i może pomieścić aż 2500 widzów. W obiekcie znajdują się trzy pełnowymiarowe boiska, siłownia, gabinet odnowy biologicznej, klub fitness oraz pięć szatni wyposażonych w prysznice. Na ścianach zamontowano dwa ekrany multimedialne i dwie tablice do wyświetlania wyników. Obiekt dysponuje również punktem medycznym, pokojem do kontroli antydopingowej, salami konferencyjnymi i prasowymi, strefą VIP, a także zapleczem biurowym i magazynami na sprzęt sportowy. Dodatkowo, użytkownicy hali mogą skorzystać z oferty sklepu kibica. Obiekt jest dostępny dla osób o szczególnych potrzebach³¹.

Zgodnie z Gminną Ewidencją Zabytków na terenie podobszaru rewitalizacji śródmieście odnotowano w sumie 184 zabytków.

Podobszar rewitalizacji Śródmieście obejmuje swym zasięgiem niezwykle zabytek miasta – średniowieczny Zamek Królewski, położony na wysokiej skarpie na lewym brzegu Czarnej Przemszy.

³¹ <https://www.bedzinarena.pl/> (dostęp 14.04.2025)

Rysunek 1. Zamek Królewski w Będzinie

Źródło: <https://klubpodroznikow.com/relacje/polska/polska-zamki-palace/1887-zamek-wbedzinie> (dostęp 31.03.2025)

Zamek został wzniesiony w XIV wieku z inicjatywy króla Kazimierza Wielkiego na miejscu wcześniejszego, drewnianego grodu obronnego. Miał on za zadanie strzec zachodnich granic Królestwa Polskiego i szlaku handlowego prowadzącego na Śląsk. W późniejszych wiekach wielokrotnie przebudowywany, pełnił funkcję obronną aż do XVIII wieku, kiedy zaczął popadać w ruinę.

Obecnie w zamku mieści się Muzeum Zagłębia, gdzie można zobaczyć wystawy poświęcone historii regionu i średniowiecznej sztuce wojennej. Obiekt jest udostępniony dla turystów i stanowi popularną atrakcję na terenie Zagłębia Dąbrowskiego³².

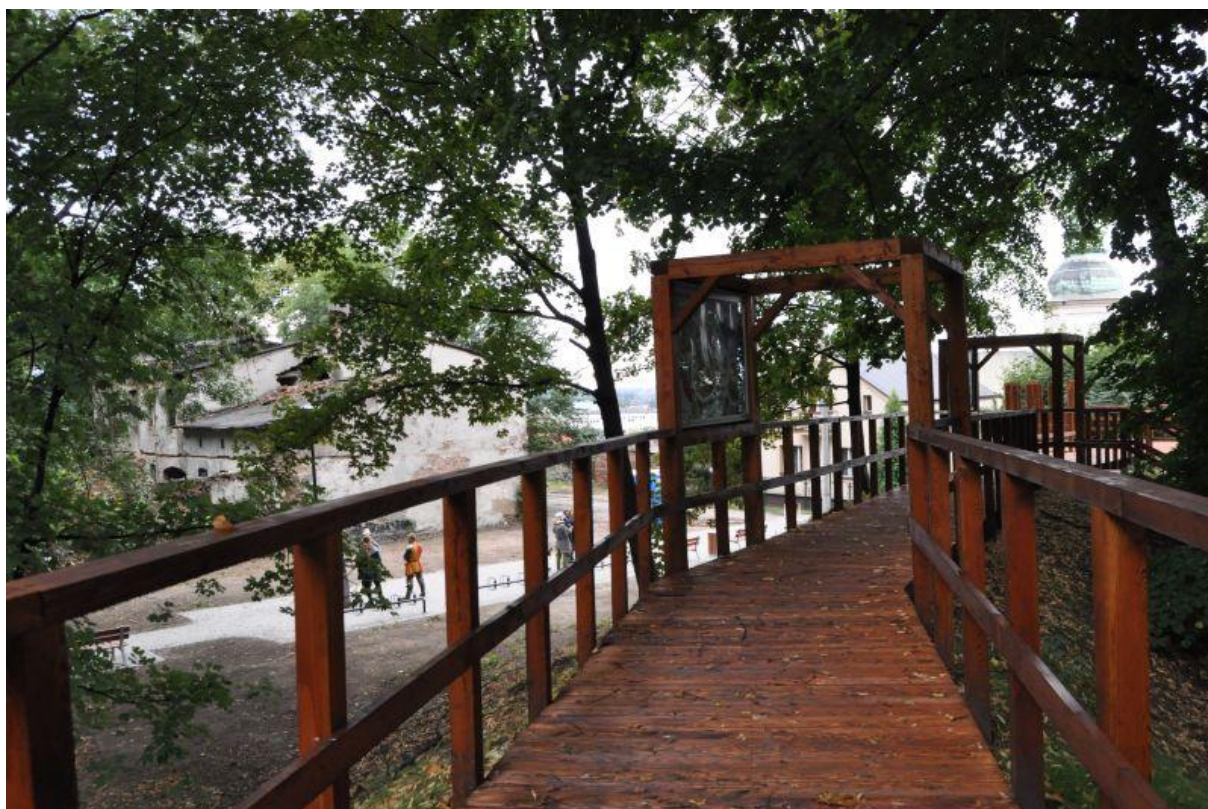
Zamek w Będzinie stanowi świadectwo burzliwych dziejów Polski, odzwierciedlając zarówno okresy świetności, jak i upadku. Jest symbolem monarchii Piastów oraz cennym źródłem wiedzy o przeszłości. Jego wartość historyczna, patriotyczna, naukowa i artystyczna sprawia, że pełni istotną rolę społeczną. Jego wyjątkowość na tym terenie wynika zarówno z unikalnej architektury, jak i bogatej historii oraz epoki, w której powstał. Pomimo regularnych nakładów finansowych, zamek wciąż wymaga licznych remontów oraz prac konserwatorskich i restauratorskich. Do

³² <https://muzeumzaglebia.pl/muzeum-zamkowe/muzeum-historia> (dostęp 31.03.2025)

najpilniejszych działań należy przede wszystkim remont w zamku, prace naprawcze łączy muru, remont zewnętrznej elewacji baszty, remont dziedzińca, schodów zewnętrznych i instalacji drenażowych, wymiana instalacji elektrycznej, montaż systemu monitoringu, a także remont kamiennej drogi dojazdowej na Zamek.

W obrębie zamku dostępny dla mieszkańców i przyjezdnych jest Park na Wzgórzu Zamkowym, który stanowi miejsce rekreacji, zabawy i odpoczynku. Park został utworzony z inicjatywy Jana Gęborskiego na początku XX wieku. Obejmuje teren szczytowy wzniesienia na wschód od zamku i łączy się z kirkutem oraz cmentarzem przy ulicy Góra Zamkowa³³. Zajmuje obszar o powierzchni ok. 54 830 m² i otacza go: od zachodu i północy – ul. Podzamcze; od południa – ulice: Aleja Hugona Kołłątaja, Podgórska i Góra Zamkowa, zabudowa mieszkalna, zagospodarowany teren rekreacji z amfiteatrem i placem zabaw; od wschodu – cmentarz i ul. Teatralna. Muzeum Zagłębia w Będzinie oferuje w tym miejscu spacer edukacyjny i historyczny.

Rysunek 2. Park na Wzgórzu Zamkowym

Źródło: <https://muzeumzaglebia.pl/37-wzg%C3%B3rze-zamkowe> (dostęp 4.04.2025)

Wzgórze Zamkowe wraz z strefą leśną/ parkową stanowi ważny zasób przyrodniczy Będzina. Teren ten wymaga jednak czynnej ochrony walorów środowiskowych, w tym podjęcia prac w celu poprawy bioróżnorodności i ograniczenia antropopresji. Wśród roślinności na Wzgórzu

³³ <https://muzeumzaglebia.pl/37-wzg%C3%B3rze-zamkowe> (dostęp 4.04.2025)

Zamkowym obserwuje się gatunki inwazyjne, które stanowią zagrożenie dla lokalnej bioróżnorodności, dlatego należy ograniczyć ich występowanie (np. rdestowca ostrokończystego czy nawłoci kanadyjskiej). Północna i wschodnia część drzewostanu posiada naturalne formy ukształtowania terenu (skarpy, zagłębienia), które jednak ograniczają jego funkcję rekreacyjną. Znajdują się tam zwarte zadrzewienia (m.in. głóg, robinia, buk, brzoza, grab), a warunki świetlne i wilgotnościowe są zróżnicowane. Runo leśne jest ubogie, a gleba ma potencjał siedliskowy. Południowa część Wzgórza zawiera łąki i trawniki – tereny otwarte o charakterze wejściowym od strony centrum miasta. Na szczególną uwagę zasługuje fragment zbiorowisk kserotermicznych o wysokiej wartości przyrodniczej, jednak zagrożonych przez zarastanie drzewami i krzewami oraz ekspansję gatunków synantropijnych. Szata roślinna w częściach otwartych zdominowana jest przez pospolite trawy, a nasadzenia drzew są niespójne gatunkowo i przestrzennie. W zakresie fauny obserwuje się ograniczone bogactwo gatunkowe ze względu na silną antropopresję, jednopiętrowy układ drzewostanu oraz brak martwego drewna i dziuplastych drzew.

Niedaleko Zamku Królewskiego zlokalizowany jest barokowo-klasycystyczny Pałac Mieroszewskich, wzniesiony w 1701 roku. Fundatorem pałacu był Kazimierz Mieroszewski - tytułarny chorąży Księstwa Siewierskiego i podstoli biecki. Rodzina Mieroszewskich była jednym z potężniejszych rodów pogranicza małopolsko - śląskiego (dawne Księstwo Siewierskie). Wnętrza pałacu zachowały wiele oryginalnych elementów – od wysokich sufitów, przez eleganckie wnętrza, aż po bogato zdobione sale. Oryginalne detale, takie jak zdobione ramy okienne czy elementy meblowe i sceny rycerskich pojedynków na ścianach, podkreślają historyczny charakter budynku i pozwalają na przeniesienie się w czasy jego świetności. Pałac otoczony jest malowniczym parkiem, który stanowi integralną część całego zespołu rezydencjonalnego. Zielona przestrzeń z alejkami i starannie zaprojektowanymi ogrodami nie tylko podnosi walory estetyczne obiektu, ale też zachęca do spacerów i odpoczynku wśród przyrody. W pałacu eksponowane są również prace artystów zagłębiowskich (m. in. S. Cyglera, J. Świdorskiego) oraz zbiory archeologiczne i etnograficzne³⁴.

Na stoku Góry Zamkowej w Będzinie znajduje się najstarsza świątynia będzińska – Kościół św. Trójcy. Murowany kościół wzniesiono za panowania Kazimierza Wielkiego, mniej więcej w tym samym czasie co zamek i miejskie fortyfikacje. Najstarszą część świątyni stanowi obecne

³⁴ <https://muzeumzaglebia.pl/pa%C5%82ac-mieroszewskich/historia-palacu-mieroszewskich> (dostęp 4.04.2025)

prezbiterium. W wyniku licznych zniszczeń budowla wielokrotnie przechodziła przebudowy i dziś charakteryzuje się barokową formą³⁵.

Kolejnym, ważnym miejscem zlokalizowanym na podobszarze rewitalizacji Śródmieście są Podziemia będzińskie, które są nieukończoną budową schronu przeciwlotniczego. Ich historia sięga roku 1943, kiedy Niemcy postanowili rozpocząć budowę podziemi, które miały stanowić ochronę przed nalotami amerykańskimi i radzieckimi dla stacjonujących oddziałów wojskowych i administracji, a także dla niemieckiej ludności cywilnej³⁶.

Rysunek 3. Podziemia będzińskie

Źródło: <https://kuczwic.eu/podziemia/pages/bedzin-podziemia.html> (dostęp 4.04.2025)

U zbiegu ulic Zawale i Modrzejowskiej zlokalizowany jest fragment średniowiecznego muru miejskiego, wzniesionego w XIV wieku, z inicjatywy króla Kazimierza Wielkiego. Mury zostały zbudowane z kamienia na zaprawie wapiennej, a ich łączna długość wynosiła około 1 km. Zaś powierzchnia miasta w tym czasie wynosiła ok 7 hektarów.

³⁵ https://www.bedzin.pl/strona-200-kosciol_sw_trojcy.html (dostęp 4.04.2025)

³⁶ https://www.bedzin.pl/strona-262-podziemia_bedzinskie.html (dostęp 4.04.2025)

Z kolei w bramie przy ul. Potockiego mieści się Dom modlitwy Mizrachi, założony w XIX wieku przez będzińskiego kupca Jakuba Chila Winera w okolicy nazywanej wówczas Małym Jeruzalem.

Rysunek 4. Dom Modlitwy Mizrachi

Źródło: <https://powiat.bedzin.pl/powiat/dom-modlitwy-mizrachi> (dostęp 4.04.2025)

Dom Modlitwy, wtopiony w strukturę kamienicy, przetrwał wojnę bez żadnych zniszczeń. Przed II wojną światową Żydzi stanowili 44% mieszkańców Będzina, aktywnie uczestnicząc w życiu politycznym miasta, zasiadając w radzie miejskiej i mając swojego reprezentanta w Sejmie II Rzeczypospolitej. Prowadzili zarówno drobne warsztaty i sklepy, jak i większe zakłady chemiczne oraz mieli udziały w lokalnym przemyśle metalurgicznym. W sali modlitewnej można podziwiać polichromie przedstawiające Ziemię Świętą, symbole 12 plemion Izraela oraz znaki zodiaku. Tuż obok odkryto oddzieloną murem dalszą część obiektu, ozdobioną dwiema dekoracyjnymi kolumnami. Dom Modlitw Mizrachi wyróżnia się najbogatszą ikonografią judaistyczną w całym województwie śląskim, dzięki zachowanym malowidłom ściennym. Po pięciu latach kompleksowych prac konserwatorskich, synagoga została ponownie otwarta na początku 2012 roku. Odrestaurowano jej polichromie oraz zabezpieczono budynek przed działaniem wilgoci³⁷.

³⁷ <https://powiat.bedzin.pl/powiat/dom-modlitwy-mizrachi> (dostęp 4.04.2025)

Co warto podkreślić, wśród wymienionych obiektów Muzeum Zagłębia, tj. Zamek, Pałac Mieroszewskich, Podziemia Będzińskie, Mury Miejskie, Synagoga Mizrachu, Wzgórze Zamkowe, jedynie Pałac (parter) oraz otaczający go park jest dostępny architektonicznie dla osób z niepełnosprawnościami. Wprowadzenie udogodnień w pozostałych obiektach jest utrudnione z uwagi na ich zabytkowy charakter.

Dostępność sklepów, usług

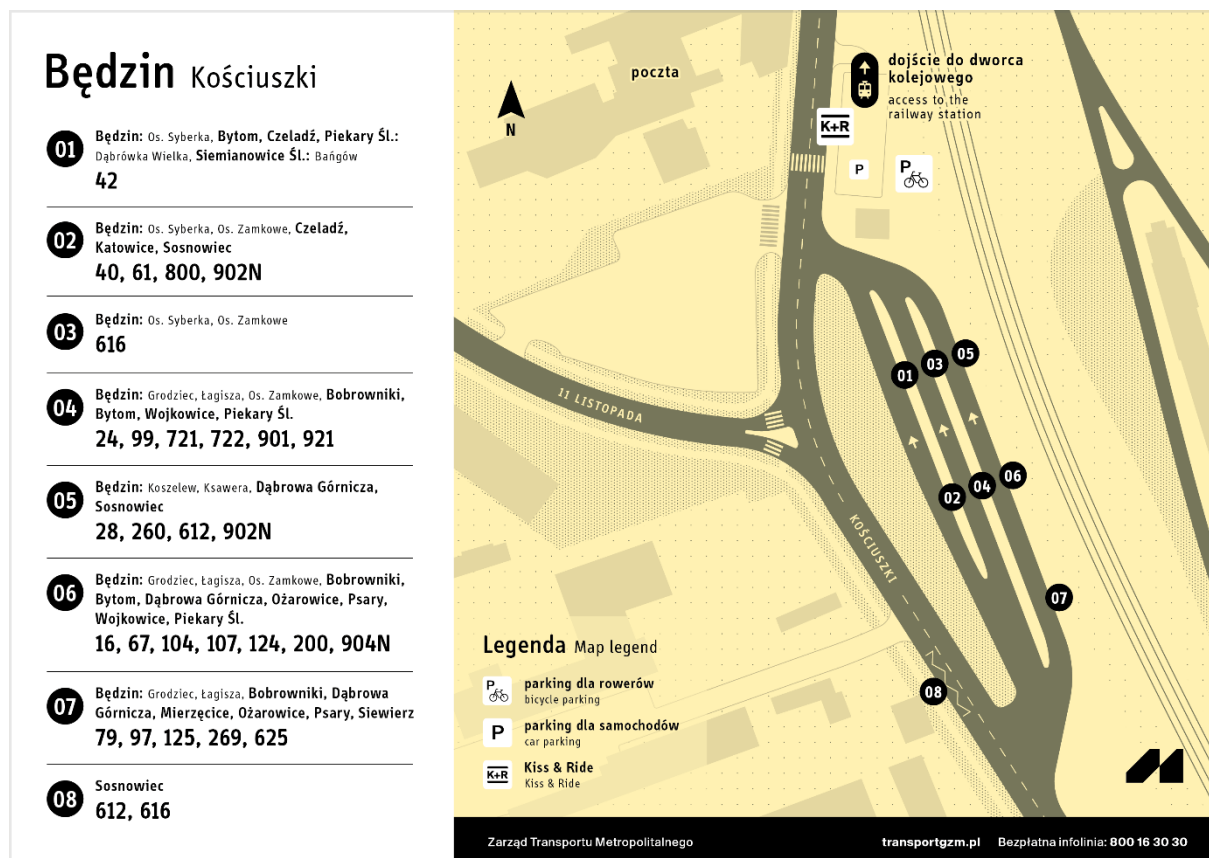
Do znaczących marketów na terenie podobszaru należy zaliczyć sklepy takie jak: Lidl (ul. 11 Listopada), Kaufland (ul. 11 Listopada), Biedronka (ul. Piłsudskiego, ul. Małachowskiego). Dodatkowo, mieszkańcy mają dostęp do dwóch sklepów Pepco (na ul. Piłsudskiego oraz na ul. 11 Listopada). Ponadto, na terenie podobszaru funkcjonuje targowisko miejskie przy ulicy Modrzejowskiej o powierzchni 4494 m², na którym mieszkańcy mogą nabyć różnorodne produkty, m.in. takie jak świeże warzywa i owoce, pieczywo, wyroby mięsne. Co więcej na targowisku odnaleźć można także pawilony z chemią, kosmetykami, żywnością ekologiczną i regionalną, odzieżą czy obuwem. Warto zauważyć, że targowisko czynne jest we wszystkie dni robocze, tj. od poniedziałku do piątku. Zaś do ulic handlowych należy zaliczyć: Małachowskiego, Piłsudskiego, Modrzejowską, 11 Listopada oraz Bema.

Komunikacja zbiorowa

Mieszkańcy Będzina mają do dyspozycji różnorodne środki transportu zbiorowego, które umożliwiają poruszanie się po mieście oraz po całej Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii (GZM). Należą do nich: autobusy, tramwaje oraz kolej. Ta ostatnia oferuje nie tylko dostęp do połączeń regionalnych i aglomeracyjnych, ale także połączenia międzywojewódzkie oraz dalekobieżne czy międzynarodowe. Organizatorem transportu zbiorowego na terenie Śląska i Zagłębia jest powołany w 2017 roku Zarząd Transportu Metropolitalnego. Do najważniejszych przystanków na terenie podobszaru rewitalizacji Śródmieście lub w jego pobliżu należy zaliczyć: Będzin 11 Listopada, Będzin Aleja Kottłataja, Będzin Czeladzka, Będzin Dworzec, Będzin Kościuszki, Będzin Krasickiego, Będzin Małachowskiego, Będzin Muzeum, Będzin Poczta, Będzin Rondo, Będzin Urząd Miasta, Będzin Zamek, Nowak-Mosty Będzin Arena³⁸. Poniżej zaprezentowano schemat dworca i ważniejszych węzłów komunikacyjnych.

³⁸ Szczegółowa lista przystanków wraz z liniami znajduje się na stronie www Zarządu Transportu Metropolitalnego: <https://rj.metropoliaztm.pl/przystanki/bedzin/> (dostęp 15.04.2025)

Rysunek 5. Dworzec autobusowy w Będzinie

Źródło: <https://rj.metropoliaztm.pl/schemat/> (dostęp 15.04.2025)

Kolejno, linie tramwajowe na terenie Miasta Będzin wchodzi w skład systemu tramwajowego konurbacji górnośląskiej, działającej na terenie 13 gmin: Będzina, Bytomia, Chorzowa, Czeladzi, Dąbrowy Górniczej, Gliwic, Katowic, Mysłowic, Rudy Śląskiej, Siemianowic Śląskich, Sosnowca, Świętochłowic oraz Zabrze³⁹. Wśród przystanków tramwajowych na terenie podobszaru rewitalizacji wymienić należy takie jak: Będzin Czeladzka, Będzin Krasickiego, Będzin Małachowskiego, Będzin Muzeum, Będzin Rondo, Będzin Zamek, Nowak-Mosty Będzin Arena. Sieć tramwajowa, w tym tabor wymagają modernizacji i unowocześniania.

³⁹ Program Ochrony Środowiska dla Miasta Będzina na lata 2025-2028 z perspektywą do 2032 roku, s. 57.

Rysunek 6. Sieć tramwajowa na terenie Będzina

Źródło: <https://rj.metropoliaztm.pl/schemat/> (dostęp 15.04.2025)

Kluczowym szlakiem komunikacji kolejowej, przebiegającym przez teren Będzina (w tym podobszaru rewitalizacji Śródmieście) jest linia kolejowa nr 1, łącząca Katowice z Warszawą przez Częstochowę, Piotrków Trybunalski oraz Skierniewice⁴⁰. Budynek Dworca PKP zlokalizowany jest w Będzinie w centrum miasta, przy placu Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej. Plac łączy ulice Małachowskiego, Modrzejowską, Kościuszki i Generała Józefa Bema. Warto także dodać, że na terenie podobszaru rewitalizacji planowana jest budowa węzła przesiadkowego u zbiegu ulic: Piłsudskiego i Małobądzkiej, a także budowa dwóch peronów.

Warto w tym miejscu odnotować plany dotyczące adaptacji obiektu Dworca PKP Będzin Miasto do zmian klimatu. Prace modernizacyjne i adaptacyjne obejmą Plac Kolei-Warszawsko-Wiedeńskiej, dziedziniec wewnętrzny budynku dworca, fragment ulicy Małachowskiego, dojście od ulicy Małachowskiego do zielonego skweru zlokalizowanego przy peronie kolejowym, skwer zlokalizowany przy peronie kolejowym oraz dach i taras.

Projekt zakłada wprowadzenie rozwiązań opartych na przyrodzie, m.in.:

- częściową wymianę nawierzchni ze szczelnej na mineralną oraz nowe tereny zieleni,
- wprowadzenie drzew i krzewów oraz pergoli zacieniającej,
- umiejscowienie zbiorników retencyjnych,
- wprowadzenie pnączy wraz z elementami małej architektury.

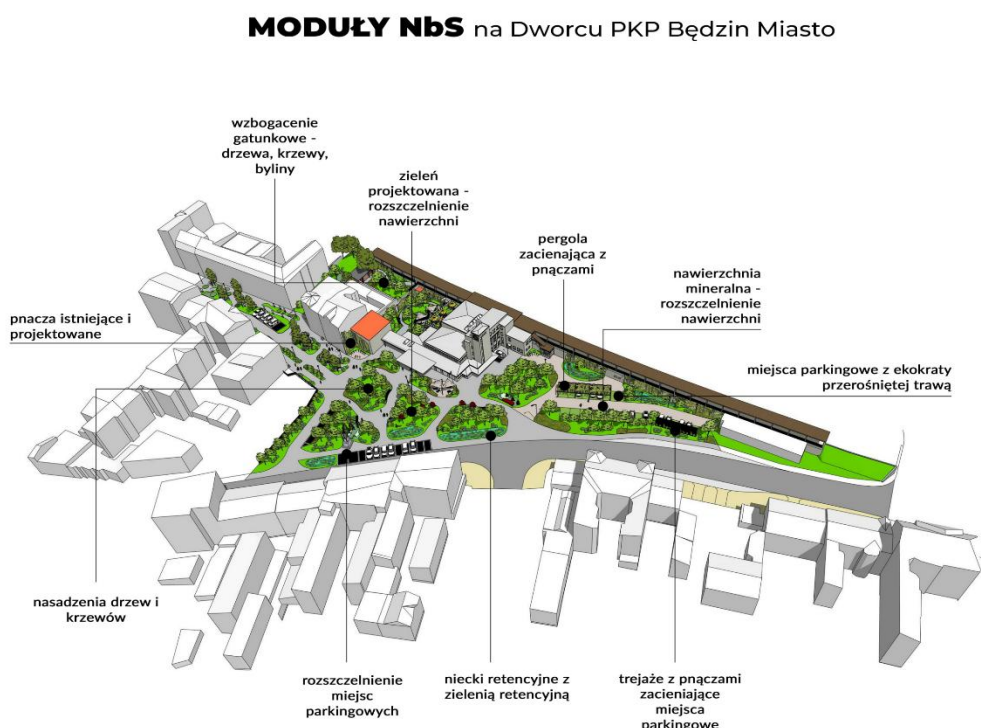
Rozwiązania oparte na przyrodzie (ang. nature-based Solutions, NbS) to metoda, w której natura jest narzędziem osiągania celów z zakresu: adaptacji do zmian klimatu, ochrony środowiska, poprawy jakości życia i zdrowia publicznego czy zrównoważonego rozwoju. Rozwiązania takie to

⁴⁰ Ibidem, s. 56.

np.: przywracanie obszarów zieleni, sadzenie drzew, zakładanie ogrodów miejskich, przywracanie mokradł, wprowadzanie ochrony siedlisk przyrodniczych, naturalnych systemów retencji wody (m.in. ogrodów deszczowych), zielonych ścian i dachów, jak również renaturyzacja rzek, czy poprawa lokalnej bioróżnorodności. Skutkiem wprowadzania NbS jest m.in. poprawa jakości powietrza i mikroklimatu, poprawa obiegu wody, niwelowanie ekstremalnych temperatur powietrza i lokalnej suszy oraz poprawa estetyki miejskich obszarów. Efekty te są określane mianem usług ekosystemowych.

Działania te wpisują się w potrzeby mieszkańców, którzy akcentowali konieczność poprawy estetyki i wyglądu, w tym jakości przestrzeni publicznych sprzyjającym codziennemu funkcjonowaniu i ogólnemu dobrostanowi. Obecnie utwardzony plac przed budynkiem w okresie wiosenno-letnim ulega znacznemu nagrzaniu i powoduje odczuwanie stresu termicznego przez użytkowników. Niewielkie rozmiary drzew i krzewów nie zapewniają wystarczającego zacienienia tej przestrzeni. Warto również zauważyć, że znaczną część placu zajmują drogi i miejsca parkingowe, co uniemożliwia jego wykorzystanie do celów retencyjnych.

Rysunek 7. Moduły NbS na Dworcu PKP Będzin Miasto

Źródło: Standard Archiclima dla utrzymania zieleni i wsparcia bioróżnorodności na Placu Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej przy budynku Dworca PKP w Będzinie.

W kontekście sfery przestrzenno-funkcjonalnej należy także zauważyć, że Będzin nie posiada centralnej przestrzeni w mieście. Takim miejscem może stać się ulica Małachowskiego ze względu na swoją lokalizację. Bowiem leży w pobliżu Wzgórza Zamkowego oraz Bulwarów na rzeką

Przemszą, co predysponuje ją do stania się kolejnym, atrakcyjnym miejscem na mapie Będzina. Ulica Małachowskiego stanowi ważną oś komunikacyjną związaną z obecnością usług, sklepów, Ośrodka Kultury oraz Dworca PKP. Mimo to, teren ten wymaga nakładów inwestycyjnych, by mógł stać się nowoczesnym i przyjaznym miejscem dla mieszkańców miasta. Ponadto, kluczową barierą w rozwoju terenu jest położenie drogi wojewódzkiej 910 (Aleja Hugona Kottątaja) charakteryzującej się dużym natężeniem ruchu. W 2024 roku na zlecenie Urzędu Miasta w Będzinie powstała koncepcja nowego programu funkcjonalno-przestrzennego dla ulicy Małachowskiego i placu 3 Maja z uwzględnieniem rozwiązań opartych na naturze. Zgodnie z przeprowadzoną analizą funkcjonalną, zabudowa na ulicy Małachowskiego to w głównej mierze kamienice mieszkalne z funkcjami usługowymi na parterach budynków. Ponadto, znajdują się tam również kamienice będące w całości obiektami użyteczności publicznej oraz dwa jednokondygnacyjne pawilony, z czego jeden pełni funkcję handlową, a drugi usługową. Ulica Małachowskiego pełni przede wszystkim funkcje handlową oraz usługową. Odnaleźć tam można salony fryzjerskie, kosmetyczne, punkty krawieckie czy lombardy. Udział tych ostatnich w strukturze funkcjonalnej ulicy to aż 75,3%. Z kolei, usługi związane kulturą czy gastronomią stanowią jedynie 10%. Według przeprowadzonej analizy, na ulicy Małachowskiego występuje deficyt przestrzeni umożliwiających prowadzenie różnorodnych wydarzeń kulturalnych czy społecznych. Obecnym problemem ulicy Małachowskiego jest także wzmożony ruch kołowy ograniczający swobodny ruch pieszy. Ponadto, na ulicy obserwuje się parkowanie samochodów w miejscach zabronionych. Ulica Małachowskiego wymaga także wzbogacenia zielenią, które pozytywnie może wpłynąć na zwiększenie bioróżnorodności i mikroklimat ulicy. Obecnie brakuje roślin o znaczących walorach przyrodniczych. Projektem objęto również Plac 3 Maja, gdzie wskazywano na potrzebę uzupełnienia parku nowymi gatunkami roślin, w celu prawidłowego funkcjonowania zieleni.

W ramach projektu zakłada się wprowadzenie stref funkcjonalnych, takich jak:

- strefa kultury zlokalizowana przy Ośrodku Kultury, wyposażona w elementy ekspozycyjne oraz miejsce do gier i zabaw;
- strefa fontanny, w której przewidziano niskoprofilową fontannę w formie tryskaczy wodnych zintegrowaną z nawierzchnią; w otoczeniu znajdą się siedziska o miękkich, zaokrąglonych formach, huśtawki oraz ławki wkomponowane w zieleni;
- strefy gastronomiczne, umożliwiające najemcom lokali gastronomicznych wystawienie stolików na zewnątrz; przestrzeń ta zostanie wzbogacona o siedziska zintegrowane z terenami zielonymi;

- strefy odpoczynku zaprojektowane z myślą o relaksie, wyposażone w huśtawki oraz ławki harmonijnie wkomponowane w otaczającą zieleni.

Ponadto, projekt zakłada wprowadzenie dodatkowych stref parkingowych za budynkiem sklepu Biedronki czy strefy dla psów. Co warto podkreślić, rozwiązania koncepcyjne przewidują ułatwienie poruszania się osobom z niepełnosprawnościami poprzez ograniczenie różnic poziomów nawierzchni.

Rysunek 8. Projekt koncepcji funkcjonalno-przestrzennej dla ulicy Małachowskiego w Będzinie

Źródło: UM Będzin

Do głównych założeń projektu należy zaliczyć:

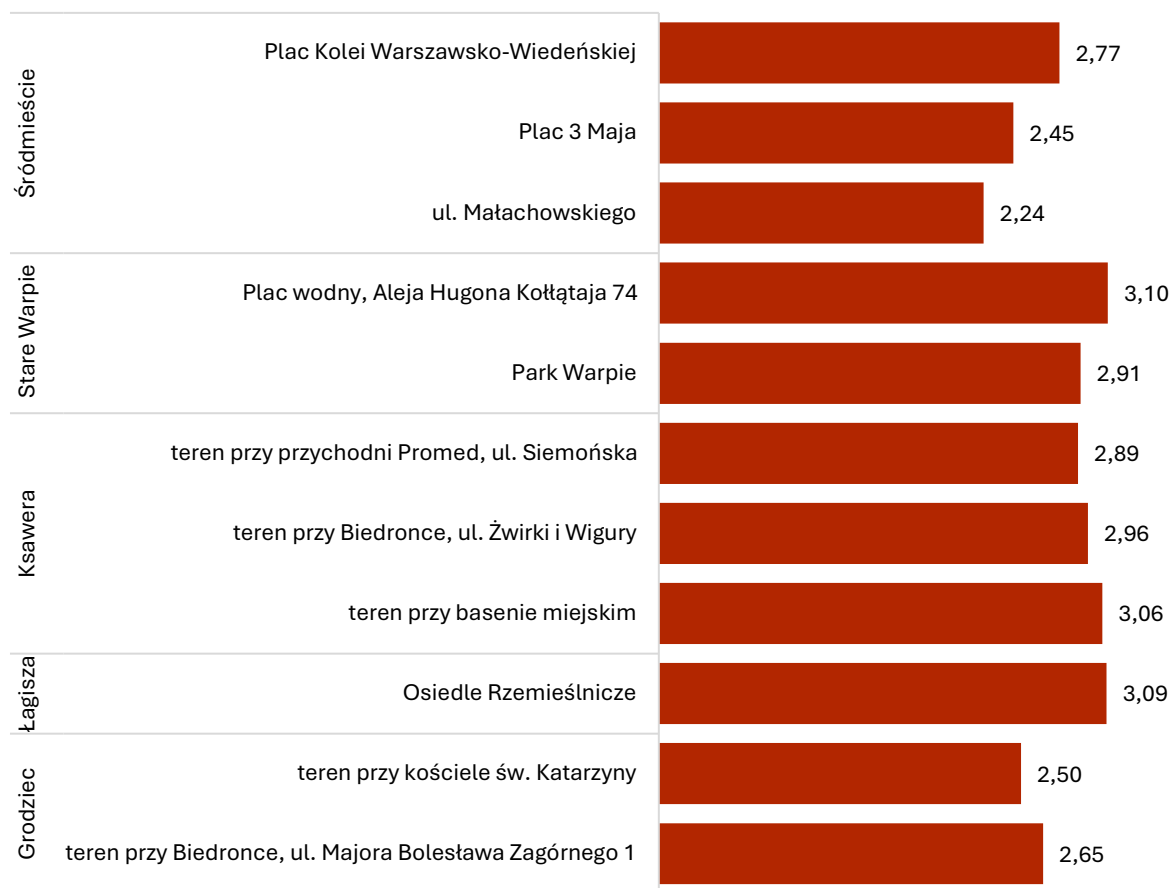
- spowolnienie ruchu pojazdów na ulicy Małachowskiego
- wprowadzenie kilku funkcji dla ulicy Małachowskiego – drogi, deptaku i parkingu
- stworzenie stref tematycznych, m.in. przestrzeni dla wydarzeń kulturalnych (warsztaty, wystawy), gastronomii, zabaw dla dzieci oraz relaksu
- ruch drogowy na ulicach Piłsudskiego i Potockiego nie ulegnie zmianie, ale rekomenduje się, aby w przyszłości rozważyć przekształcenie także ulicy Piłsudskiego w woonerf

- ustawienie dwóch kontenerowych punktów gastronomicznych wraz z odpowiednią infrastrukturą do spożywania posiłków na placu 3 Maja
- przekształcenie istniejącego placu zabaw na Placu 3 Maja w bardziej uniwersalną przestrzeń aktywności i rekreacji, zlokalizowaną centralnie i bez ogrodzenia
- reorganizacja parkingu za sklepem „Biedronka” oraz utworzenie nowego parkingu na działce nr 11/3
- implementacja ekologicznych rozwiązań urbanistycznych (tzw. NBS – nature-based solutions), takich jak nowe nasadzenia zieleni, powierzchnie przepuszczalne, ogrody deszczowe i zieleń retencyjna, by lepiej zarządzać wodą opadową i poprawić jakość przestrzeni.

Podjęcie działań inwestycyjnych na terenie podobszaru rewitalizacji Śródmieście, w tym w szczególności na ulicy Małachowskiego oraz Placu 3 Maja wspierają wyniki przeprowadzonego sondażu wśród mieszkańców, bowiem ulica Małachowskiego oraz Plac 3 Maja uzyskały najniższą ocenę pod kątem atrakcyjności miejsca (poniżej 2,5) na tle innych miejsc poddanych ocenie w sondażu ulicznym⁴¹.

Wykres 1. Jak ocenia Pan/Pani atrakcyjność miejsca, w którym się znajdujemy? Oceny proszę dokonać na skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza ocenę najniższą a 5 najwyższą, średnia ocen, N=309, sondaż uliczny

⁴¹ Raport z badania sondażowego nt. problemów i potencjałów podobszarów rewitalizacji, IB IPC 2025

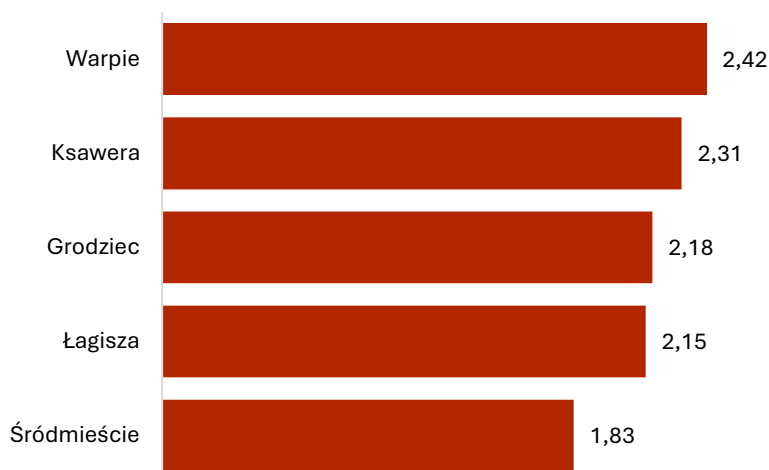

Źródło: badanie własne IB IPC

Zaś w ramach sondażu online i papierowego podobszar Śródmieście uzyskał średnią ocen na poziomie 1,8, co uplasowało ten teren na ostatnim miejscu wśród pozostałych podobszarów rewitalizacji⁴².

⁴² Ibidem.

Wykres 2. Jak ocenia Pan/Pani atrakcyjność następujących miejsc? Oceny proszę dokonać na skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza ocenę najniższą a 5 najwyższą, średnia ocen, N=644, sondaż online oraz w wersji papierowej

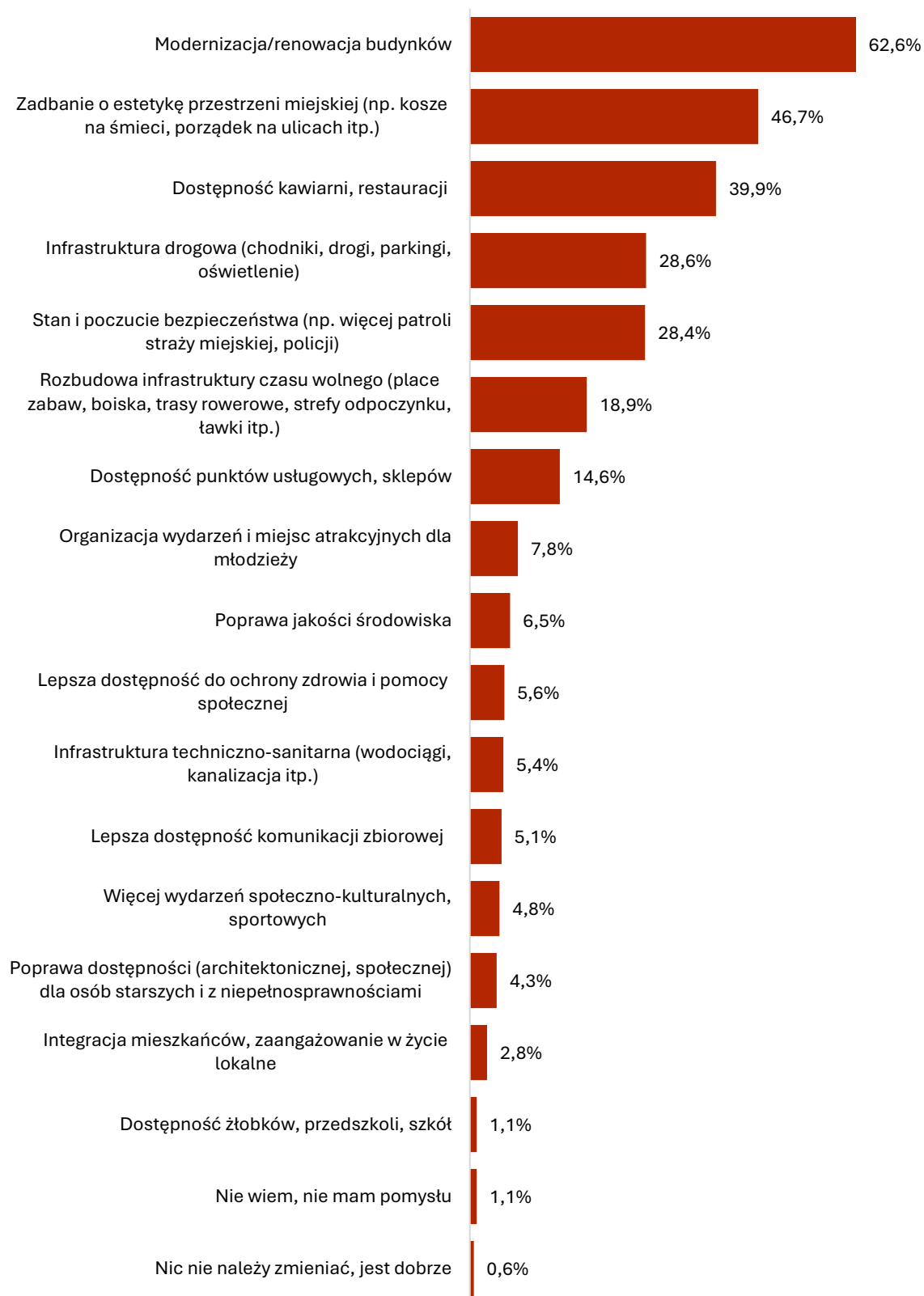

Źródło: badanie własne IB IPC

Zgodnie z deklaracjami uczestników sondażu prowadzonego w formie online oraz papierowej (N=644) najważniejszą kwestią wymagającą poprawy na podobszarze rewitalizacji Śródmieście jest modernizacja/ renowacja budynków. Kolejno, zwrócono uwagę na zadbanie o estetykę przestrzeni miejskiej na tym terenie oraz wprowadzenie nowych funkcji – zwiększenie dostępności kawiarni i restauracji, co koresponduje z ww. opisaną inwestycją.

W innych odpowiedziach badani zwrócili uwagę przede wszystkim na negatywne zjawiska społeczne takie jak: problem bezdomności, uzależnienia (alkoholizm), przestępczość (brak poczucia bezpieczeństwa), bezrobocie, niski poziom rozwoju społeczno-gospodarczego, zły stan techniczny/wygląd kamienic i budynków. Akcentowano potrzebę pilnej zmiany tego obszaru poprzez zmniejszenie natężenia skali negatywnych zjawisk społecznych, poprawę estetyki, jakości środowiska naturalnego, wzrost bezpieczeństwa, wprowadzenie wydarzeń kulturalnych, wspieranie przedsiębiorczości, otwarcie nowych lokali gastronomicznych, remont ulic i chodników, poprawę stanu zabytków, tj. Zamek i Pałac Mieroszewskich.

**Wykres 3. Co należałoby poprawić/ zmienić w Śródmieściu, aby było ono bardziej atrakcyjne dla mieszkańców?
N=644, sondaż online oraz w wersji papierowej**

Źródło: badanie własne IB IPC

Także uczestnicy wywiadów pogłębionych, uznali Śródmieście za nieatrakcyjne miejsce dla funkcji mieszkaniowej z uwagi na starą i zaniedbaną zabudowę oraz ograniczony dostęp do sieci

ciepłowniczej⁴³. Ponadto, problemem dzielnicy jest lokalizacja na podobszarze drogi DW 910, która stanowi barierę w rozwoju tego miejsca. Oczekiwania mieszkańców w kwestii poprawy estetyki podobszaru wspierają wyniki przeprowadzonego sondażu.

Według uczestników sondażu ulicznego, na Placu Kolei-Warszawsko Wiedeńskiej najpilniejszymi kwestiami są modernizacja/ renowacja budynków, zwiększenie bezpieczeństwa oraz otwarcie nowych lokali tj. kawiarnie i restauracje. Dalej, na Placu 3 Maja należy poprawić stan bezpieczeństwa publicznego, poprawić estetykę budynków oraz zadbać o wygląd przestrzeni miejskiej. Zaś na ulicy Małachowskiego największymi problemami są stan i poczucie bezpieczeństwa, stan techniczny budynków oraz brak gastronomii.

Tabela 8. Identyfikacja najważniejszych problemów w wybranych miejscach podobszarów rewitalizacji, sondaż uliczny

Miejsce	Co należałoby poprawić/zmienić w miejscu, w którym się znajdujemy, aby było ono bardziej atrakcyjne dla mieszkańców? (max 3 odp.)
Plac Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej [N=30]	1. Modernizacja/ renowacja budynków 2. Stan i poczucie bezpieczeństwa (np. więcej patroli straży miejskiej, policji itp.) 3. Dostępność kawiarni, restauracji
Plac 3 Maja [N=29]	1. Stan i poczucie bezpieczeństwa (np. więcej patroli straży miejskiej, policji itp.) 2. Modernizacja/ renowacja budynków 3. Zadbanie o estetykę przestrzeni miejskiej (np. kosze na śmieci, porządek na ulicach itp.)
Ulica Małachowskiego [N=37]	1. Stan i poczucie bezpieczeństwa (np. więcej patroli straży miejskiej, policji itp.) 2. Modernizacja/ renowacja budynków 3. Dostępność kawiarni, restauracji

Źródło: badanie własne IB IPC

Ważną częścią sondażu było poznanie opinii respondentów w zakresie potencjałów poszczególnych miejsc objętych rewitalizacją. Potencjał (w kontekście miejsca) to zespół cech, zasobów i warunków, które umożliwiają lub sprzyjają jego przyszłemu rozwojowi, poprawie funkcjonalności, atrakcyjności lub wartości użytkowej – nawet jeśli nie są one jeszcze w pełni wykorzystane. Jest to ukryta zdolność miejsca do pełnienia określonych funkcji lub osiągnięcia pozytywnych zmian, np. gospodarczych, społecznych, kulturowych czy estetycznych. Zrozumienie i właściwe wykorzystanie potencjału miejsca jest kluczowe dla efektywnego planowania przestrzennego i zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich.

Według ponad połowy uczestników sondażu online oraz w wersji papierowej (53,6%) potencjałem Śródmieścia są jego walory historyczne. Kolejno, atrakcyjna lokalizacja (40,8%) oraz dobre

⁴³ Badania własne, IB IPC

połączenia komunikacji zbiorowej (28,9%). W dodatkowych odpowiedziach badani argumentowali, że ulica Małachowskiego mogłaby stać się atrakcyjnym centrum Będzina. W tym celu należy wprowadzić holistyczne zmiany w tym miejscu. Odnowienie ulicy Małachowskiego może mieć ogromne znaczenie dla lokalnej społeczności i wizerunku całego miasta. Przekształcenie obecnie - według ankietowanych - zaniedbanej i mało wykorzystanej przestrzeni w nowoczesne, estetyczne i funkcjonalne centrum sprawi, że miejsce to może spełniać nowe funkcje i tętnić życiem. Taka inwestycja przyciągnie - zdaniem respondentów – mieszkańców, turystów, przedsiębiorców oraz inwestorów, co przełoży się na rozwój gospodarczy i kulturalny miasta.

Wykres 4. Jaki dostrzega Pan/Pani potencjał Śródmieścia? N=644, sondaż online oraz w wersji papierowej

Źródło: badanie własne IB IPC

Z kolei według uczestników sondażu ulicznego, którzy oceniali poszczególne miejsca zlokalizowane na podobszarze rewitalizacji Śródmieście do najważniejszych potencjałów Placu Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej zaliczono: atrakcyjną lokalizację (53,3%), dobre połączenia komunikacji zbiorowej (43,3%) oraz walory historyczne (30%). Warto zwrócić uwagę, że 13,3% rozmówców nie potrafiło wskazać potencjału tego miejsca.

Wykres 5. Jaki dostrzega Pan/Pani potencjał w miejscu, w którym się znajdujemy? Plac Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej, N=30, sondaż uliczny

Źródło: badanie własne IB IPC

Takie same potencjały, jak w przypadku Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej, wskazano dla Placu 3 Maja, nadając jednak wyższą rangę walorom historycznym. Na pierwszym miejscu znalazła się atrakcyjna lokalizacja (37,9%), kolejno, walory historyczne (34,5%), a następnie dobre połączenia komunikacji publicznej (24,1%). Należy zauważyć, że 20,7% uczestników sondażu nie dostrzegało potencjałów Placu 3 Maja.

Wykres 6. Jaki dostrzega Pan/Pani potencjał w miejscu, w którym się znajdujemy? Plac 3 Maja, N=29, sondaż uliczny

Źródło: badanie własne IB IPC

Także i dla ulicy Małachowskiego najczęściej wskazywanym potencjałem jest atrakcyjna lokalizacja (54,9%). Kolejno, walory historyczne (29,7%), a dalej dobry dostęp do komunikacji zbiorowej (21,6%). Również w tym przypadku należy zaakcentować, że 13,5% rozmówców nie dostrzegało żadnego potencjału tego miejsca.

Wykres 7. Jaki dostrzega Pan/Pani potencjał w miejscu, w którym się znajdujemy? ul. Małachowskiego, N=37, sondaż uliczny

Źródło: badanie własne IB IPC

Sfera techniczna

Stan budynków

Na podobszarze rewitalizacji Śródmieście odnotowano 66 budynków mieszkalnych/ użytkowych będących własnością gminy, w tym dwa zostaną wyburzone, a jeden z nich wymaga podjęcia prac remontowych oraz 26 budynków mieszkalnych w samoistnym posiadaniu, z czego 7 w złym stanie technicznym. Kolejno, na podobszarze rewitalizacji znajduje się 8 budynków pozostających w zarządzie Gminy Będzin na zasadzie prowadzenia cudzych spraw, z czego jeden w złym stanie technicznym⁴⁴.

Stan techniczny budynków stanowi jedno z najważniejszych problemów wskazywanych przez uczestników badań ilościowych oraz jakościowych⁴⁵.

⁴⁴ Dane Urzędu Miejskiego w Będzinie (stan na 1.03.2025 r.)

⁴⁵ Badania własne IB IPC, maj 2025

Stan dróg

Na sieć dróg na terenie podobszaru rewitalizacji Śródmieście składa się 31 ulic, z czego 8 dróg wymaga kapitalnego remontu. Są to następujące ulice: Podzamcze, Góra Zamkowa, Berka, Joselewicza, Stanisława Moniuszki, Podwale, Rybna, Rybny Rynek, Ignacego Bereszki. Zaś remontu częściowego nawierzchni wymaga 14 ulic: Górnicza, Plebańska, Zamkowa, Plac Kazimierza Wielkiego, Czeladzka, Zawale, Małachowskiego, Potockiego, 11 Listopada, J. Bema, I. Krasickiego, T. Kościuszki.

Na terenie podobszaru rewitalizacji występują również bariery architektoniczne dla osób o szczególnych potrzebach. Infrastruktura drogowa nie jest dostosowana do potrzeb tych osób⁴⁶.

Dostęp do urządzeń sieciowych

Na terenie podobszaru rewitalizacji brak dostępu do kanalizacji obserwowano dla ul. Góra Zamkowa. Zaś częściowy dostęp obserwowano dla ulic: Mikołaja Reja, Piłsudskiego, Juliana Tuwima⁴⁷. Za zły uznano stan techniczny kanalizacji na ulicach Stoneczna, Wyzwolenia, Wilcza, Krakowska. Ponadto, część mieszkańców nie ma dostępu do miejskiej sieci ciepłowniczej, a zatem korzystają z indywidualnych form ogrzewania, co generuje niską emisję⁴⁸.

2.2. Pogłębiona diagnoza podobszaru rewitalizacji

Stare Warpie

Sfera społeczna

Podobnie jak w przypadku podobszaru rewitalizacji Śródmieście, liczba ludności podobszaru rewitalizacji Stare Warpie zmniejszyła się o 7,6%. Spadek obserwowano we wszystkich grupach, w tym największy wśród osób w wieku przedprodukcyjnym (-10,5%). Należy zauważyć, że udział osób w wieku poprodukcyjnym (21,5%) jest większy niż udział osób w wieku przedprodukcyjnym (17,5%).

Tabela 9. Liczba ludności podobszaru rewitalizacji Stare Warpie w roku 2019 i 2024

	2019	2024
--	------	------

⁴⁶ Ibidem

⁴⁷Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczo-przestrzennej w kontekście przygotowania Gminnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Będzina w perspektywie 2023-2033, s. 81.

⁴⁸ Badania własne IB IPC, maj 2025

	os.	%	os.	%
w wieku przedprodukcyjnym	370	18,0%	331	17,5%
w wieku produkcyjnym	1265	61,6%	1156	61,0%
w wieku poprodukcyjnym	417	20,4%	407	21,5%
suma	2052	100,0%	1894	100,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Będzinie

Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w 2024 roku zmniejszyła się o ponad połowę w stosunku do roku porównawczego i wyniosła 119 osób.

Tabela 10. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na podobszarze rewitalizacji Stare Warpie w roku 2019 i 2024

	2019	2024
podobszar rewitalizacji Stare Warpie	278	119
miasto Będzin	3997	1839

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Będzinie

Wśród przyczyn przyznawania pomocy, najważniejszą było ubóstwo, a dalej bezradność w sprawach opiekuńczych i niepełnosprawność.

Tabela 11. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z uwzględnieniem przyczyny na podobszarze rewitalizacji Stare Warpie w roku 2019 i 2024

	2019	2024
ubóstwo	109	42
alkoholizm	16	5
niepełnosprawność	60	27
długotrwała lub ciężka choroba	67	7
bezradność w sprawach opiekuńczych	26	38

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Będzinie

Do kluczowych problemów zidentyfikowanych na podobszarze rewitalizacji Stare Warpie wskazanych przez uczestników wywiadów pogłębionych należą: ubóstwo, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego. W tym podobszarze koncentracja problemów społecznych występuje głównie na ulicy 1 Maja i H. Sienkiewicza.

Opieka zdrowotna

Na terenie podobszaru rewitalizacji Stare Warpie zlokalizowane są następujące jednostki świadczące usługi z zakresu opieki zdrowotnej:

- Poradnia pulmonologiczna, ul. 1 Maja

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Medyk, w tym poradnie specjalistyczne (dermatologiczna, kardiologiczna, neurologiczna, otolaryngologiczna, prób wysiłkowych, USG), ul 1 Maja.

Edukacja

Na wyznaczonym podobszarze rewitalizacji Stare Warpie nie odnotowano placówek edukacyjnych. Należy jednak nadmienić, że w pobliżu wytyczonego podobszaru rewitalizacji Stare Warpie funkcjonuje Szkoła Podstawowa nr 8 im. Jana Pawła II (ul. Orla 4) oraz Liceum Ogólnokształcące nr I im. M. Kopernika (ul. Mikołaja Kopernika 2).

Kultura

Podobszar rewitalizacji Stare Warpie będący częścią miasta Będzin podlega działalności Ośrodka Kultury. W pobliżu podobszaru znajduje się filia Miejskiej i Powiatowej Biblioteki Publicznej – filia nr 2 „Warpie” (ul. Rtm. Witolda Pileckiego). Bezpośrednio na wyznaczonym terenie nie odnotowano instytucji kultury. Niestety, dostępność biblioteki jest ograniczona, szczególnie dla osób o szczególnych potrzebach (wejście do budynku możliwe jest tylko poprzez schody, co wyklucza osoby poruszające się na wózku inwalidzkim).

Bezpieczeństwo

W latach 2019-2024 obserwowano wzrost liczby przestępstw i kolizji na podobszarze rewitalizacji Stare Warpie. Liczba przestępstw wzrosła z 21 do 24, a liczba kolizji z 8 do 25. Na omawianym obszarze nie odnotowano wypadków.

Wykres 8. Dane dotyczące przestępstw, wypadków i kolizji na terenie podobszaru rewitalizacji Stare Warpie w roku 2019 i 2024

	2019			2024		
	przestępstwa	wypadki	kolizje	przestępstwa	wypadki	kolizje
podobszar rewitalizacji Stare Warpie	21	0	8	24	0	25
miasto Będzin	220	6	164	252	3	173

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Policji

W tym miejscu należy podkreślić, że jedną z trzech kluczowych kwestii wymagających poprawy na podobszarze rewitalizacji Stare Warpie według uczestników sondażu online i wersji papierowej było stan i poczucie bezpieczeństwa publicznego⁴⁹.

⁴⁹ Raport z badania sondażowego nt. problemów i potencjałów podobszarów rewitalizacji, IB IPC 2025

Aktywność obywatelska

Na terenie podobszaru Stare Warpie zlokalizowane są następujące organizacje społeczne:

1. Będzińskie Stowarzyszenie Właścicieli Nieruchomości Osiedla Nowe Warpie, ul. Krakowska 69C
2. Fundacja na Rzecz Osób Poszkodowanych w Wypadkach Komunikacyjnych oraz na Rzecz Dzieci z Domów Dziecka, Szkół Życia i Rodzin Ubogich KASPEREK, ul. 1 Maja 1/10
3. Fundacja ATENA ARTE, ul. Wilcza 28
4. Klub Sportowy PIERWSZEGO, ul. 1 Maja 4
5. Uczniowski Klub Sportowy „Promyk”, ul. Promyka 26
6. Polskie Towarzystwo Lekarskie o/Będzin, ul. Sienkiewicza 17 (KRS)⁵⁰.

Sfera gospodarcza

Na terenie podobszaru rewitalizacji Stare Warpie dominują podmioty gospodarcze zatrudniające do 9 osób. W latach 2019-2024 zmniejszyła się ich liczba (z 197 do 112).

Tabela 12. Podmioty prowadzące działalność według klas wielkości na terenie podobszaru rewitalizacji Stare Warpie w roku 2019 i 2024

2019				2024			
0-9	10-49	50-249	250 - 999	0-9	10-49	50-249	250 - 999
197	6	2	0	112	3	2	0

Źródło: dane GUS

W 2019 roku 7 podmiotów nie określiło, ile zatrudniają pracowników, zaś w 2024 roku takich firm było 12.

Wśród osób prowadzących działalność gospodarczą na terenie podobszaru rewitalizacji, najwięcej stanowiły podmioty zajmujące się handlem i naprawą pojazdów samochodowych, w tym motocykli. Kolejno, było to budownictwo. Należy zauważyć, że liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą we wszystkich sekcjach spadła w 2024 roku w stosunku do roku porównawczego.

Tabela 13. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą według sekcji PKD (2007) na terenie podobszaru rewitalizacji Stare Warpie w roku 2019 i 2024

PKD	SEKCJA	2019	2024
A	ROLNICTWO, LEŚNICTWO, ŁOWIECTWO I RYBACTWO	9	8
C	PRZETWÓRSTWO PRZEMYSŁOWE	13	9

⁵⁰ https://www.bedzin.pl/strona-135-rejestr_organizacji.html (dostęp 31.03.2025)

F	BUDOWNICTWO	11	10
G	HANDEL HURTOWY I DETALICZNY; NAPRAWA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH, WŁĄCZAJĄC MOTOCYKLE	31	25
H	TRANSPORT I GOSPODARKA MAGAZYNOWA	4	3
I	DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ZAKWATEROWANIEM I USŁUGAMI GASTRONOMICZNYMI	4	4
J	INFORMACJA I KOMUNIKACJA	6	-
K	DZIAŁALNOŚĆ FINANSOWA I UBEZPIECZENIOWA	5	-
M	DZIAŁALNOŚĆ PROFESJONALNA, NAUKOWA I TECHNICZNA	9	1
N	DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE USŁUG ADMINISTROWANIA I DZIAŁALNOŚĆ WSPIERAJĄCA	2	1
P	EDUKACJA	4	1
Q	OPIEKA ZDROWOTNA I POMOC SPOŁECZNA	8	1
S	POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA	1	1

Źródło: dane GUS

Znaczący spadek liczby osób długotrwale bezrobotnych odnotowano również w przypadku podobszaru rewitalizacji Stare Warpie (z 41 w 2019 roku do 26 w 2024).

Wykres 9. Liczba osób długotrwale bezrobotnych na podobszarze rewitalizacji Stare Warpie w roku 2019 i 2024

	2019	2024
podobszar rewitalizacji Stare Warpie	41	26
miasto Będzin	218	170

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Będzinie

Sfera środowiskowa

Na terenie podobszaru rewitalizacji hałas związany jest z funkcjonowaniem strefy przemysłowej (Fabryka przewodów Energetycznych) przy ul. Św. Brata Alberta i Rutki Laskier⁵¹. Źródłem hałasu jest także ruch komunikacyjny. Ponadto, należy zauważyć, że znaczna część dróg podobszaru charakteryzuje się złym stanem technicznym, co negatywnie wpływa na klimat akustyczny terenu. Problemem środowiskowym na terenie podobszaru jest także brak pełnego dostępu do kanalizacji dla wszystkich ulic.

Pokłosiem intensywnej działalności górniczej na obszarze Będzina są tereny zdegradowane. Należy do nich m.in. zlokalizowane na terenie podobszaru rewitalizacji wyrobisko odkrywkowe wapieni i dolomitów triasowych (przy ulicy Rutki Laskier i Robotniczej)⁵².

⁵¹Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczo-przestrzennej w kontekście przygotowania Gminnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Będzina w perspektywie 2023-2033, s. 80.

⁵² Strategia Rozwoju Miasta Będzina na lata 2021 – 2030, s. 19.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

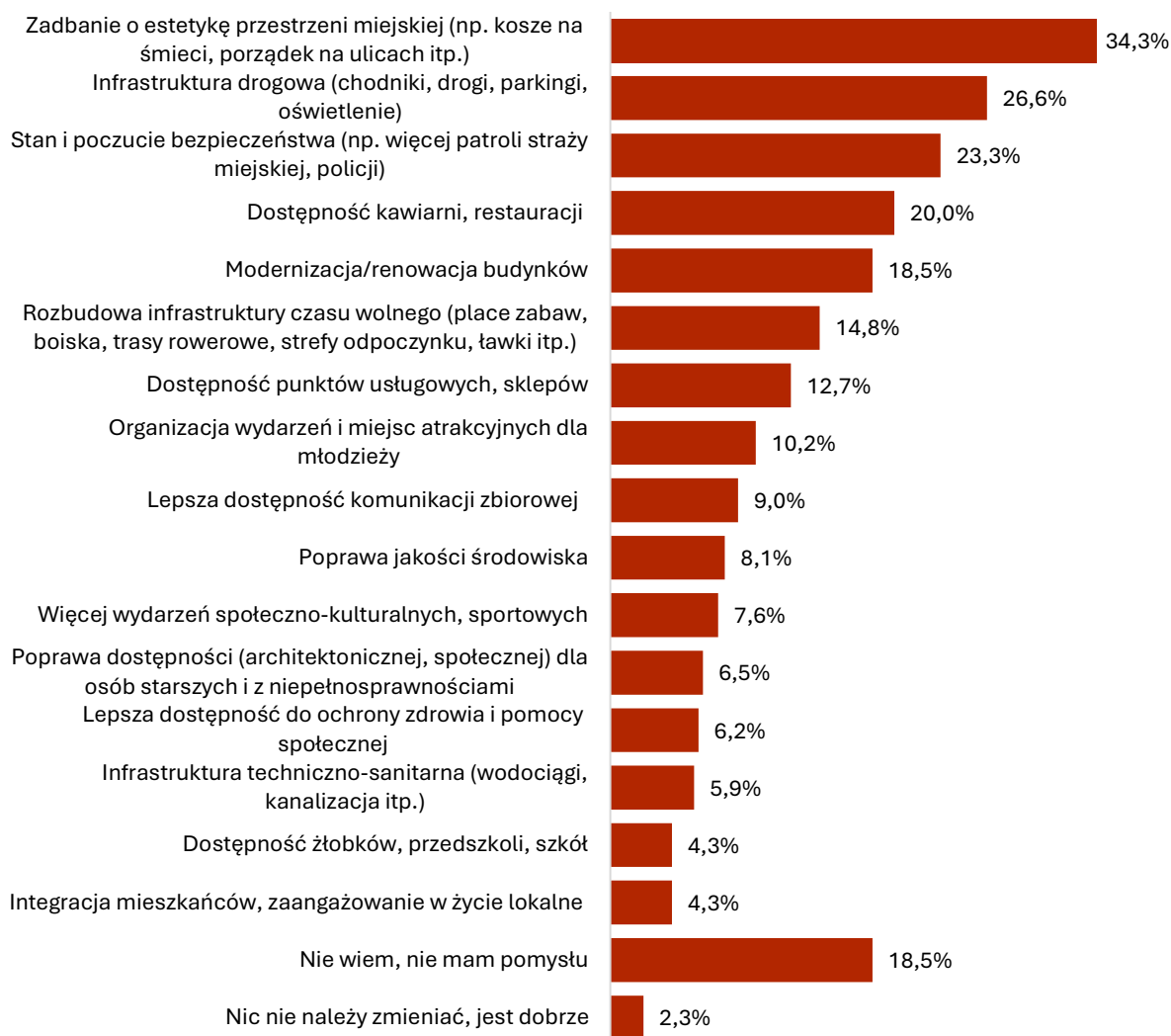
Mieszkańcy podobszaru rewitalizacji Stare Warpie mają dostęp do terenów zielonych. Wśród nich wymienić należy:

- Park Krakowska, ul. Krakowska. Co warto nadmienienia, w ostatnim czasie udostępniono w parku tężnię solankową. Ponadto, park otoczony jest starodrzewem. Znajdują się w nim elementy bioróżnorodności oraz ścieżka edukacyjna i podest. Planowane są także nowe zasadzenia drzew.
- Park Warpie, Al. Hugona Kołłątaja. W parku znajduje się wodny plac zabaw, zaś sam park jest chętnie uczęszczany przez mieszkańców.
- Skwer 23 Pułku Artylerii Lekkiej, ul. Promyka.

Ponadto, przy ulicy 1 Maja znajduje się strefa aktywności rodzinnej, w tym wodny plac zabaw. W miejscu tym brakuje toalety. Ponadto, zgodnie z informacjami przekazanymi przez Ośrodek Sportu i Rekreacji miejsca te wymagają modernizacji, a także nie są w pełni przystosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. W tym miejscu należy także nadmienić, że zadbanie o estetykę przestrzeni miejskiej stanowiło najważniejszą kwestię do poprawy dla uczestników sondażu online oraz w wersji papierowej⁵³.

⁵³ Raport z badania sondażowego nt. problemów i potencjałów podobszarów rewitalizacji, IB IPC 2025.

Wykres 10. Co należałoby poprawić/ zmienić na podobszarze Stare Warpie, aby był on bardziej atrakcyjny dla mieszkańców? N=644, sondaż online oraz w wersji papierowej

Źródło: badanie własne IB IPC

Warto wspomnieć także o istniejących na terenie podobszaru pomnikach przyrody. Za pomniki przyrody uznano siedem drzew – Perukowce przy ul. Sienkiewicza.

Zgodnie z Gminną Ewidencją Zabytków na terenie podobszaru rewitalizacji Stare Warpie odnotowano w sumie 32 zabytki.

W kontekście przestrzenno-funkcjonalnym podobszaru należy również zwrócić uwagę na konflikt funkcji mieszkaniowej oraz gospodarczej na omawianym obszarze.

Komunikacja zbiorowa

Mieszkańcy podobszaru rewitalizacji Stare Warpie mają dostęp do komunikacji autobusowej. W pobliżu podobszaru znajduje się stacja kolejowa (na Placu Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej) oraz dworzec autobusowy (ul. Kościuszki). Na terenie podobszaru nie odnotowano linii tramwajowej. Do najważniejszych przystanków autobusowych na terenie podobszaru rewitalizacji należy

zaliczyć: Będzin Brata Alberta, Będzin Kazimierza Promyka, Będzin Sienkiewicza, Warpie 1 Maja, Warpie Krakowska, Warpie Osiedle, Warpie Promyka. Brakuje z kolei przystanków w okolicy ulic m.in. Wesoła, Słoneczna, Wyzwolenia, Wincentego Pola, Rutki Laskier⁵⁴.

Sfera techniczna

Stan budynków

Zgodnie z dostępnymi danymi, na podobszarze Stare Warpie odnotowano 6 budynków mieszkalnych/ użytkowych będących własnością Gminy Będzin, w tym jeden przeznaczony jest do wyburzenia (ul. Sienkiewicza 31d) oraz dwa budynki mieszkalne w samoistnym posiadaniu, w tym jeden wymagający całościowego remontu.

Stan dróg

Na podobszar rewitalizacji Stare Warpie składa się 15 ulic, z czego zdecydowana większość, bowiem aż 12 z nich wymaga podjęcia pilnych prac remontowych z uwagi na bardzo zły stan techniczny. Należą do nich następujące ulice: Krakowska, Orla, Rutki Laskier, Wincentego Pola, Stanisława Wygodzkiego, Spółdzielcza, Słoneczna, Wyzwolenia, 1 Maja, Mikołaja Kopernika, Kazimierza Promyka.

Warto nadmienić, że nieco ponad 1/5 uczestników sondażu prowadzonego online oraz w wersji papierowej zwróciła uwagę na poprawę infrastruktury drogowej. Aspekt ten należał do trzech, najważniejszych kwestii wymagających poprawy, obok zadbania o estetykę przestrzeni publicznych oraz poprawy bezpieczeństwa⁵⁵. Z kolei respondenci wywiadów pogłębionych zwrócili uwagę na potrzebę usunięcia barier architektonicznych w kontekście osób ze szczególnymi potrzebami. Według nich, problemem jest także wzmożony ruch samochodów ciężarowych na ulicy Sienkiewicza⁵⁶.

Dostęp do urządzeń sieciowych

Część podobszaru rewitalizacji nie ma dostępu do kanalizacji. Na wyznaczonym terenie całkowity brak kanalizacji odnotowano dla następujących ulic: Orla, Słoneczna, Spółdzielcza, Wilcza, Wincentego Pola, Wygodzkiego oraz Wyzwolenia. Zaś częściowy dostęp obserwowano dla ulic

⁵⁴ <https://rj.metropoliaztm.pl/mapa/157378/> (dostęp 15.04.2025)

⁵⁵ Raport z badania sondażowego nt. problemów i potencjałów podobszarów rewitalizacji, IB IPC 2025

⁵⁶ Badania własne IB IPC, maj 2025

Krakowska i Rutki Laskier. Ponadto, część mieszkańców korzysta z indywidualnych źródeł ciepła, a zatem wskazanym byłyby nowe przyłącza do sieci ciepłowniczej⁵⁷.

W poniższej tabeli zaprezentowano najważniejsze kwestie wymagające poprawy w wybranych miejscach, w których prowadzony był sondaż uliczny. Do najważniejszych aspektów wymagających podjęcia działań w okolicy Placu Wodnego należą: poprawa stanu technicznego budynków, dostępność punktów usługowych oraz sklepów, a także poprawa infrastruktury drogowej. Z kolei w pobliżu Parku Warpie, największe potrzeby koncentrują się wokół bezpieczeństwa, estetyki przestrzeni i modernizacji budynków.

Tabela 14. Identyfikacja najważniejszych problemów w wybranych miejscach podobszarów rewitalizacji, sondaż uliczny Stare Warpie

Miejsce	Co należałoby poprawić/zmienić w miejscu, w którym się znajdujemy, aby było ono bardziej atrakcyjne dla mieszkańców? (max 3 odp.)
Plac wodny, Al. Hugona Kołłątaja [N=20]	1. Modernizacja/ renowacja budynków 2. Dostępność punktów usługowych, sklepów 3. Infrastruktura drogowa (chodniki, drogi, parkingi, oświetlenie)
Park Warpie [N=23]	1. Stan i poczucie bezpieczeństwa 2. Zadbanie o estetykę przestrzeni miejskiej 3. Modernizacja/ renowacja budynków

Źródło: badanie własne IB IPC

Warto także przywołać najważniejsze potencjały zidentyfikowane w ramach zrealizowanego badania sondażowego. Do trzech kluczowych potencjałów podobszaru Stare Warpie, mieszkańcy Będzina uczestniczący w badaniu zaliczyli dobrą dostępność komunikacji zbiorowej (20,2%), atrakcyjną lokalizację (19,9%) oraz infrastrukturę drogową (19,7%). Z kolei 26,4% respondentów nie potrafiło jednoznacznie określić potencjałów podobszaru, a 17,5% nie dostrzegało żadnego potencjału. Ponadto, w innych odpowiedziach wskazano na brak nocnych połączeń komunikacji miejskiej do Katowic i Sosnowca, a także brak połączenia osiedla na terenie podobszaru z dworcem Będzin Miasto.

Wykres 11. Jaki dostrzega Pan/Pani potencjał podobszaru Stare Warpie? N=644, sondaż online oraz w wersji papierowej

⁵⁷ Badanie własne IB IPC, maj 2025

Źródło: badanie własne IB IPC

Z kolei, biorąc pod uwagę poszczególne miejsca, które zostały poddane ocenie w sondażu ulicznym należy zauważyć, że za najważniejszy potencjał Placu Wodnego przy Alei Hugona Kołłątaja uznano walory przyrodniczo-turystyczne (60%), kolejno dobre połączenia komunikacji zbiorowej, a następnie dostępność infrastruktury czasu wolnego (50%).

Wykres 12. Jaki dostrzega Pan/Pani potencjał w miejscu, w którym się znajdujemy? Plac wodny, Aleja Hugona Kołłątaja 74, N=20, sondaż uliczny

Źródło: badanie własne IB IPC

Potencjałami Parku Warpie, według rozmówców są walory przyrodniczo-turystyczne (65,2%), dobre połączenia transportu zbiorowego (43,5%) oraz infrastruktura czasu wolnego (43,5%). Nieco niżej uplasowała się atrakcyjna lokalizacja (39,1%).

Wykres 13. Jaki dostrzega Pan/Pani potencjał w miejscu, w którym się znajdujemy? Park Warpie, N=23, sondaż uliczny

Źródło: badanie własne IB IPC

2.3. Pogłębiona diagnoza podobszaru rewitalizacji

Ksawera

Sfera społeczna

W latach 2019-2024 nastąpił spadek liczby ludności podobszaru Ksawera o 6,9%. Spadek ten odnotowano wśród osób w wieku przedprodukcyjnym oraz produkcyjnym. Natomiast w analizowanym okresie wzrosła liczba osób w wieku poprodukcyjnym, co stanowi wyraz starzenia się populacji. Osoby w wieku senioralnym, podobnie jak w przypadku pozostałych podobszarów mają większy udział w ogóle populacji (23,7%) niż osoby w wieku przedprodukcyjnym (18,3%).

Tabela 15. Liczba ludności podobszaru rewitalizacji Ksawera w roku 2019 i 2024

	2019		2024	
	os.	%	os.	%
w wieku przedprodukcyjnym	579	20,2%	487	18,3%
w wieku produkcyjnym	1663	58,1%	1545	58,0%
w wieku poprodukcyjnym	618	21,7%	630	23,7%
suma	2860	100,0%	2662	100,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Będzinie

Również w przypadku podobszaru rewitalizacji Ksawera, liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w 2024 roku spadła (o połowę) w stosunku do roku 2019.

Tabela 16. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na podobszarze rewitalizacji Ksawera w roku 2019 i 2024

	2019	2024
podobszar rewitalizacji Ksawera	161	84
miasto Będzin	3997	1839

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Będzinie

Najczęstszym powodem korzystania ze świadczeń pomocy społecznej na podobszarze Ksawera była bezradność w sprawach opiekuńczych, a kolejno ubóstwo, które w przypadku innych podobszarów stanowiło główną przyczynę przyznawania wsparcia i pomocy.

Tabela 17. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z uwzględnieniem przyczyny na podobszarze rewitalizacji Ksawera w roku 2019 i 2024

	2019	2024
ubóstwo	66	25
alkoholizm	16	0

niepełnosprawność	27	12
długotrwała lub ciężka choroba	33	6
bezzradność w sprawach opiekuńczych	19	41

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Będzinie

Do czołowych problemów zidentyfikowanych na podobszarze rewitalizacji Ksawera określonych przez uczestników wywiadów pogłębionych należą: bezzradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego, bezrobocie, ubóstwo. Problemy społeczne koncentrują się głównie na ulicy Koszelew i W. Szymborskiej.

Opieka zdrowotna

Na terenie podobszaru rewitalizacji Ksawera odnotowano jedynie usługi z zakresu domowej opieki medycznej (lekarza neurologa). W pobliżu podobszaru zlokalizowane jest Centrum Medyczne Promed (ul. Siemońska), w którym działają poradnie lekarza rodzinnego, poradnie specjalistyczne oraz pracownie diagnostyczne⁵⁸.

Edukacja

Wśród placówek edukacyjnych na podobszarze Ksawera wymienić można Przedszkole Miejskie nr 6 im. UNICEF, przy ul. Wisławy Szymborskiej 10a, które w ostatnich latach poddane zostało termomodernizacji. Zaś w pobliżu podobszaru zlokalizowana jest Szkoła Podstawowa, nr 4 im. St. Staszica, przy ul. Wisławy Szymborskiej 1.

Kultura

Na terenie podobszaru rewitalizacji Ksawera zlokalizowana jest filia Miejskiej i Powiatowej Biblioteki Publicznej im. Stefana Żeromskiego - „Ksawera”. W instytucji organizowane są wydarzenia, m.in. takie jak: kreatywne zajęcia dla dzieci czy konkursy. Instytucja nie jest jednak otwarta dla wszystkich grup odbiorców z uwagi na bariery architektoniczne. Z uwagi na brak widny, osoby z niepełnosprawnością ruchową nie mają możliwości skorzystania z przestrzeni biblioteki mieszczących się na 1 piętrze.

Bezpieczeństwo

Podobnie, jak w przypadku podobszarów Śródmieście i Stare Warpie, na podobszarze Ksawera wzrosła liczba przestępstw i kolizji w analizowanym okresie. W 2024 roku odnotowano 17 przestępstw (+4 w stosunku do 2019) i 12 kolizji (+3 w stosunku do 2019). Na omawianym terenie nie obserwowano wypadków.

⁵⁸ <https://promedbedzin.pl/o-nas/> (dostęp 31.03.2025)

Wykres 14. Dane dotyczące przestępstw, wypadków i kolizji na terenie podobszaru rewitalizacji Ksawera w roku 2019 i 2024

	2019			2024		
	przestępstwa	wypadki	kolizje	przestępstwa	wypadki	kolizje
podobszar rewitalizacji Ksawera	13	0	9	17	0	12
miasto Będzin	220	6	164	252	3	173

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Policji

Potrzebę wzmocnienia bezpieczeństwa na terenie podobszaru rewitalizacji Ksawera podkreślają wyniki przeprowadzonego sondażu. Bowiem według 1/4 uczestników ankiety online i wersji papierowej kwestia ta wymaga poprawy, co uplasowało to zagadnienie wśród trzech najpilniejszych działań wskazanych przez badanych⁵⁹.

Aktywność obywatelska

Na podobszarze rewitalizacji zlokalizowane są następujące organizacje społeczne:

- Koło PZW nr 85 KWK Paryż, Żwirki i Wigury 5
- Zagłębiowski Klub Karate Kyokushin, Żwirki i Wigury 22a/52
- Fundacja "Amigo", ul. Koszelew 13/1
- Będzińskie Stowarzyszenie Właścicieli Nieruchomości Osiedla „Podskarpie”, ul. Podskarpie 12⁶⁰.

Sfera gospodarcza

Wśród podmiotów prowadzących działalność na terenie podobszaru rewitalizacji dominują firmy zatrudniające do 9 pracowników. W 2024 roku liczba tych podmiotów zmniejszyła się w stosunku do roku 2019. Brak informacji nt. klas wielkości odnotowano dla 6 podmiotów w 2019 i 19 w 2024 roku.

Tabela 18. Podmioty prowadzące działalność według klas wielkości na terenie podobszaru rewitalizacji Ksawera w roku 2019 i 2024

2019				2024			
0-9	10-49	50-249	250 - 999	0-9	10-49	50-249	250 - 999
156	6	0	0	77	6	0	0

Źródło: dane GUS

⁵⁹ Raport z badania sondażowego nt. problemów i potencjałów podobszarów rewitalizacji, IB IPC 2025

⁶⁰ https://www.bedzin.pl/strona-135-rejestr_organizacji.html (dostęp 31.03.2025)

Podobnie, jak w przypadku poprzednich podobszarów rewitalizacji, na terenie podobszaru rewitalizacji Ksawera najczęściej obserwowano podmiotów w sekcji G, czyli zajmujących się handlem, naprawą pojazdów samochodowych, w tym motocykli. We wszystkich sekcjach odnotowano spadek liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą.

Tabela 19. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą według sekcji PKD (2007) na terenie podobszaru rewitalizacji Ksawera w roku 2019 i 2024

PKD	SEKCJA	2019	2024
A	ROLNICTWO, LEŚNICTWO, ŁOWIECTWO I RYBACTWO	10	9
C	PRZETWÓRSTWO PRZEMYSŁOWE	8	3
F	BUDOWNICTWO	10	4
G	HANDEL HURTOWY I DETALICZNY; NAPRAWA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH, WŁĄCZAJĄC MOTOCYKLE	34	20
H	TRANSPORT I GOSPODARKA MAGAZYNOWA	14	7
I	DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ZAKWATEROWANIEM I USŁUGAMI GASTRONOMICZNYMI	2	-
J	INFORMACJA I KOMUNIKACJA	9	1
K	DZIAŁALNOŚĆ FINANSOWA I UBEZPIECZENIOWA	4	2
L	DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z OBSŁUGĄ RYNKU NIERUCHOMOŚCI	3	-
M	DZIAŁALNOŚĆ PROFESJONALNA, NAUKOWA I TECHNICZNA	19	7
N	DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE USŁUG ADMINISTROWANIA I DZIAŁALNOŚĆ WSPIERAJĄCA	7	2
P	EDUKACJA	3	-
Q	OPIEKA ZDROWOTNA I POMOC SPOŁECZNA	10	3
R	DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z KULTURĄ, ROZRYWKĄ I REKREACJĄ	1	-
S	POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA	4	1

Źródło: dane GUS

W przypadku podobszaru rewitalizacji Ksawera obserwowano wzrost liczby osób długotrwale bezrobotnych.

Wykres 15. Liczba osób długotrwale bezrobotnych na podobszarze rewitalizacji Ksawera w roku 2019 i 2024

	2019	2024
podobszar rewitalizacji Ksawera	18	26
miasto Będzin	218	170

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Będzinie

Sfera środowiskowa

Hałas generowany jest przez ruch drogowy, szczególnie od strony drogi wojewódzkiej DW910. W pobliżu podobszaru rewitalizacji Ksawera biegnie linia kolejowa nr 1, gdzie zlokalizowany jest przystanek kolejowy (Będzin Ksawera). Hałas kolejowy nie dociera jednak do podobszaru rewitalizacji. W przypadku całego miasta, a zatem także w kontekście podobszaru rewitalizacji Ksawera problemem jest zanieczyszczenie powietrza, wynikające z niskiej, punktowej i liniowej emisji. Na podobszarze rewitalizacji największe skupiska instalacji węglowych (domostw opalanych węglem) odnotowano przy ul. Koszalew⁶¹. Ponadto, problemem są także lokalne podtopienia podczas intensywnych opadów deszczu (problem z retencją i odprowadzaniem wód opadowych)⁶².

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Na terenie podobszaru Ksawera zlokalizowany jest Skwer Górników KWK Paryż, ul. Żwirki i Wigury, strefa aktywności rodzinnej oraz plac zabaw. Ten ostatni wymaga modernizacji i prac remontowych, a także wprowadzenia rozwiązań uwzględniających potrzeby różnych użytkowników, w tym osób z niepełnosprawnościami.

Ponadto, w pobliżu podobszaru rewitalizacji znajduje się plaża miejska nad Przemszą (ul. Brzozowicka). Mieszkańcy mogą skorzystać ze strefy rekreacji obejmującej miejsca do odpoczynku, miejsca do aktywnego spędzania czasu (boiska, mini siłownia). Nad bezpieczeństwem mieszkańców podczas wakacji czuwają ratownicy wodni. Do potrzeb zgłaszanych przez Ośrodek Sportu i Rekreacji należy udostępnienie nowych toalet.

Z kolei na ulicy Siemońskiej (w pobliżu podobszaru rewitalizacji) dostępna jest kryta pływalnia. Na obiekcie działa szkoła pływania, udostępniona jest także sauna i salka rekreacyjna. W przypadku basenu kluczowymi kwestiami są budowa podjazdu, nowe toalety oraz szatnie dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Potrzebę zadbania o estetykę przestrzeni miejskiej uwypuklają wyniki sondażu online oraz w wersji papierowej. Bowiem aspekt ten stanowił najważniejszą kwestię do poprawy według respondentów. Kolejno były to: poprawa infrastruktury drogowej (31,7%) oraz stan bezpieczeństwa publicznego (25,2%). Dalej, rozbudowa infrastruktury czasu wolnego (21,6%) oraz dostępność kawiarni, restauracji (20,2%). W dodatkowych odpowiedziach respondenci

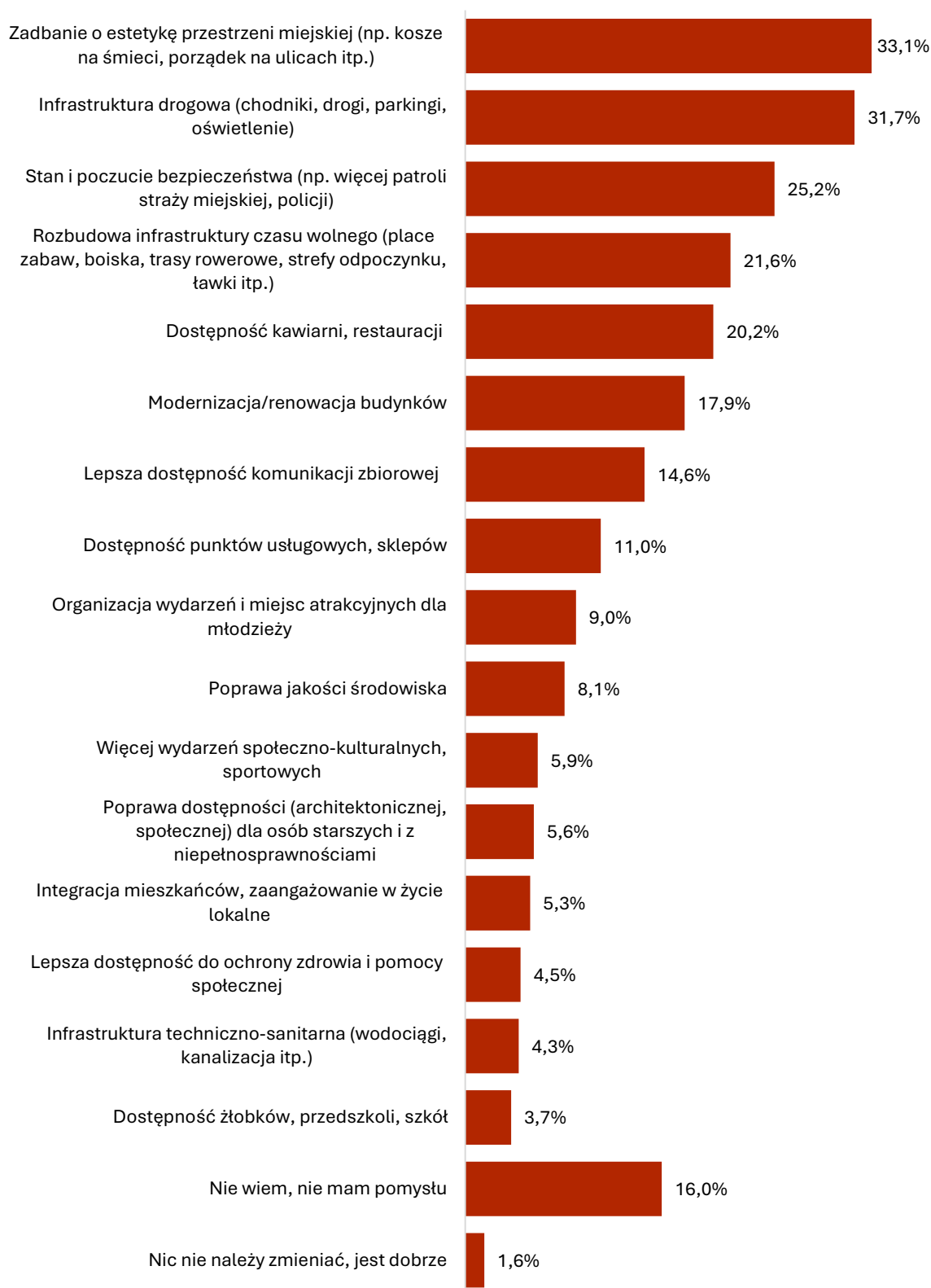
⁶¹ Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczo-przestrzennej w kontekście przygotowania Gminnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Będzina w perspektywie 2023-2033, s. 80.

⁶² Badania własne IB IPC, maj 2025

zwrócili uwagę na aspekty takie jak: budowa tężni solankowej na plaży miejskiej, brak oświetlenia na drodze od ul. Siemońskiej 9 oraz w okolicach basenu, przestępczość, konieczność poprawy infrastruktury drogowej (okolice przychodni), zła jakość powietrza z uwagi niską emisję (spaliny z domowych pieców i kotłów grzewczych na osiedlu Koszalew), potrzeba modernizacji placów zabaw, dzikie wysypisko na terenie między Biedronką a ogródkami działkowymi⁶³.

⁶³ Raport z badania sondażowego nt. problemów i potencjałów podobszarów rewitalizacji, IB IPC 2025

Wykres 16. Co należałoby poprawić/ zmienić na podobszarze Ksawera, aby było ono bardziej atrakcyjne dla mieszkańców? N=644, sondaż online oraz w wersji papierowej

Źródło: badanie własne IB IPC

Zgodnie z Gminną Ewidencją Zabytków na terenie podobszaru rewitalizacji Ksawera odnotowano 2 zabytki.

Mieszkańcy podobszaru mają dostęp do sklepu Biedronka na ulicy Żwirki i Wigury.

Komunikacja zbiorowa

Na terenie podobszaru rewitalizacji zlokalizowane są przystanki autobusowe, tramwajowe oraz przystanek kolejowy (Będzin Ksawera). Przystanki autobusowe zlokalizowane są przy następujących ulicach: Szymborskiej, Koszalew. Zaś dwa przystanki tramwajowe znajdują się przy Koszalew. Warto także wspomnieć o położonych w pobliżu podobszaru rewitalizacji przystankach autobusowych przy ulicy Staszica oraz Siemońskiej⁶⁴. Nie odnotowano przystanku bezpośrednio położonego na osiedlu Podskarpie. Potrzebę lepszego skomunikowania osiedla zaakcentowano podczas wywiadów pogłębionych. Warto także zauważyć, że przystanek kolejowy stanowi wyraźny atut tego miejsca, niemniej jednak dostęp pieszy do niego jest ograniczony⁶⁵.

Warto odnotować, że szansą dla rozwoju funkcji mieszkaniowej na tym terenie byłoby dobre połączenie drogowe z Dąbrową Górniczą, które mogłoby zachęcić do zamieszkania na tym terenie z uwagi na niższe ceny ziemi⁶⁶.

Sfera techniczna

Stan budynków

Na podobszarze Ksawera nie odnotowano budynków mieszkalnych/ użytkowych należących do zasobu komunalnego gminy.

Stan dróg

Podobszar rewitalizacji Ksawera składa się z 4 ulic, w tym dwie z nich (Koszalew oraz Szymborskiej) wymagają kapitalnego remontu. Z kolei ulica Żwirki i Wigury wymaga remontu częściowego.

Należy zauważyć, że poprawa infrastruktury drogowej była najważniejszą, zaraz po poprawie estetyki przestrzeni miejskiej, kwestią wskazywaną przez uczestników sondażu online oraz w wersji papierowej⁶⁷.

Dostęp do urządzeń sieciowych

⁶⁴ <https://rj.metropoliaztm.pl/mapa/157378/> (dostęp 15.04.2025)

⁶⁵ Badania własne IB IPC, maj 2025

⁶⁶ Ibidem

⁶⁷ Ibidem

Na omawianym podobszarze największym wyzwaniem jest modernizacja przepompowni (m.in. w obszarze ul. Żwirki i Wigury) oraz budowa systemu kanalizacji deszczowej⁶⁸.

Dla rozmówców sondażu ulicznego prowadzonego okolicy przychodni Promed (ul. Siemońska) najważniejszymi aspektami wymagającymi podjęcia działań były: poprawa stanu infrastruktury drogowej, modernizacja/ renowacja budynków oraz poprawa estetyki przestrzeni i jakości środowiska naturalnego. Kolejno, według uczestników sondażu w rejonie ulicy Żwirki i Wigury kluczowymi kwestiami były: organizacja wydarzeń i miejsc atrakcyjnych dla młodzieży, dostępność gastronomii oraz bezpieczeństwo. Zaś trzy basenie miejskim brakuje lokali gastronomicznych, poprawy wymaga infrastruktura drogowa oraz należałoby skupić się na organizacji wydarzeń i miejsc atrakcyjnych dla młodzieży.

Tabela 20. Identyfikacja najważniejszych problemów w wybranych miejscach podobszarów rewitalizacji, sondaż uliczny Ksawera

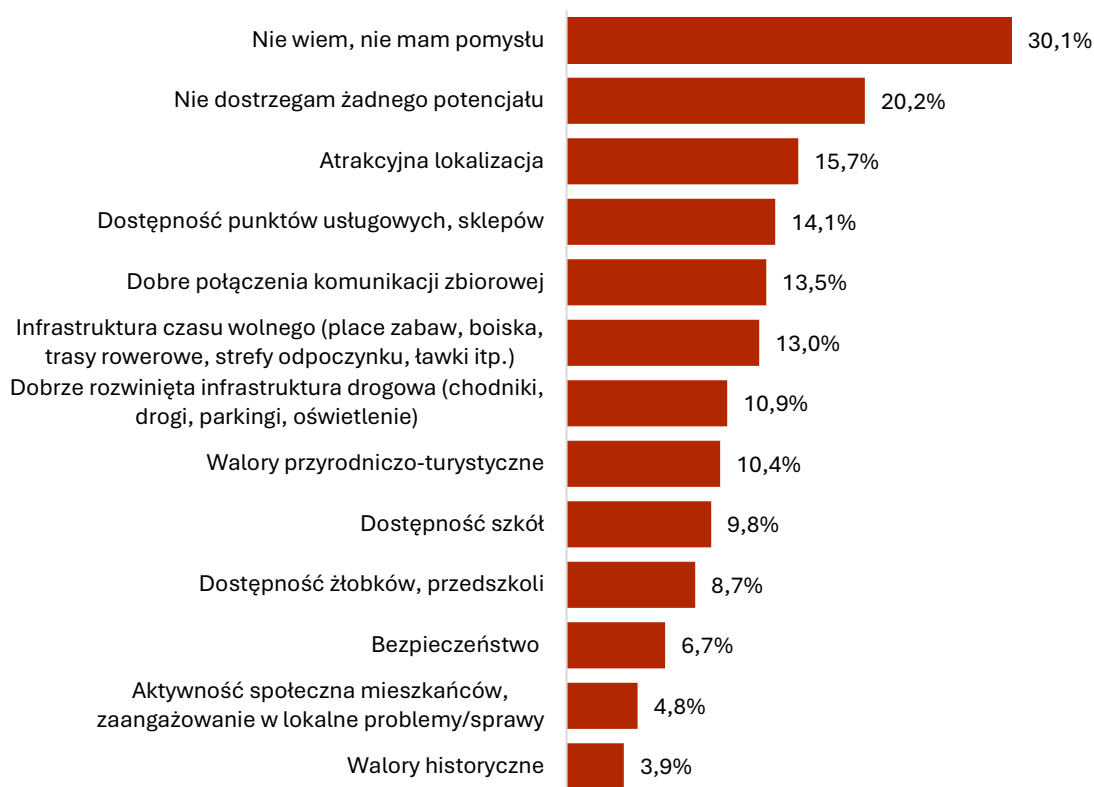
Miejsce	Co należałoby poprawić/zmienić w miejscu, w którym się znajdujemy, aby było ono bardziej atrakcyjne dla mieszkańców? (max 3 odp.)
Teren przy przychodni Promed, ul. Siemońska [N=19]	1. Infrastruktura drogowa (chodniki, drogi, parki kingi, oświetlenie) 2. Modernizacja/ renowacja budynków 3. Estetyka przestrzeni oraz poprawa jakości środowiska
Teren przy Biedronce, ul. Żwirki i Wigury [N=27]	1. Organizacja wydarzeń i miejsc atrakcyjnych dla młodzieży 2. Dostępność kawiarni, restauracji 3. Stan i poczucie bezpieczeństwa
Teren przy basenie miejskim [N=16]	1. Dostępność kawiarni, restauracji 2. Infrastruktura drogowa (chodniki, drogi, parki kingi, oświetlenie) 3. Organizacja wydarzeń i miejsc atrakcyjnych dla młodzieży

Źródło: badanie własne IB IPC

Niemal 1/3 ankietowanych nie potrafiła wskazać potencjału podobszaru Ksawera, zaś 20,2% nie dostrzegało żadnego potencjału. Według 15,7% respondentów potencjałem podobszaru jest jego lokalizacja, a kolejno dostępność punktów usługowych, sklepów (14,1%). Wśród uzupełniających wypowiedziach respondentów znalazły się wskazania dotyczące budowy parkingu Parkuj i Jedź (Park and Ride).

Wykres 17. Jaki dostrzega Pan/Pani potencjał podobszaru Ksawera? N=644, sondaż online oraz w wersji papierowej

⁶⁸ Ibidem

Źródło: badanie własne IB IPC

Dla uczestników sondażu ulicznego prowadzonego na terenie podobszaru rewitalizacji Ksawera (teren przy przychodni Promed), najczęściej dostrzeganyymi potencjałami miejsca były: atrakcyjna lokalizacja (36,8%), dobre połączenia komunikacji zbiorowej (26,3%) oraz dostępność punktów usługowych, sklepów (26,3%). Co warto nadmienienia, część rozmówców (15,8%) wskazało, że nie dostrzega żadnego potencjału tego obszaru.

Wykres 18. Jaki dostrzega Pan/Pani potencjał w miejscu, w którym się znajdujemy? Teren przy przychodni Promed, ul. Siemońska, N=19, sondaż uliczny

Źródło: badanie własne IB IPC

Do najważniejszych potencjałów ulicy Żwirki i Wigury zaliczono dostępność usług, sklepów (55,6%), atrakcyjną lokalizację (40,7%) oraz dobrą dostępność komunikacji zbiorowej (37%). Kilku rozmówców wskazało, że nie dostrzega żadnych potencjałów tego miejsca.

Wykres 19. Jaki dostrzega Pan/Pani potencjał w miejscu, w którym się znajdujemy? Teren przy Biedronce, ul. Żwirki i Wigury, N=27, sondaż uliczny

Źródło: badanie własne IB IPC

Podobnie, jak poprzednio, teren przy basenie miejskim doceniony został w pierwszej kolejności za atrakcyjną lokalizację (50%), dalej za dostępność punktów usługowych, sklepów, a następnie za dobre połączenia komunikacji zbiorowej (31,3%).

Wykres 20. Jaki dostrzega Pan/Pani potencjał w miejscu, w którym się znajdujemy? Teren przy basenie miejskim, N=16, sondaż uliczny

Źródło: badanie własne IB IPC

2.4. Pogłębiona diagnoza podobszaru rewitalizacji Łagisza

Sfera społeczna

Podobszar rewitalizacji Łagisza charakteryzuje się najmniejszą populacją na tle pozostałych jednostek. Bowiem w 2024 roku liczba ludności na tym terenie wyniosła 221 osób i była o 11,6% mniejsza w stosunku do roku porównawczego. W przypadku podobszaru Łagisza, spadek liczby ludności dotyczył osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym, a wzrost obserwowano wśród najmłodszej grupy wiekowej. Mimo to, osoby w wieku poprodukcyjnym mają większy udział w ogóle populacji (24,5%) niż osoby w wieku przedprodukcyjnym (14,9%).

Tabela 21. Liczba ludności podobszaru rewitalizacji Łagisza w roku 2019 i 2024

	2019		2024	
	os.	%	os.	%
w wieku przedprodukcyjnym	30	12,0%	33	14,9%
w wieku produkcyjnym	156	62,4%	134	60,6%
w wieku poprodukcyjnym	64	25,6%	54	24,5%
suma	250	100,0%	221	100,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Będzinie

Na obszarze rewitalizacji Łagisza, liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w 2024 roku była bliska zeru. W 2019 roku 16 osób było objętych pomocą i wsparciem.

Tabela 22. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na podobszarze rewitalizacji Łagisza w roku 2019 i 2024

	2019	2024
podobszar rewitalizacji Łagisza	16	3
miasto Będzin	3997	1839

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Będzinie

Wśród przyczyn przyznania pomocy społecznej w 2019 roku wymienić należy ubóstwo (6 osób), niepełnosprawność (4 osoby), długotrwałą lub ciężką chorobę (4 osoby) oraz alkoholizm (2 osoby). Zaś w 2024 dwie osoby otrzymały pomocy z uwagi na ubóstwo, a jedna ze względu na niepełnosprawność.

Natomiast, uczestnicy wywiadów pogłębionych zaakcentowali problem bezrobocia na tym obszarze⁶⁹.

Opieka zdrowotna

Na wyznaczonym terenie podobszaru rewitalizacji Łagisza nie odnotowano podmiotów świadczących usługi medyczne. Najbliższe przychodnie znajdują się na ul. Pokoju. Są to: Centrum medyczne PZU Zdrowie, Nszoż Et-Med., Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Zdrowie”.

Edukacja

Na wyznaczonym podobszarze rewitalizacji nie odnotowano placówek edukacyjnych. Najbliżej podobszaru zlokalizowane są dwa przedszkola: Przedszkole Miejskie nr 11 na ul. Podłósie oraz Przedszkole nr 12 na ul. Radosnej. Ze żłobków i szkół mieszkańcy Łagisza korzystają w innych, często oddalonych częściach miasta.

Kultura

W pobliżu wyznaczonego podobszaru Łagisza zlokalizowane są dwie filie Miejskiej i Powiatowej Biblioteki Publicznej: filia nr 4 „Łagisza” na ulicy Radosnej oraz filia nr 9 „Podłósie” na ul. Podłósie 10. Ta ostatnia, z uwagi na bariery architektoniczne (brak rampy podjazdowej przy wejściu) nie umożliwia skorzystanie z przestrzeni osobom z niepełnosprawnością ruchową.

Bezpieczeństwo

Na podobszarze rewitalizacji Łagisza nieznacznie wzrosła liczba przestępstw i kolizji w stosunku do roku porównawczego. W 2024 roku było ich odpowiednio 21 i 6. Nie odnotowano natomiast wypadków.

⁶⁹ Badania własne IB IPC, maj 2025

Wykres 21. Dane dotyczące przestępstw, wypadków i kolizji na terenie podobszaru rewitalizacji Łagisza w roku 2019 i 2024

	2019			2024		
	przestępstwa	wypadki	kolizje	przestępstwa	wypadki	kolizje
podobszar rewitalizacji Łagisza	19	0	3	21	0	6
miasto Będzin	220	6	164	252	3	173

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Policji

Aktywność obywatelska

Na wyznaczonym terenie podobszaru rewitalizacji Łagisza nie odnotowano organizacji społecznych.

Sfera gospodarcza

W 2024 roku na terenie podobszaru rewitalizacji odnotowano 10 podmiotów zatrudniających do 9 osób oraz 2 podmioty zatrudniające od 10 do 49 pracowników. Ogółem w latach 2019-2024 spadła liczba podmiotów gospodarczych.

Tabela 23. Podmioty prowadzące działalność według klas wielkości na terenie podobszaru rewitalizacji Łagisza w roku 2019 i 2024

2019				2024			
0-9	10-49	50-249	250 - 999	0-9	10-49	50-249	250 - 999
24	4	0	0	10	2	0	0

Źródło: dane GUS

2024 1 brak info

Niezmiennie, najwięcej osób fizycznych prowadzących działalność zajmowała się handlem, naprawą pojazdów, w tym motocykli.

Tabela 24. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą według sekcji PKD (2007) na terenie podobszaru rewitalizacji Łagisza w roku 2019 i 2024

PKD	SEKCJA	2019	2024
C	PRZETWÓRSTWO PRZEMYSŁOWE	1	1
F	BUDOWNICTWO	4	1
G	HANDEL HURTOWY I DETALICZNY; NAPRAWA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH, WŁĄCZAJĄC MOTOCYKLE	11	3
H	TRANSPORT I GOSPODARKA MAGAZYNOWA	2	-

K		-	1
M	DZIAŁALNOŚĆ PROFESJONALNA, NAUKOWA I TECHNICZNA	1	1
N	DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE USŁUG ADMINISTROWANIA I DZIAŁALNOŚĆ WSPIERAJĄCA	1	-
S	POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA	1	1

Źródło: dane GUS

W 2024 roku, podobnie, jak w sytuacji podobszaru rewitalizacji Ksawera, na terenie podobszaru Łagisza odnotowano wzrost liczby osób długotrwale bezrobotnych.

Wykres 22. Liczba osób długotrwale bezrobotnych na podobszarze rewitalizacji Łagisza w roku 2019 i 2024

	2019	2024
podobszar rewitalizacji Łagisza	11	13
miasto Będzin	218	170

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Będzinie

Sfera środowiskowa

W pobliżu podobszaru rewitalizacji Łagisza zlokalizowane są zakłady/ instalacje przemysłowe, dla których odnotowano przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu. Należą do nich: „SCHOLZ” Polska Sp. z o.o., Przedsiębiorstwo Prefabet – Łagisza Sp. z o.o., Mastmax Sp. z o.o. Największa emisja hałasu związana jest z obecnością Elektrowni Łagisza.

Podczas intensywnych opadów deszczu, lokalnie występują podtopienia, co wskazuje na potrzebę wzmocnienia systemu retencji i odprowadzania wód opadowych. Obserwuje się również aktywność dzikich zwierząt na terenie podobszaru⁷⁰.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Na podobszarze rewitalizacji Łagisza znajduje się jeden plac zabaw. Zaś w pobliżu podobszaru rewitalizacji, na ulicy Parkowej zlokalizowane jest boisko oraz plac zabaw. Według potrzeb zgłaszanych przez Ośrodek Sportu i Rekreacji przy boisku brakuje toalety, zaś plac zabaw wymaga modernizacji i przystosowania do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Zgodnie z Gminną Ewidencją Zabytków na terenie podobszaru rewitalizacji Łagisza nie odnotowano zabytków.

⁷⁰ Badania własne IB IPC, maj 2025

Należy także zauważyć, że obecność drogi DK 86 stwarza warunki dla funkcji gospodarczej (np. logistyka)⁷¹.

Komunikacja zbiorowa

Mieszkańcy podobszaru rewitalizacji Łagisza mają dostęp do kilku przystanków autobusowych. Znajdują się one na następujących ulicach: Bory, Dąbrowska, Energetyczna. Nie odnotowano przystanków położonych bezpośrednio na terenie osiedla Rzemieślniczego. Co warte nadmienienia, na podobszarze rewitalizacji planowane jest uruchomienie nowego przystanku autobusowego - na ul. Dąbrowskiej.

W pobliżu podobszaru rewitalizacji przebiega wykorzystywana w ruchu towarowym, linia kolejowa nr 183, łącząca Dąbrowę Górniczą Ząbkowice ze stacją Będzin Łagisza).

Sfera techniczna

Stan budynków

Zgodnie z udostępnionymi danymi, na terenie podobszaru rewitalizacji zlokalizowane są trzy budynki mieszkalne/użytkowe należące do gminy. Większość budynków na terenie podobszaru to zabudowa jednorodzinna⁷².

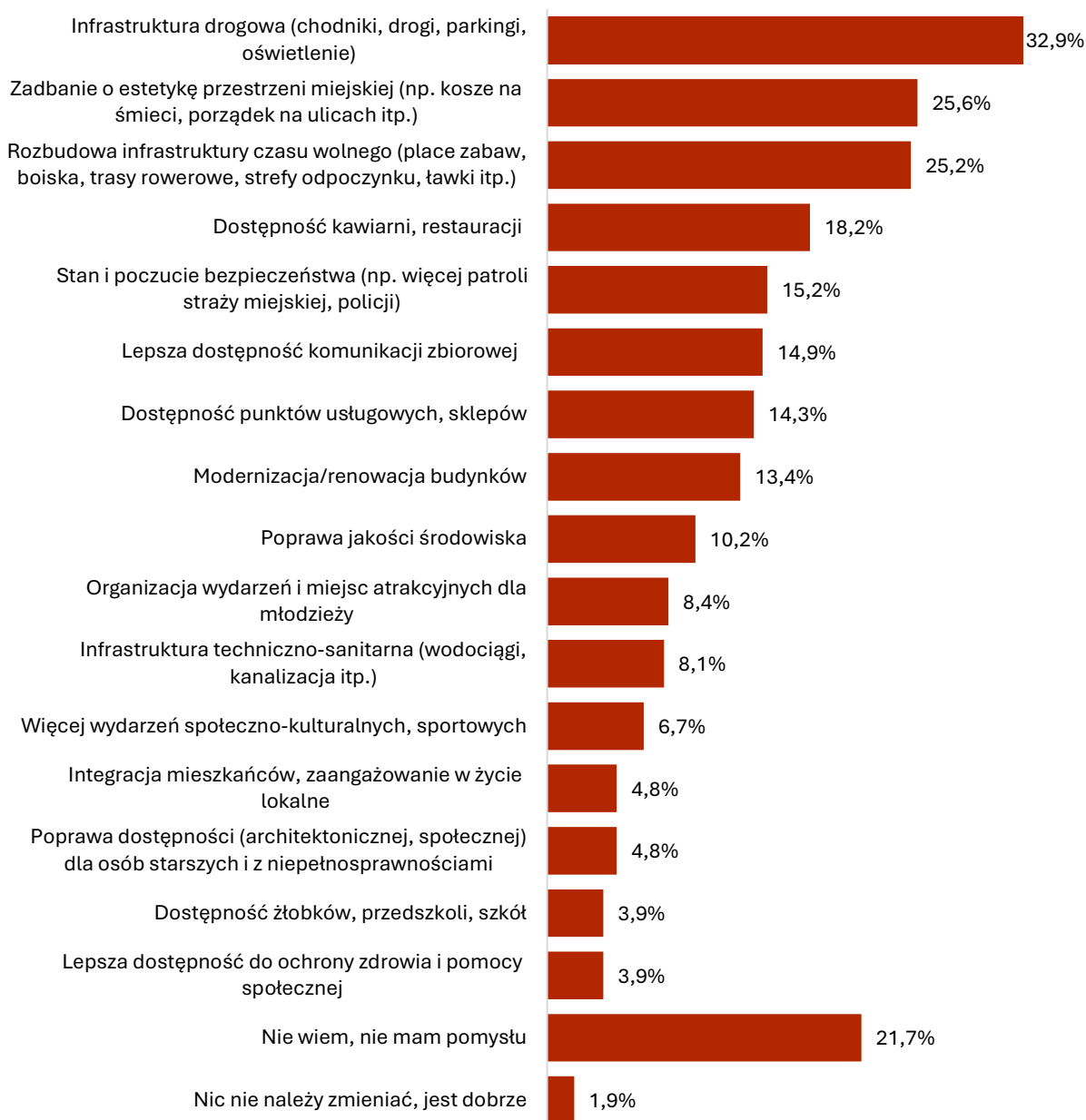
Stan dróg

Podobszar rewitalizacji Łagisza obejmuje 6 ulic, z czego 4 charakteryzują się złym stanem technicznym, należą do nich ulice: Energetyczna, Bory, Rzemieślnicza oraz Usługowa. Poprawa infrastruktury drogowej stanowiła jeden z najważniejszych aspektów wymagających poprawy według respondentów sondażu online (32,9%), obok potrzeby zadbania o ład i estetykę przestrzeni (25,6%) oraz rozbudowy infrastruktury czasu wolnego (25,2%).

Wykres 23. Co należałoby poprawić/ zmienić na podobszarze Łagisza, aby był on bardziej atrakcyjna dla mieszkańców? N=644, sondaż online oraz w wersji papierowej

⁷¹ Badania własne IB IPC, maj 2025

⁷² Badania własne IB IPC, maj 2025

Źródło: badanie własne IB IPC

Dostęp urządzeń/ instalacji

Na ulicy Energetycznej mieszkańcy nie mają dostępu do kanalizacji, co stanowi także ważny problem środowiskowy⁷³. Na obszarze tym występuje również problem z ciśnieniem wody⁷⁴.

Według uczestników sondażu ulicznego prowadzonego na terenie Osiedla Rzemieślniczego, do trzech kluczowych aspektów wymagających poprawy/ zmiany należą: dostępność punktów

⁷³Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczo-przestrzennej w kontekście przygotowania Gminnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Będzina w perspektywie 2023-2033, s. 82.

⁷⁴ Badania własne IB IPC, maj 2025

usługowych, sklepów, stan infrastruktury drogowej oraz dostępność komunikacji zbiorowej. Natomiast uczestnicy sondażu online i w wersji papierowej wskazali na: infrastrukturę drogową, ład i porządek przestrzeni publicznych oraz rozbudowę infrastruktury czasu wolnego⁷⁵.

Co trzeci uczestnik sondażu online oraz w wersji papierowej nie wskazał potencjału podobszaru Łagisza, zaś co piąty stwierdził, że podobszar ten nie posiada żadnego potencjału. Według mniejszej połowy, która wskazała na potencjały podobszaru, mocnymi stronami miejsca są: walory przyrodniczo-naturalne, atrakcyjna lokalizacja oraz dobre połączenia komunikacji publicznej. Wśród opcjonalnych odpowiedzi respondenci zwrócili uwagę na dostęp do terenów zielonych i ciszę. Akcentowano także potrzebę modernizacji nawierzchni drogowej oraz budowę ścieerek rowerowych.

Wykres 24. Jaki dostrzega Pan/Pani potencjał podobszaru Łagisza? N=644, sondaż online oraz w wersji papierowej

Źródło: badanie własne IB IPC

Największa część uczestników sondażu na osiedlu Rzemieślniczym nie potrafiła wskazać potencjału tego miejsca. Do pozostałych wskazań zaliczyć należy: atrakcyjną lokalizację, dobrze rozwiniętą infrastrukturę drogową, aktywność mieszkańców czy bezpieczeństwo.

Wykres 25. Jaki dostrzega Pan/Pani potencjał w miejscu, w którym się znajdujemy? Osiedle Rzemieślnicze, N=11, sondaż uliczny

⁷⁵ Raport z badania sondażowego nt. problemów i potencjałów podobszarów rewitalizacji, IB IPC 2025

Źródło: badanie własne IB IPC

2.5. Pogłębiona diagnoza podobszaru rewitalizacji Grodziec

Sfera społeczna

Populacja podobszaru Grodziec była największa na tle pozostałych jednostek. W 2024 roku obszar ten zamieszkiwało 4326 osób i było ich o 8,8% mniej niż w roku 2019. Ubytek ludności obserwowano wśród osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym. Z kolei, w analizowanym okresie przybyło osób w wieku senioralnym, które stanowią niemal 1/3 populacji podobszaru. Także tutaj widać tendencję dotyczącą starzenia się społeczeństwa.

Tabela 25. Liczba ludności podobszaru rewitalizacji Grodziec w roku 2019 i 2024

	2019		2024	
	os.	%	os.	%
w wieku przedprodukcyjnym	722	15,2%	629	14,5%
w wieku produkcyjnym	2784	58,7%	2454	56,7%
w wieku poprodukcyjnym	1239	26,1%	1243	28,8%
suma	4745	100,0%	4326	100,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Będzinie

Spadek beneficjentów pomocy społecznej widoczny jest także na podobszarze rewitalizacji Grodziec. W 2024 roku liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej wyniosła 169 osób – spadek o 45,8% w porównaniu do 2019 roku.

Tabela 26. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na podobszarze rewitalizacji Grodziec w roku 2019 i 2024

	2019	2024
podobszar rewitalizacji Grodziec	312	169
miasto Będzin	3997	1839

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Będzinie

W 2024 roku, niezmiennie kluczową przyczyną przyznawania pomocy społecznej było ubóstwo. Na drugim miejscu, uplasowała się bezradność w sprawach opiekuńczych.

Tabela 27. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z uwzględnieniem przyczyny na podobszarze rewitalizacji Grodziec w roku 2019 i 2024

	2019	2024
ubóstwo	133	54
alkoholizm	7	2
niepełnosprawność	68	48
długotrwała lub ciężka choroba	66	12
bezradność w sprawach opiekuńczych	38	53

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Będzinie

Wśród dominujących problemów na tym obszarze, wskazanych przez uczestników wywiadów pogłębionych znalazły się: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego i w sprawach opiekuńczo -wychowawczych. Problemy koncentrują się głównie na ulicach: Wolności, Wojska Polskiego, Kempy i Marii Konopnickiej. W dużej mierze są one związane z zamkniętą w latach 90. XX wieku Kopalnią Grodziec, która była bezpośrednim pracodawcą dla mieszkańców ww. ulic. Znaczna część mieszkańców miała problem z aktywizacją zawodową. W ubiegłych latach kierowano do mieszkańców tej dzielnicy działania ukierunkowane na aktywizację zawodową oraz integrację, które pomogły wzmocnić potencjał lokalnej społeczności. Do czołowych projektów, które okazały się sukcesem w polityce społecznej należy zaliczyć przede wszystkim realizację projektu „Aktywni i samodzielni”, którego celem był wzrost dostępności usług społecznych dla rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez ofertę zajęć, konsultacji świadczonych przez specjalistów, m.in. psychologów, terapeutów, pedagogów, a także projekt „Razem łatwiej”, w ramach którego oferowano wsparcie społeczności lokalnej dzielnicy Grodziec poprzez rozwinięcie działalności Klubu Integracji Społecznej. Celem projektu było wsparcie społeczno-zawodowe osób zagrożonych

wykluczeniem społecznym z terenu Będzina. Działania na rzecz uczestników były ukierunkowane na zintegrowaną pomoc społeczną. Poprzez działania projektowe osiągnięto nabycie kompetencji zawodowych, integrację w środowisku lokalnym oraz wzrost zatrudnienia wśród osób objętych wsparciem zawodowym. Niemniej jednak inwestycja na tym terenie jest niezbędna, aby wykorzystać zbudowany potencjał i zniwelować występowanie ww. problemów. Zasadnym wydawałoby się przeprowadzenie konsultacji społecznych z mieszkańcami z wykorzystaniem badań ankietowych oraz pobudzanie lokalnej społeczności za pośrednictwem np. organizacji pozarządowej, lokalnego lidera, streetworkera w roli organizatora lokalnej społeczności⁷⁶.

Opieka zdrowotna

Z kolei mieszkańcy podobszaru rewitalizacji Grodziec mają najbliższy dostęp do następującej jednostki świadczącej usługi z zakresu opieki zdrowotnej:

- Poradnie Lekarskie Medica, ul. Majora Bolesława Zagórnego 21

Edukacja

Na terenie podobszaru rewitalizacji Grodziec znajdują się następujące placówki oświatowe:

- Przedszkole Miejskie nr 14, ul. Romualda Traugutta 1
- Szkoła Podstawowa nr 6 im. M. Konopnickiej, ul. Marii Konopnickiej 13.

Należy zauważyć, że w przedszkolu wykonano w ostatnich latach prace termomodernizacyjne. Zaś budynek szkoły z uwagi na niezadowalający stan techniczny wymaga podjęcia prac modernizacyjnych.

W pobliżu podobszaru zlokalizowane jest Przedszkole Miejskie nr 15, ul. Norberta Barlickiego 75 (w pobliżu podobszaru rewitalizacji) oraz dwie szkoły podstawowe: Szkoła Podstawowa nr 2 im. Króla Kazimierza Wielkiego (ul. Wolności 51) i Szkoła Podstawowa nr 3 im. Kornela Makuszyńskiego, (ul. Hugona Kołłątaja 63).

Kultura

W bezpośrednim sąsiedztwie podobszaru rewitalizacji Grodziec znajduje się filia Ośrodka Kultury działającego w Będzinie (przy Placu Skarbińskich 1). W Filii Ośrodka Kultury Grodziec odbywają się różnorodne wydarzenia i zajęcia kulturalne, artystyczne, edukacyjne.

Wśród zajęć prowadzonych w filii Ośrodka Kultury należy wymienić:

- Zespół śpiewaczy " Grodzieczanie"
- Fitness

⁷⁶ Badanie własne IB IPC, maj 2025

- Pilates
- Język angielski
- Szkoła tańca
- Brydż
- Szachy⁷⁷.

W tym miejscu warto wspomnieć o działającym w placówce Zespole Folklorystycznym „Grodźczanie”, który powstała w 2006 roku. Zespół „Grodźczanie” aktywnie pielęgnuje tradycje ziemi zagłębiowskiej, przekazując je kolejnym pokoleniom. Jego członkowie występują w strojach i obuwii nawiązujących do lokalnego dziedzictwa. Grupa regularnie uświetnia ważne wydarzenia społeczności, takie jak Dożynki w Grodźcu, obchody Święta Niepodległości czy wieczory kolędowe. Zespół chętnie uczestniczy w przeglądach i festiwalach folklorystycznych. Wśród jego osiągnięć znajduje się występ podczas Tygodnia Kultury Beskidzkiej w Wiśle – największego w Polsce wydarzenia poświęconego folklorowi, gdzie prezentował się obok kapel i śpiewaków ludowych z całego świata⁷⁸.

Rysunek 9. Zespół Folklorystyczny „Grodźczanie” w Będzinie

Źródło: <https://ok.bedzin.pl/zajecia/grodzczanie,4.html> (dostęp 28.03.2025)

Podobnie jak w przypadku głównego budynku Ośrodka Kultury w Będzinie, także filia w Grodźcu wymaga poprawy dostępności (architektonicznej, komunikacyjno-informacyjnej, cyfrowej, kulturowej).

⁷⁷ <https://ok.bedzin.pl/zajecia/cat,grodziec.html> (dostęp 28.03.2025)

⁷⁸ <https://ok.bedzin.pl/zajecia/grodzczanie,4.html> (dostęp 28.03.2025)

Ponadto, w pobliżu podobszaru zlokalizowana jest filia Miejskiej i Powiatowej Biblioteki Publicznej – filia nr 5 „Grodziec” (na palcu Skarbińskich).

Na ulicy Wolności zlokalizowane jest Muzeum papierosów i PRL w Będzinie, w którym znajduje się bogata kolekcja polskich i zagranicznych marek papierosów z XX i XXI wieku. Oprócz ekspozycji związanej z historią papierosów, muzeum posiada również zbiory przedmiotów z okresu PRL. Paczki papierosów z różnych dekad oraz przedmioty z czasów PRL ukazują, jak zmieniały się estetyka, styl życia i podejście do konsumpcji w Polsce i na świecie. Muzeum daje odwiedzającym możliwość spojrzenia wstecz na czasy PRL-u, nie tylko przez pryzmat historii politycznej, ale też przez drobiazgi życia codziennego. Przypomina o realiach, które kształtowały kilka pokoleń. Dzięki swojej oryginalności muzeum przyciąga nie tylko lokalnych mieszkańców, ale i turystów, kolekcjonerów, pasjonatów retro czy fotografów szukających klimatu vintage. To nietypowa, a przez to atrakcyjna alternatywa wobec tradycyjnych muzeów. Ekspozycja związana z papierosami – produktem niegdyś powszechnym, dziś coraz bardziej wypieranym – staje się także punktem wyjścia do rozmów o zdrowiu publicznym, zmianach kulturowych czy marketingu dawnych lat.

Bezpieczeństwo

W przypadku podobszaru rewitalizacji Grodziec nastąpił nieznaczny spadek liczby przestępstw i kolizji w analizowanym okresie. W 2024 roku odnotowano 51 przestępstw i 31 kolizji (odpowiednio o 4 i 10 mniej stosunku do 2019 roku). Według 1/4 uczestników sondażu online oraz w wersji papierowej stan i poczucie bezpieczeństwa wymagają poprawy na podobszarze rewitalizacji Grodziec⁷⁹. Zmniejszenie natężenia skali popełnianych przestępstw i kolizji może pozytywnie wpływać na jakość życia mieszkańców.

Wykres 26. Dane dotyczące przestępstw, wypadków i kolizji na terenie podobszaru rewitalizacji Grodziec w roku 2019 i 2024

	2019			2024		
	przestępstwa	wypadki	kolizje	przestępstwa	wypadki	kolizje
podobszar rewitalizacji Łagisza	55	0	41	51	1	31
miasto Będzin	220	6	164	252	3	173

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Policji

Aktywność obywatelska

Na terenie podobszaru Grodziec zlokalizowane są następujące organizacje społeczne:

⁷⁹ Raport z badania sondażowego nt. problemów i potencjałów podobszarów rewitalizacji, IB IPC 2025

- Fundacja „Nowa Edukacja”, ul. Wolności 290
- Stowarzyszenie Emerytów i Rencistów – Grodziec, ul. Barlickiego 16
- Alternatywa dla Będzina, ul. Wojska Polskiego 14/5
- Robotniczy Klub Sportowy „Grodziec” przy KWK „Grodziec”, ul. Kijowska 2A

Stowarzyszenia wpisane do KRS

- Robotniczy Klub Sportowy „Grodziec”, ul. Kijowska 2A
- Edukacyjne Towarzystwo Wspierania Rozwoju Społecznego, ul. Wolności 290
- Związek Kombatantów RP i byłych więźniów Politycznych Koło Będzin – Grodziec, ul. Wolności 366
- Ochotnicza Straż Pożarna „Grodziec”, Miłosza 28
- Stowarzyszenie Harcerskie Ziemi Będzińskiej, Przechodnia 1
- Związek Harcerstwa Polskiego Chorągiew Śl. Hufiec Będzin, ul. Przechodnia 1⁸⁰.

Sfera gospodarcza

Wśród podmiotów zlokalizowanych na terenie podobszaru rewitalizacji Grodziec dominowały mikrofirmy zatrudniające do 9 pracowników. Ogółem, liczba tych firm zmniejszyła się w latach 2019-2024.

Tabela 28. Podmioty prowadzące działalność według klas wielkości na terenie podobszaru rewitalizacji Grodziec w roku 2019 i 2024

2019				2024			
0-9	10-49	50-249	250 - 999	0-9	10-49	50-249	250 - 999
295	9	0	0	196	8	0	0

Źródło: dane GUS

brak informacji; 2024 brak info 20

Działalności gospodarcze związane były w głównej mierze z handlem i naprawą pojazdów samochodowych, włączając motocykle (sekcja G), a kolejno z rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem (sekcja A).

Tabela 29. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą według sekcji PKD (2007) na terenie podobszaru rewitalizacji Grodziec w roku 2019 i 2024

PKD	SEKCJA	2019	2024
A	ROLNICTWO, LEŚNICTWO, ŁOWIECTWO I RYBACTWO	23	25
C	PRZETWÓRSTWO PRZEMYSŁOWE	25	13

⁸⁰ https://www.bedzin.pl/strona-135-rejestr_organizacji.html (dostęp 31.03.2025)

E		-	1
F	BUDOWNICTWO	27	16
G	HANDEL HURTOWY I DETALICZNY; NAPRAWA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH, WŁĄCZAJĄC MOTOCYKLE	73	36
H	TRANSPORT I GOSPODARKA MAGAZYNOWA	25	7
I	DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ZAKWATEROWANIEM I USŁUGAMI GASTRONOMICZNYMI	8	2
J	INFORMACJA I KOMUNIKACJA	8	3
K	DZIAŁALNOŚĆ FINANSOWA I UBEZPIECZENIOWA	5	4
L	DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z OBSŁUGĄ RYNKU NIERUCHOMOŚCI	2	2
M	DZIAŁALNOŚĆ PROFESJONALNA, NAUKOWA I TECHNICZNA	26	7
N	DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE USŁUG ADMINISTROWANIA I DZIAŁALNOŚĆ WSPIERAJĄCA	8	1
P	EDUKACJA	4	1
Q	OPIEKA ZDROWOTNA I POMOC SPOŁECZNA	16	3
R	DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z KULTURĄ, ROZRYWKĄ I REKREACJĄ	1	1
S	POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA	10	6

Źródło: dane GUS

Na terenie podobszaru Grodziec odnotowano spadek liczby osób długotrwale bezrobotnych. W 2024 roku było to 45 osób, w stosunku do 58 osób w 2019 roku.

Wykres 27. Liczba osób długotrwale bezrobotnych na podobszarze rewitalizacji Grodziec w roku 2019 i 2024

	2019	2024
podobszar rewitalizacji Grodziec	58	45
miasto Będzin	218	170

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Będzinie

Szansą na pobudzenie rozwoju gospodarczego na tym terenie jest wykorzystanie potencjału wynikającego z obecności drogi DK 86, którą może stanowić ważny czynnik rozwoju działalności związanej z logistyką czy magazynowaniem.

Sfera środowiskowa

Na terenie podobszaru rewitalizacji Grodziec część ulicy Wolności (od. ul. Wojska Polskiego do ok 150 m przed ul. Sadową) zaliczono do terenów zabudowy mieszkaniowej zagrożonych akustycznie. Należy zwrócić uwagę także na jakość powietrza, na którą w największym stopniu oddziałuje emisja niska i liniowa. W przypadku tej pierwszej zanieczyszczenia pochodzą z

domowych pieców grzewczych. Największe skupiska instalacji węglowych na terenie podobszaru odnotowano na ul. Barlickiego, Marii Konopnickiej oraz ul. Kołłątaja. Kolejno, ważnym problemem do zaadresowania jest brak pełnego dostępu do kanalizacji na wszystkich ulicach. Obserwowano nielegalne zrzuty nieczystości.

W pobliżu podobszaru rewitalizacji zlokalizowany jest Obszar Chronionego Krajobrazu Wzgórze Doroty oraz Lasek Grodziecki. Wzgórze św. Doroty w Będzinie to malownicze wzniesienie, z którego rozciąga się piękny widok na okolicę, w tym na Górny Śląsk i Zagłębie. Na szczycie wzgórza znajduje się zabytkowy kościółek św. Doroty z XVII wieku, który stanowi cenny zabytek architektury sakralnej. Kompleks Leśny zajmuje powierzchnię 149,3 ha. Las pełni funkcję rekreacyjną, ale ma też walory przyrodnicze – rośnie tu wiele gatunków drzew, a wśród fauny spotkać można gatunki ptaków czy ssaków.

Na terenie podobszaru warto także zwrócić uwagę na obecność terenu zdegradowanego – zwałowisko skały płonnej KWK „Grodziec” w pobliżu ulic Barlickiego⁸¹.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Na podobszarze rewitalizacji Grodziec zlokalizowany jest Park KWK Grodziec, przy ul. Marii Konopnickiej, a w pobliżu podobszaru znajduje się rozległy Park Rozkówka (ul. Kilara). Kolejno, w pobliżu podobszaru atrakcyjnym miejscem jest Góra św. Doroty z zabytkowym kościołem pw. Św. Doroty z XVII wieku. Przyroda na wzgórzu objęta jest Obszarem Chronionego Krajobrazu, gdzie podziwiać można wiekowe dęby, buki, klony czy brzozy brodawkowate, robinie akacjowe i jesiony. Wzgórze stanowi doskonałe miejsce do spacerów i odpoczynku w bliskości z naturą. W pobliżu znajduje się również punkt widokowy, z którego można podziwiać okolicę⁸². Dalej, w pobliżu podobszaru znajduje się również teren zielony – z wieżą ciśnień przy ul. Willowej wymagającej renowacji. Warto także wspomnieć o zlokalizowanym między podobszarami Grodziec i Łagisza kompleksie leśnym Las Grodziecki, który stanowi obszar chronionego krajobrazu i zajmuje powierzchnię 135 ha. Przez las przebiega czerwony Szlak Husarii Polskiej, szlak rowerowy oraz przyrodnicza ścieżka dydaktyczna (ok. 1100 m) o tematyce leśnej z tablicami informacyjnymi. Co warte nadmienienia w Parku Ciechanowskiego (przy ul. Mickiewicza) znajduje się Aleja Kasztanowców, której drzewa uznano za pomniki przyrody.

W tym miejscu warto podkreślić, że walory przyrodniczo-turystyczne stanowiły najczęściej wskazywany potencjał podobszaru rewitalizacji Grodziec według uczestników sondażu online.

⁸¹ Strategia Rozwoju Miasta Będzina na lata 2021-2020, s. 19.

⁸² <https://starostwo.bedzin.pl/gora-sw-doroty-dorotka-jaka-historie-skrywa/> (dostęp 10.04.2025)

Kolejno, podkreślano walory historyczne (22,8%) oraz atrakcyjną lokalizację (16,3%). Co warto nadmienienia, 16,1% mieszkańców Będzina nie dostrzega żadnego potencjału tego miejsca. W opcjonalnych wskazaniach mieszkańcy wskazali, że potencjałem jest także OSP Grodziec, Las Grodziecki oraz znajdujący się w pobliżu lasu zbiornik wodny, który może stanowić atrakcyjne miejsce rekreacyjno-wypoczynkowe. Poniżej zaprezentowano jedną z opinii dot. Grodźca.

„Grodziec wygląda jakby o nim zapomniano jest brudno są zrujnowane budynki grożące zawaleniem są kradzieże i rozboje”⁸³.

Wykres 28. Jaki dostrzega Pan/Pani potencjał podobszaru Grodziec? N=644, sondaż online oraz w wersji papierowej

Źródło: badanie własne IB IPC

W bezpośrednim sąsiedztwie podobszaru rewitalizacji Grodziec znajduje się zabytkowa Cementownia „Grodziec”, założona w 1857 roku, co czyni ją pierwszą tego typu fabryką na ziemiach polskich i jednym z najstarszych zakładów przemysłowych w Europie. Budowę cementowni zainicjował w drugiej połowie XIX wieku Jan Ciechanowski, dostrzegając potencjał cementu portlandzkiego jako nowoczesnego materiału budowlanego. Lokalizacja zakładu nie była przypadkowa – bliskość złóż margla i wapienia oraz dogodna infrastruktura, w tym linia kolejowa, sprzyjały rozwojowi produkcji i dystrybucji. Cementownia szybko stała się jednym z

⁸³ Raport z badania sondażowego nt. problemów i potencjałów podobszarów rewitalizacji, IB IPC 2025

najważniejszych zakładów tego typu w regionie Europy Środkowo-Wschodniej. Wraz z postępem technologicznym i rosnącym zapotrzebowaniem, zakład odgrywał coraz większą rolę w polskim budownictwie, zwłaszcza w okresie międzywojennym. Cement z Grodźca wykorzystywano przy budowie mostów, dróg, osiedli i zakładów przemysłowych. Rozwój cementowni przyczynił się do urbanizacji okolicy – powstawały osiedla, szkoły, sklepy i inne instytucje, czyniąc Grodziec ważnym ośrodkiem przemysłowym i społecznym. Fabryka została zamknięta pod koniec lat 70. XX wieku, a opuszczone budynki stopniowo zaczęły popadać w ruinę. W latach 90. zostały objęte ochroną jako zabytek, co miało na celu zachowanie dziedzictwa przemysłowego. Obecnie cementownia przyciąga pasjonatów historii i fotografii industrialnej dzięki swojej monumentalnej architekturze. Choć jej potencjał turystyczny jest nadal niewykorzystany, miejsce to może stać się ważną atrakcją kulturalną. Rewitalizacja i organizacja wydarzeń mogłyby nie tylko ocalić to dziedzictwo, ale również ożywić lokalną gospodarkę, czyniąc z Grodźca nowoczesne centrum turystyki przemysłowej⁸⁴. Z drugiej strony, rewitalizacja Cementowni budzi kontrowersje związane z obawą o przeniesienie życia kulturalno-rozrywkowego na teren podobszaru, co utrudni odbudowę/rewitalizację Śródmieścia jako naturalnego centrum Będzina⁸⁵.

W ramach dostępnej infrastruktury czasu wolnego należy wymienić także trzy place zabaw, strefę aktywności rodzinnej, boisko piłkarskie oraz siłownię zewnętrzną. Zgodnie z danymi przekazanymi przez Ośrodek Sportu i Rekreacji boisko przy ul. Kijowskiej wymaga budowy dodatkowej toalety, z kolei wspomniane place zabaw wymagają modernizacji, także pod kątem dostępności miejsca.

Zgodnie z Gminną Ewidencją Zabytków na terenie podobszaru rewitalizacji Grodziec odnotowano w sumie 55 zabytków.

Dostęp do sklepów

Mieszkańcy podobszaru rewitalizacji Grodziec mają dostęp do sklepu Biedronka przy ul. Bolesława Zagórnego 1. Ponadto, przy ulicy Barlickiego funkcjonuje targowisko miejskie o powierzchni 1991 m², gdzie mieszkańcy mają możliwość nabyć różnorodne produkty, w tym lokalne i sezonowe. Z kolei Ulica Hugona Kołłątaja na terenie podobszaru Grodziec jest ulicą handlową.

Komunikacja zbiorowa

⁸⁴ <https://starostwo.bedzin.pl/zabytkowa-cementownia-grodziec-pierwsza-cementownia-w-krolestwie-polskim/> (dostęp 10.04.2024)

⁸⁵ Badania własne IB IPC, maj 2025

Na podobszarze rewitalizacji Grodziec mieszkańcy mają dostęp do komunikacji autobusowej w następujących lokalizacjach: Marii Konopnickiej, Stanisława Kempy, Kijowska, Norberta Barlickiego, Wojska Polskiego, Juliusza Słowackiego, Hugona Kołłątaja, Czesława Miłosza, Wolności, Adama Mickiewicza, Doroty. Zaś brak przystanków odnotowano na ulicach: Limanowskiego, Okrzei, Traugutta, Chopina, Wiśniowa, Kwiatowa, Węgroda, Przechodnia, Zagórnego oraz Osiedlowa.

Sfera techniczna

Stan budynków

Na terenie podobszaru rewitalizacji zlokalizowanych jest 5 budynków mieszkalnych/użytkowych będących własnością gminy, w tym jeden w złym stanie technicznym. W dzielnicy tej dominuje stara zabudowa związana z działalnością, zamkniętej w latach 90. XX Kopalni Grodziec⁸⁶.

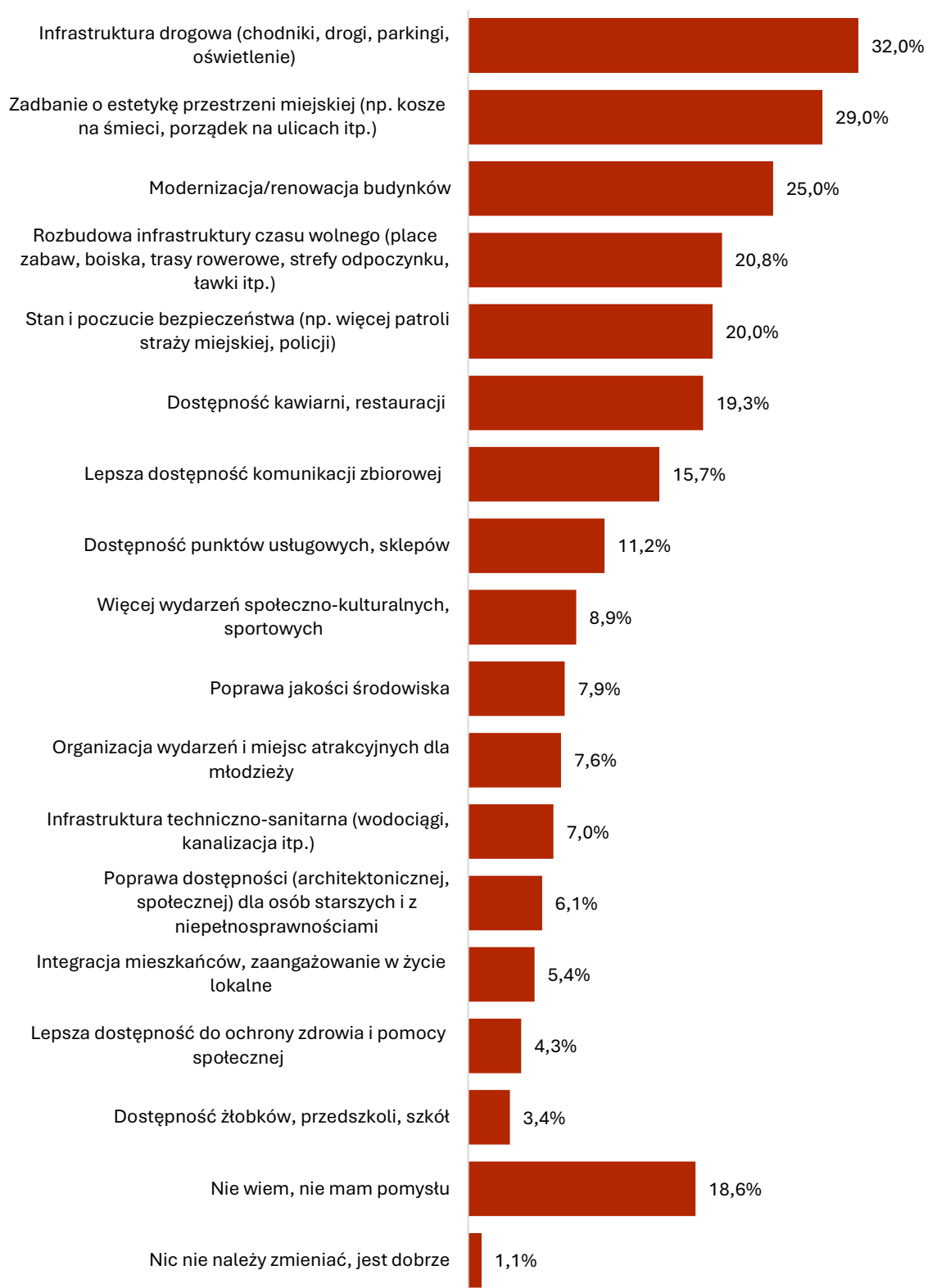
Stan dróg

Sieć dróg na podobszarze rewitalizacji Grodziec tworzy 21 ulic. Należy zauważyć, że większość z nich, bowiem 15 wymaga podjęcia gruntowych prac remontowych. Są to następujące ulice: Kijowska, Wojska Polskiego, Juliusza Słowackiego, Hugona Kołłątaja, Romualda Traugutta, Adama Mickiewicza, Doroty, Fryderyka Chopina, Osiedlowa, Bolesława Zagórnego, Węgroda, Wiśniowa, Kwiatowa, Przechodnia.

Według niemal 1/3 uczestników sondażu online oraz w wersji papierowej na terenie podobszaru rewitalizacji należałoby poprawić stan infrastruktury drogowej, kolejno zadbać o ład i estetykę przestrzeni (29%), a kolejno wskazywano na potrzebę modernizacji i renowacji budynków (25%).

Wykres 29. Co należałoby poprawić/ zmienić na podobszarze Grodziec, aby była ona bardziej atrakcyjna dla mieszkańców? N=644, sondaż online oraz w wersji papierowej

⁸⁶ Badania własne IB IPC, maj 2025

Źródło: badanie własne IB IPC

Na koniec, warto przywołać opinie uczestników sondażu. Według ankietowanych biorących udział w sondażu online oraz w wersji papierowej wśród najważniejszych kwestii do poprawy/zmiany na terenie podobszaru Grodziec należą: infrastruktura drogowa, zadbanie o estetykę przestrzeni publicznych oraz modernizacja/renowacja budynków. Z kolei według uczestników sondażu ulicznego, w obrębie terenu przy kościele św. Katarzyny należy skupić się na zwiększeniu dostępności punktów usługowych, sklepów, zadbać o ład i porządek przestrzeni miejskiej oraz zwiększyć dostępność kawiarni i restauracji. Zaś w przypadku ulicy Bolesława Zagórnego (teren przy Biedronce) najpilniejszymi kwestiami wymagającymi interwencji są: zadbanie o estetykę przestrzeni miejskiej, rozbudowa infrastruktury czasu wolnego oraz zwiększenie zaplecza gastronomicznego.

Tabela 30. Identyfikacja najważniejszych problemów w wybranych miejscach podobszarów rewitalizacji, sondaż uliczny Grodziec

Miejsce	Co należałoby poprawić/zmienić w miejscu, w którym się znajdujemy, aby było ono bardziej atrakcyjne dla mieszkańców? (max 3 odp.)
Teren przy kościele św. Katarzyny [N=48]	1. Dostępność punktów usługowych, sklepów 2. Zadbanie o estetykę przestrzeni miejskiej 3. Dostępność kawiarni, restauracji
Teren przy Biedronce, ul. Bolesława Zagórnego 1 [N=49]	1. Zadbanie o estetykę przestrzeni miejskiej 2. Rozbudowa infrastruktury czasu wolnego 3. Dostępność kawiarni, restauracji

Źródło: badanie własne IB IPC

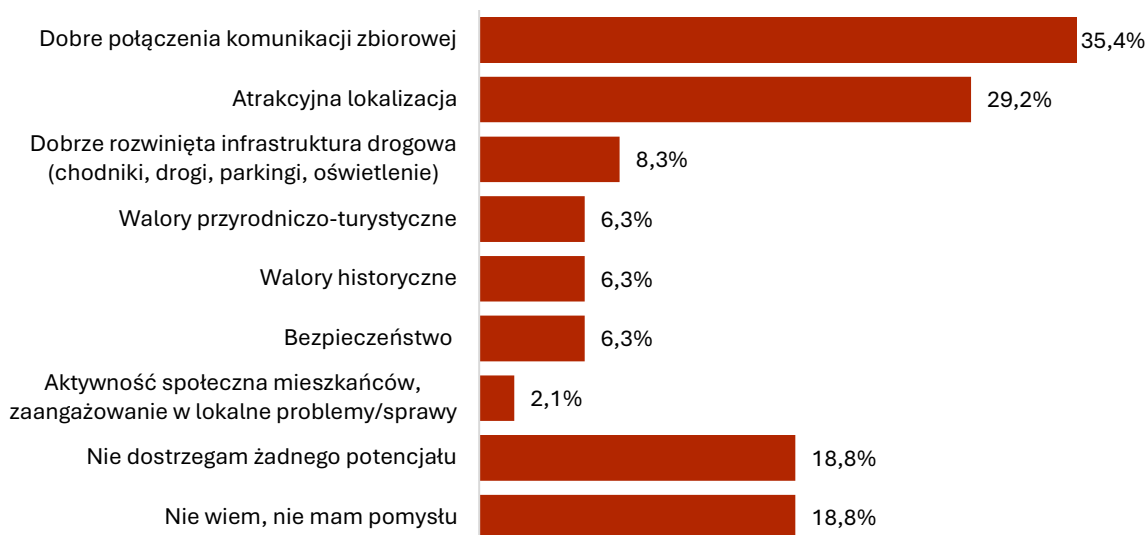
Dostęp do sieci/ instalacji technicznej

Na terenie podobszaru należy wyróżnić ulice takie jak: Kijowska, Kwiatowa, Wiśniowa, Doroty, Osiedlowa, które nie mają dostępu do kanalizacji. Natomiast częściowy dostęp odnotowano dla ulic: Chopina, Wojska Polskiego, Barlickiego, Miłosza, Wolności. Problemem w południowej części podobszaru jest brak przyłączy do sieci ciepłowniczej⁸⁷.

Dla terenu przy kościele św. Katarzyny znajdującego się w granicach wyznaczonego podobszaru rewitalizacji Grodziec określono najważniejsze potencjały, takie jak: dobre połączenie komunikacji zbiorowej (35,4%) oraz atrakcyjną lokalizację (29,2%). Należy mieć jednak na uwadze, że 18,8% uczestników wskazało, że nie dostrzega żadnego potencjału tego miejsca.

Wykres 30. Jaki dostrzega Pan/Pani potencjał w miejscu, w którym się znajdujemy? Teren przy kościele św. Katarzyny, N=48, sondaż uliczny

⁸⁷ Badania własne IB IPC, maj 2025

Źródło: badanie własne IB IPC

Trzema najważniejszymi potencjałami terenu przy Biedronce na ulicy Bolesława Zagórnego 1 według badanych są: dostępność usług, sklepów (44,9%), atrakcyjną lokalizacją (36,7%) oraz dobrą dostępnością komunikacji zbiorowej (22,4%); 14,3% uczestników sondażu nie potrafiło wskazać żadnego potencjału tego miejsca.

Wykres 31. Jaki dostrzega Pan/Pani potencjał w miejscu, w którym się znajdujemy? Teren przy Biedronce, ul. Majora Bolesława Zagórnego 1, N=49, sondaż uliczny

Źródło: badanie własne IB IPC

2.6. Analiza problemów, potencjałów i potrzeb rewitalizacyjnych

ROZDZIAŁ STANOWI SYNTĘZĘ DIAGNOZY OBSZARU REALIZACJI INNEGO INSTRUMENTU TERYTORIALNEGO (IIT) – ZGODNIE Z ZAŁOŻENIAMI USTAWY Z DNIA 28 KWIETNIA 2022 R. O ZASADACH REALIZACJI ZADAŃ FINANSOWANYCH ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKICH W PERSPEKTYWIE FINANSOWEJ 2021–2027. ZAWIERA ANALIZĘ PROBLEMÓW, POTRZEB I POTENCJAŁÓW ROZWOJOWYCH, W TYM WZAJEMNYCH POWIĄZAŃ GOSPODARCZYCH, SPOŁECZNYCH I ŚRODOWISKOWYCH.

Zgodnie z ustawą z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (Dz. U. 2022 poz. 1079) gminny program rewitalizacji należy zaliczyć do tzw. innych instrumentów terytorialnych, które są narzędziem rozwoju terytorialnego. W tym kontekście konieczne jest przedstawienie syntezy wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych.

Główne założenia wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych

Kontekst powiązań gospodarczych

W wymiarze gospodarczym potrzeby rewitalizacyjne obejmują wzmocnienie atrakcyjności przestrzeni obszaru rewitalizacji dla działalności gospodarczych, w szczególności poprzez estetyzację przestrzeni, nadanie im nowych funkcji, wzrost znaczenia rozwiązań opartych na zrównoważonej mobilności (m. in. rozwój dróg rowerowych) oraz na naturze (polepszanie mikroklimatu w mieście, poprawa jakości środowiska naturalnego i codziennego komfortu mieszkańców), poprawę funkcjonalności i estetyki pod kątem - istotnej na tym obszarze - funkcji turystycznej. Potrzeby rozwoju gospodarczego korespondują z wymiarem przestrzenno-funkcjonalnym.

Kontekst rozwoju gospodarczego powiązany jest istotnie z potencjałem usługowo-rekreacyjnym, w szczególności centralnej części obszaru rewitalizacji, gdzie lokują się usługi, bazujące na funkcji turystycznej. Kontekst rozwoju gospodarczego jest ponadto powiązany z atrakcyjnością funkcji mieszkaniowej. Przyciąganie nowych mieszkańców, np. poprzez poprawę jakości życia, wpłynie na wzrost popytu na ofertę usługową i handlową, która zlokalizowana jest na obszarze rewitalizacji.

W sferze gospodarczej szczególną uwagę należy zwrócić na następujące kwestie:

- Na obszarze rewitalizacji obserwuje się dominację mikroprzedsiębiorstw, przy jednoczesnym ogólnym spadku liczby podmiotów gospodarczych w większości podobszarów. Uwagę zwraca także przeważający udział handlu oraz naprawy pojazdów (sekcja G), przy niedoborze usług z zakresu gastronomii i kultury. Obserwowany jest również spadek liczby osób długotrwale bezrobotnych w większości dzielnic, jednak z tendencją wzrostową w specyficznych podobszarach, takich jak Ksawera i Łagisza.
- Skomplikowana struktura własnościowa budynków utrudnia najem lokali, a zły stan techniczny infrastruktury oraz brak poczucia bezpieczeństwa zniechęca potencjalnych inwestorów do podjęcia działalności na obszarze rewitalizacji, szczególnie w centrum Będzina.
- Na obszarze rewitalizacji nie wykorzystuje się optymalnie potencjału turystycznego. Niewykorzystane zasoby dziedzictwa przemysłowego i historycznego stanowią szansę na ożywienie lokalnej gospodarki. Konieczna jest poprawa estetyki przestrzeni publicznych, zwłaszcza na podobszarze Śródmieście (remonty ulic, elewacji, dachów, ocieplenia budynków, wymiana stolarki okiennej, uporządkowanie zieleni). Umożliwi to rozwój szerszej oferty turystycznej i poprawę wizerunku miasta.
- Wzmocnienie potencjału turystycznego i atrakcyjności gospodarczej możliwe jest w oparciu o dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze Będzina.
- Widoczny jest odpływ młodych mieszkańców, którzy nie widzą szans na rozwój w Będzinie.

Kontekst powiązań społecznych

Zwiększenie dostępności do obiektów i oferty aktywności społecznej w znacznym zakresie powiązane jest z wymiarem funkcjonalno-przestrzennym, jak też jakością usług oraz jakością oferty mieszkaniowej. Mieszkańcy oczekują między innymi kontynuowania i rozwijania działań związanych z kształtowaniem oferty czasu wolnego, opartego na kontakcie z przyrodą (tereny zielone). Zakłada się realizację komplementarnych działań z zakresu pomocy społecznej oraz poprawy warunków mieszkaniowych. Istotnym zagadnieniem w kontekście jakości życia na obszarze rewitalizacji jest pogodzenie funkcji turystycznej i mieszkaniowej. Ten aspekt jest szczególnie ważny dla mieszkańców centralnej części obszaru rewitalizacji.

W sferze społecznej szczególną uwagę należy zwrócić na następujące kwestie:

- Zmiany demograficzne w istotnym zakresie wpływać będą na jakość życia i pomoc społeczną (zmiana modelu rodziny, problemy zdrowotne osób starszych, samotność).
- Na obszarze rewitalizacji występuje wykluczenie społeczne osób starszych, w szczególności wśród osób, do których trudno dotrzeć (w tym wykluczenie cyfrowe).
- Na obszarze rewitalizacji istnieje potrzeba realizacji działań integracji międzypokoleniowej, a działania z zakresu pomocy społecznej powinny być realizowane bliżej mieszkańców.
- Alarmujące są także występujące problemy związane z bezdomnością (szczególnie na podobszarze Śródmieście), uzależnieniami, ubóstwem, wandalizmem, bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz niepełnosprawnością.
- W coraz większej skali widoczne są problemy wśród dzieci i młodzieży, identyfikuje się potrzebę realizacji działań z zakresu edukacji włączającej.
- Zanikają więzi społeczne (np. w obrębie osiedli).
- Widoczne jest zjawisko alkoholizmu, które obserwowane jest również w przestrzeni publicznej.
- Niskie poczucie bezpieczeństwa publicznego zgłaszane przez mieszkańców (szczególnie w obszarze Śródmieścia).
- Problem osób bezdomnych (często przyjezdnych) oraz zjawiska izolacji społecznej, szczególnie w Śródmieściu.
- Niski stopień innowacyjności organizacji społecznych, brak liderów oraz słaba identyfikacja młodszych pokoleń z lokalnym dziedzictwem.

W sferze funkcjonalno-przestrzennej należy zwrócić uwagę na następujące kwestie:

- Brak centralnej przestrzeni miejskiej (Rynku). Takim miejscem może stać się ulica Małachowskiego ze względu na swoją lokalizację. Leży bowiem w pobliżu Wzgórza Zamkowego oraz Bulwarów na rzeką Przemszą, co predysponuje ją do stania się atrakcyjnym miejscem na mapie Będzina. Ulica Małachowskiego stanowi ważną oś komunikacyjną związaną z obecnością usług, sklepów, Ośrodka Kultury oraz Dworca PKP. Teren ten jednak wymaga nakładów inwestycyjnych, by mógł stać się nowoczesnym i przyjaznym miejscem dla mieszkańców miasta, który wyrażają chęć posiadania Rynku.
- Na obszarze rewitalizacji należy zadbać o ład i porządek przestrzenny: wygląd budynków, estetykę przestrzeni publicznych, parków, placów zabaw, miejsc rekreacyjnych.

- Na obszarze rewitalizacji brakuje punktów gastronomicznych: wysokiej jakości restauracji, barów, kawiarni, a także otwartych, przyjaznych, nowoczesnych i bezpiecznych przestrzeni outdoorowych oraz indoorowych dla różnych grup mieszkańców, zwłaszcza dla młodzieży, młodych dorosłych i seniorów.
- Obszar rewitalizacji charakteryzuje się dobrą dostępnością komunikacyjną. W planach jest rozbudowa sieci ścieżek rowerowych wewnątrz przestrzeni miejskiej, które łączyć się będą z innymi obszarami gminy i powiatu.

W sferze technicznej należy zwrócić uwagę na następujące kwestie:

- Identyfikuje się pilną potrzebę poprawy stanu technicznego obiektów komunalnych i prywatnych, w tym potrzebę poprawy estetyki kamienic, konieczność termomodernizacji, odnowienia dachów, montażu OZE.
- Zauważalny jest także zły stan nawierzchni wielu ulic oraz chodników, stanowiący istotną barierę w codziennym funkcjonowaniu mieszkańców.
- Brak pełnego dostępu do kanalizacji miejskiej na wielu ulicach oraz nieszczelności w istniejących systemach.
- Liczne bariery architektoniczne w budynkach użyteczności publicznej i instytucjach kultury (brak wind, podjazdów).

Kontekst powiązań środowiskowych

Kluczowe potrzeby rewitalizacyjne w wymiarze środowiskowym związane są ze zwiększeniem potencjału przestrzeni obszaru rewitalizacji do utrzymania bioróżnorodności oraz odporności na kryzys klimatyczny, między innymi poprzez zwiększenie zdolności do zatrzymywania wody, rozwój zieleni. Na obszarze rewitalizacji tereny zieleni zajmują dużą część powierzchni, pełnią przy tym funkcje społeczne i są elementem układu przestrzennego kształtującym atrakcyjność turystyczną.

Kwestie dostępności do zieleni miejskiej, jak też bioróżnorodność przyrodnicza w ekosystemie miejskim, w istotnym zakresie kształtują jakość funkcji mieszkaniowej, w tym wpływają na aktywność społeczną, np. poprzez możliwość korzystania z terenów zielonych, aktywność sportową, czy też dostępność wybranych przestrzeni i usług. Nie są również bez znaczenia dla funkcji gospodarczej, w szczególności opartej na usługach. Zarówno jakość i dostępność

terenów zielonych oraz mobilność, wpływają na atrakcyjność i łatwość korzystania z przestrzeni obszaru rewitalizacji.

W sferze środowiskowej szczególną uwagę należy zwrócić na następujące kwestie:

- Niska jakość powietrza atmosferycznego wynikająca z niskiej emisji oraz ruchu kołowego.
- Niekorzystny klimat akustyczny powodowany przez ruch pojazdów przez drogi krajowe negatywnie wpływa na jakość życia mieszkańców.
- Identyfikuje się potrzebę poprawy dostępności i jakości zieleni miejskiej, konieczna jest jej odnowa i zadbanie o nią, a także wprowadzenie rozwiązań opartych na naturze (NbS).
- Zagrożenie dla cennych ekosystemów (np. Wzgórze Zamkowe, Góra św. Doroty) przez gatunki inwazyjne.
- Identyfikuje się potrzebę ograniczenia niskiej emisji, w szczególności w zabudowie jednorodzinnej.

Tabela 31. Problemy, potencjały i potrzeby rewitalizacyjne podobszarów rewitalizacji

Podobszar rewitalizacji Śródmieście	
Problemy	
• spadek liczby ludności • zmiana struktury wieku ludności (proces starzenia się społeczeństwa) • koncentracja problemów społecznych takich jak: bezdomność, ubóstwo, brak integracji społecznej, niepełnosprawność, bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego i opiekuńczo-wychowawcza • zły stan infrastruktury drogowej • brak pełnego dostępu do kanalizacji • hałas • zanieczyszczenie powietrza • nieuregulowany status prawny historycznych kamienic • postępująca dekapitalizacja techniczna budynków • brak miejskiego rynku jako miejsca integracji mieszkańców miasta • zaniedbane przestrzenie miejskie • niewystarczająca oferta gastronomiczna • niskie poczucie bezpieczeństwa • słabe związanie z lokalnym dziedzictwem (rozmyta tożsamość społeczna)	
Potencjały	
• spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej • duża liczba organizacji społecznych • spadek osób długotrwale bezrobotnych • stworzenie miejskiego rynku (nowy program funkcjonalno-przestrzenny dla ulicy Małachowskiego i placu 3-Maja) • obecność obszarów chronionych i cennych przyrodniczo	

• walory historyczne • atrakcyjna lokalizacja • dobre połączenia komunikacji zbiorowej
Potrzeby rewitalizacyjne
• ograniczanie koncentracji problemów społecznych • rozwój dostępnych i lokalnych usług społecznych • zwiększenie poczucia bezpieczeństwa • odbudowa tożsamości lokalnej i więzi międzyludzkich, zwłaszcza wśród młodszych pokoleń • wzmocnienie atrakcyjności przestrzeni obszaru rewitalizacji poprzez estetyzację przestrzeni • uporządkowanie i podniesienie jakości przestrzeni publicznych • uporządkowanie kwestii własnościowych kamienic, ułatwienie remontów i najmu lokali • zahamowanie dekapitalizacji technicznej budynków mieszkalnych • remont i adaptacja historycznych kamienic przy zachowaniu ich wartości zabytkowych • modernizacja obiektów kultury i instytucji publicznych • stworzenie miejskiego rynku jako centralnego miejsca integracji • poprawa warunków prowadzenia działalności gospodarczej (estetyka, bezpieczeństwo, dostępność lokali) • wsparcie drobnej przedsiębiorczości i usług lokalnych • rozwój usług gastronomicznych i czasu wolnego • redukcja hałasu komunikacyjnego • uzupełnienie braków w infrastrukturze kanalizacyjnej • poprawa stanu infrastruktury drogowej • ograniczenie zanieczyszczenia powietrza (niska emisja, efektywność energetyczna budynków) • ochrona i wzmocnienie terenów zielonych oraz bioróżnorodności • poprawa gospodarki odpadami i poziomu segregacji • lepsze wykorzystanie potencjału turystycznego i dziedzictwa kulturowego • lepsze wykorzystanie i promocja dziedzictwa materialnego i niematerialnego.
Podobszar rewitalizacji Stare Warpie
Problemy
• spadek liczby ludności • zmiana struktury wieku ludności (proces starzenia się społeczeństwa) • zły stan infrastruktury drogowej • brak pełnego dostępu do kanalizacji • hałas • niewystarczająca dostępność punktów usługowych, sklepów oraz gastronomii • zaniedbane przestrzenie miejskie • niskie poczucie bezpieczeństwa • słabe wiązanie z lokalnym dziedzictwem (rozmyta tożsamość społeczna)
Potencjały
• spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej • spadek osób długotrwale bezrobotnych • atrakcyjna lokalizacja • dobre połączenia komunikacji zbiorowej • infrastruktura czasu wolnego

Potrzeby rewitalizacyjne
• rozwój oferty odpowiadającej potrzebom seniorów, ale też działań przyciągających młodsze grupy (rodziny, osoby aktywne zawodowo) • wzmacnianie lokalnych więzi społecznych i poczucia przynależności do miejsca • podniesienie poziomu bezpieczeństwa • poprawa stanu i czytelności przestrzeni publicznych (oświetlenie, porządek, eliminacja miejsc zaniedbanych) • ograniczenie negatywnego wpływu hałasu komunikacyjnego na komfort życia • poprawa stanu infrastruktury drogowej • uzupełnienie braków w dostępie do kanalizacji • poprawa dostępności podstawowych usług, sklepów i punktów gastronomicznych • tworzenie warunków dla drobnej przedsiębiorczości lokalnej • rewitalizacja zaniedbanych przestrzeni miejskich • lepsze zagospodarowanie infrastruktury czasu wolnego i rekreacji • wzmacnianie tożsamości lokalnej i kapitału społecznego
Podobszar rewitalizacji Ksawera
Problemy
• spadek liczby ludności • zmiana struktury wieku ludności (proces starzenia się społeczeństwa) • zły stan infrastruktury drogowej • bariery architektoniczne w instytucjach kultury • wzrost liczby osób długotrwale bezrobotnych • zaniedbane przestrzenie miejskie • niskie poczucie bezpieczeństwa • słabe związanie z lokalnym dziedzictwem (rozmyta tożsamość społeczna)
Potencjały
• spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej • atrakcyjna lokalizacja
Potrzeby rewitalizacyjne
• poprawa infrastruktury drogowej oraz kanalizacyjnej • likwidacja barier architektonicznych w instytucjach kultury i przestrzeni publicznej • podniesienie poziomu bezpieczeństwa • wzmacnianie tożsamości lokalnej i kapitału społecznego • zahamowanie wzrostu długotrwałego bezrobocia poprzez działania aktywizujące i reintegracyjne • rewitalizacja zaniedbanych przestrzeni publicznych
Podobszar rewitalizacji Łagisza
Problemy
• spadek liczby ludności • zmiana struktury wieku ludności (proces starzenia się społeczeństwa) • brak na podobszarze placówek edukacyjnych, tj. żłobek, przedszkole, szkoła • zły stan infrastruktury drogowej • bariery architektoniczne w instytucjach kultury • brak pełnego dostępu do kanalizacji • hałas • wzrost liczby osób długotrwale bezrobotnych

- zaniedbane przestrzenie miejskie - brak wystarczającej infrastruktury czasu wolnego - słabe związanie z lokalnym dziedzictwem (rozmyta tożsamość społeczna)
Potencjały
- spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej - walory przyrodniczo-turystyczne - rozwój funkcji mieszkaniowej
Potrzeby rewitalizacyjne
- tworzenie warunków sprzyjających osiedlaniu się rodzin (brak żłobka, przedszkola, szkoły) - zahamowanie wzrostu długotrwałego bezrobocia poprzez działania aktywizujące i reintegracyjne - wzmacnianie lokalnej tożsamości i więzi społecznych - rewitalizacja zaniedbanych przestrzeni miejskich - rozwój infrastruktury czasu wolnego i rekreacji - lepsze powiązanie funkcji mieszkaniowej z terenami zieleni i walorami przyrodniczymi - poprawa stanu infrastruktury drogowej - uzupełnienie braków w dostępie do kanalizacji - likwidacja barier architektonicznych w instytucjach kultury - ograniczanie uciążliwości hałasu - ochrona i wykorzystanie walorów przyrodniczo-turystycznych
Podobszar rewitalizacji Grodziec
Problemy
- spadek liczby ludności - zmiana struktury wieku ludności (proces starzenia się społeczeństwa) - zły stan infrastruktury drogowej - bariery architektoniczne w instytucjach kultury - brak pełnego dostępu do kanalizacji - hałas - zdegradowanie tereny przemysłowe (obiekty dawnej Cementowni „Grodziec” oraz Kopalni Węgla Kamiennego „Grodziec”) - zaniedbane przestrzenie miejskie - dekapitalizacja techniczna budynków - słabe związanie z lokalnym dziedzictwem (rozmyta tożsamość społeczna)
Potencjały
- spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej - spadek osób długotrwale bezrobotnych - obecność obszarów chronionych i cennych przyrodniczo - atrakcyjna lokalizacja - rozwój funkcji mieszkaniowej
Potrzeby rewitalizacyjne
- poprawa jakości życia mieszkańców poprzez porządkowanie przestrzeni i zwiększenie bezpieczeństwa - wzmacnianie lokalnej tożsamości i więzi społecznych - nadanie nowej funkcji zdegradowanym obszarom - rewitalizacja zaniedbanych przestrzeni publicznych

- modernizacja zdekapitalizowanych budynków mieszkalnych
- oprawa stanu infrastruktury drogowej
- uzupełnienie braków w dostępie do kanalizacji
- likwidacja barier architektonicznych
- ograniczanie hałasu
- ochrona obszarów cennych przyrodniczo

Źródło: opracowanie własne

Poniżej zaprezentowano również kwestie dotyczące polityki społecznej, które dotyczą wszystkich podobszarów rewitalizacji podnoszonych podczas badania jakościowego - indywidualnych wywiadów pogłębionych.

Jak powinien wyglądać przyszły model polityki społecznej, aby wspierał rozwój społeczny na terenie podobszarów rewitalizacji?

Analiza wywiadów pogłębionych wskazuje, że przyszły model polityki społecznej powinien być przede wszystkim:

- zintegrowany i lokalny, tj. oparty o współpracę z: instytucjami (OPS, szkoły, biblioteki, centra, ośrodki kultury), organizacjami pozarządowymi, lokalnymi liderami, mieszkańcami (rady osiedlowe, grupy nieformalne);
- dedykowany konkretnym grupom, tj. osoby starsze, młodzież NEET (nieucząca się, niepracująca), osoby długotrwale bezrobotne, osoby bezdomne (z podziałem na miejscowych i przyjezdnych);
- elastyczny i adaptacyjny, tj. uwzględniający różnice między podobszarami;
- opierający się na partycypacji społecznej - mieszkańcy powinni współtworzyć działania (np. poprzez budżet obywatelski, konsultacje, grupy robocze).

W polityce społecznej, zgodnie z wytycznymi Komisji Europejskiej oraz krajowymi zaleceniami, głównym kierunkiem jest deinstytucjonalizacja dostosowana do warunków lokalnych. Jej nadrzędnym celem jest promowanie współpracy międzysektorowej na poziomie lokalnym oraz aktywizacja mieszkańców w procesie podejmowania decyzji i organizacji usług na danym obszarze, co zwiększa ich zaangażowanie. Aktywizacja ta powinna odbywać się poprzez:

- kluby osiedlowe oraz lokalnych organizatorów społeczności (w ramach deinstytucjonalizacji), które nie mają na celu likwidacji istniejących jednostek, lecz rozwój usług na rzecz lokalnej społeczności. Koordynacja tych usług powinna odbywać się z udziałem mieszkańców, co sprzyja wzrostowi ich aktywności społecznej, zgodnie z zasadą „nic o nas bez nas”;
- wspieranie lokalnych inicjatyw obywatelskich poprzez granty, mikrodotacje na różnorodne działania;

- zatrudnienie socjalne;
- działania streetworkingowe skierowane do osób wykluczonych społecznie, w tym bezdomnych.

W celu skutecznego wspierania rozwoju społecznego na obszarach rewitalizacji warto wdrożyć nowe, innowacyjne rozwiązania, które uzupełnią dotychczasowe działania i lepiej odpowiedzą na lokalne wyzwania. Do najważniejszych z nich należą:

- Lokalne punkty aktywności - Organizatorzy Lokalnych Społeczności – zintegrowane punkty wsparcia będące łącznikiem pomiędzy lokalną społecznością a instytucjami miejskimi, animujące i aktywizujące lokalną społeczność m.in. za pośrednictwem Programów Aktywności Lokalnej itp.
- Streetworking i mobilne zespoły wsparcia – docierające bezpośrednio do osób zagrożonych wykluczeniem, szczególnie młodzieży, osób bezdomnych lub z problemami uzależnień.
- Programy mentoringowe i międzypokoleniowe – łączące młodzież z seniorami lub doświadczonymi mieszkańcami, wspierające integrację, wymianę doświadczeń i rozwój kompetencji.
- Nowoczesne formy edukacji i aktywizacji – takie jak cyfrowe centra kompetencji, kursy online, wsparcie w nauce zdalnej, które zmniejszają barierę dostępu do wiedzy i pracy.
- Społecznościowe przestrzenie wspólne – np. ogrody społeczne, świetlice sąsiedzkie, warsztaty rzemieślnicze, które sprzyjają budowaniu więzi społecznych i aktywności obywatelskiej.
- Program mieszkaniowy z komponentem wsparcia społecznego - możliwość adaptacji pustostanów przy wsparciu NGO i miasta.
- Lokalny system monitoringu problemów społecznych - stała diagnoza (np. raz na rok), ocena działań, dostosowywanie działań do realnych potrzeb.
- Rozwój usług na rzecz seniorów ze szczególnym uwzględnieniem seniorów przebywających w domach, niepełnosprawnych – np. poprzez uruchomienie punktu konsultacyjnego dla seniorów (pomoc psychologiczna, prawna, terapeutyczna, grupy samopomocowe/wsparcia, zajęcia grupowe celem aktywizacji lokalnych grup działania), uruchomienie wypożyczalni sprzętów dla osób ze szczególnymi potrzebami, wzbogacenie zajęć ukierunkowanych na wzrost aktywności lokalnej np. rady dzielnic itp., darmowe przejazdy do lekarzy specjalistów, rozwinięcie wolontariatu na rzecz seniorów, pomoc w dostarczeniu posiłków.

Wdrażanie tych rozwiązań powinno odbywać się przy współudziale mieszkańców oraz z uwzględnieniem ich realnych potrzeb, aby zapewnić trwałość i skuteczność podejmowanych działań. Warto kontynuować i rozwijać te działania, zwłaszcza z uwzględnieniem zmieniających się uwarunkowań – takich jak starzenie się społeczeństwa, migracje czy nowe formy wykluczenia cyfrowego. Inwestycja w kapitał ludzki i społeczny może przynieść trwałe korzyści dla całych wspólnot lokalnych.

3. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Wizja przemian rewitalizacyjnych wskazuje pożądaný stan i jednocześnie oczekiwane działania, które powinny zostać zrealizowane, aby wyprowadzić obszar ze stanu zdegradowanego. Wizja jest swoistym kompromisem pomiędzy oczekiwaniami interesariuszy, w tym mieszkańców co do pozytywnych przemian obszaru rewitalizacji, a zdolnościami finansowymi, organizacyjnymi, technicznymi do ich przeprowadzenia.

Wizja obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji

Będzin to tętniące życiem, zielone miasto, gdzie podejście do środowiska zapewnia czyste powietrze i tereny zielone. Turystyka harmonijnie łączy się z przedsiębiorczością i wysoką jakością życia. Jego reprezentacyjne centrum zachwyca doskonałym ładem architektonicznym, łącząc historyczny charakter z funkcjonalną, przyjazną przestrzenią. Mieszkańcy i turyści korzystają z rozbudowanej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, atrakcyjnych ścieżek rowerowych, zaplecza gastronomicznego oraz bogatej oferty kulturalnej i edukacyjnej dla wszystkich grup wiekowych. Dzięki spójnemu planowaniu miasto ma czytelny podział funkcjonalny, a jego estetyka i dbałość o detale tworzą przyjemną atmosferę oraz łatwy dostęp do usług i miejsc wypoczynku. Będzin jest dostępny, bezpieczny i świetnie skomunikowany, z nowoczesną infrastrukturą techniczną i turystyczną. Kluczową rolę odgrywa tu aktywne społeczeństwo obywatelskie – zaangażowani mieszkańcy, organizacje społeczne i instytucje współtworzące przestrzeń do dialogu i współdecydowania. To miasto, które łączy tradycję z nowoczesnością, oferując komfort życia, pracę i atrakcyjność dla każdego.

4. Cele i kierunki rewitalizacji

Treść rozdziału prezentuje cele rewitalizacji jak też kierunki działań stanowiące ich rozwinięcie, które jednocześnie należy postrzegać jako cele w ramach Innego Instrumentu Terytorialnego (IIT) w polityce spójności Unii Europejskiej, z wykorzystaniem podejścia zintegrowanego. Z uwagi na hierarchiczną strukturę dokumentu – rozwinięciem kierunków działań są przedsięwzięcia rewitalizacyjne, dla których zdefiniowano oczekiwane wskaźniki rezultatu i produktu. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne są powiązane w zakresie finansowania z realizacją właściwego Programu IIT – zgodnie z wymogami wynikającymi z art. 36 ust. 8 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021 – 2027.

Cel 1. Wielokierunkowe ożywienie społeczne obszaru rewitalizacji (obszar społeczny).

Cel zakłada realizację kompleksowych działań społecznych, infrastrukturalnych i organizacyjnych, których efektem będzie poprawa jakości życia mieszkańców oraz zwiększenie spójności społecznej. Kluczowe znaczenie będzie miało zapewnienie dostępnego wsparcia społecznego, zdrowotnego, edukacyjnego i opiekuńczego, szczególnie dla grup zagrożonych wykluceniem społecznym, w tym seniorów, osób z niepełnosprawnościami oraz rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Istotnym elementem będzie także poprawa bezpieczeństwa publicznego oraz rozwój miejsc aktywności społecznej i integracji mieszkańców. Realizacja celu przyczyni się również do wzmocnienia potencjału organizacji pozarządowych, rozwoju współpracy międzyinstytucjonalnej oraz budowy trwałych mechanizmów partycypacji społecznej, sprzyjających aktywnemu włączaniu mieszkańców w proces rewitalizacji.

Kierunki działań:

1. Zapewnienie wysokiej jakości wsparcia i wzmocnienia społecznego, zdrowotnego, edukacyjnego, opiekuńczego wraz z działaniami ukierunkowanymi na integrację społeczną wśród wszystkich grup mieszkańców.
2. Zwiększenie bezpieczeństwa poprzez działania prewencyjne i profilaktyczne.
3. Wzmocnienie trzeciego sektora poprzez stymulowanie rozwoju organizacji pozarządowych oraz utworzenie miejsc aktywności społecznej.
4. Wzmocnienie i poprawa komunikacji oraz współpracy lokalnych instytucji i przedstawicieli miasta.

Cel 2. Przyszłościowa i niewykluczająca infrastruktura miejska (obszar przestrzenno-funkcjonalny i techniczny).

Cel zakłada realizację działań prowadzących do poprawy funkcjonalności, dostępności i jakości przestrzeni miejskiej, z uwzględnieniem potrzeb wszystkich grup użytkowników. Kluczowe znaczenie będzie miała modernizacja infrastruktury technicznej i drogowej, poprawa komunikacji oraz eliminacja barier architektonicznych i przestrzennych utrudniających codzienne funkcjonowanie mieszkańców. Istotnym elementem będzie także adaptacja zdegradowanych terenów i obiektów do nowych funkcji społecznych, gospodarczych, kulturalnych i rekreacyjnych, co przyczyni się do ożywienia obszaru rewitalizacji oraz zwiększenia jego atrakcyjności inwestycyjnej i osiedleńczej. Jednocześnie rozwój i modernizacja obiektów turystycznych oraz zabytkowych pozwolą na lepsze wykorzystanie lokalnego dziedzictwa i potencjału miasta, wzmacniając jego funkcje społeczne, kulturowe i gospodarcze.

Kierunki działań:

1. Działania związane z rozwojem i modernizacją infrastruktury technicznej.
2. Poprawa komunikacji w mieście.
3. Adaptacja terenów i obiektów do pełnienia nowych funkcji.
4. Rozwój i modernizacja obiektów turystycznych i zabytkowych na terenie Będzina.
5. Likwidacja barier i zwiększenie dostępności w mieście.
6. Poprawa infrastruktury drogowej.

Cel 3. Ożywienie i wzmocnienie potencjału gospodarczego obszaru rewitalizacji (obszar gospodarczy).

Cel zakłada tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi lokalnej przedsiębiorczości, zwiększaniu konkurencyjności firm oraz przyciąganiu nowych inwestorów. Istotnym elementem będzie poprawa estetyki, funkcjonalności i dostępności przestrzeni wykorzystywanych do prowadzenia działalności gospodarczej, co wpłynie na wzrost atrakcyjności obszaru rewitalizacji. Ważnym kierunkiem działań będzie również rozwój szkolnictwa zawodowego i praktycznego, realizowanego we współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami, w celu lepszego dopasowania kompetencji mieszkańców do potrzeb rynku pracy. Jednocześnie planowane zagospodarowanie terenów inwestycyjnych, w tym obszarów poprzemysłowych, pozwoli na aktywizację gospodarczą zdegradowanych przestrzeni oraz stworzenie nowych możliwości rozwoju gospodarczego i zatrudnienia.

Kierunki działań:

1. Wspieranie konkurencyjności prowadzenia działalności gospodarczych poprzez inwestycje poprawiające estetykę, funkcjonalność, dostępność.
2. Rozwijanie szkolnictwa zawodowego we współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami, które będzie dostosowane do ich potrzeb.
3. Zagospodarowanie i ułatwienie pozyskania terenów, w tym terenów przemysłowych na cele inwestycyjne.

Cel 4. Piękne, czyste otoczenie z zieloną i zadbaną infrastrukturą (obszar środowiskowy).

Cel zakłada realizację działań prowadzących do poprawy jakości środowiska i komfortu życia mieszkańców poprzez ograniczanie emisji zanieczyszczeń, rozwój ekologicznych źródeł energii oraz poprawę efektywności energetycznej budynków. Istotnym elementem będzie modernizacja i termomodernizacja zabudowy wraz z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii oraz rozwój systemowych i niskoemisyjnych rozwiązań grzewczych. Ważnym kierunkiem działań będzie także rozwój błękitno-zielonej infrastruktury, zwiększanie bioróżnorodności oraz tworzenie przestrzeni sprzyjających odpoczynkowi i zachowaniu zdrowia. Realizacja celu przyczyni się również do kształtowania postaw proekologicznych i wzrostu świadomości mieszkańców w zakresie ochrony środowiska oraz racjonalnego gospodarowania zasobami.

Kierunki działań:

1. Podnoszenie świadomości i promocja postaw ekologicznych wśród mieszkańców.
2. Poprawa komfortu życia mieszkańców poprzez poprawę jakości powietrza (m.in. zmniejszanie emisji CO₂, poprzez wymianę przestarzałych urządzeń grzewczych na nowe, niskoemisyjne, ciepło systemowe) oraz poprawa systemu zarządzania odpadami.
3. Zwiększenie efektywności energetycznej budynków poprzez modernizację i termomodernizację oraz zastosowanie OZE.
4. Poprawa infrastruktury mieszkaniowej i bytowej dla obecnych oraz nowych mieszkańców, a także dla potencjalnych inwestorów.
5. Tworzenie i rozwój błękitno – zielonej infrastruktury oraz wzbogacenie bioróżnorodności.
6. Działania związane z adaptacją do zmian klimatu.

5. Opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych

5.1. Lista planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne stanowią ostatnie ogniwo części postulatywnej programu rewitalizacji. Przedsięwzięcia przypisane zostały do celów rewitalizacji, nawiązując bezpośrednio do oczekiwanych kierunków rewitalizacyjnych.

Ustawa o rewitalizacji wskazuje, że program rewitalizacji powinien zawierać informacje o planowanych działaniach rewitalizacyjnych, w tym:

- **Informacje nt. podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych**, tj. takich, bez których realizacja celów programu rewitalizacji nie będzie możliwa i obszar rewitalizacji nie będzie w stanie wyjść z kryzysowej sytuacji. Na tej liście każde przedsięwzięcie rewitalizacyjne powinno zawierać co najmniej: nazwę i wskazanie podmiotów je realizujących, zakres realizowanych zadań, lokalizację, szacowaną wartość, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji, opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania,
- **Charakterystykę innych, uzupełniających rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych**, tj. takich, które ze względu na mniejszą skalę oddziaływania trudno zidentyfikować indywidualnie, a są oczekiwane ze względu na realizację celów programu rewitalizacji.

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne zaprezentowane zostały w formie kart projektów rewitalizacyjnych, z podziałem na podstawowe i pozostałe. Zgłoszone i planowane do realizacji przedsięwzięcia rewitalizacyjne dotyczą wszystkich celów rewitalizacji, kluczowych dla pełnego i komplementarnego procesu rewitalizacji. Powiązania pomiędzy poszczególnymi przedsięwzięciami (projektami) zaprezentowane zostały w rozdziale **7. Mechanizmy integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych**.

Lista podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych obejmuje projekty o istotnej skali i znaczeniu dla rewitalizacji. Projekty ujęte na tej liście przedstawione zostały w formie kart projektów. Karty zawierają opis odnoszący się do następujących elementów przedsięwzięcia:

- nazwa i wskazanie podmiotów realizujących,
- lokalizacja, wraz z uzasadnieniem realizacji przedsięwzięć poza obszarem rewitalizacji,
- zakres realizowanych zadań,
- prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów i kierunków GPR,
- opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania,
- szacowana wartość, ze wskazaniem źródeł finansowania.

Karty podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Cel 1. Wielokierunkowe ożywienie społeczne obszaru rewitalizacji

Numer i tytuł przedsięwzięcia	1. Centrum Aktywizacji i Integracji Społecznej „Grodziec Razem” – Program wsparcia inicjatyw oddolnych i budowania więzi sąsiedzkich
Inicjator i podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	UM Będzin, MOPS Będzin, Ośrodek Kultury w Będzinie (filia w Grodźcu)
Lokalizacja przedsięwzięcia	Ośrodek Kultury w Grodźcu. Teren miasta Będzin – w pierwszej kolejności będą rekrutowane osoby z kwartałów rewitalizacji, jednak z uwagi na integrację społeczną oraz pobudzanie aktywności społecznej planuje się włączenie osób z terenu całego miasta.
Opis problemu	Długotrwałe bezrobocie, niska aktywność społeczna, niepełnosprawność oraz ubóstwo.
Opis przedsięwzięcia	Projekt koncentruje się na działaniach animacyjnych i edukacyjnych, wykorzystując istniejące zasoby Ośrodka Kultury w Grodźcu. W ramach projektu planuje się szeroką ofertę wsparcia opartą na warsztatach, doradztwie, zajęciach aktywizujących, grup wsparcia oraz szkoleń prelekcji i zajęć. Całość ma przyczyniać się do pobudzania społecznej aktywności, wzrostu integracji społecznej i zaangażowania mieszkańców w kreowaniu przestrzeni miejskiej co ma istotne znaczenie w kontekście deinstytucjonalizacji oraz budowania poczucia tożsamości. Dodatkowym aspektem działań będzie integracja międzypokoleniowa, która przyczyniać się będzie do wymiany doświadczeń, wzajemnego uwrażliwienia na potrzeby różnych grup społecznych.
Spójność z celami rewitalizacji	Cel 1. Wielokierunkowe ożywienie społeczne obszaru rewitalizacji.
Spójność z kierunkami rewitalizacji	Kierunek 1. Zapewnienie wysokiej jakości wsparcia i wzmocnienia społecznego, zdrowotnego, edukacyjnego, opiekuńczego wraz z działaniami ukierunkowanymi na integrację społeczną wśród mieszkańców.
Wskaźniki produktu	– Liczba zawiązanych lokalnych grup inicjatywnych – 3 grupy
Wskaźniki rezultatu	– Liczba osób, które nabeżdą kompetencje miękkie – 10 liderów społeczności lokalnej
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze	Miejsce będzie przystosowane infrastrukturalnie do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, osób ze szczególnymi potrzebami jak również podejmowane działania rekrutacyjne,

szczególnymi potrzebami	działania animacyjne i projektowe będą ukierunkowane na promowanie równości szans kobiet i mężczyzn, osób z niepełnosprawnościami oraz ukierunkowane na osoby ze szczególnymi potrzebami w taki sposób, aby umożliwić jak najszerszą dostępność do oferowanych form wsparcia projektowego. Dostępność będzie obejmować dostępność architektoniczną, dostępność cyfrową oraz informacyjno-komunikacyjną.
Czas realizacji	2029 - 2034
Szacowana całkowita wartość przedsięwzięcia w zł	600 000,00zł
Potencjalne źródła finansowania	środki unijne, środki własne

Numer i tytuł przedsięwzięcia	2. „Mosty do równowagi”
Inicjator i podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	UM Będzin, MOPS Będzin
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar rewitalizacji – wszystkie kwartały miasta zgodnie z Programem rewitalizacji w tym lokalizacja koordynacji działań w Śródmieściu oraz teren miasta Będzin – w pierwszej kolejności będą rekrutowane osoby z kwartałów rewitalizacji, jednak z uwagi na integrację społeczną oraz zwiększanie świadomości społecznej dotyczącej osób zmagających się z problemami psychicznymi planuje się włączenie osób z terenu całego miasta.
Opis problemu	Zagrożenie wykluczeniem społecznym, problemy związane z chorobami psychicznymi, ubóstwo, izolacja społeczna.
Opis przedsięwzięcia	W ramach działań planuje się kampanię edukacyjno-korekcyjną. Zadaniem głównym będzie wsparcie osób zmagających się z chorobami psychicznymi, depresją, uzależnieniami czy przemocą w rodzinie. Cykliczne spotkania z dietetykami, lekarzami, psychologami i terapeutami pozwolą na większe samorozumienie, poznanie choroby/problemu oraz poprawę funkcjonowania. Dodatkowo planuje się działania aktywizacyjno – integrujące poprzez samopomoc, grupy wsparcia, warsztaty, prelekcje, zajęcia integracyjne, wycieczki czy eventy. Jednocześnie będzie realizowana kampania społeczna dot. problemów społecznych takich jak: przemoc, uzależnienia, choroby psychiczne czy bezdomność. Kampania oparta będzie

	o działania kierowane do różnych grup społecznych, w tym do dzieci. W ramach kampanii planuje się prelekcje, warsztaty, emisję filmów w formie kina plenerowego czy ulotki i broszury. Projekt zakłada sieciowe wsparcie oparte o współpracę różnych instytucji tak, aby kierowane działania były kompleksowe i osiągały jak największe rezultaty.
Spójność z celami rewitalizacji	Cel 1. Wielokierunkowe ożywienie społeczne obszaru rewitalizacji.
Spójność z kierunkami rewitalizacji	Kierunek 1. Zapewnienie wysokiej jakości wsparcia i wzmocnienia społecznego, zdrowotnego, edukacyjnego, opiekuńczego wraz z działaniami ukierunkowanymi na integrację społeczną wśród mieszkańców.
Wskaźniki produktu	– Liczba zorganizowanych spotkań, wydarzeń, prelekcji, kampanii - 25
Wskaźniki rezultatu	– Liczba osób objętych wsparciem bezpośrednim, zmagających się z problemami – 30 osób
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Miejsca organizacji wszystkich działań projektowych będą przystosowane infrastrukturalnie do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, osób ze szczególnymi potrzebami jak również podejmowane działania rekrutacyjne, działania animacyjne i projektowe będą ukierunkowane na promowanie równości szans kobiet i mężczyzn, osób z niepełnosprawnościami oraz ukierunkowane na osoby ze szczególnymi potrzebami w taki sposób, aby umożliwić jak najszerszą dostępność do oferowanych form wsparcia projektowego. Dostępność będzie obejmować dostępność architektoniczną, dostępność cyfrową oraz informacyjno-komunikacyjną. Dodatkowo działania będą opierały się o działania terenowe, środowiskowe, co daje większą gwarancję dotarcia do osób z różnych grup społecznych, w tym także osób ze szczególnymi potrzebami.
Czas realizacji	2027 - 2029
Szacowana całkowita wartość przedsięwzięcia w zł	300 000,00 zł
Potencjalne źródła finansowania	środki unijne, środki budżetu państwa, środki gminy

Numer i tytuł przedsięwzięcia	3. Program „Nowy start”
Inicjator i podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	UM Będzin, MOPS Będzin

Lokalizacja przedsięwzięcia	Śródmieście, Grodziec – kwartały rewitalizacji oraz teren miasta Będzin – w pierwszej kolejności będą rekrutowane osoby z kwartałów rewitalizacji, jednak z uwagi na integrację społeczną oraz pobudzane aktywności społecznej planuje się włączenie osób z terenu całego miasta.
Opis problemu	Bezrobocie, długotrwałe bezrobocie, ubóstwo, niepełnosprawność, uzależnienia.
Opis przedsięwzięcia	W ramach działalności projektowej zostaną zaangażowani pracownicy Klubu Integracji Społecznej MOPS Będzin, specjalizujący się w aktywizacji zawodowej, wzmocnieniu społecznym oraz walce z uzależnieniami. W ramach działań projektowych planuje się indywidualne ścieżki reintegracji zawodowej, kursy i szkolenia kompetencji miękkich, kursy i szkolenia kompetencji zawodowych, w tym przekwalifikowanie, staże zawodowe, wizyty studyjne oraz aktywizację zawodową. Dodatkowo w ramach działań projektowych planuje się wsparcie uzupełniające w zakresie wzmocnienia społecznego i zdrowotnego w postaci konsultacji specjalistycznych, coachingu czy wizyt lekarskich, dbania o wygląd zewnętrzny, autoprezentację.
Spójność z celami rewitalizacji	Cel 1. Wielokierunkowe ożywienie społeczne obszaru rewitalizacji.
Spójność z kierunkami rewitalizacji	Kierunek 1. Zapewnienie wysokiej jakości wsparcia i wzmocnienia społecznego, zdrowotnego, edukacyjnego, opiekuńczego wraz z działaniami ukierunkowanymi na integrację społeczną wśród mieszkańców.
Wskaźniki produktu	– Liczba zrealizowanych warsztatów, wydarzeń, spotkań, szkoleń - 10
Wskaźniki rezultatu	– Liczba osób objętych wsparciem, które nabyły nowe kompetencje – 30 osób
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Miejsce będzie przystosowane infrastrukturalnie do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, osób ze szczególnymi potrzebami jak również podejmowane działania rekrutacyjne, działania animacyjne i projektowe będą ukierunkowane na promowanie równości szans kobiet i mężczyzn, osób z niepełnosprawnościami oraz ukierunkowane na osoby ze szczególnymi potrzebami w taki sposób, aby umożliwić jak najszerszą dostępność do oferowanych form wsparcia projektowego. Dostępność będzie obejmować dostępność architektoniczną, dostępność cyfrową oraz informacyjno-komunikacyjną.
Czas realizacji	2028-2029

Szacowana całkowita wartość przedsięwzięcia w zł	350 000,00 zł
Potencjalne źródła finansowania	środki unijne, środki gminy

Numer i tytuł przedsięwzięcia	4. Rodzina na Plus
Inicjator i podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	UM Będzin, MOPS Będzin
Lokalizacja przedsięwzięcia	Śródmieście, Ksawera, Grodziec
Opis problemu	Ubóstwo, problemy opiekuńczo-wychowawcze, zagrożenie wykluczeniem społecznym.
Opis przedsięwzięcia	W ramach projektu planuje się korekcje złych nawyków poprzez szerokie wsparcie rodziny i poprawy jej funkcji opiekuńczo-wychowawczej. W ramach przedsięwzięć planuje się realizację terapii rodzinnych, zajęcia dla dzieci i rodziców, rozwój oferty wsparcia świetlicy środowiskowej. Dodatkowo planuje się wsparcie rodzin za pośrednictwem asystentów rodzin.
Spójność z celami rewitalizacji	Cel 1. Wielokierunkowe ożywienie społeczne obszaru rewitalizacji.
Spójność z kierunkami rewitalizacji	Kierunek 1. Zapewnienie wysokiej jakości wsparcia i wzmocnienia społecznego, zdrowotnego, edukacyjnego, opiekuńczego wraz z działaniami ukierunkowanymi na integrację społeczną wśród mieszkańców.
Wskaźniki produktu	– Liczba zorganizowanych zajęć edukacyjnych/warsztatów/terapii - 10
Wskaźniki rezultatu	– Liczba osób objętych wsparciem – 30 osób
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Miejsce zajęć warsztatów będzie przystosowane infrastrukturalnie do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, osób ze szczególnymi potrzebami jak również podejmowane działania rekrutacyjne, działania animacyjne i projektowe będą ukierunkowane na promowanie równości szans kobiet i mężczyzn, osób z niepełnosprawnościami oraz ukierunkowane na osoby ze szczególnymi potrzebami w taki sposób, aby umożliwić jak najszerszą dostępność do oferowanych form wsparcia projektowego. Dostępność będzie obejmować dostępność architektoniczną, dostępność cyfrową oraz informacyjno-komunikacyjną.
Czas realizacji	2027 - 2028

Szacowana całkowita wartość przedsięwzięcia w zł	200 000,00 zł
Potencjalne źródła finansowania	Środki unijne, Środki Gminy

Numer i tytuł przedsięwzięcia	5. Kierunek: Relacje. Budowa kapitału społecznego i tożsamości lokalnej mieszkańców Będzina w procesie sprawiedliwej transformacji.
Inicjator i podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	UM Będzin, MOPS Będzin
Lokalizacja przedsięwzięcia	Teren miasta Będzin – w pierwszej kolejności będą rekrutowane osoby z terenów rewitalizacji, jednak z uwagi na integrację społeczną oraz pobudzanie aktywności społecznej planuje się włączenie osób z terenu całego miasta.
Opis problemu	Ubóstwo, niepełnosprawność, bezrobocie oraz bezradność opiekuńczo-wychowawcza, często współwystępujące z chorobą, bezdomnością i uzależnieniami. Prowadzi to do marginalizacji i osłabienia więzi społecznych. Istotne jest tworzenie przestrzeni do współpracy i spotkań różnych grup społecznych, sprzyjających wyrównywaniu szans, wzajemnemu uwrażliwieniu oraz budowaniu potencjału społeczności. Konieczne jest rozwijanie działań organizowania społeczności lokalnej, pracy streetworkerów oraz zajęć integracyjnych, międzypokoleniowych i warsztatów eko. Powyższe zjawiska należy interpretować jako społeczne skutki nieodwracalnej transformacji strukturalnej. Bez równoległego wzmocnienia kapitału społecznego, mechanizmów partycypacyjnych i lokalnej tożsamości proces transformacji może pogłębiać izolację społeczną, obniżać poczucie sprawczości mieszkańców oraz osłabiać odporność wspólnoty na kolejne zmiany gospodarcze i klimatyczne.
Opis przedsięwzięcia	Głównym celem projektu jest zwiększenie aktywności mieszkańców Będzina oraz wzmocnienie ich odporności na zmiany związane z procesem sprawiedliwej transformacji regionu. Projekt ma pomóc lokalnej społeczności zrozumieć przyczyny i skutki zmian klimatycznych oraz zachęcić do świadomego udziału w budowaniu nowej tożsamości miasta, która zastąpi tradycyjny model oparty na przemyśle ciężkim. Ze wsparcia w ramach projektu skorzysta 60 mieszkańców Będzina (42 kobiety i 18 mężczyzn). Projekt jest otwarty dla wszystkich mieszkańców, jednak w pierwszej kolejności skierowany do

	osób z dzielnic szczególnie dotkniętych skutkami transformacji: Śródmieścia i Grodzca. Wśród uczestników znajdują się zarówno seniorzy w wieku 60+, młodzież w wieku 15-29 lat, jak i osoby w wieku 30-59 lat. Kluby Transformacji będą działać w wyżej wymienionych dzielnicach miasta Będzina.
Spójność z celami rewitalizacji	Cel 1. Wielokierunkowe ożywienie społeczne obszaru rewitalizacji.
Spójność z kierunkami rewitalizacji	Kierunek 1. Zapewnienie wysokiej jakości wsparcia i wzmocnienia społecznego, zdrowotnego, edukacyjnego, opiekuńczego wraz z działaniami ukierunkowanymi na integrację społeczną wśród mieszkańców.
Wskaźniki produktu	– Liczba zrealizowanych przedsięwzięć promujących sprawiedliwą transformację – 3 szt.
Wskaźniki rezultatu	– Liczba osób objętych wsparciem – 60 osób
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Miejsca organizacji wszystkich działań projektowych będą przystosowane infrastrukturalnie do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, osób ze szczególnymi potrzebami jak również podejmowane działania rekrutacyjne, działania animacyjne i projektowe będą ukierunkowane na promowanie równości szans kobiet i mężczyzn, osób z niepełnosprawnościami oraz ukierunkowane na osoby ze szczególnymi potrzebami w taki sposób, aby umożliwić jak najszerzą dostępność do oferowanych form wsparcia projektowego. Dostępność będzie obejmować dostępność architektoniczną, dostępność cyfrową oraz informacyjno-komunikacyjną. Dodatkowo działania będą opierały się o działania terenowe, środowiskowe, co daje większą gwarancję dotarcia do osób z różnych grup społecznych, w tym także osób ze szczególnymi potrzebami.
Czas realizacji	2027-2029
Szacowana całkowita wartość przedsięwzięcia w zł	811 320,00 zł
Potencjalne źródła finansowania	Środki unijne, Środki Gminy

Numer i tytuł przedsięwzięcia	6. Kulturalne Podwórka – integracja mieszkańców obszarów rewitalizacji Będzina
Inicjator i podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Ośrodek Kultury w Będzinie, 42-500 Będzin ul. Małachowskiego 39

Lokalizacja przedsięwzięcia	Teren Będzina - obszary objęte rewitalizacją
Opis problemu	Projekt odpowiada na kluczowe problemy obszarów rewitalizacji wskazane w diagnozie i badaniach, takie jak: niski poziom integracji społecznej i sąsiedzkiej, brak atrakcyjnej i łatwo dostępnej oferty czasu wolnego, wykluczenie i izolacja osób starszych, a także niewystarczające wykorzystanie przestrzeni publicznych. Dzięki organizacji wydarzeń w podwórkach i na placach przedsięwzięcie przyczyni się do ożywienia zaniedbanych przestrzeni, poprawy estetyki otoczenia i wzmocnienia poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.
Opis przedsięwzięcia	Celem projektu „Kulturalne Podwórka – integracja mieszkańców obszarów rewitalizacji Będzina” jest wzmocnienie więzi społecznych i międzypokoleniowych mieszkańców obszarów rewitalizacji poprzez organizację działań kulturalnych i animacyjnych w przestrzeniach publicznych codziennego życia – podwórkach, placach i skwerach. Projekt zakłada: - zwiększenie uczestnictwa mieszkańców obszarów rewitalizacji w kulturze i życiu społecznym, - aktywizację dzieci i młodzieży poprzez twórcze i bezpieczne formy spędzania wolnego czasu, - przeciwdziałanie izolacji i wykluczeniu społecznemu seniorów, - budowanie więzi sąsiedzkich i międzypokoleniowych, ożywienie przestrzeni publicznych na obszarach rewitalizacji poprzez kulturę i działania wspólnotowe. Dzięki projektowi kultura zostanie przeniesiona z instytucji do przestrzeni mieszkańców, co pozwoli dotrzeć do osób rzadziej korzystających z oferty instytucji kultury, a jednocześnie wzmocni lokalną tożsamość i poczucie wspólnoty wśród mieszkańców obszarów rewitalizacji. Projekt jest inicjatywą społeczną i kulturalną mającą na celu wzmocnienie więzi międzyludzkich oraz zwiększenie uczestnictwa mieszkańców obszarów rewitalizacji w życiu kulturalnym miasta. Realizacja przedsięwzięcia polega na przeniesieniu działań animacyjnych i artystycznych bezpośrednio do przestrzeni codziennego funkcjonowania mieszkańców – na podwórka, place i skwery. Dzięki temu projekt trafi również do osób, które z różnych powodów (m.in. bariery finansowe, ograniczona mobilność, brak motywacji) rzadko

	uczestniczą w wydarzeniach organizowanych w instytucjach kultury. W ramach zadania planowane są różnorodne działania dostosowane do potrzeb poszczególnych grup społecznych: – dla dzieci i młodzieży – animacje podwórkowe, gry i zabawy ruchowe, warsztaty plastyczne, fotograficzne i muzyczne rozwijające kreatywność oraz integrujące rówieśników; – dla dorosłych i rodzin – spotkania sąsiedzkie, wspólne działania artystyczne, koncerty plenerowe i projekcje filmowe sprzyjające budowaniu wspólnoty; – dla seniorów – warsztaty rękodzieła i kroniki lokalnej pamięci, zajęcia śpiewu i wspólnego gotowania, które przeciwdziałają izolacji społecznej i umożliwiają dzielenie się doświadczeniami międzypokoleniowymi. Rezultatem projektu będzie zwiększenie aktywności społecznej i kulturalnej mieszkańców obszarów rewitalizacji, rozwój kapitału społecznego, wzmocnienie tożsamości lokalnej oraz poprawa jakości życia. „Kulturalne Podwórka” staną się narzędziem integracji międzypokoleniowej i włączenia społecznego, wspierając cele Gminnego Programu Rewitalizacji Będzina.
Spójność z celami rewitalizacji	Cel. 1. Wielokierunkowe ożywienie społeczne obszaru rewitalizacji.
Spójność z kierunkami rewitalizacji	Kierunek 1. Zapewnienie wysokiej jakości wsparcia i wzmocnienia społecznego, zdrowotnego, edukacyjnego, opiekuńczego wraz z działaniami ukierunkowanymi na integrację społeczną wśród mieszkańców.
Wskaźniki produktu	– Liczba wydarzeń podwórkowych zorganizowanych w obszarach rewitalizacji – 20 szt. – Liczba warsztatów i zajęć animacyjnych – 40 szt. – Liczba przestrzeni publicznych objętych działaniami – 8 podwórek/placów
Wskaźniki rezultatu	– Liczba uczestników działań (dzieci, młodzież, dorośli, seniorzy) – 1000 osób
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Projekt <i>Kulturalne Podwórka – integracja mieszkańców obszarów rewitalizacji Będzina</i> będzie realizowany z uwzględnieniem potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób z niepełnosprawnościami. Działania w zakresie dostępności obejmują: – Dostępność architektoniczna – wydarzenia będą odbywały się w przestrzeniach ogólnodostępnych (podwórka, place, skwery), które nie wymagają barier architektonicznych. Miejsca będą wybierane tak, aby

	mogły z nich korzystać osoby poruszające się na wózkach inwalidzkich i z ograniczoną mobilnością. - Dostępność komunikacyjna i informacyjna – informacje o wydarzeniach będą publikowane w prostym języku, z użyciem dużych, czytelnych grafik i kontrastowych oznaczeń. Komunikaty będą dostępne online i offline (plakaty, ulotki, media społecznościowe). - Dostępność funkcjonalna – animatorzy i prowadzący zajęcia zostaną poinformowani o konieczności dostosowania formy przekazu do osób z różnymi potrzebami (np. wolniejsze tempo, materiały wizualne). - Dostępność społeczna – działania projektowe będą sprzyjały integracji międzypokoleniowej, co pozwoli osobom starszym i osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym aktywnie uczestniczyć w wydarzeniach. Dzięki tym rozwiązaniom projekt zapewni możliwość udziału wszystkim mieszkańcom obszarów rewitalizacji, niezależnie od wieku, sprawności czy ograniczeń zdrowotnych.
Czas realizacji	2028-2029
Szacowana całkowita wartość przedsięwzięcia w zł	121 000,00 zł
Potencjalne źródła finansowania	Środki unijne, Środki krajowe, Środki Gminy, inne źródła publiczne i grantowe (np. Fundusz Inicjatyw Obywatelskich, programy wojewódzkie wspierające integrację społeczną i animację kultury)

Numer i tytuł przedsięwzięcia	7. „Porozmawiajmy ze sobą”
Inicjator i podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna im. Stefana Żeromskiego, plac prof. Włodzimierza Wójcika 1, 42-500 Będzin
Lokalizacja przedsięwzięcia	Filia biblioteki nr 3 Dworzec, Plac Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej, 42-500 Będzin
Opis problemu	Obszar miasta Będzina w okolicy dworca PKP to miejsce w dużej mierze dotknięte problemami społecznymi (przemoc, uzależnienia, nieporadność rodzicielska, zaniedbanie emocjonalne rodzin, w tym dzieci). Spotkania z autorytetem psychologicznym może mieć bardzo duże znaczenie – zarówno na poziomie emocjonalnym, jak i rozwojowym.
Opis przedsięwzięcia	Projekt "Porozmawiajmy ze sobą" to cykl spotkań

	z wybranymi rozpoznawalnymi autorytetami psychologii. Doświadczonymi terapeutami obecnymi w przestrzeni internetowej poprzez podcasty, wywiady i książki. Spotkania mają na celu zaktywizować społeczność obszaru objętego rewitalizacją poprzez podjęcie dyskusji z samym sobą i jednocześnie z drugim człowiekiem opartej na wewnętrznych potrzebach, obawach, akceptacji siebie i dążeniach do celów. Grupa docelowa: a) młodzież Spotkania zorganizowane będą z myślą o kształtowaniu młodego człowieka wchodzącego w świat dorosłości. Otoczenie wrażliwej młodzieży, tęskniącej za przyjaźnią, akceptacją i miłością wystawioną na próbę nachalnej elektroniki nie ułatwia dobrego kierunku rozwoju. Dlatego biblioteka wychodzi naprzeciw tym problemom chcąc podjąć dyskusję z młodymi ludźmi dzięki czemu dać im szansę na rozwój osobisty poprzez zetknięcie się z autorem będącym często postrzeganym jako ktoś nierealny, z kim nie można się spotkać osobiście nie mówiąc nawet o wspólnym dialogu. Rozmowa o codzienności z kimś nieosiągalnym na co dzień da możliwość pocucia spełnienia i być może zainspiruje do skonfrontowania się z samym sobą. Być może tematy wcześniej uznawane za wrażliwe, zbyt wielkie, a nawet tabu przestaną być takie „nie do ruszenia” i zostaną po prostu wypowiedziane. b) osoby dorosłe oraz seniorzy Spotkania z psychologiem, psychoterapeutą będą realnym wsparciem dla osób borykających się z problemami takimi jak: finanse, choroby, zaniedbania emocjonalne, tzw „ciężka przeszłość” i być może pozorny brak perspektyw na jej polepszenie. Oto, co takie spotkanie może dać uczestnikom: - nowy punkt odniesienia, - nadzieja i motywacja do zmiany, - zrozumienie siebie i swojej sytuacji, - budowanie zdrowej tożsamości, - nauka zdrowych granic i emocji, - przerwanie przekazu międzypokoleniowego, - realna pomoc. Zakres zadań Cykl spotkań z wybranym autorem/autorami literatury psychologicznej, praktycznej:
--	--

	- spotkania dla młodzieży w filii nr 3 Dworzec - 3 spotkania - spotkania dla osób dorosłych oraz seniorów w filii nr 3 Dworzec - 3 spotkania Każde spotkanie będzie miało charakter otwarty. Na spotkaniach będzie poczęstunek, kawa, herbata, ciastka. W razie dużego zainteresowania część spotkań może być realizowana w bibliotece głównej aby zapewnić uczestnikom odpowiednie warunki Promocja działań: - realizacja i wydruk materiałów promocyjno-informacyjnych (plakaty, ulotki) - promocja w mediach społecznościowych biblioteki, Urzędu Miasta Będzina, Starostwa Powiatowego w Będzinie, instytucji kultury, Aktualności Będzińskie (prasa) oraz stowarzyszeń.
Spójność z celami rewitalizacji	Cel. 1. Wielokierunkowe ożywienie społeczne obszaru rewitalizacji.
Spójność z kierunkami rewitalizacji	Kierunek 1. Zapewnienie wysokiej jakości wsparcia i wzmocnienia społecznego, zdrowotnego, edukacyjnego, opiekuńczego wraz z działaniami ukierunkowanymi na integrację społeczną wśród mieszkańców.
Wskaźniki produktu	- Liczba spotkań wspierających mieszkańców obszaru rewitalizacji – 6 szt.
Wskaźniki rezultatu	- Liczba osób korzystających ze spotkań – 200 osób
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Filia nr 3 MiPBP Filia usytuowana jest w budynku dworca PKP, który mieści się bezpośrednio przy ulicy. Do budynku nie trzeba wchodzić po schodach więc osoby z niepełnosprawnością ruchową swobodnie dostaną się do wnętrza. Biblioteka Główna Projekt umożliwia udział osób ze szczególnymi potrzebami biorąc pod uwagę inwestycję MiPBP w Będzinie zrealizowaną w wyniku otrzymanego dofinansowania ze środków finansowych Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z budżetu państwa ramach Narodowego Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0 Priorytet 2, Kierunek inwestycji 2.1. "Infrastruktura bibliotek 2021-2025" na modernizację i rozwój biblioteki. Istotnym elementem przebudowy jest zwiększenie dostępu do kultury i wiedzy lokalnej społeczności, i tym osobom ze szczególnymi potrzebami, wynikającymi z niepełnosprawności.

Czas realizacji	2027-2028
Szacowana całkowita wartość przedsięwzięcia w zł	42 000,00 zł
Potencjalne źródła finansowania	Środki unijne, Środki Gminy

Numer i tytuł przedsięwzięcia	8. Dziedzictwo w Ruchu – historyczna i prozdrowotna aktywizacja społeczności lokalnej w otoczeniu Zamku Będzińskiego
Inicjator i podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	UM Będzin, Muzeum Zagłębia, Ośrodek Sportu i Rekreacji (OSiR)
Lokalizacja przedsięwzięcia	Podobszar rewitalizacji Centrum: Góra Zamkowa, Zamek Będziński oraz przyległe historyczne ulice i przestrzenie Śródmieścia.
Opis problemu	Zintegrowana diagnoza społeczna wyraźnie potwierdza, iż obszar Centrum (Śródmieście) cechuje dramatyczne wręcz nagromadzenie krzyżujących się problemów strukturalnych. Podstawowym wyzwaniem jest głębokie i nawracające zjawisko ubóstwa, któremu silnie towarzyszą długotrwałe bezrobocie i rosnący wskaźnik bezradności opiekuńczo-wychowawczej (obejmujący też bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego). Taka kumulacja zjawisk utrudnia budowanie poprawnych więzi społecznych, stygmatyzuje dzielnicę i doprowadza jej mieszkańców na skraj bierności. Unikalne dziedzictwo Będzina, którego wizytówką jest Zamek Będziński, postrzegane jest przez wykluczonych mieszkańców nierzadko jako obca, czysto turystyczna strefa, odizolowana od ich osobistych, codziennych trosk.
Opis przedsięwzięcia	Projekt „Dziedzictwo w Ruchu” stanowi innowacyjną odpowiedź na zdiagnozowane problemy, wykorzystując metodę aktywizacji przez dziedzictwo połączoną z promocją zdrowego stylu życia. Projekt zakłada wykreowanie okolic Zamku jako otwartej, społecznej przestrzeni włączającej. W ramach projektu przewiduje się: 1. Akademia Dziedzictwa: cykl rozwojowych warsztatów historyczno-krasomówczych dla młodzieży i osób z wykluczenia. 2. Współtworzenie gier miejskich: zaprojektowanie oraz wdrożenie przez samych mieszkańców 3 otwartych gier terenowych na obszarze Góry Zamkowej, uwzględniających również historyczne dziedzictwo Będzina.

	3. „Żywe Lekcje Historii”: plenerowe animacje rzemioł tworzone przez wolontariuszy. 4. Organizacja cyklu śniadań i gimnastyki na świeżym powietrzu w tle historycznego Centrum. 5. Średniowieczny Piknik Sąsiedzki: finałowe wydarzenie integrujące społeczność.
Spójność z celami rewitalizacji	Cel 1. Wielokierunkowe ożywienie społeczne obszaru rewitalizacji.
Spójność z kierunkami rewitalizacji	Kierunek 1. Zapewnienie wysokiej jakości wsparcia i wzmocnienia społecznego, zdrowotnego, edukacyjnego, opiekuńczego wraz z działaniami ukierunkowanymi na integrację społeczną wśród wszystkich grup mieszkańców.
Wskaźniki produktu	– Liczba zorganizowanych, żywych lekcji historii i spotkań animacyjnych na wolnym powietrzu – 10 szt. – Liczba zorganizowanych warsztatów z zakresu edukacji historycznej – 20 szt. – Liczba zorganizowanych zajęć rekreacyjno-sportowych – 12 szt. – Liczba opracowanych bezpłatnych gier terenowych – 3 szt.
Wskaźniki rezultatu	– Liczba mieszkańców aktywnie korzystających z projektu – 200 osób – Liczba uczestników warsztatów, którzy nabyli nowe kompetencje – 100 osób
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Działania wdrażane w projekcie będą kategorycznie respektować wymagania ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Wyznaczone trasy gier terenowych oraz miejsca warsztatów w otoczeniu Zamku będą posiadały trasy alternatywne dla osób z niepełnosprawnością ruchową, pomijając trudne, strome podejścia na Górze Zamkowej. Stworzone pakiety edukacyjne otrzymają audiodeskrypcję dla osób z niedowidzeniem, a na wydarzeniach o charakterze otwartym funkcjonować będzie należycie oznaczona „strefa wyciszenia” dla uczestników ze spektrum autyzmu.
Czas realizacji	2027-2029
Szacowana całkowita wartość przedsięwzięcia w zł	200 000,00 zł
Potencjalne źródła finansowania	Środki unijne, środki krajowe, środki własne

Numer i tytuł przedsięwzięcia	9. Łagiska Przestrzeń Współpracy – międzypokoleniowy program animacji społecznej i aktywizacji sąsiedzkiej
-------------------------------	---

Inicjator i podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	UM Będzin, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Lokalne organizacje pozarządowe, Ochotnicza Straż Pożarna w Łagiszy, lokalne placówki oświatowe
Lokalizacja przedsięwzięcia	Miasto Będzin, Podobszar rewitalizacji Łagisza. Działania realizowane będą w istniejącej, udostępnionej infrastrukturze publicznej – m.in. w wyznaczonych przestrzeniach plenerowych
Opis problemu	Przedsięwzięcie stanowi bezpośrednią odpowiedź na zjawiska kryzysowe zdiagnozowane w obszarze rewitalizacji Łagisza. Jak wskazują udostępnione analizy, dzielnica ta odnotowuje utrwalone zjawiska wykluczenia, na które składają się: bezrobocie strukturalne, deficyty związane z bezdomnością oraz widoczne na co dzień zjawiska uzależnień (w tym alkoholizm). Zjawiska te generują wyraźny deficyt kapitału społecznego – lokalna społeczność staje się zatomizowana, a tradycyjne więzi sąsiedzkie ulegają niepokojącemu zanikowi. Problematykę tę potęgują niekorzystne trendy demograficzne, takie jak postępujące starzenie się populacji dzielnicy i stały odpływ młodych mieszkańców, nieznajdujących tu atrakcyjnej perspektywy życiowej. Proponowany projekt rozwiązuje problem izolacji najstarszych mieszkańców oraz braku spójnej oferty edukacyjno-rozrywkowej dla młodzieży. Stawia on celowo na wysoce zintegrowane działania "miękkie", bazujące na zasobach ludzkich. Poprzez wdrażanie mechanizmów samopomocy, wsparcie psychologiczno-motywacyjne oraz angażujące mieszkańców mikrogranty, projekt ma łagodzić napięcia społeczne, przeciwdziałać patologiom i kształtować oddolne sieci wsparcia, a tym samym poczucie bezpieczeństwa sąsiedzkiego.
Opis przedsięwzięcia	Zasadniczym celem przedsięwzięcia jest odbudowa i wzmocnienie kapitału społecznego mieszkańców Łagiszy poprzez stymulowanie inicjatyw oddolnych oraz budowę trwałych więzi międzypokoleniowych. Projekt nastawiony jest na aktywizację społeczności wokół wspólnych spraw, integrację środowisk defaworyzowanych z resztą populacji oraz rozwój poczucia sprawczości obywatelskiej bez konieczności angażowania kapitałochłonnych inwestycji infrastrukturalnych. Zakres realizowanych zadań: 1. „Aktywna Łagisza”: cykl miękkich warsztatów międzypokoleniowych dla seniorów i młodzieży (np. rzemieślnicze, ogrodnicze).

	2. Fundusz Mikrograntów: finansowanie drobnych, oddolnych inicjatyw na rzecz kształtowania lokalnego otoczenia (do 2000 zł). 3. Integracja plenerowa: organizacja pikników sąsiedzkich i działań spajających. Program edukacyjno-motywacyjny: warsztaty aktywizujące i doradztwo dla osób bezrobotnych z obszaru rewitalizacji.
Spójność z celami rewitalizacji	Cel 1. Wielokierunkowe ożywienie społeczne obszaru rewitalizacji
Spójność z kierunkami rewitalizacji	Kierunek 1. Zapewnienie wysokiej jakości wsparcia i wzmocnienia społecznego, zdrowotnego, edukacyjnego, opiekuńczego wraz z działaniami ukierunkowanymi na integrację społeczną wśród wszystkich grup mieszkańców.
Wskaźniki produktu	– Liczba zorganizowanych zajęć edukacyjnych i warsztatów międzypokoleniowych – 24 szt. – Liczba przyznanych i zrealizowanych mikrograntów sąsiedzkich – 10 szt. – Liczba zorganizowanych wydarzeń plenerowych integracyjnych – 6 szt.
Wskaźniki rezultatu	– Liczba osób uczestniczących w szkoleniach aktywizacyjnych – 40 osób – Liczba osób z obszaru rewitalizowanego, które podjęły stałą aktywność społeczną lub wolontariacką po projekcie – 30 osób – Liczba trwałych inicjatyw lub grup nieformalnych zawiązanych w wyniku projektu – 2 szt.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Zgodnie z ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, wszelkie spotkania plenerowe oraz warsztaty będą prowadzone wyłącznie w przestrzeniach wolnych od barier architektonicznych (odpowiednia szerokość drzwi, wejścia z poziomu równego chodnika, dostosowane toalety). Kampania rekrutacyjna oraz materiały informacyjne zostaną oparte na zasadach dostępności cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej, przy wykorzystaniu reguł prostego języka oraz z zachowaniem mocnego kontrastu. Na zgłoszone zapotrzebowanie zapewnione zostanie darmowe wsparcie tłumacza Polskiego Języka Migowego (PJM).
Czas realizacji	2028 - 2030
Szacowana całkowita wartość przedsięwzięcia w zł	180 000,00 zł
Potencjalne źródła finansowania	Środki unijne, środki krajowe, środki własne

Numer i tytuł przedsięwzięcia	10. Budowa budowli ochronnej typu ukrycie dla ludności w Będzinie
Inicjator i podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Urząd Miejski w Będzinie
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. 11 Listopada
Opis problemu	Inwestycja stanowi bezpośrednią odpowiedź na zidentyfikowane w procesie rewitalizacji deficyty: brak bezpiecznych schronień dla ludności oraz niewydolność obecnej infrastruktury parkingowej w obszarze o zwartej zabudowie kamienicowej. Lokalizacja przedsięwzięcia w ścisłym centrum miasta, w obszarze zwartej zabudowy i wysokiej koncentracji mieszkańców oraz użytkowników przestrzeni publicznej, w pobliżu budynku Urzędu Miejskiego, zapewni wysoką dostępność ukrycia i możliwość sprawnej organizacji działań w sytuacjach kryzysowych. Realizacja inwestycji przyczyni się bezpośrednio do zwiększenia poziomu bezpieczeństwa mieszkańców oraz wzmocnienia lokalnej odporności na zagrożenia.
Opis przedsięwzięcia	Projekt polegać będzie na budowie nowoczesnego, dwufunkcyjnego obiektu w ścisłym centrum Miasta Będzina, pełniącego rolę ogólnodostępnego parkingu podziemnego, który w sytuacjach kryzysowych przekształca się w budowlę ochronną typu ukrycie. Obiekt zostanie zaprojektowany dla 800 osób, zapewniając krótkoterminową ochronę przed skutkami zdarzeń ekstremalnych, ataków z powietrza czy pożarów. Konstrukcja o charakterze niehermetycznym, wyposażona w wentylację grawitacyjną, pozwoli na błyskawiczne przystosowanie przestrzeni do funkcji ochronnej w razie zagrożenia. Przeniesienie ruchu postojowego pod ziemię uwolni przestrzeń publiczną w centrum, co pozwoli na dalszą estetyzację ulic, rozwój zieleni miejskiej i poprawę dostępności komunikacyjnej dla pieszych. Projekt wzmocni poczucie bezpieczeństwa mieszkańców i użytkowników centrum jest fundamentem stabilizacji społecznej obszaru.
Spójność z celami rewitalizacji	Cel 1. Wielokierunkowe ożywienie społeczne obszaru rewitalizacji
Spójność z kierunkami rewitalizacji	Kierunek 2. Zwiększenie bezpieczeństwa poprzez działania prewencyjne i profilaktyczne.
Wskaźniki produktu	– Ilość wybudowanych miejsc postojowych – 80 szt. – Ilość utworzonych budowli ochronnych typu ukrycie dla ludności - 1 szt.

	- Liczba obiektów dostosowanych dla osób niepełnosprawnych – 1 szt.
Wskaźniki rezultatu	- Liczba osób mająca dostęp do infrastruktury – 800 osób
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Inwestycja zostanie zrealizowana w standardzie projektowania uniwersalnego, eliminując bariery fizyczne i komunikacyjne. Zastosowanie zintegrowanych systemów ostrzegania, ścieżek dotykowych gwarantuje, że parking i funkcja ochronna będą w pełni dostępne i bezpieczne dla seniorów, osób z niepełnosprawnościami oraz osób z czasowymi ograniczeniami mobilności. Projekt uwzględnia potrzeby wszystkich użytkowników, w tym osób niepełnosprawnych. Parking podziemny schron będzie posiadać łagodną pochylnię o szorstkiej nawierzchni, poszerzone miejsca postojowe przy wyjściach oraz wzmocnioną konstrukcję, co pozwala osobom na wózkach bezpiecznie wjechać i przebywać w strefie chronionej. Zastosowanie zostanie oznakowanie kontrastowe oraz nawierzchnie antypoślizgowe na ciągach ewakuacyjnych.
Czas realizacji	2027 – 2028
Szacowana całkowita wartość przedsięwzięcia w zł	16 710 671,42 zł
Potencjalne źródła finansowania	Środki unijne, środki krajowe, środki własne

Cel 2. Przyszłościowa i niewykluczająca infrastruktura miejska

Numer i tytuł przedsięwzięcia	11. Będzin Pamięta – Otwarta Przestrzeń Historii i Dialogu
Inicjator i podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Towarzystwo Przyjaciół Będzina Plac prof. W. Wójcika 1 Będzin 42-500
Lokalizacja przedsięwzięcia	Skwer Hinko Ethiopusa, chodnik między MiPBP a skwerem – wzdłuż ulicy Piłsudskiego.
Opis problemu	Niska identyfikacja mieszkańców z lokalnym dziedzictwem.
Opis przedsięwzięcia	Rewitalizacja wybranego skweru w obszarze rewitalizacji poprzez stworzenie otwartej, wielofunkcyjnej przestrzeni historyczno-edukacyjnej, aktywizującej mieszkańców oraz upamiętniającej ważne wydarzenia i postaci Będzina.

	Zadanie będzie polegało na uporządkowaniu i rewitalizacji zieleni wraz z montażem elementów małej architektury (ławki, tablice, mały pomnik), organizacji wydarzeń edukacyjnych i kulturalnych, dokumentowanie historii mieszkańców.
Spójność z celami rewitalizacji	Cel 2. Przyszłościowa i niewykluczająca infrastruktura miejska
Spójność z kierunkami rewitalizacji	Kierunek 3: Adaptacja terenów i obiektów do pełnienia nowych funkcji.
Wskaźniki produktu	– Długość wybudowanej ścieżki historycznej – 0,5 km – Liczba tablic edukacyjnych – 5 szt. – Liczba ławek historycznych – 5 szt. – Liczba zorganizowanych wydarzeń – 8
Wskaźniki rezultatu	– Liczba osób uczestniczących w wydarzeniach - 400 osób – Liczba dzieci i młodzieży objętych edukacją – 240 osób
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Ścieżki i elementy architektoniczne będą przystosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (niskie krawężniki, ławki z oparciami, tablice z dużą czcionką i w kontrastowych kolorach), tłumaczenia tekstów edukacyjnych na PJM, możliwość udziału asystenta osoby niepełnosprawnej podczas wydarzeń.
Czas realizacji	2027-2028
Szacowana całkowita wartość przedsięwzięcia w zł	115 000, 00 zł
Potencjalne źródła finansowania	wkład własny Towarzystwa Przyjaciół Będzina, środki unijne, środki własne gminy

Numer i tytuł przedsięwzięcia	12. Dom Bojowników Getta w Będzinie - centrum dialogu, pamięci i edukacji
Inicjator i podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Fundacja „Brama Cukermana”, Al. Kołłątaja 24/28, 42-500 Będzin
Lokalizacja przedsięwzięcia	Będzin, ul. Rutki Laskier 24
Opis problemu	Z lokalnego punktu widzenia budowa nowej instytucji kultury na kanwie rewitalizacji przestrzeni Domu Bojowników Getta może przynieść bardzo pozytywne rezultaty. Wątpię by ryka się z wieloma problemami gospodarczymi, infrastrukturalnymi i społecznymi, wymagającymi wsparcia i rewitalizacji. Planowane przedsięwzięcie rewitalizacyjne uwzględnia założenia polityki zielonego upamiętniania miejsc i przestrzeni

	istotnych z punktu widzenia trudnej historii, w tym związanej z II wojną światową. Dom Bojowników Getta to nowe życie historycznie ważnego i unikatowego obiektu, który odpowiada na potrzeby lokalnej społeczności związanych z dostępem do miejsc kultury i partycypacji społecznej, które związane są z występowaniem na Warpiu niskiego poziomu kapitału społecznego. Przedsięwzięcie rewitalizacyjnej proponowane przez Fundację Brama Cukermana pozwoli na dokonanie rewitalizacji przede wszystkim w sferze społecznej (włączenie mieszkańców w planowaną działalność) oraz sfery przestrzenno-funkcjonalnej (utworzenie miejsca dostępnego i otwartego dla mieszkańców Warpia i Będzina), wpisując się tym samym w działania na rzecz podniesienia jakości zamieszkania na Warpiu: zaangażowania obywatelskiego oraz dostępu do infrastruktury czasu wolnego (dostęp do wydarzeń kulturalnych i edukacyjnych). Nowe miejsce kultury, które Fundacja proponuje i planuje powołać będzie istotnym uzupełnieniem niewielkiej infrastruktury kultury dzielnicy Warpie oraz wpisywać się będzie w istniejący obecnie szlak turystyczno-kulturowy obejmujący miejsca kultury żydowskiej (takich jak: Dom Modlitwy „Mizrachi”, Dom Modlitwy w Bramie Cukermana, Pomnik Synagogi, cmentarz żydowski przy ul. Podzamcze, Pomnika na Placu Bohaterów Getta). Realizacja przedsięwzięcia pozwoli na zwiększenie liczby inicjatyw społecznych i aktywizację mieszkańców Warpia, poprzez realizację w planowanym miejscu projektów artystycznych i edukacyjnych, takich wystawy, dyskusje, wspólne działania sąsiedzkie, rezydencje artystyczne i naukowe, które poprawią wizerunek dzielnicy. Nowe miejsce kultury będzie miało duży wpływ na podniesienie jakości i atrakcyjności działań edukacyjnych realizowanych dla mieszkańców Będzina, opartych o współpracę międzypokoleniową. Planowane są działania, które wpłyną na podniesienie kompetencji społecznych mieszkańców miasta, tym samym kształtując ich lokalną tożsamość. Dom Bojowników Getta w istotny sposób wpłynie na promocję dziedzictwa Będzina i może wpłynąć na wzrost turystyki, w tym międzynarodowej (od lipca 2024 r. Dom odwiedziło ponad 10 000 osób z zagranicy i Polski).
--	---

Opis przedsięwzięcia	Celem przedsięwzięcia rewitalizacyjnego jest stworzenie nowej instytucji kultury w dzielnicy Warpie - Kamionka, bazującej na unikatowym na skalę Polski i Europy budynku, będącym materialnym świadkiem oporu młodzieży żydowskiej w trakcie II wojny światowej. Przedsięwzięcie jest istotnym elementem budowania mostów pomiędzy przeszłością a przyszłością, które korzysta z wielokulturowego dziedzictwa miasta i odpowiada na wyzwania społeczne lokalnej społeczności. Pozwoli współtworzyć nowy wymiar atrakcyjności społecznej i przestrzennej Warpia jako dzielnicy zaliczanej do zdegradowanych obszarów Będzina. Cele szczegółowe przedsięwzięcia są odpowiedzią na problemy Warpia i Będzina związane z transformacją, które miasto i jego dzielnice przechodzą: 1. Upamiętnienie i zachowanie dziedzictwa: zachowanie pamięci o trwającej przez stulecia historii Żydów w Będzinie i Zagłębiu, oraz upamiętnienie tysięcy ludzi zamordowanych podczas Holokaustu, przy jednoczesnym nawiązaniu do kulturowego i literackiego dziedzictwa Będzina (m.in. twórczości pisarza Stanisława Wygodzkiego) 2. Edukacja: prowadzenie działań i aktywności zmierzających do promowania wartości demokratycznych, dialogu społecznego oraz niwelowania dyskryminacyjnych i wykluczających postaw społecznych 3. Partycypacja społeczna: włączenie mieszkańców dzielnicy Warpie w działalność Centrum, otwarcie się na potrzeby mieszkańców oraz przygotowanie przy ich współudziale oferty kulturalnej i edukacyjnej nawiązującej do polsko-żydowskiego dziedzictwa Będzina 4. Turystyka historyczna: wyjątkowa historia Domu Bojowników Getta w Będzinie, unikalność jedyne tego typu obiektu w Polsce, z całkowicie zachowaną autentyczną architekturą sprawiają, że od lat znajduje się on na trasie wycieczek żydowskich oraz w izraelskich programach nauczania o Holokauście Poddanie Domu Bojowników Getta i przestrzeni, w której się znajduje rewitalizacji pozwoli na stworzenie miejsca, które będzie pełniło kulturotwórczą rolę dla lokalnej społeczności i regionu. Będzie to miejsce spotkań, dyskusji, wspólnych działań.
----------------------	--

	Zakres realizowanych zadań: 1. Przeprowadzenie niezbędnych prac remontowych umożliwiających udostępnienie Domu Bojowników Getta dla społeczności Warpia i Będzina (m.in. remont dachu, izolacja fundamentów, budowa toalet dla zwiedzających, budowa systemu ogrzewania w oparciu o OZE). 2. Przygotowanie i realizacja oferty edukacyjnej i kulturalnej dla lokalnej społeczności Warpia i Będzina na rzecz zrozumienia międzykulturowego, dialogu, równości, demokracji i praw człowieka. 3. Przygotowanie historycznej wystawy stałej będącej uzupełnieniem oferty edukacyjnej.
Spójność z celami rewitalizacji	Cel 2: Przyszłościowa i niewykluczająca infrastruktura miejska
Spójność z kierunkami rewitalizacji	Kierunek 4: Rozwój i modernizacja obiektów turystycznych i zabytkowych na terenie Będzina.
Wskaźniki produktu	– Liczba budynków poddanych rewitalizacji - 1 szt. – Liczba wybudowanych obiektów do obsługi turystyki – 1 szt. – Powierzchnia zrewitalizowanych terenów zielonych – 900 m² – Liczba zrealizowanych wystaw artystyczno-historycznych – 1 szt. – Liczba zorganizowanych zajęć edukacyjnych/warsztatów dla dorosłych – 12 szt. – Liczba zorganizowanych zajęć edukacyjnych/warsztatów dla młodzieży – 18 szt. –
Wskaźniki rezultatu	– Liczba osób uczestniczących w warsztatach/zajęciach edukacyjnych – 700 osób – Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury społeczno-edukacyjnej/kulturalnej/turystycznej będącej przedmiotem projektu – 6 000 osób/ rok – Liczba osób mających dostęp do zagospodarowanych terenów zielonych – 12 000 osób
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	W celu zwiększenia dostępności projektu osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami w tym osobom z niepełnosprawnościami, będą podejmowane działania, które pozwolą zapewnić dostępność w zakresie minimalnym dostępności architektonicznej, dostępności cyfrowej oraz w zakresie dostępności informacyjno-komunikacyjnej.

	1. W obszarze dostępności architektonicznej: zapewnienie opiekuna tam, gdzie Fundacja nie jest w stanie zapewnić do realizacji działań w projekcie miejsca bez barier. 2. W realizacji projektu stosuje się strategię „gender mainstreaming” - włączanie kwestii płci do głównego nurtu i promuje równość kobiet i mężczyzn również przez zatrudnianie w projekcie obu płci. 3. Wystawa zrealizowana w ramach projektu będzie dostępna dla osób o szczególnych potrzebach - niedowidzącym i niewidomym zgodnie z WCAG.
Czas realizacji	2027-2029
Szacowana całkowita wartość przedsięwzięcia w zł	2 200 000,00 zł
Potencjalne źródła finansowania	Środki unijne: 1 970 000,00 zł Środki pochodzące ze źródeł prywatnych: 230 000,00 zł

Numer i tytuł przedsięwzięcia	13. Centrum Kultury i Edukacji „Nowość”
Inicjator i podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Urząd Miejski w Będzinie
Lokalizacja przedsięwzięcia	Kino Nowość, ul Potockiego, Będzin
Opis problemu	Śródmieście Będzina posiada niezwykle cenną tkankę historyczną, która stanowi o unikatowej tożsamości miasta. Szczególnym punktem na tej mapie jest budynek dawnego Kina „Nowość” przy ul. Potockiego – miejsce o wyjątkowej historii, które od lat 20. XX wieku tworzyło kulturalny krajobraz regionu, goszcząc na swojej scenie takie legendy jak Hanka Ordonówna czy Eugeniusz Bodo. Mimo funkcjonowania w Śródmieściu miejskich instytucji kultury, na obszarze rewitalizacji diagnozuje się deficyt przestrzeni o profilu „otwartym i hybrydowym”, która umożliwiłaby realizację inicjatyw przez grupy nieformalne, organizacje pozarządowe oraz środowiska artystyczne poszukujące miejsc na kameralne spotkania, debaty czy małe konferencje. Istniejąca oferta kulturalna skupia się głównie na sformalizowanych zajęciach sekcyjnych i dużych wydarzeniach, pozostawiając lukę w zakresie infrastruktury sprzyjającej oddolnej aktywności społecznej i networkingowej. Budynek dawnego Kina „Nowość” pozostaje niewykorzystany, co przy jego historycznym potencjale stanowi stratę dla wizerunku

	centrum. Brak nowoczesnej, kameralnej sceny z zapleczem multimedialnym ogranicza możliwości rozwoju kadr kultury i sektora kreatywnego w Będzinie. Dodatkowo, bariery architektoniczne i technologiczne w obiekcie wykluczają udział osób ze szczególnymi potrzebami w dyskursie publicznym i wydarzeniach artystycznych o mniejszej skali. Reaktywacja „Nowości” jako miejsca spotkań i debat jest niezbędna, aby wzmocnić trzeci sektor oraz stworzyć pomost między instytucjonalną kulturą a spontaniczną aktywnością mieszkańców.
Opis przedsięwzięcia	Projekt zakłada przekształcenie dawnego kina w Centrum Kultury i Edukacji „Nowość” – nowoczesny ośrodek debat, konferencji i aktywności twórczej. Inwestycja ma na celu stworzenie przestrzeni modułowej, dostosowanej do różnorodnych form spotkań (od paneli dyskusyjnych po małe formy teatralne). Zakres prac obejmuje: – Remont i modernizację sceny: wymiana konstrukcji podestu, instalacja profesjonalnego oświetlenia scenicznego i nagłośnienia konferencyjnego, montaż światłowodów – Modernizację sali: wymiana siedzisk na fotele teatralno-kinowe umożliwiające komfortowe uczestnictwo w długich panelach i konferencjach. – Prace budowlane: kapitalny remont wnętrza, foyer, modernizację wentylacji i klimatyzacji oraz renowację podwórza jako przestrzeni dla plenerowych grup nieformalnych. – Dostosowanie obiektu do potrzeb osób z niepełnosprawnościami
Spójność z celami rewitalizacji	Cel 2: Przyszłościowa i niewykluczająca infrastruktura miejska.
Spójność z kierunkami rewitalizacji	Kierunek 3: Adaptacja terenów i obiektów do pełnienia nowych funkcji. Kierunek 5. Likwidacja barier i zwiększenie dostępności w mieście.
Wskaźniki produktu	– Liczba zrewitalizowanych obiektów o znaczeniu historycznym – 1 szt. – Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 1 szt.
Wskaźniki rezultatu	– Liczba zorganizowanych debat, konferencji i warsztatów szt./rok - 45 – Liczba grup nieformalnych i NGO korzystających z infrastruktury – 10 szt. – Roczna liczba osób korzystających z nowej infrastruktury –

	8 000 osób
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Przedsięwzięcie realizowane będzie zgodnie ze standardami dostępności dla polityki spójności na lata 2021–2027, dążąc do maksymalnego zapewnienia dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej w obiekcie kultury. W ramach modernizacji dawnego kina przy ul. Potockiego, tam gdzie bariery konstrukcyjne wynikające z historycznego charakteru budynku uniemożliwią pełne dostosowanie, zastosowane zostaną mechanizmy racjonalnych usprawnień oraz zasady projektowania uniwersalnego. Działania obejmą niwelowanie progów, montaż ergonomicznych uchwytów oraz wyznaczenie dedykowanych miejsc na widowni dla osób poruszających się na wózkach. Obiekt zostanie wyposażony w pętle indukcyjne wspomagające osoby słabosłyszące podczas debat i konferencji oraz czytelne, kontrastowe oznaczenia dla osób z dysfunkcjami wzroku. Wszelkie informacje o ofercie Centrum oraz dokumentacja wydarzeń będą udostępniane zgodnie ze standardem WCAG 2.1, zapewniając inkluzywny charakter przestrzeni spotkań i debat w centrum Będzina.
Czas realizacji	2027-2029
Szacowana całkowita wartość przedsięwzięcia w zł	18 000 000,00 zł
Potencjalne źródła finansowania	Środki własne gminy, Środki unijne, Środki Ministerstwa Kultury

Numer i tytuł przedsięwzięcia	14. Rozwój infrastruktury usług społecznych w Powiecie Będzińskim - modernizacja budynku przy ul. Podłósie 10 w Będzinie
Inicjator i podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Powiat Będziński Wydział Inwestycji, Rozwoju i Nadzoru Właścicielskiego - Starostwo Powiatowe w Będzinie Powiatowe Centrum Pomocy Społecznej w Będzinie
Lokalizacja przedsięwzięcia	Będzin, ul. Podłósie 10 (budynek zlokalizowany w bezpośrednim sąsiedztwie obszaru rewitalizowanego - 4a/4b Centrum, 2a/2b Łagisza oraz pozostałe obszary rewitalizacyjne). Działka nr 3459/1 obręb Łagisza Stan prawny nieruchomości w trakcie zmian. W dniu 2 czerwca 2025r. podjęta została Uchwała Rady Powiatu Będzińskiego w sprawie wyrażenia zgody na przejęcie od Gminy Będzin darowizny nieruchomości usytuowanej przy ul. Podłósie 10 w Będzinie.
Opis problemu	– ubóstwo i bezradność życiowa, – degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych,

	– niewystarczająca infrastruktura społeczna w sąsiedztwie obszarów rewitalizowanych, – brak dostosowania obiektu i przestrzeni do potrzeb użytkowników, w tym osób z niepełnosprawnościami, – zły stan techniczny obiektu, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.
Opis przedsięwzięcia	W ramach przedsięwzięcia zakłada się przeprowadzenie działań zmierzających do wykorzystania budynku na cele społeczne m.in. służące rehabilitacji społecznej i zawodowej mieszkańców z niepełnosprawnościami Powiatu Będzińskiego, w tym mieszkańców Będzina. Zakres prac modernizacyjnych będzie obejmować: – kompleksowy remont budynku, – zagospodarowanie przestrzeni wokół budynku, – dostosowanie budynku do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, – termomodernizacja i poprawa efektywności energetycznej budynku, – zastosowanie odnawialnych źródeł energii i rozwiązań proekologicznych. Infrastruktura projektu będzie wykorzystywana do realizacji działań o wymiarze społecznym ukierunkowanych na poprawę jakości życia mieszkańców m.in. poprzez: – prowadzenie działalności zmierzającej do ogólnego rozwoju osób z niepełnosprawnościami, ułatwiających im samodzielne i aktywne życie w społeczeństwie, – rozwój usług społecznych wspierających proces integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem, – podejmowanie działań służących zachowaniu, ratowaniu, przywracaniu lub poprawie zdrowia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.
Uzasadnienie realizacji przedsięwzięcia poza obszarem rewitalizacji	Planowane przedsięwzięcie realizowane będzie w obiekcie znajdującym się poza obszarami rewitalizowanymi, jednak przeprowadzane działania będą bezpośrednio oddziaływać na wszystkie obszary rewitalizowane w Gminie Będzin i pozytywnie wpływać na rozwiązywanie ww. problemów.
Spójność z celami rewitalizacji	Cel 2: Przyszłościowa i niewykluczająca infrastruktura miejska
Spójność z kierunkami rewitalizacji	Kierunek 3: Adaptacja terenów i obiektów do pełnienia nowych funkcji Kierunek 5. Likwidacja barier i zwiększenie dostępności w mieście

Wskaźniki produktu	– Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami - 1 szt. – Liczba wspartych obiektów, w których realizowane są usługi społeczne - 1 szt. – Liczba wdrożonych rozwiązań proekologicznych – 1 szt. – Liczba obiektów poddanych termomodernizacji – 1 szt.
Wskaźniki rezultatu	– Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury społecznej zlokalizowanych bezpośrednio przy obszarach rewitalizowanych - 60 osób / rok
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Obiekt zostanie dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami zgodnie ze standardami projektowania budynków dla osób z niepełnosprawnościami, uwzględniających koncepcję uniwersalnego projektowania opracowaną przez Ministerstwo Rozwoju i Technologii. Planuje się min. wykonać: – windę, – podjazd dla osób z niepełnosprawnościami, – miejsce/miejsca parkingowe, – komunikację poziomą i pionową bez barier architektonicznych, – oznaczenie nawierzchni - system fakturowy FON, – system balustrad i poręczy.
Czas realizacji	2026 - 2033
Szacowana całkowita wartość przedsięwzięcia w zł	8 000 000, 00 zł
Potencjalne źródła finansowania	Środki własne powiatu, środki krajowe, środki unijne

Numer i tytuł przedsięwzięcia	15. Rozwój infrastruktury usług społecznych w Powiecie Będzińskim – modernizacja budynku przy ul. Sieleckiej 11 w Będzinie
Inicjator i podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Powiat Będziński Wydział Inwestycji, Rozwoju i Nadzoru Właścicielskiego - Starostwo Powiatowe w Będzinie Powiatowe Centrum Pomocy Społecznej w Będzinie
Lokalizacja przedsięwzięcia	Będzin, ul. Sielecka 11 (budynek zlokalizowany w bezpośrednim sąsiedztwie obszaru rewitalizowanego - 4a/4b Centrum, 5a/5b Stare Warpie oraz pozostałe obszary rewitalizacyjne).
Opis problemu	– ubóstwo i bezradność życiowa, – degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych,

	- niewystarczająca infrastruktura społeczna w sąsiedztwie obszarów rewitalizowanych, - brak dostosowania obiektu i przestrzeni do potrzeb użytkowników, w tym osób z niepełnosprawnościami, - zły stan techniczny obiektu, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.
Opis przedsięwzięcia	W ramach przedsięwzięcia zakłada się utworzenie centrum opiekuńczo - mieszkalnego dziennego, z możliwością realizowania krótkoterminowej opieki wytchnieniowej całodobowej lub stworzenia ośrodka wsparcia dziennego typu środowiskowy dom samopomocy z możliwością realizowania krótkoterminowej opieki wytchnieniowej całodobowej. Zakres prac modernizacyjnych obejmuje m.in.: - kompleksowy remont budynku z przeznaczeniem na cele społeczne, mieszkania treningowe lub wspomagane, - zagospodarowanie przestrzeni wokół budynku, - dostosowanie budynku do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, - poprawa stanu technicznego budynku, - termomodernizacja i poprawa efektywności energetycznej budynku. Infrastruktura projektu będzie wykorzystywana do realizacji działań o wymiarze społecznym ukierunkowanych na poprawę jakości życia mieszkańców m.in. poprzez: - rozwój usług mieszkalnictwa wspieranego/treningowego, - zapewnienie dostępu do usług świadczonych w mieszkaniach, - rozwój usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych, - rozwój usług społecznych innych niż wymienione powyżej wspierających proces integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem, - podejmowanie działań służących m.in. zachowaniu, ratowaniu, przywracaniu lub poprawie zdrowia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.
Uzasadnienie realizacji przedsięwzięcia poza obszarem rewitalizacji	Planowane przedsięwzięcie realizowane będzie w obiekcie znajdującym się poza obszarami rewitalizowanymi, jednak przeprowadzane działania będą bezpośrednio oddziaływać na wszystkie obszary rewitalizowane w Gminie Będzin i pozytywnie wpływać na rozwiązywanie ww. problemów.
Spójność z celami rewitalizacji	Cel 2. Przyszłościowa i niewykluczająca infrastruktura miejska (obszar przestrzenno-funkcjonalny i techniczny).

Spójność z kierunkami rewitalizacji	Kierunek 3: Adaptacja terenów i obiektów do pełnienia nowych funkcji Kierunek 5. Likwidacja barier i zwiększenie dostępności w mieście
Wskaźniki produktu	– Liczba obiektów infrastruktury zlokalizowanych bezpośrednio przy obszarach rewitalizowanych – 1 szt. – Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami -1 szt. – Liczba wspartych obiektów, w których realizowane są usługi społeczne - 1 szt. – Liczba wdrożonych rozwiązań proekologicznych – 1 szt. – Liczba obiektów poddanych termomodernizacji - 1 szt.
Wskaźniki rezultatu	– Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury społecznej zlokalizowanych bezpośrednio przy obszarach rewitalizowanych - 50 osób / rok
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Obiekt zostanie dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami zgodnie ze standardami projektowania budynków dla osób z niepełnosprawnościami, uwzględniających koncepcję uniwersalnego projektowania opracowaną przez Ministerstwo Rozwoju i Technologii. Planuje się m.in. wykonać: – windę, – podjazd dla osób z niepełnosprawnościami, – miejsce/miejsca parkingowe, – komunikację poziomą i pionową bez architektonicznych – oznaczenie nawierzchni - system fakturowy FON, – system balustrad i poręczy.
Czas realizacji	2028-2034
Szacowana całkowita wartość przedsięwzięcia w zł	10 000 000,00 zł
Potencjalne źródła finansowania	Środki unijne, środki własne powiatu

Numer i tytuł przedsięwzięcia	16. Rewitalizacja przestrzeni miejskiej - zagospodarowanie terenów na cele sportowe, rekreacyjne i spędzania czasu wolnego
Inicjator i podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Powiat Będziński Wydział Inwestycji, Rozwoju i Nadzoru Właścicielskiego - Starostwo Powiatowe w Będzinie

Lokalizacja przedsięwzięcia	Rewitalizacja obejmować będzie następujące tereny: – teren szkoły II LO im. Stanisława Wyspiańskiego w Będzinie (ul. Teatralna 5) – teren szkoły I LO im. Mikołaja Kopernika w Będzinie (ul. Mikołaja Kopernika 2) – teren szkoły III LO im. C.K. Norwida w Będzinie (ul. 11 Listopada 5) – teren szkoły CKZiU w Będzinie (ul. 11 Listopada 3) – teren przy Zagłębiowskim Szpitalu Klinicznym w Będzinie, (ul. Małachowskiego 12). Wskazane obszary zlokalizowane są w bezpośrednim sąsiedztwie obszarów rewitalizowanych oraz na obszarze rewitalizacji.
Opis problemu	– niska jakość oraz brak właściwego zagospodarowania terenów przyszkolnych/publicznych, – niedostosowanie terenów przyszkolnych/publicznych do zmieniającego się otoczenia i potrzeb młodych mieszkańców miasta.
Opis przedsięwzięcia	Tereny przyszkolne i inne tereny publiczne odgrywają istotną rolę w rozwoju społeczności lokalnej. Często stanowią przestrzeń do aktywności fizycznej, edukacji i integracji społecznej. Odpowiednie zagospodarowanie wskazanych terenów może być miejscem spotkań, zabaw i integracji mieszkańców, budując poczucie wspólnoty i przynależności. Wzrost atrakcyjności tych terenów może również pośrednio wpłynąć pozytywnie na wybór lokalizacji do zamieszkania, wybór szkoły czy miejsca spędzania czasu wolnego. Do celów przedsięwzięcia należy zaliczyć: – Rozwój infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i spędzania czasu wolnego dla społeczności lokalnej. – Zwiększenie powierzchni i atrakcyjności terenów zielonych i rekreacyjnych. – Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych. – Integracja i włączenie społeczne, gospodarcze i środowiskowe. – Poprawa życia mieszkańców Będzina. Przedsięwzięcie obejmuje wieloetapowe, kompleksowe działania rewitalizacyjne polegających na zagospodarowaniu terenów przyszkolnych/publicznych na cele sportowe, rekreacyjne i spędzaniu czasu wolnego i udostępnienie ich dla mieszkańców Będzina.

	Zakres działań rewitalizacyjnych: - modernizacja bazy sportowej w Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Będzinie - budowa boisk przyszkolnych wraz z bieżnią i siłownią zewnętrzną oraz zagospodarowanie przyległego terenu; - zagospodarowanie terenów przyszkolnych poprzez utworzenie terenów rekreacji - wykonanie siłowni zewnętrznych przy obiektach szkolnych: II LO im. Stanisława Wyspiańskiego w Będzinie, I LO im. Mikołaja Kopernika w Będzinie; - zagospodarowanie terenów przyszkolnych poprzez utworzenie terenów rekreacji - poprawa zagospodarowania placu przyszkolnego (miasteczko rowerowe, siłownia, pozostałe zagospodarowanie) - III LO im. C. K. Norwida w Będzinie; - budowa tężni solankowej na terenie Zagłębiowskiego Szpitala Klinicznego w Będzinie wraz z zagospodarowaniem terenu. Realizowane przedsięwzięcia obejmują również działania proekologiczne mające na celu zwiększenie obszarów zielonych (np. nowe nasadzenia drzew i krzewów) oraz działania zmierzające do zapewnienia dostępności architektonicznej wskazanych obszarów, zasad uniwersalnego projektowania, w tym wymogów osób ze szczególnymi potrzebami. Infrastruktura projektu będzie wykorzystywana do realizacji działań o wymiarze społecznym skierowanym do mieszkańców Będzina. Podejmowane będą działania ukierunkowane na poprawę jakości życia mieszkańców m.in. poprzez organizację spotkań integracyjnych, informacyjnych, propagujących zdrowy styl życia, zajęć sportowych, pikników rodzinnych, zajęć edukacyjnych z zakresu bezpieczeństwa na drodze (miasteczko rowerowe).
Uzasadnienie realizacji przedsięwzięcia poza obszarem rewitalizacji	Planowane przedsięwzięcie znajduje się poza obszarami rewitalizowanymi, jednak będzie bezpośrednio oddziaływać na wszystkie obszary rewitalizowane w Gminie Będzin i będzie wpływało pozytywnie na rozwiązywanie ww. problemów.
Spójność z celami rewitalizacji	Cel 2: Przyszłościowa i niewykluczająca infrastruktura miejska
Spójność z kierunkami rewitalizacji	Kierunek 3: Adaptacja terenów i obiektów do pełnienia nowych funkcji.

Wskaźniki produktu	– Liczba obiektów infrastruktury zlokalizowanych bezpośrednio przy obszarach rewitalizowanych - 5 szt. – Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami - 5 szt. – Liczba wdrożonych rozwiązań proekologicznych – 5 szt.
Wskaźniki rezultatu	– Liczba osób korzystających z zagospodarowanych terenów 1000 osób / rok
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Obiekty sportowo-rekreacyjne zostaną dostosowane, zgodnie ze standardami projektowania budynków dla osób z niepełnosprawnościami, uwzględniających koncepcję uniwersalnego projektowania opracowaną przez Ministerstwo Rozwoju i Technologii. Planuje się m.in. wykonać: – zewnętrzną komunikację poziomą bez barier architektonicznych, – montaż elementów małej architektury dedykowanych osobom z niepełnosprawnościami i osobom starszym.
Czas realizacji	2028-2034
Szacowana całkowita wartość przedsięwzięcia w zł	10 000 000,00 zł
Potencjalne źródła finansowania	Środki unijne, środki własne powiatu

Numer i tytuł przedsięwzięcia	17. Pumptrack - tor do jazdy na rowerze
Inicjator i podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	UM Będzin, Tomasz Jędruch, ul. Skalskiego 9/61, 42-500 Będzin
Lokalizacja przedsięwzięcia	Podobszar rewitalizacji Grodziec lub Podobszar rewitalizacji Będzin Centrum
Opis problemu	Projekt budowy toru typu pumptrack stanowi odpowiedź na zidentyfikowane problemy społeczne i funkcjonalne w obszarze rewitalizacji, w szczególności dotyczące braku atrakcyjnej i bezpiecznej infrastruktury dla dzieci i młodzieży, niskiego poziomu aktywności fizycznej oraz ograniczonych możliwości spędzania czasu wolnego na świeżym powietrzu. Obecnie wiele osób młodych boryka się z brakiem motywacji do aktywności fizycznej, co prowadzi do izolacji społecznej, siedzącego trybu życia oraz nudy, która może sprzyjać zachowaniom ryzykownym. Dodatkowo, na analizowanym terenie występują nieużytki lub

	zdegradowane przestrzenie, które nie pełnią żadnej funkcji społecznej ani rekreacyjnej. Brakuje miejsc, które realnie przyciągałyby młode pokolenie oraz integrowały mieszkańców różnych grup wiekowych.
Opis przedsięwzięcia	Planowane przedsięwzięcie ma na celu stworzenie nowoczesnej, ogólnodostępnej przestrzeni służącej aktywizacji młodzieży i promowaniu zdrowego stylu życia. Pumptrack umożliwi spędzanie wolnego czasu na świeżym powietrzu, rozwijanie pasji sportowych oraz naukę bezpiecznego korzystania z rowerów, hulajnóg czy rolek. Dodatkowo, infrastruktura toru będzie służyć do organizacji wydarzeń sportowych, warsztatów i pokazów rowerowych z udziałem znanych zawodników, co przyczyni się do wzrostu zainteresowania sportem wśród lokalnej społeczności oraz pozytywnie wpłynie na wizerunek miasta jako miejsca przyjaznego młodzieży i aktywności fizycznej. Inwestycja odpowiada na potrzeby społeczności lokalnej i wpisuje się w cele rewitalizacji poprzez: - zagospodarowanie zaniedbanego terenu, - przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu młodych mieszkańców, - tworzenie warunków do integracji międzypokoleniowej, - wzmocnienie tożsamości lokalnej i zaangażowania społecznego.
Spójność z celami rewitalizacji	Cel 2: Przyszłościowa i niewykluczająca infrastruktura miejska
Spójność z kierunkami rewitalizacji	Kierunek 3: Adaptacja terenów i obiektów do pełnienia nowych funkcji.
Wskaźniki produktu	- Liczba wybudowanych obiektów sportowo-rekreacyjnych – 1 szt. - Liczba zorganizowanych wydarzeń sportowych/warsztatów rowerowych – 4
Wskaźniki rezultatu	- Liczba osób korzystających z nowej infrastruktury rekreacyjnej – 1500 osób - Liczba uczestników warsztatów i pokazów rowerowych – 400 osób
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	W ramach realizacji inwestycji związanej z budową toru typu pumptrack w Będzinie zostaną podjęte działania mające na celu zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, zarówno w zakresie architektonicznym, informacyjnym, jak i społecznym. 1. Dostępność architektoniczna:

	- Dojazd do pumptracku zostanie zaprojektowany z uwzględnieniem bezprogowych nawierzchni, co umożliwi swobodny dostęp osobom poruszającym się na wózkach inwalidzkich, z wózkami dziecięcymi lub z ograniczeniami ruchowymi. - Teren zostanie wyposażony w ławki i miejsca odpoczynku, zlokalizowane w strefach dostępnych dla osób z ograniczoną mobilnością. - Oznaczenia poziome i pionowe (np. kontrastowe krawędzie nawierzchni) będą ułatwiać orientację w przestrzeni osobom słabowidzącym. - W miarę możliwości przewiduje się zastosowanie nawierzchni antypoślizgowych oraz o odpowiedniej szerokości ciągów pieszych. 2. Dostępność informacyjno-komunikacyjna: - Na terenie obiektu znajdą się czytelne tablice informacyjne z mapą toru i zasadami korzystania, opracowane w sposób graficzny i uproszczony, z piktogramami. - Tablice będą umieszczone na wysokości dostępnej również dla osób na wózkach. - W materiałach promujących pumptrack (ulotki, strona internetowa, media społecznościowe) zostaną uwzględnione treści proste, zrozumiałe, z możliwością rozszerzenia o wersje dostępne cyfrowo. 3. Działania społeczne i integracyjne: - Przewidziane jest prowadzenie wydarzeń integracyjnych i sportowych (np. warsztaty rowerowe) z udziałem opiekunów, trenerów i wolontariuszy, którzy będą wspierać osoby z niepełnosprawnościami w korzystaniu z infrastruktury. - Współpraca z lokalnymi organizacjami działającymi na rzecz osób z niepełnosprawnościami w celu dostosowania oferty wydarzeń do różnych grup użytkowników. - Realizacja powyższych działań wpisuje się w zasadę uniwersalnego projektowania i ma na celu zapewnienie, aby przestrzeń pumptracku była jak najbardziej przyjazna, otwarta i dostępna dla wszystkich, niezależnie od wieku, sprawności fizycznej czy poziomu kompetencji społecznych.
Czas realizacji	2029 -2030
Szacowana całkowita wartość przedsięwzięcia w zł	300 000,00 zł

Potencjalne źródła finansowania	Środki własne, środki krajowe, środki unijne
---------------------------------	--

Numer i tytuł przedsięwzięcia	18. Rewitalizacja ul. Małachowskiego i pl. 3 Maja w Będzinie
Inicjator i podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Urząd Miasta w Będzinie ul. 11 Listopada 20, 42-500 Będzin
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. Małachowskiego i pl. 3 Maja w Będzinie
Opis problemu	– Obecnie Będzin nie posiada centralnej przestrzeni w mieście. – Ulica Małachowskiego ma potencjał, aby stać się takim miejscem ze względu na swoją lokalizację. – Generatorami ruchu na ulicy Małachowskiego są dworzec PKP, Ośrodek Kultury oraz sklepy. – Na ulicy Małachowskiego brakuje przestrzeni, które mogłyby umożliwić najemcom wykorzystanie jej do wzbogacenia swojej oferty np.: poprzez możliwość wystawienia stolików w okresie wiosenno - letnim, zorganizowania warsztatów, itp. – Brakuje również przestrzeni, w której możliwe będzie organizowanie wydarzeń kulturalnych np.: wystaw lub zorganizowania projekcji filmów w ramach kina letniego. – Ulica jest zlokalizowana w pobliżu Wzgórza Zamkowego oraz Bulwarów nad Czarną Przemszą i może stać się kolejnym atrakcyjnym miejscem na mapie Będzina odpowiadając na problemy zidentyfikowane w pogłębionej diagnozie, tj.: brak miejskiego rynku jako miejsca integracji mieszkańców miasta; zaniedbane przestrzenie miejskie; niewystarczająca oferta gastronomiczna; koncentracja problemów społecznych.
Opis przedsięwzięcia	Projekt zostanie podzielony na 4 etapy realizacji obejmujący wykonanie prac w lokalizacjach: Etap 1 - Ulica Małachowskiego do placu 3 Maja Etap 2 - Plac 3 Maja Etap 3 - Ulica Małachowskiego powyżej placu 3 Maja Etap 4 - Tylne części ulicy Małachowskiego. W ramach przedsięwzięcia planuje się: – spowolnienie ruchu kołowego na ulicy Małachowskiego poprzez wprowadzenie woonerfu na odcinku od Placu Kolei Warszawsko - Wiedeńskiej do placu 3-go- Maja;

	– ulica Małachowskiego będzie łączyć funkcje drogi, deptaku i parkingu; – na ulicy zakłada się wprowadzenie przestrzeni na strefy kultury (wystawy, warsztaty), strefy gastronomiczne, strefy aktywności dla dzieci, czy strefy wypoczynku; – na placu 3-go Maja założono wprowadzenie dwóch kontenerowych punktów gastronomicznych wraz ze strefami gastronomicznymi; – plac zabaw zlokalizowany na placu 3-go Maja został przekształcony na strefę aktywności i rekreacji i przeniesiony w centralną strefę placu; – zakłada się uporządkowanie strefy parkingowej za „Biedronką” oraz wprowadzenie dodatkowego parkingu na działce 11/3; – wprowadzenie rozwiązań opartych na naturze (NBS) – nowe nasadzenia, rozszczelnienie nawierzchni, zieleni retencyjna, ogrody deszczowe.
Spójność z celami rewitalizacji	Cel 2: Przyszłościowa i niewykluczająca infrastruktura miejska
Spójność z kierunkami rewitalizacji	Kierunek 3: Adaptacja terenów i obiektów do pełnienia nowych funkcji Kierunek 5. Likwidacja barier i zwiększenie dostępności w mieście
Wskaźniki produktu	– Powierzchnia objęta inwestycją – 30 500 m² – Ilość wszystkich zmodernizowanych miejsc parkingowych - 303 szt. – Ilość zmodernizowanych miejsc parkingowych dla OzN - 18 szt. – Długość drogi z rozwiązaniem typu woonerf - 390 m
Wskaźniki rezultatu	– Wzrost powierzchni biologicznie czynnej – o ok. 475 m² względem stanu istniejącego – Ilość nowych miejsc parkingowych - 56 – Dostosowanie obszaru do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 8 400 m²
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Przy projektowaniu i realizacji inwestycji uwzględnione zostaną wymagania odnoszące się do zapewnienia standardów dostępności, w tym dostępności architektonicznej.
Czas realizacji	2029-2031
Szacowana całkowita wartość przedsięwzięcia w zł	12 000 000,00 zł

Potencjalne źródła finansowania	Środki unijne, środki krajowe, środki własne
---------------------------------	--

Numer i tytuł przedsięwzięcia	19. Rewitalizacja ulicy Czeladzkiej, Placu Kazimierza Wielkiego, Moniuszki wraz z rewitalizacją Placu Kazimierza Wielkiego tj. „Starego Rynku w Będzinie”
Inicjator i podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Urząd Miejski w Będzinie
Lokalizacja przedsięwzięcia	Będzin, rejon ulic od zjazdu z 11 listopada na ul Czeladzką, Plac Kazimierza Wielkiego, Moniuszki
Opis problemu	Wyludnienie, degradacja substancji drogowej, problemy społeczne, niski stopień funkcjonalności rejonu.
Opis przedsięwzięcia	Poprawa infrastruktury drogowej w tym rewitalizacja placu Kazimierza Wielkiego tj. „Starego Rynku” Zakres realizowanych zadań: – kompleksowa modernizacja nawierzchni drogi wraz z infrastrukturą towarzyszącą, obejmująca remont chodników, wymianą słupów oświetleniowych, utworzenie miejsc parkingowych oraz wykonanie tzw. „przystanku Stary Rynek” – z uwzględnieniem historycznego charakteru Będzina; – utworzenie ogólnodostępnej strefy wypoczynku i rekreacji, przeznaczonej zarówno dla dzieci, jak i dorosłych, umożliwiającej zapoznanie się z historią miasta Będzina w atrakcyjnej i przystępnej formie; – opracowanie i realizacja wizualizacji Starego Rynku oraz przyległego terenu, obejmującej przygotowanie tematycznych i informacyjnych płyt/tablic z opisem zabytków oraz historii Będzina, zintegrowanych z elementami małej architektury o charakterze rekreacyjnym w tym przeplatanych z miniaturami zabytków Będzina (w tym wydzielenie miejsca na tzw. małą gastronomię); – budowa szkieletu.
Spójność z celami rewitalizacji	Cel. 2. Przyszłościowa i niewykluczająca infrastruktura miejska
Spójność z kierunkami rewitalizacji	Kierunek 1. Działania związane z rozwojem i modernizacją infrastruktury technicznej. Kierunek 3. Adaptacja terenów i obiektów do pełnienia nowych funkcji.

	Kierunek 6. Poprawa infrastruktury drogowej.
Wskaźniki produktu	– Powierzchnia zrewitalizowanego Placu Kazimierza Wielkiego - ok. 3500 m2 – Powierzchnia przebudowanych dróg i chodników (ul. Czeladzka i Moniuszki) - 1800 m2) – Liczba wybudowanych obiektów sanitarnych (szalet miejski) - 1 szt.
Wskaźniki rezultatu	– Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury społeczno – edukacyjnej, turystycznej kulturalnej – 3 000 osób – Powierzchni przestrzeni publicznej ze zwiększoną dostępnością dla osób ze szczególnymi potrzebami - 5300 m2
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Wykonanie nawierzchni chodników oraz ciągów pieszych jako bezprogowych, antypoślizgowych i pozbawionych barier architektonicznych, obniżenie lub likwidacja krawężników w miejscach przejść dla pieszych, wyznaczenie miejsc parkingowych dla osób z niepełnosprawnościami zgodnie z obowiązującymi normami, dostosowanie szerokości ciągów komunikacyjnych umożliwiając swobodne poruszanie się osobom na wózkach inwalidzkich oraz z wózkami dziecięcymi, zastosowanie elementów małej architektury (ławki, tablice informacyjne) w sposób umożliwiający komfortowe i bezpieczne korzystanie przez osoby o ograniczonej mobilności w tym dla osób niewidomych. zastosowanie oznaczeń fakturowych (np. pasów ostrzegawczych i prowadzących) dla osób z niepełnosprawnością wzroku, opracowanie treści historycznych w języku prostym, rozważenie zastosowania kodów QR umożliwiających dostęp do rozszerzonych treści (w tym nagrań audio), (jakie elementy projektu wskazują, że będą z niego mogły korzystać osoby, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami).
Czas realizacji	2027 - 2029
Szacowana całkowita wartość przedsięwzięcia w zł	2 000 000,00 zł
Potencjalne źródła finansowania	Środki unijne, środki krajowe, środki własne

Numer i tytuł przedsięwzięcia	20. Remont kapitalny ul. Kościuszki
Inicjator i podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Urząd Miejski w Będzinie
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. Kościuszki na całej długości od granicy z Miastem Sosnowiec wraz z placem Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej.
Opis problemu	Obszar ul. Kościuszki oraz placu Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej stanowi kluczową oś komunikacyjną i wizerunkową Będzina, łączącą miasto z aglomeracją, która obecnie wymaga kompleksowych działań w celu pełnego wykorzystania swojego potencjału urbanistycznego. Aktualny stan infrastruktury drogowej oraz zagospodarowania przestrzeni publicznej w tym rejonie wykazuje symptomy dekompozycji funkcjonalnej, co objawia się niską spójnością układu pieszego i kołowego oraz nieefektywnym wykorzystaniem placu dworcowego. Dominacja powierzchni utwardzonych i nieprzepuszczalnych skutkuje niekorzystnym mikroklimatem (powstawanie miejskich wysp ciepła) oraz brakiem biologicznie czynnych terenów zielonych, co w kontekście zmian klimatycznych obniża komfort przebywania w tej przestrzeni. Zdiagnozowane bariery architektoniczne oraz niewystarczające doświetlenie ciągów komunikacyjnych ograniczają dostępność obszaru dla osób o szczególnych potrzebach i obniżają poczucie bezpieczeństwa po zmroku. Ponadto, nieuporządkowany system parkowania oraz niska estetyka otoczenia placu Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej osłabiają reprezentacyjną funkcję „bramy do miasta”, jaką powinien pełnić rejon dworca kolejowego. Brak nowoczesnych rozwiązań wspierających różnorodność biologiczną oraz niedostateczna ilość elementów małej architektury uniemożliwiają przekształcenie tej arterii w przyjazną, integrującą mieszkańców przestrzeń publiczną. Realizacja przedsięwzięcia jest niezbędna, aby poprzez reurbanizację, wprowadzenie błękitno-zielonej infrastruktury oraz modernizację techniczną, wzmocnić powiązania komunikacyjne Śródmieścia i nadać ul. Kościuszki charakter nowoczesnej, bezpiecznej i zrównoważonej wizytówki Będzina.
Opis przedsięwzięcia	Poprawa infrastruktury drogowej w ul. Kościuszki wraz z rewitalizacją placu Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej stanowi istotny element wzmocniania powiązań komunikacyjnych z obszarem rewitalizacji śródmieścia, w tym z placem dworcowym. Inwestycja ta przyczyni się do rozwoju urbanistycznego, poprawy dostępności komunikacyjnej miasta oraz zwiększenia powierzchni terenów zielonych.

	W ramach przedsięwzięcia planuje się kompleksową modernizację nawierzchni ul. Kościuszki wraz z infrastrukturą towarzyszącą. Zakres prac obejmuje remont chodników, przebudowę oświetlenia ulicznego, budowę i modernizację parkingów oraz zatok postojowych, przebudowę skrzyżowań, a także zagospodarowanie terenów zielonych. Integralnym elementem projektu jest rewitalizacja placu Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej poprzez wprowadzenie zieleni miejskiej. Planowane działania obejmują uporządkowanie przestrzeni, nasadzenia roślin rodzimych, wzbogacenie składu gatunkowego oraz działania wspierające lokalną różnorodność biologiczną. Ograniczenie terenu utwardzonego na rzecz przestrzeni zielonej i przepuszczalnych nawierzchni. Projekt zakłada stworzenie estetycznej, funkcjonalnej i przyjaznej mieszkańcom przestrzeni publicznej, sprzyjającej integracji społecznej oraz poprawie lokalnego mikroklimatu.
Spójność z celami rewitalizacji	Cel. 2. Przyszłościowa i niewykluczająca infrastruktura miejska
Spójność z kierunkami rewitalizacji	Kierunek 1. Działania związana z rozwojem i modernizacją infrastruktury technicznej. Kierunek 3. Adaptacja terenów i obiektów do pełnienia nowych funkcji. Kierunek 5. Likwidacja barier i zwiększenie dostępności w mieście. Kierunek 6. Poprawa infrastruktury drogowej.
Wskaźniki produktu	– Powierzchnia zrewitalizowanych terenów zielonych - 2 522,00m² – Długość przebudowanych/zmodernizowanych dróg gminnych - 1701 mb.
Wskaźniki rezultatu	– Liczba osób korzystających z nowej infrastruktury – 3 000
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Projekt uwzględnia potrzeby wszystkich użytkowników, w tym osób niepełnosprawnych. Zmniejszona zostanie różnica wysokości między krawędzią krawężników, a jezdnią w obrębie przejść dla pieszych. Po rozbudowie układu drogowego teren będzie w pełni dostępny dla osób niepełnosprawnych. Wyznaczenie miejsc parkingowych dla osób z niepełnosprawnościami zgodnie z obowiązującymi normami, dostosowanie szerokości ciągów komunikacyjnych umożliwiających swobodne poruszanie się osobom na wózkach inwalidzkich oraz z wózkami dziecięcymi.
Czas realizacji	2028-2029
Szacowana całkowita wartość przedsięwzięcia w zł	9 200 000,00 zł
Potencjalne źródła finansowania	Środki unijne, środki krajowe, środki własne

Numer i tytuł przedsięwzięcia	21. Przebudowa przystanku autobusowego przy Dworcu przy ul. Bema w Będzinie
Inicjator i podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Ruch Będziński Szum Rowerowy Urząd Miejski w Będzinie
Lokalizacja przedsięwzięcia	Rejon przystanku autobusowego przy ul. Bema w Będzinie na wprost Komisariatu Policji
Opis problemu	– niedostateczna ilość terenów zielonych – niski poziom estetyki podobszaru rewitalizacji – niewykorzystany potencjał siatki komunikacji miejskiej – niesatysfakcjonujący stan infrastruktury pieszej i rowerowej
Opis przedsięwzięcia	Celem przedsięwzięcia jest poprawa warunków korzystania z jednego z głównych przystanków autobusowych w mieście i Centrum poprzez zwiększenie ilości zieleni i redukcję „betonozy”, poprawę estetyki, zwiększenie dostępności dla transportu rowerowego. Proponowana jest przebudowa przystanku poprzez: – zasadzenie szpaleru niskopiennych drzew, osłaniających przystanek; – wymianę wiat na bardziej estetyczne i osłonięte od tyłu pnącą roślinnością; – estetyzację: wymianę koszy na śmieci, naprawę nawierzchni przystanku i obsadzenie zieleńców niską roślinnością; – wyposażenie przystanku w zadane stojaki rowerowe
Uzasadnienie realizacji przedsięwzięcia poza obszarem rewitalizacji	Jest to jeden z dwóch głównych przystanków autobusowych zapewniających połączenie Centrum z resztą miasta. Znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie obszaru rewitalizacji. Jest wykorzystywany przez mieszkańców Centrum (obszaru rewitalizacji), ale przede wszystkim przez licznych przyjezdnych, w tym klientów punktów usługowych w obszarze rewitalizacji.
Spójność z celami rewitalizacji	Cel 2: Przyszłościowa i niewykluczająca infrastruktura miejska.
Spójność z kierunkami rewitalizacji	Kierunek 6: Poprawa infrastruktury drogowej.
Wskaźniki produktu	– Liczba posadzonych drzew – 6 szt. – Liczba posadzonych ozdobnych krzewów – 30 szt. – Liczba stojaków rowerowych typu U – 5 szt. – Liczba przebudowanych wiat przystankowych - 1 szt. – Powierzchnia zielonych ścian na wiatkach - 6 m2

Wskaźniki rezultatu	- Liczba osób mających dostęp do zmodernizowanej infrastruktury - 50 000 / rok
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Spośród osób ze szczególnymi potrzebami korzyść odniosą szczególnie osoby starsze oraz cierpiące na schorzenia kardiologiczne. Dodanie zieleni zapewniającej latem cień spowoduje obniżenie lokalnej temperatury, stanowiącej uciążliwość i zagrożenie dla wszystkich, ale w szczególności dla tych dwóch grup użytkowników. Inwestycja nie wpłynie niekorzystnie na zaspokojenie jakichkolwiek potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami.
Czas realizacji	2027
Szacowana całkowita wartość przedsięwzięcia w zł	150 000,00 zł
Potencjalne źródła finansowania	Środki unijne, środki własne

Numer i tytuł przedsięwzięcia	22. Przebudowa wiat przystankowych wraz z zagospodarowaniem zielenią na dworcu autobusowym przy ul. Kościuszki w Będzinie
Inicjator i podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Urząd Miejski w Będzinie
Lokalizacja przedsięwzięcia	Dworzec autobusowy przy ul. Kościuszki w Będzinie. Teren zlokalizowany w centralnej części miasta, w obszarze objętym działaniami rewitalizacyjnymi w ramach Programu Rewitalizacji Miasta Będzina.
Opis problemu	Dworzec autobusowy przy ul. Kościuszki stanowi jeden z ważniejszych punktów przesiadkowych w mieście. Obecna infrastruktura przystankowa jest częściowo wyeksploatowana i nie spełnia w pełni oczekiwań użytkowników transportu publicznego pod względem estetycznym i funkcjonalnym. Istniejące wiaty przystankowe posiadają ograniczoną powierzchnię zadaszenia, brak jest elementów zieleni oraz rozwiązań poprawiających mikroklimat przestrzeni. Teren dworca wymaga modernizacji w celu poprawy jakości przestrzeni publicznej oraz dostosowania jej do współczesnych standardów urbanistycznych i środowiskowych.
Opis przedsięwzięcia	Projekt zakłada modernizację infrastruktury przystankowej na terenie dworca autobusowego przy ul. Kościuszki w Będzinie poprzez przebudowę istniejących wiat przystankowych oraz wprowadzenie elementów zielonej infrastruktury miejskiej.

	Zakres zadania obejmuje w szczególności: - demontaż istniejących, wyeksploatowanych wiat przystankowych, - montaż nowych wiat przystankowych o podwyższonym standardzie użytkowym, - wykonanie wiat z zielonymi ścianami (tzw. zielone przystanki), - wykonanie nasadzeń zieleni ozdobnej oraz montaż donic z roślinnością, - zagospodarowanie terenu poprzez wprowadzenie elementów małej architektury (ławki, kosze na odpady, stojaki rowerowe), - poprawę nawierzchni w obrębie przystanków oraz dostosowanie przestrzeni dla osób z niepełnosprawnościami, - zastosowanie energooszczędnego oświetlenia LED, - wprowadzenie rozwiązań sprzyjających retencji wód opadowych. Projekt ma na celu poprawę estetyki przestrzeni publicznej, zwiększenie udziału zieleni w centrum miasta oraz poprawę komfortu korzystania z transportu zbiorowego. Poprawa jakości przestrzeni publicznej oraz warunków korzystania z transportu zbiorowego w centrum Będzina. - poprawa estetyki i funkcjonalności dworca autobusowego, - zwiększenie udziału zieleni w przestrzeni miejskiej, - ograniczenie efektu miejskiej wyspy ciepła, - poprawa komfortu oczekiwania na transport publiczny, - podniesienie atrakcyjności centrum miasta.
Spójność z celami rewitalizacji	Cel. 2. Przyszłościowa i niewykluczająca infrastruktura miejska
Spójność z kierunkami rewitalizacji	Kierunek 1. Działania związane z rozwojem i modernizacją infrastruktury technicznej. Kierunek 2. Poprawa komunikacji w mieście Kierunek 6. Poprawa infrastruktury drogowej
Wskaźniki produktu	- Liczba przebudowanych wiat przystankowych 3 szt. - Powierzchnia zielonych ścian na wiatkach 18 m2 - Liczba zamontowanych elementów małej architektury - ławki 8 szt., kosze 9 szt., stojaki na rowery 2 szt. - Liczba nowych nasadzeń (10 szt. drzew ozdobnych, 50 m2 krzewów, 4 szt. donice
Wskaźniki rezultatu	- Wzrost powierzchni biologicznie czynnej na terenie dworca (50 m2)

	– Szacowana liczba osób korzystających z zmodernizowanej infrastruktury - 50 000 osób/rok
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Proponuje się zastosowanie poniższych rozwiązań: * Likwidacja barier architektonicznych: Zastosowanie nawierzchni bezprogowych oraz obniżonych krawężników ułatwiających wsiadanie do pojazdów. * System informacji dotykowej: Montaż pasów prowadzących oraz pól uwagi (nawierzchnia z wypustkami) dla osób niewidomych i słabowidzących. * Ergonomia siedzisk: Montaż ławek z podłokietnikami i oparciami, ułatwiających siadanie i wstawanie seniorom. * Czytelna informacja: Zastosowanie kontrastowej kolorystyki elementów infrastruktury oraz tablic informacyjnych o wysokim stopniu czytelności.
Czas realizacji	2028
Szacowana całkowita wartość przedsięwzięcia w zł	300 000,00 zł
Potencjalne źródła finansowania	Środki unijne, środki krajowe, środki własne

Numer i tytuł przedsięwzięcia	23. Budowa stacji postojowych dla rowerzystów przy ścieżkach rowerowych na terenie Będzina
Inicjator i podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Urząd Miejski w Będzinie
Lokalizacja przedsięwzięcia	Projekt można realizować etapowo przy głównych trasach rowerowych: 1. Bulwary nad Czarną Przemszą okolice Parku przy Pałacu Mieroszewskich w pobliżu Ośrodka Sportu i Rekreacji To jedna z najczęściej wykorzystywanych tras rekreacyjnych. 2. Ścieżka rowerowa przy l. Małobądzkiej w rejonie połączenia z centrum miasta miejsce obsługujące ruch rowerowy między Będzinem a Sosnowcem. 3. Rejon Góry Zamkowej okolice Zamku w Będzinie punkt atrakcyjny turystycznie. 4. Park Syberka miejsce rekreacyjne dla mieszkańców duże natężenie ruchu pieszo-rowerowego. 5. Rejon dworca autobusowego przy ul. Kościuszki integracja transportu rowerowego i publicznego

	6. Trasa rowerowa w kierunku Grodzca obsługa ruchu rekreacyjnego.
Opis problemu	Miasto Będzin to miasto, gdzie znajduje się wiele zabytków i atrakcji w pobliżu których przebiega ścieżka rowerowa. Wzdłuż ścieżek na chwilę obecną nie ma miejsc postojowych dla rowerzystów, gdzie mogliby się zatrzymać dopompować powietrze, coś zreperować, usiąść w cieniu drzew i krzewów, zjeść coś i chwilę odpocząć. Stacje dla rowerzystów pozwolą uatrakcyjnić trasy rowerowe w mieście i pozwolą rowerzystom na odpoczynek w okolicy ciekawych miejsc i atrakcji, które często mijane są niezauważalnie przez przejeżdżających.
Opis przedsięwzięcia	Projekt zakłada utworzenie sieci nowoczesnych stacji postojowych dla rowerzystów zlokalizowanych przy głównych trasach rowerowych na terenie miasta Będzina. Stacje będą stanowiły miejsca odpoczynku, integracji oraz obsługi technicznej rowerów, poprawiając komfort korzystania z infrastruktury rowerowej. Elementy planowanej infrastruktury - każda stacja może obejmować: 1. Infrastruktura rowerowa stojaki rowerowe umożliwiające bezpieczne przypięcie roweru stacja naprawy rowerów (zestaw kluczy, śrubokręty, pompka) możliwość montażu ładowarki do rowerów elektrycznych 2. Strefa odpoczynku ławki i stoły piknikowe miejsce do spożycia posiłku zadaszona wiata chroniąca przed słońcem i deszczem 3. Zieleń i elementy ekologiczne nasadzenia drzew i krzewów łąki kwietne wspierające bioróżnorodność donice z roślinnością system retencji wody opadowej (ogrody deszczowe) 4. Elementy edukacyjne i informacyjne tablica z mapą ścieżek rowerowych w Będzinie informacje o atrakcjach turystycznych miasta. Rozwój infrastruktury rowerowej oraz poprawa jakości przestrzeni publicznej w Będzinie poprzez stworzenie przyjaznych miejsc odpoczynku dla rowerzystów. Cele szczegółowe - zwiększenie liczby mieszkańców korzystających z roweru - poprawa komfortu podróżowania rowerem - promocja ekologicznego transportu - rozwój infrastruktury rekreacyjnej - zwiększenie atrakcyjności turystycznej miasta. Efekty projektu - powstanie kilku nowoczesnych stacji rowerowych

	- poprawa warunków korzystania ze ścieżek rowerowych - zwiększenie atrakcyjności przestrzeni publicznych - rozwój zielonej infrastruktury miejskiej.
Spójność z celami rewitalizacji	Cel. 2. Przyszłościowa i niewykluczająca infrastruktura miejska
Spójność z kierunkami rewitalizacji	Kierunek 2. Poprawa komunikacji w mieście. Kierunek 6. Poprawa infrastruktury drogowej.
Wskaźniki produktu	- Liczba wybudowanych stacji postojowych dla rowerzystów - 6 szt. - Liczba zamontowanych samoobsługowych stacji naprawy rowerów - 6 szt. - Liczba zainstalowanych stojaków rowerowych - 6 szt. - Liczba postawionych wiat chroniących przed deszczem i słońcem - 6 szt. - Powierzchnia utworzonych łók kwietnych lub ogrodów deszczowych - 24 m2 - Liczba zamontowanych tablic informacyjnych z mapami tras - 6 szt.
Wskaźniki rezultatu	- Liczba osób korzystających z infrastruktury rowerowej objętej projektem - 10 000 osób/rok - Liczba udostępnionych punktów ładowania rowerów elektrycznych - 3 szt.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Uniwersalne projektowanie: Zapewnienie swobodnego dojazdu do wiat i stołów piknikowych dla osób na wózkach inwalidzkich oraz rowerzystów z przyczepkami dziecięcymi. Dostosowanie małej architektury: Montaż części ław i stołów o wysokości oraz konstrukcji umożliwiającej podjazd wózkiem inwalidzkim (wolna przestrzeń pod blatem). Informacja sensoryczna: Tablice z mapami tras rowerowych wykonane z użyciem wysokiego kontrastu oraz elementów wypukłych (tyflografika) dla osób słabowidzących. Bezpieczna nawierzchnia: Zastosowanie gładkiej, twardej i antypoślizgowej nawierzchni w obrębie stacji, eliminującej progi i uskoki.
Czas realizacji	2027
Szacowana całkowita wartość przedsięwzięcia w zł	360 000,00 zł
Potencjalne źródła finansowania	Środki unijne, środki krajowe, środki własne

Numer i tytuł przedsięwzięcia

24. Przebudowa układu drogowego wraz z aranżacją przestrzeni publicznej w rejonie ul. 11 Listopada w Będzinie

Inicjator i podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Urząd Miejski w Będzinie
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. 11 Listopada w obrębie Urzędu Miejskiego w Będzinie
Opis problemu	Obszar rewitalizacji w sąsiedztwie Urzędu Miejskiego przy ul. 11 Listopada boryka się z postępującą degradacją techniczną dróg i chodników oraz chaosem komunikacyjnym wynikającym z braku wyraźnego rozgraniczenia ruchu kołowego i pieszego. Zdiagnozowane problemy to przede wszystkim niska estetyka przestrzeni publicznej, deficyt miejsc postojowych oraz liczne bariery architektoniczne utrudniające dostęp osobom o ograniczonej mobilności. Niewydolny system odwodnienia i wysoki stopień uszczelnienia gruntu potęgują negatywne skutki zmian klimatu, a niedostateczne oświetlenie obniża poczucie bezpieczeństwa i sprzyja zakłócaniu porządku. Obecny stan otoczenia budynków administracyjnych zniechęca do aktywności społecznej i gospodarczej, nie pełniąc przy tym należnych mu funkcji reprezentacyjnych. Brak uporządkowanej zieleni oraz elementów małej architektury uniemożliwia mieszkańcom komfortowe korzystanie z tej części Śródmieścia. Planowane przedsięwzięcie stanowi bezpośrednią odpowiedź na te deficyty poprzez kompleksową modernizację infrastruktury technicznej i funkcjonalne zagospodarowanie terenu. Realizacja projektu pozwoli na niwelowanie barier strukturalnych, poprawę jakości środowiska miejskiego oraz wzmocnienie wizerunku obszaru jako przyjaznego i bezpiecznego centrum miasta.
Opis przedsięwzięcia	Projekt zakłada kompleksowe zagospodarowanie terenu poprzez modernizację infrastruktury drogowej oraz uporządkowanie istniejącej przestrzeni w sposób zwiększający jej funkcjonalność, estetykę i dostępność dla mieszkańców bezpośrednim sąsiedztwie budynku Urzędu Miejskiego przy ul. 11 Listopada 20. Realizacja inwestycji przyczyni się do poprawy jakości przestrzeni publicznej, w tym stworzenia reprezentacyjnego otoczenia w rejonie wejścia do Urzędu Stanu Cywilnego. Projekt zakłada szereg prac mających na celu uporządkowanie terenu oraz zwiększenie bezpieczeństwa użytkownika przy jednoczesnym podniesieniu walorów estetycznych tego miejsca. Od strony północnej opracowania przewiduje się budowę nowych ciągów pieszych, których charakter oraz rozplanowanie będą tworzyć strefę reprezentacyjno - rekreacyjną. Głównym celem przedsięwzięcia jest poprawa bezpieczeństwa wszystkich uczestników ruchu poprzez wyraźne rozgraniczenie ruchu kołowego i pieszego, a także uporządkowanie układu komunikacyjnego. Projekt przewiduje zapewnienie odpowiedniej liczby miejsc postojowych dostosowanych

	do potrzeb użytkowników, w tym osób z niepełnosprawnościami oraz użytkowników pojazdów elektrycznych. Istotnym elementem jest również poprawa odwodnienia terenu oraz zwiększenie komfortu jego użytkowania dzięki budowie nowoczesnego oświetlenia. Realizacja zadania wpłynie na podniesienie walorów estetycznych przestrzeni poprzez wprowadzenie elementów małej architektury oraz zagospodarowanie zieleni. Działania te przyczynią się do stworzenia uporządkowanej, funkcjonalnej i przyjaznej przestrzeni publicznej, sprzyjającej integracji społecznej oraz poprawie wizerunku obszaru objętego rewitalizacją. Zakres rzeczowy projektu obejmuje w szczególności budowę około 113 miejsc postojowych (w tym 8 dla osób z niepełnosprawnościami oraz 2 dla pojazdów elektrycznych), budowę i przebudowę dróg wewnętrznych oraz chodników, wykonanie utwardzenia terenu, budowę kanalizacji deszczowej i oświetlenia, realizację elementów małej architektury, zabezpieczenie istniejącej infrastruktury technicznej oraz wykonanie nasadzeń drzew i krzewów.
Spójność z celami rewitalizacji	Cel. 2. Przyszłościowa i niewykluczająca infrastruktura miejska
Spójność z kierunkami rewitalizacji	Kierunek 3. Adaptacja terenów i obiektów do pełnienia nowych funkcji Kierunek 6. Poprawa infrastruktury drogowej.
Wskaźniki produktu	– Powierzchnia zrewitalizowanego terenu 10 272,10m² – Powierzchnia przebudowanych dróg i chodników 4 572,10m² – Liczba wybudowanych miejsc postojowych 113 w tym 8 dla osób niepełnosprawnych – Powierzchnia terenów zielonych 3 527,0 m²
Wskaźniki rezultatu	– Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury – 4527 osób / rok
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Projekt uwzględnia potrzeby wszystkich użytkowników, w tym osób niepełnosprawnych. Zmniejszona zostanie różnica wysokości między krawędzią krawężników, a jezdnią w obrębie przejść dla pieszych. Po rozbudowie układu drogowego teren będzie w pełni dostępny dla osób niepełnosprawnych. Wyznaczenie miejsc parkingowych dla osób z niepełnosprawnościami zgodnie z obowiązującymi normami, dostosowanie szerokości ciągów komunikacyjnych umożliwiających swobodne poruszanie się osobom na wózkach inwalidzkich oraz z wózkami dziecięcymi.
Czas realizacji	2029-2030
Szacowana całkowita wartość przedsięwzięcia w zł	5 000 000,00 zł
Potencjalne źródła finansowania	Środki unijne, środki krajowe, środki własne

Cel 3. Ożywienie i wzmocnienie potencjału gospodarczego obszaru rewitalizacji

Numer i tytuł przedsięwzięcia	25. Rozwój infrastruktury kształcenia zawodowego w Powiecie Będzińskim - modernizacja obiektów w CKZiU w Będzinie
Inicjator i podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Powiat Będziński Wydział Inwestycji, Rozwoju i Nadzoru Właścicielskiego Starostwo Powiatowe w Będzinie
Lokalizacja przedsięwzięcia	Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Będzinie, ul. 11 Listopada 3, ul. Ignacego Krasickiego 17 (budynek zlokalizowany w bezpośrednim sąsiedztwie obszaru rewitalizowanego - 4a/4b Centrum oraz pozostałe obszary rewitalizacyjne).
Opis problemu	- Negatywne zjawiska gospodarcze, w szczególności niski stopień przedsiębiorczości, słaba kondycja lokalnych firm, niewystarczające kompetencje pracowników. - Zmieniające się potrzeby rynku pracy, wyznaczenie nowych kierunków rozwojowych i konieczność dostosowania oferty kształcenia zawodowego. - Niezadawalający poziom dostosowania obiektów kształcenia zawodowego i form wsparcia do potrzeb użytkowników, w tym osób z niepełnosprawnościami. - Niewystarczająca współpraca szkół z otoczeniem społeczno - gospodarczym, w tym z przedsiębiorcami i uczelniami wyższymi.
Opis przedsięwzięcia	W ramach przedsięwzięcia zakłada się przeprowadzenie dalszych prac modernizacyjnych w pracowniach zawodowych oraz pozostałych pomieszczeń w CKZiU w Będzinie w celu poprawy warunków kształcenia zawodowego dostosowanego do potrzeb rynku pracy oraz warunków społeczno-gospodarczych. Działania uwzględniają realizację dwóch projektów (II etapy). Pierwszy etap dotyczy projektu pt. „Transformacja szkół przyszłością regionu - rozwój szkolnictwa zawodowego w Powiecie Będzińskim - modernizacja obiektów CKZiU w Będzinie i ZSOiT w Czeladzi”, okres rzeczowej realizacji projektu do 31.12.2026r. Zakres przedsięwzięcia obejmuje m.in.:

	– prace remontowo-budowlane, instalacyjne pomieszczeń przeznaczonych na pracownie branżowe oraz pozostałych pomieszczeń przy uwzględnieniu rozwiązań ekologicznych; – zapewnienie rozwiązań związanych z likwidacją barier architektonicznych w pracowniach oraz na drogach komunikacji pionowej i poziomej; – wprowadzenie udogodnień dla osób o specjalnych potrzebach edukacyjnych; – zakup części wyposażenia do pracowni zawodowych oraz pozostałych pomieszczeń; – zagospodarowanie części przestrzeni wokół budynku, zgodnie z potrzebami osób z niepełnosprawnościami; – wprowadzenie rozwiązań poprawiających efektywność energetyczną budynku oraz ekologiczne rozwiązania. Kolejny etap projektu obejmował będzie analogiczne przedsięwzięcia wskazane powyżej. Infrastruktura projektu będzie wykorzystywana do realizacji działań o wymiarze społecznym, edukacyjnym skierowanym m.in. do mieszkańców Będzina.
Uzasadnienie realizacji przedsięwzięcia poza obszarem rewitalizacji	Planowane przedsięwzięcie realizowane będzie w obiekcie znajdującym się poza obszarami rewitalizowanymi, jednak przeprowadzane działania będą bezpośrednio oddziaływać na wszystkie obszary rewitalizowane w Gminie Będzin i pozytywnie wpływać na rozwiązywanie ww. problemów.
Spójność z celami rewitalizacji	Cel 3. Ożywienie i wzmocnienie potencjału gospodarczego obszaru rewitalizacji
Spójność z kierunkami rewitalizacji	Kierunek 2: Rozwijanie szkolnictwa zawodowego we współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami, które będzie dostosowane do ich potrzeb.
Wskaźniki produktu	– Liczba przebudowanych lub rozbudowanych obiektów infrastruktury edukacyjnej zlokalizowanych bezpośrednio przy obszarach rewitalizowanych - 2 szt. – Liczba wyposażonych obiektów - 2 szt. – Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami - 2 szt. – Liczba wdrożonych rozwiązań proekologicznych – 2 szt.
Wskaźniki rezultatu	– Liczba osób korzystających ze zmodernizowanych obiektów infrastruktury edukacyjnej będącej przedmiotem projektu - 269 osób / rok.
Opis działań zapewniających	Obiekt zostanie dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami zgodnie ze standardami projektowania

dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	budynków dla osób z niepełnosprawnościami uwzględniających koncepcję uniwersalnego projektowania opracowaną przez Ministerstwo Rozwoju i Technologii. Planuje się m.in. wykonać: – podjazd dla osób z niepełnosprawnościami, – komunikację poziomą i pionową bez barier architektonicznych, – oznaczenie nawierzchni — system fakturowy FON, – system balustrad i poręczy, piktogramy informacyjne.
Czas realizacji	2028-2034
Szacowana całkowita wartość przedsięwzięcia w zł	12 000 000,00 zł
Potencjalne źródła finansowania	Środki unijne, środki własne powiatu

Numer i tytuł przedsięwzięcia	26. Rozwój kształcenia zawodowego w CKZiU w Będzinie
Inicjator i podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Powiat Będziński Wydział Inwestycji, Rozwoju i Nadzoru Właścicielskiego Starostwo Powiatowe w Będzinie CKZiU w Będzinie
Lokalizacja przedsięwzięcia	Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Będzinie, ul. 11 Listopada 3
Opis problemu	– Negatywne zjawiska gospodarcze, w szczególności niski stopień przedsiębiorczości, słaba kondycja lokalnych firm, niewystarczające kompetencje pracowników. – Zmieniające się potrzeby rynku pracy, wyznaczanie nowych kierunków rozwojowych i konieczność dostosowania oferty kształcenia zawodowego. – Niezadawalający poziom dostosowania obiektów kształcenia zawodowego i form wsparcia do potrzeb użytkowników, w tym osób z niepełnosprawnościami. – Niewystarczająca współpraca szkół z otoczeniem społeczno - gospodarczym, w tym z przedsiębiorcami i uczelniami wyższymi.
Opis przedsięwzięcia	Celem nadrzędnym projektu jest wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia zawodowego, w tym zapewnienie dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Projekt zakłada, poprawę jakości szkolnictwa zawodowego w Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Będzinie

	poprzez realizację następujących rodzajów działań/typów projektów: 1. Rozwijanie i upowszechnianie kształcenia praktycznego, staże realizowane we współpracy z przedsiębiorcami. 2. Dostosowanie kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy: – kompleksowe wsparcie szkół, uczniów oraz kadry placówek kształcenia zawodowego podnoszące jakość edukacji, obejmujące m. in. rozwój kompetencji zielonych, kluczowych, innowacyjnych, uniwersalnych, zawodowych, w tym w zakresie zdobywania dodatkowych umiejętności i kwalifikacji rynkowych, jak również związanych z cyfryzacją edukacji; – podejmowanie działań poprawiających dostępność i efektywność usług doradztwa edukacyjno-zawodowego; – pogłębianie współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym szkół zawodowych, w tym z przedsiębiorcami i uczelniami wyższymi; – podnoszenie kwalifikacji zawodowych, umiejętności i kompetencji kadry pedagogicznej; – dostosowanie i wyposażenie placówek edukacyjnych. 3. Podejmowanie działań w ramach edukacji włączającej w kształceniu zawodowym mających na celu bezpośrednie wsparcie uczniów kształcenia zawodowego ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi zwiększające ich udział w edukacji ogólnodostępnej. 4. Organizacja pozaszkolnych form kształcenia (m.in. kwalifikacyjnych kursów zawodowych i kursów umiejętności zawodowych) oraz kursów umożliwiających uzyskanie uczniom dodatkowych umiejętności, uprawnień i kwalifikacji zawodowych podwyższających ich szanse na skuteczną integrację z rynkiem pracy.
Spójność z celami rewitalizacji	Cel 3. Ożywienie i wzmocnienie potencjału gospodarczego obszaru rewitalizacji
Spójność z kierunkami rewitalizacji	Kierunek 2: Rozwijanie szkolnictwa zawodowego we współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami, które będzie dostosowane do ich potrzeb.
Wskaźniki produktu	– Liczba szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem – 1 szt.
Wskaźniki rezultatu	– Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury edukacyjnej będącej przedmiotem projektu - 120 osób/rok

	- Liczba uczniów uczestniczących w stażach zawodowych -100 osób/rok
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Miejsce prowadzenia działań w ramach projektów zostanie dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami w sposób umożliwiający udział w zaplanowanych formach wsparcia. Ponadto w projektach uwzględnione zostaną działania w ramach edukacji włączającej w kształceniu zawodowym mających na celu bezpośrednie wsparcie uczniów kształcenia zawodowego ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi zwiększającymi ich udział w edukacji ogólnodostępnej, w tym zapewnienie niezbędnej pomocy pedagogicznej, psychologicznej, integracja dzieci z różnych środowisk, wsparcie uczniów uzdolnionych, szczególnie znajdujących się w niekorzystnej sytuacji. Podnoszenie umiejętności kadry pedagogicznej w zakresie możliwości i form zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi i rozwojowymi.
Czas realizacji	2028-2034
Szacowana całkowita wartość przedsięwzięcia w zł	3 000 000,00 zł
Potencjalne źródła finansowania	Środki unijne, środki własne powiatu

Numer i tytuł przedsięwzięcia	27. Waloryzacja Cementowni Grodziec w Będzinie jako podstawa lokalnego procesu transformacji (zadanie 4)
Inicjator i podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Urząd Miejski w Będzinie
Lokalizacja przedsięwzięcia	Miasto Będzin, obszar dawnej Cementowni nie będącej w obszarze rewitalizacji, ale będącej w bezpośrednim sąsiedztwie podobszaru rewitalizacji Grodziec.
Opis problemu	Głównym problemem jest postępująca od ponad 40 lat degradacja monumentalnego kompleksu pierwszej w Polsce i jednej z pierwszych w Europie cementowni cementu portlandzkiego. Cementownia Grodziec stanowiąca unikatowy przykład inżynierii przełomu XIX/XX wieku i modernizmu, znajduje się w stanie technicznym od awaryjnego do

	krytycznego, co wymaga natychmiastowych działań ratunkowych. Niszczenie tego obszaru to nie tylko strata materialna, ale przede wszystkim przerwanie ciągłości historycznej i społecznej dzielnicy Grodziec. Dawna cementownia, wraz z kopalnią i kamieniołomem, stanowiła bazę ekonomiczną regionu (zatrudnienie ok. 6 tys. osób) i główne spoiwo relacji społecznych. Nagłe zamknięcie zakładów wywołało głęboki kryzys gospodarczy dotyczący Będzin oraz sąsiednie gminy (Wojkowice, Psary, Czeladź). Obecnie teren ten jest obszarem niewykorzystanego potencjału przemysłowego, na którym aktywne grupy społeczne i NGO'sy poszukują przestrzeni do działania. Brak interaktywnego centrum informacji o procesach transformacji i dziedzictwie technicznym uniemożliwia symboliczną reemancypację dawnych pracowników i integrację nowych pokoleń wokół tożsamości Grodźca. Dodatkowym wyzwaniem jest konieczność dostosowania zdegradowanej infrastruktury do nowoczesnych standardów dostępności oraz rygorystycznych norm efektywności cieplnej obowiązujących w 2026 roku.
Opis przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie polega na kompleksowej adaptacji i rewitalizacji zespołu szlamowników wraz z budynkiem przyległym o łącznej powierzchni ok. 950 m² na potrzeby Interaktywnego Centrum Interpretacji Dziedzictwa (ICID). Celem projektu jest przekształcenie niszczonej struktury w merytoryczne i cyfrowe serce kompleksu Cementowni Grodziec. Obiekt ten nie pełni funkcji muzeum ustawowego, lecz stanowi merytoryczne zaplecze kompleksu, skupiając się na cyfrowym i narracyjnym przekazie historii Grodźca. W odróżnieniu od funkcji warsztatowych, edukacyjno-kulturowych i eventowych (Zadania 1 i 2), Zadanie 4 koncentruje się na: - Cyfrowej Ekspozycji Narracyjnej: Stała instalacja multimedialna wykorzystująca technologie mappingu i projekcji wielkoformatowych na surowych ścianach szlamowników, opowiadająca o procesach technologicznych cementowni i skutkach transformacji. - Strefie Dokumentacji Procesów Transformacji: Przestrzeń ekspozycyjna prezentująca w sposób przekrojowy historię przemysłową regionu, służąca jako punkt wyjścia do wizyt studyjnych i badań naukowych.

	- Galerię "Szlamowniki": Otwartą, industrialną przestrzeń dla wystaw czasowych, działań artystycznych i prezentacji dorobku lokalnych NGO. - Węzłe Informacji Multimedialnej: Centralny punkt zintegrowanego systemu zarządzania treścią (CMS) dla całego kompleksu, gdzie treści historyczne są udostępniane cyfrowo do celów edukacyjnych i badawczych.
Spójność z celami rewitalizacji	Cel 3. Ożywienie i wzmocnienie potencjału gospodarczego obszaru rewitalizacji
Spójność z kierunkami rewitalizacji	Kierunek 3. Zagospodarowanie i ułatwienie pozyskania terenów, w tym terenów poprzemysłowych na cele inwestycyjne.
Wskaźniki produktu	- Liczba zrewitalizowanych obiektów poprzemysłowych: 2 - Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami: 2 - Powierzchnia terenu objętego projektem: 950 m² - Liczba partnerów zaangażowanych w realizację projektu: 3
Wskaźniki rezultatu	- Liczba osób odwiedzających w ciągu roku: 12 000 - Liczba lokalnych organizacji (NGO) korzystających z obiektu: 8 szt. - Liczba przeprowadzonych wizyt studyjnych i projektów badawczych: 4 szt. - Liczba nowo utworzonych miejsc pracy w sektorze obsługi dziedzictwa: 2 szt.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Projekt zostanie zrealizowany zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego oraz wymogami ustawy o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.
Czas realizacji	2029 - 2031
Szacowana całkowita wartość przedsięwzięcia w zł	20 000 000,00 zł
Potencjalne źródła finansowania	Środki unijne, fundusze norweskie, środki własne

Cel 4. Piękne, czyste otoczenie z zieloną i zadbaną infrastrukturą

Numer i tytuł przedsięwzięcia	28. Nowoczesny Ośrodek Kultury w Śródmieściu – termomodernizacja i poprawa efektywności energetycznej budynku
-------------------------------	--

Inicjator i podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Ośrodek Kultury w Będzinie, 42-500 Będzin ul. Małachowskiego 39,
Lokalizacja przedsięwzięcia	42-500 Będzin ul. Stanisława Małachowskiego 39
Opis problemu	Budynek Ośrodka Kultury przy ul. Małachowskiego 39 został wzniesiony w latach trzydziestych XX w. i pełni funkcję jednej z najważniejszych instytucji kultury w Będzinie. Obiekt o modernistycznym charakterze architektonicznym, ujęty w gminnej ewidencji konserwatorskiej, posiada powierzchnię użytkową ponad 2600 m² i kubaturę 11 114 m³. Od czasu modernizacji w 1998 roku nie został poddany pracom termomodernizacyjnym, co skutkuje znacznymi stratami energii cieplnej, wysokimi kosztami utrzymania i niskim komfortem użytkowania. Stan techniczny budynku oceniany jest jako niewystarczający: brak docieplenia ścian zewnętrznych i dachu – przegrody nie spełniają wymagań izolacyjności cieplnej, okna i drzwi drewniane są w złym stanie technicznym i powodują duże straty energii, instalacja centralnego ogrzewania jest przestarzała i wymaga całkowitej wymiany, występują ślady zawilgocenia i korozji biologicznej na elewacji, spękania tynków i uszkodzenia detali architektonicznych, obiekt generuje znacznie wyższe koszty eksploatacji niż porównywalne instytucje. Projekt jest odpowiedzią na kluczowe problemy zidentyfikowane w diagnozie pogłębionej obszaru rewitalizacji: – zły stan techniczny budynków i ich niedostosowanie do współczesnych potrzeb, – niska estetyka i atrakcyjność przestrzeni publicznych, – ograniczony dostęp mieszkańców do nowoczesnej infrastruktury społeczno-kulturalnej, – konieczność poprawy efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej. Potwierdzają to również wyniki badań sondażowych wśród mieszkańców ul. Małachowskiego – aż 40,5% ankietowanych wskazało zły stan i wygląd budynków jako główny problem Śródmieścia, a 51,4% brak poczucia bezpieczeństwa. Budynek nie spełnia norm efektywności energetycznej, – niski komfort cieplny i akustyczny ogranicza korzystanie z obiektu, szczególnie przez dzieci i seniorów. Warto także

	zauważyć niedostateczne wykorzystanie potencjałów lokalizacji – budynek w samym sercu Śródmieścia, w pobliżu dworca i głównej ulicy handlowej, powinien być wizytówką miasta, a obecnie nie spełnia tej roli.
Opis przedsięwzięcia	Celem projektu jest poprawa jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji Śródmieścia poprzez modernizację i termomodernizację budynku Ośrodka Kultury przy ul. Małachowskiego 39. Realizacja inwestycji umożliwi obniżenie strat energii i kosztów eksploatacyjnych, zapewni komfort cieplny i akustyczny uczestnikom wydarzeń kulturalnych, a jednocześnie zwiększy atrakcyjność i funkcjonalność jednej z najważniejszych instytucji kultury w Będzinie. Planowane przedsięwzięcie obejmuje kompleksową termomodernizację budynku z zachowaniem walorów architektonicznych, w tym: docieplenie ścian od wewnątrz, docieplenie dachu i stropów, wymianę stolarki okiennej i drzwiowej na energooszczędną zgodną z zaleceniami konserwatorskimi, modernizację instalacji c.o., wykonanie izolacji poziomej, a także konserwację i renowację detali elewacyjnych. Przedsięwzięcie pozwoli na podniesienie standardu funkcjonowania Ośrodka Kultury, stworzy bezpieczne i komfortowe warunki do uczestnictwa w życiu kulturalnym oraz zwiększy atrakcyjność Śródmieścia jako miejsca zamieszkania, pracy i spędzania wolnego czasu.
Spójność z celami rewitalizacji	Cel 4. Piękne, czyste otoczenie z zieloną i zadbaną infrastrukturą
Spójność z kierunkami rewitalizacji	Kierunek 3. Zwiększenie efektywności energetycznej budynków poprzez modernizację i termomodernizację oraz zastosowanie OZE.
Wskaźniki produktu	– Liczba obiektów objętych termomodernizacją – 1 szt. – Powierzchnia budynku objęta termomodernizacją – 1900 m² ścian, 1300 m² dachu i stropów, 700 m² izolacji poziomej (razem ok. 3900 m²). – Liczba wymienionych okien i drzwi – 55 okien, 10 drzwi – Liczba wykonanych instalacji centralnego ogrzewania – 1 system c.o.
Wskaźniki rezultatu	– Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury społeczno-edukacyjnej/kulturalnej/turystycznej będącej przedmiotem projektu – 2000 osób / rok – Liczba wydarzeń kulturalnych i edukacyjnych organizowanych rocznie w obiekcie – 50 szt. / rok

	- Liczba osób z grup defaworyzowanych (dzieci, seniorzy, osoby z niepełnosprawnościami) korzystających z obiektu – 800 osób /rok - Zmniejszenie zużycia energii cieplnej w budynku – min. 40% w stosunku do stanu wyjściowego (potwierdzone audytem energetycznym)
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Projekt modernizacji i termomodernizacji Ośrodka Kultury przy ul. Małachowskiego 39 zakłada pełne dostosowanie obiektu do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami poprzez: - dostępność architektoniczną: budynek już posiada podjazd dla osób z niepełnosprawnością ruchową, a projekt przewiduje jego modernizację i dostosowanie do aktualnych norm. Zaplanowano także modernizację drzwi wejściowych i wewnętrznych, aby umożliwić wygodne poruszanie się osób na wózkach inwalidzkich. - Dostępność komunikacyjną: nowa stolarka okienna i drzwiowa zapewni lepszą izolację akustyczną, co poprawi komfort korzystania z zajęć przez osoby z nadwrażliwością sensoryczną. Dodatkowo w budynku zostaną zamontowane oznaczenia kontrastowe i czytelne tablice informacyjne. - Dostępność funkcjonalną: w modernizowanych sanitariatach zostaną wydzielone przestrzenie dostosowane dla osób z niepełnosprawnościami. - Dostępność środowiskową: dzięki poprawie izolacji cieplnej i akustycznej budynku, zajęcia w instytucji będą prowadzone w komfortowych warunkach dla wszystkich użytkowników, w tym dzieci, osób starszych oraz osób z chorobami przewlekłymi. - Dostępność cyfrową i informacyjną: działania promocyjne (strona internetowa, media społecznościowe, publikacje) będą prowadzone zgodnie z zasadami prostego języka i dostępności cyfrowej. Projekt wpisuje się w cele ustawy o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami i gwarantuje, że Ośrodek Kultury stanie się miejscem otwartym, bezpiecznym i komfortowym dla wszystkich mieszkańców, niezależnie od ich wieku czy sprawności.
Czas realizacji	2028-2030
Szacowana całkowita wartość przedsięwzięcia w zł	3 622 900,00 zł
Potencjalne źródła finansowania	Środki unijne, środki własne Ośrodka Kultury, środki własne gminy, środki krajowe

Numer i tytuł przedsięwzięcia	29. Termomodernizacja budynku użyteczności publicznej przy ul. Małachowskiego 29
Inicjator i podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Urząd Miejski w Będzinie
Lokalizacja przedsięwzięcia	Będzin, ulica: Małachowskiego 29
Opis problemu	Budynek użyteczności publicznej przy ul. Małachowskiego 29 wymaga przeprowadzenia kompleksowych prac modernizacyjnych w celu dostosowania go do standardów efektywności energetycznej. Obecny stan skutkuje niewykorzystanym potencjałem w zakresie oszczędności energii cieplnej oraz optymalizacji kosztów utrzymania obiektu. Modernizacja jest niezbędna dla zapewnienia długofalowej trwałości technicznej nieruchomości oraz podniesienia komfortu osób z niej korzystających. Z punktu widzenia estetyki ścisłego centrum Będzina, odnowienie elewacji budynku pozwoli na harmonijne wpisanie obiektu w zrewitalizowaną przestrzeń miejską, wzmacniając reprezentacyjny charakter ulicy Małachowskiego. Realizacja inwestycji umożliwi przekształcenie budynku w obiekt proekologiczny, o obniżonym śladzie węglowym, co stanowi bezpośrednią odpowiedź na założenia programu rewitalizacji w zakresie podnoszenia jakości miejskiej infrastruktury publicznej.
Opis przedsięwzięcia	Kompleksowa modernizacja budynku użyteczności publicznej stanowiącego zasób Gminy obejmująca zakres termomodernizację ścian budynku wraz ze modernizacją / wymianą istniejącej instalacji centralnego ogrzewania. Zakres przedsięwzięcia uwzględnia również realizację niezbędnych prac towarzyszących, w tym w szczególności remont lub wymianę (całościowo lub częściowo) elementów wspólnych nieruchomości (takich jak między innymi: instalacje wewnętrzne w szczególności elektryczne, wodne, kanalizacyjne, dachu itp.), Celem inwestycji jest poprawa efektywności energetycznej budynku, podniesienie komfortu użytkowania lokali oraz poprawa ogólnego stanu technicznego i estetyki zabudowy w centralnej części miasta.
Spójność z celami rewitalizacji	Cel 4. Piękne, czyste otoczenie z zieloną i zadbaną infrastrukturą
Spójność z kierunkami rewitalizacji	Kierunek 3. Zwiększenie efektywności energetycznej budynków poprzez modernizację i termomodernizację oraz zastosowanie OZE.
Wskaźniki produktu	– Liczba budynków użyteczności publicznej objętych wsparciem - 1 szt. – Liczba zmodernizowanych systemów grzewczych – 1 szt.

Wskaźniki rezultatu	- Zmniejszenie zużycia energii końcowej w zmodernizowanych budynkach - wg audytów (GJ/rok)
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Przedsięwzięcie realizowane będzie zgodnie ze standardami dostępności dla polityki spójności na lata 2021–2027, dążąc do maksymalnego zapewnienia dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej w obiekcie użyteczności publicznej. W ramach modernizacji budynku przy ul. Małachowskiego 29, tam gdzie bariery konstrukcyjne uniemożliwią pełne dostosowanie, zastosowane zostaną mechanizmy racjonalnych usprawnień oraz zasady projektowania uniwersalnego. Działania obejmą niwelowanie progów wejściowych, montaż ergonomicznych uchwytów w ciągach komunikacyjnych oraz instalację czytelnych, kontrastowych oznaczeń i tablic informacyjnych dla osób z dysfunkcjami wzroku. Wszelkie informacje o usługach świadczonych w budynku oraz dokumentacja projektowa będą udostępniane zgodnie ze standardem WCAG 2.1, zapewniając inkluzywny charakter infrastruktury publicznej w centrum Będzina.
Czas realizacji	2027-2030
Szacowana całkowita wartość przedsięwzięcia w zł	1 600 000,00 zł
Potencjalne źródła finansowania	Środki unijne, środki krajowe, środki własne

Numer i tytuł przedsięwzięcia	30. Uciepłowanie mieszkaniowego zasobu Gminy Będzin
Inicjator i podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Urząd Miejski w Będzinie
Lokalizacja przedsięwzięcia	Będzin, ulice: Małachowskiego 11,13,14,16,17,19,42 Potockiego 1, 3, 5,7,9 Modrzejowska 42,46,58,60,79,91, Piłsudskiego 17, 19 Sączewskiego 4, 11, 13, 19 al. H. Kołtątaja 32, 34 Plac 3 Maja 8, 11 Krasickiego 8
Opis problemu	Dominacja nieefektywnych, wysokoemisyjnych źródeł ciepła bezpośrednio pogarsza jakość powietrza i negatywnie wpływa na zdrowie mieszkańców oraz estetykę elewacji w centrum miasta. Pogarszający się stan wewnętrznych instalacji technicznych, w tym elektrycznych i wodno-kanalizacyjnych, generuje wysokie koszty

	eksploatacji. Brak dostępu do nowoczesnej sieci ciepłowniczej w budynkach pogłębia deficyt komfortu bytowego, co prowadzi do spadku atrakcyjności osiedleńczej i inwestycyjnej tego obszaru. Zdiagnozowane zjawisko dekapitalizacji substancji budowlanej oraz bariery techniczne w lokalach przyczyniają się do izolacji społecznej osób starszych i mniej zamożnych. Projektowana modernizacja stanowi niezbędną odpowiedź na te problemy, łącząc cele ekologiczne z poprawą ogólnego stanu technicznego kluczowej zabudowy miejskiej. Realizacja przedsięwzięcia pozwoli na skuteczne ograniczenie emisji CO₂ oraz zahamowanie degradacji fizycznej budynków w sercu obszaru rewitalizacji. Wprowadzenie ekologicznego systemu grzewczego i remont części wspólnych nieruchomości trwale podniesie standard życia i przywróci funkcje gospodarcze w ścisłym centrum.
Opis przedsięwzięcia	Kompleksowa modernizacja systemów grzewczych polegająca na likwidacji dotychczasowych, nieefektywnych i wysokoemisyjnych źródeł ciepła, w szczególności ogrzewania piecowego, oraz ich zastąpieniu ekologicznym systemem centralnego ogrzewania zasilanym z sieci ciepłowniczej Tauron. Inwestycja obejmuje budynki zlokalizowane w ścisłym centrum miasta, przy ulicach: Małachowskiego, Piłsudskiego, Modrzejowskiej, Sączewskiego, Placu Maja oraz Potockiego. Zakres przedsięwzięcia uwzględnia również realizację niezbędnych prac towarzyszących, w tym w szczególności modernizację, remont oraz częściową wymianę elementów wspólnych nieruchomości (takich jak między innymi: instalacje wewnętrzne w szczególności elektryczne wodne, kanalizacyjne, częściowe naprawy elementów klatek schodowych itp.), a także dostosowanie lokali do aktualnych wymogów technicznych i bezpieczeństwa. Celem inwestycji jest poprawa efektywności energetycznej budynków, ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery, podniesienie komfortu użytkowania lokali oraz poprawa ogólnego stanu technicznego i estetyki zabudowy w centralnej części miasta.
Spójność z celami rewitalizacji	Cel 4. Piękne, czyste otoczenie z zieloną i zadbaną infrastrukturą.
Spójność z kierunkami rewitalizacji	Kierunek 3. Zwiększenie efektywności energetycznej budynków poprzez modernizację i termomodernizację oraz zastosowanie OZE. Kierunek 4. Poprawa infrastruktury mieszkaniowej i bytowej dla obecnych oraz nowych mieszkańców, a także dla potencjalnych inwestorów.
Wskaźniki produktu	- Liczba budynków mieszkalnych objętych wsparciem - 29 szt. - Liczba lokali mieszkalnych, w których zmodernizowano system grzewczy - 432

	- Liczba lokali użytkowych objętych modernizacją systemów technicznych - 61 - Liczba obiektów podłączonych do sieci ciepłowniczej - 29 - Liczba obiektów, w których usprawniono instalacje wewnętrzne (wod-kan, elektr.) - 29
Wskaźniki rezultatu	- Liczba osób korzystających ze zmodernizowanej infrastruktury mieszkaniowej - 650 - Zmniejszenie zużycia energii końcowej w zmodernizowanych budynkach - wg audytów (GJ/rok)
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Przedsięwzięcie realizowane będzie zgodnie ze standardami dostępności dla polityki spójności na lata 2021–2027, dążąc do maksymalnego zapewnienia dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej. W ramach przebudowy istniejących budynków, tam gdzie warunki techniczne lub konstrukcyjne uniemożliwiają pełne dostosowanie, zastosowane zostaną mechanizmy racjonalnych usprawnień oraz zasady projektowania uniwersalnego. Działania obejmą niwelowanie progów, montaż ergonomicznych uchwytów w częściach wspólnych oraz instalację czytelnych i kontrastowych oznaczeń dla osób z dysfunkcjami wzroku. Inwestycja zakłada również poprawę bezpieczeństwa użytkownika lokali poprzez eliminację zagrożeń instalacyjnych, co jest kluczowe dla osób o ograniczonej percepcji. Całość dokumentacji i komunikacji z mieszkańcami zostanie przygotowana w standardzie WCAG 2.1, zapewniając inkluzywny charakter procesu rewitalizacji centrum Będzina.
Czas realizacji	2027-2030
Szacowana całkowita wartość przedsięwzięcia w zł	45 000 000,00 zł
Potencjalne źródła finansowania	Środki unijne, środki krajowe, środki własne

Numer i tytuł przedsięwzięcia	31. Uciepłowanie mieszkaniowego zasobu Gminy Będzin – strefa A
Inicjator i podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Urząd Miejski w Będzinie
Lokalizacja przedsięwzięcia	Będzin, ulice: Plebańska 10, 11, 13 Zamkowa 12, Góra Zamkowa 10 Plac Kazimierza Wielkiego 10, 29, Czeladzka 10, Berka Joselewicza 8, 16

Opis problemu	Obszar ścisłego centrum Będzina, obejmujący strefę „A” ochrony konserwatorskiej dotknięty jest degradacją techniczną substancji budowlanej o wysokiej wartości historycznej. Głównym problemem jest powszechne wykorzystywanie nieefektywnych, wysokoemisyjnych źródeł ciepła na paliwa stałe, co w specyficznym ukształtowaniu terenu u podnóża zamku powoduje kumulację smogu i drastyczne pogorszenie jakości powietrza. Zabytkowe budynki charakteryzują się niską efektywnością energetyczną, co generuje wysokie koszty utrzymania i pogłębia zjawisko ubóstwa energetycznego wśród mieszkańców zasobów komunalnych. Powyższe problemy osłabiają potencjał gospodarczy Śródmieścia oraz zniechęca do osiedlania się w tej strefie. Kompleksowa interwencja jest niezbędna, aby poprzez modernizację systemów grzewczych zahamować proces niszczenia dziedzictwa kulturowego oraz przywrócić wizerunkową spójność najbardziej atrakcyjnej turystycznie części obszaru rewitalizacji.
Opis przedsięwzięcia	Kompleksowa modernizacja systemów grzewczych polegająca na likwidacji dotychczasowych, nieefektywnych i wysokoemisyjnych źródeł ciepła, w szczególności ogrzewania piecowego, oraz ich zastąpieniu ekologicznym systemem centralnego ogrzewania zasilanym z sieci ciepłowniczej Tauron. Inwestycja obejmuje budynki zlokalizowane w ścisłym centrum miasta – strefa A przy ulicach: Plebańskiej 10, 11, 13, Zamkowej 12, Góry Zamkowej 10, Placu Kazimierza Wielkiego 10, 29 Zakres przedsięwzięcia uwzględnia również realizację niezbędnych prac towarzyszących, w tym w szczególności remont lub wymianę (całościowo/częściowo elementów wspólnych nieruchomości (takich jak między innymi: instalacje wewnętrzne w szczególności elektryczne wodne, kanalizacyjne, klatki schodowe, dachy, renowacja / termomodernizacja ścian budynków itp.), a także dostosowanie lokali do aktualnych wymogów technicznych i bezpieczeństwa. Celem inwestycji jest poprawa efektywności energetycznej budynków, ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery, podniesienie komfortu użytkowania lokali oraz poprawa ogólnego stanu technicznego i estetyki zabudowy w centralnej części miasta.
Spójność z celami rewitalizacji	Cel 4. Piękne, czyste otoczenie z zieloną i zadbaną infrastrukturą
Spójność z kierunkami rewitalizacji	Kierunek 3. Zwiększenie efektywności energetycznej budynków poprzez modernizację i termomodernizację oraz zastosowanie OZE. Kierunek 4. Poprawa infrastruktury mieszkaniowej i bytowej dla obecnych oraz nowych mieszkańców, a także dla potencjalnych inwestorów.
Wskaźniki produktu	– Liczba budynków mieszkalnych objętych wsparciem - 10 szt. – Liczba lokali mieszkalnych, w których zmodernizowano system grzewczy - 84

	- Liczba lokali użytkowych objętych modernizacją systemów technicznych – 3 - Liczba obiektów, w których wymieniono źródło ciepła- 10 - Liczba obiektów, w których przeprowadzono remont części wspólnych - 10
Wskaźniki rezultatu	- Liczba osób korzystających ze zmodernizowanej infrastruktury mieszkaniowej - 130 - Zmniejszenie zużycia energii końcowej w zmodernizowanych budynkach - wg audytów (GJ/rok)
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Przedsięwzięcie realizowane będzie zgodnie ze standardami dostępności dla polityki spójności na lata 2021–2027, dążąc do maksymalnego zapewnienia dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej. W ramach przebudowy istniejących budynków, tam gdzie warunki techniczne lub konstrukcyjne uniemożliwiają pełne dostosowanie, zastosowane zostaną mechanizmy racjonalnych usprawnień oraz zasady projektowania uniwersalnego. Działania obejmą niwelowanie progów, montaż ergonomicznych uchwytów w częściach wspólnych oraz instalację czytelnych i kontrastowych oznaczeń dla osób z dysfunkcjami wzroku. Inwestycja zakłada również poprawę bezpieczeństwa użytkownika lokali poprzez eliminację zagrożeń instalacyjnych, co jest kluczowe dla osób o ograniczonej percepcji. Całość dokumentacji i komunikacji z mieszkańcami zostanie przygotowana w standardzie WCAG 2.1, zapewniając inkluzywny charakter procesu rewitalizacji centrum Będzina.
Czas realizacji	2027-2030
Szacowana całkowita wartość przedsięwzięcia w zł	13 000 000,00 zł
Potencjalne źródła finansowania	Środki unijne, środki krajowe, środki własne

Numer i tytuł przedsięwzięcia	32. Uciepłowanie mieszkaniowego zasobu Gminy Będzin – strefa B
Inicjator i podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Urząd Miejski w Będzinie
Lokalizacja przedsięwzięcia	Będzin, ulice: Modrzejowska 15, Al. H. Kotłątaja 55, Teatralna 4
Opis problemu	Obszar śródmiejski Będzina, w obrębie kluczowych osi komunikacyjnych i usługowych, mierzy się z zaawansowaną degradacją zasobów mieszkaniowych, co negatywnie wpływa na

	jakość życia i środowisko naturalne. Głównym problemem jest utrzymywanie się nieefektywnych i wysokoemisyjnych źródeł ciepła, które w tej gęsto zabudowanej części miasta generują zjawisko niskiej emisji, drastycznie pogarszając jakość powietrza i stan zdrowia mieszkańców. Budynki te częściowo wykazują braki w zakresie termoizolacji ścian oraz szczelności pokryć dachowych, co przy stałym wzroście cen energii potęguje zjawisko ubóstwa energetycznego i dekapitalizacji substancji miejskiej. Pogarszający się stan techniczny części wspólnych nieruchomości generuje wysokie koszty eksploatacji. Powyższe niedogodności obniżają prestiż obszaru rewitalizacji, zniechęcając do inwestowania i osiedlania się w tej części miasta. Kompleksowa interwencja jest niezbędna, aby poprzez modernizację systemów grzewczych i remonty elementów wspólnych zahamować degradację fizyczną budynków, ograniczyć emisję CO₂ oraz przywrócić funkcjonalność i atrakcyjność ścisłego centrum Będzina.
Opis przedsięwzięcia	Kompleksowa modernizacja systemów grzewczych polegająca na likwidacji dotychczasowych, nieefektywnych i wysokoemisyjnych źródeł ciepła, w szczególności ogrzewania piecowego, oraz ich zastąpieniu ekologicznym systemem na możliwe wynikające z warunków technicznych budynków oraz dostępności sieci zarządzanych przez gestorów działających w obrębie budynków. Inwestycja obejmuje budynki zlokalizowane w centrum miasta przy ulicach: Modrzejowskiej 15, Al. H. Kołłątaja 55 oraz Teatralnej 4. Zakres przedsięwzięcia uwzględnia również realizację niezbędnych prac towarzyszących, w tym w szczególności remont lub wymianę (całościowo/częściowo) elementów wspólnych nieruchomości (takich jak między innymi: instalacje wewnętrzne w szczególności elektryczne wodne, kanalizacyjne, klatki schodowe, dachy, renowacja /termomodernizacja ścian budynków itp.), a także dostosowanie lokal do aktualnych wymogów technicznych i bezpieczeństwa. Celem inwestycji jest poprawa efektywności energetycznej budynków, ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery, podniesienie komfortu użytkowania lokali oraz poprawa ogólnego stanu technicznego i estetyki zabudowy w centralnej części miasta.
Spójność z celami rewitalizacji	Cel 4. Piękne, czyste otoczenie z zieloną i zadbaną infrastrukturą
Spójność z kierunkami rewitalizacji	Kierunek 3. Zwiększenie efektywności energetycznej budynków poprzez modernizację i termomodernizację oraz zastosowanie OZE. Kierunek 4. Poprawa infrastruktury mieszkaniowej i bytowej dla obecnych oraz nowych mieszkańców, a także dla potencjalnych inwestorów.
Wskaźniki produktu	- Liczba budynków mieszkalnych objętych wsparciem - 3 szt. - Liczba lokali mieszkalnych, w których zmodernizowano system grzewczy - 18

	- Liczba lokali użytkowych objętych modernizacją systemów technicznych - 1 - Liczba zmodernizowanych systemów grzewczych - 3 - Liczba obiektów, w których przeprowadzono remont części wspólnych - 3
Wskaźniki rezultatu	- Liczba osób korzystających ze zmodernizowanej infrastruktury mieszkaniowej -30 - Zmniejszenie zużycia energii końcowej w zmodernizowanych budynkach - wg audytów (GJ/rok)
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Przedsięwzięcie realizowane będzie zgodnie ze standardami dostępności dla polityki spójności na lata 2021–2027, dążąc do maksymalnego zapewnienia dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej. W ramach przebudowy istniejących budynków, tam gdzie warunki techniczne lub konstrukcyjne uniemożliwiają pełne dostosowanie, zastosowane zostaną mechanizmy racjonalnych usprawnień oraz zasady projektowania uniwersalnego. Działania obejmą niwelowanie progów, montaż ergonomicznych uchwytów w częściach wspólnych oraz instalację czytelnych i kontrastowych oznaczeń dla osób z dysfunkcjami wzroku. Inwestycja zakłada również poprawę bezpieczeństwa użytkownika lokali poprzez eliminację zagrożeń instalacyjnych, co jest kluczowe dla osób o ograniczonej percepcji. Całość dokumentacji i komunikacji z mieszkańcami zostanie przygotowana w standardzie WCAG 2.1, zapewniając inkluzywny charakter procesu rewitalizacji centrum Będzina.
Czas realizacji	2027-2030
Szacowana całkowita wartość przedsięwzięcia w zł	3 500 000,00 zł
Potencjalne źródła finansowania	Środki unijne, środki krajowe, środki własne

Numer i tytuł przedsięwzięcia	33. Remont/renowacja/termomodernizacja mieszkaniowego zasobu Gminy Będzin – etap I
Inicjator i podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Urząd Miejski w Będzinie
Lokalizacja przedsięwzięcia	Będzin, ulice: Modrzejowska 57, 85, 87, Piłsudskiego 12, Małachowskiego 1, al. H. Kołłątaja 22
Opis problemu	Obszar ścisłego centrum Będzina boryka się z problemem dekapitalizacji technicznej komunalnego zasobu mieszkaniowego. Zdiagnozowane budynki charakteryzują się niską efektywnością

	energetyczną oraz dominacją przestarzałych, wysokoemisyjnych źródeł ciepła, co bezpośrednio przekłada się na złą jakość powietrza i zjawisko smogu w Śródmieściu. Brak odpowiedniej termoizolacji ścian generują wysokie koszty utrzymania lokali, pogłębiając ubóstwo energetyczne i obniżając komfort bytowy mieszkańców. Estetyka elewacji tych reprezentacyjnych niegdyś kamienic uległa znacznemu pogorszeniu, co zniechęca potencjalnych inwestorów oraz osłabia potencjał gospodarczy i turystyczny centrum miasta. Kompleksowa modernizacja budynków jest zatem niezbędna, aby zatrzymać proces degradacji substancji miejskiej, ograniczyć emisję gazów cieplarnianych oraz podwyższyć standard zamieszkania w sercu obszaru rewitalizacji.
Opis przedsięwzięcia	Kompleksowa modernizacja budynków mieszkalnych stanowiących mieszkaniowy zasób Gminy zlokalizowanych w strefie programu rewitalizacji obejmująca zakres renowacji/termomodernizacji ścian budynków wraz ze zmianą istniejących środków grzewczych w zakresie likwidacji dotychczasowych, nieefektywnych i wysokoemisyjnych źródeł ciepła, w szczególności ogrzewania piecowego, oraz ich zastąpieniu ekologicznym systemem na możliwe wynikające z warunków technicznych budynków oraz dostępności sieci zarządzanych przez gestorów działających w obrębie budynków. Inwestycja obejmuje budynki zlokalizowane w ścisłym centrum miasta przy ulicach: Modrzejowskiej 57, Piłsudskiego 12, Małachowskiego 1, Al. H. Kołłątaja 22. Zakres przedsięwzięcia uwzględnia również realizację niezbędnych prac towarzyszących, w tym w szczególności remont lub wymianę (całościowo lub częściowo) elementów wspólnych nieruchomości (takich jak między innymi: instalacje wewnętrzne w szczególności elektryczne, wodne, kanalizacyjne, remonty klatek schodowych, dachów itp.), a także dostosowanie lokali do aktualnych wymogów technicznych i bezpieczeństwa. W zakresie Modrzejowskiej 57, 85 i 87 oficyny dodatkowo przeznaczyć do wyburzenia lub przebudowy i zagospodarowania terenów (w zależności od ekspertyz technicznych i uzgodnień projektowych). Celem inwestycji jest poprawa efektywności energetycznej budynków, ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery, podniesienie komfortu użytkowania lokali oraz poprawa ogólnego stanu technicznego i estetyki zabudowy w centralnej części miasta.
Spójność z celami rewitalizacji	Cel 4. Piękne, czyste otoczenie z zieloną i zadbaną infrastrukturą.
Spójność z kierunkami rewitalizacji	Kierunek 3. Zwiększenie efektywności energetycznej budynków poprzez modernizację i termomodernizację oraz zastosowanie OZE. Kierunek 4. Poprawa infrastruktury mieszkaniowej i bytowej dla obecnych oraz nowych mieszkańców, a także dla potencjalnych inwestorów.

Wskaźniki produktu	- Liczba budynków mieszkalnych objętych renowacją/termomodernizacją - 6 - Liczba lokali mieszkalnych, w których wymieniono źródło ciepła - 69 - Liczba lokali użytkowych objętych modernizacją - 10 - Liczba zmodernizowanych systemów grzewczych - 6 - Liczba obiektów, w których przeprowadzono remont części wspólnych - 6
Wskaźniki rezultatu	- Liczba osób korzystających ze zmodernizowanej infrastruktury mieszkaniowej - 70 - Zmniejszenie zużycia energii końcowej w zmodernizowanych budynkach - wg audytu (GJ / rok)
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Przedsięwzięcie realizowane będzie zgodnie ze standardami dostępności dla polityki spójności na lata 2021–2027, dążąc do maksymalnego zapewnienia dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej. W ramach przebudowy istniejących budynków, tam gdzie warunki techniczne lub konstrukcyjne uniemożliwiają pełne dostosowanie, zastosowane zostaną mechanizmy racjonalnych usprawnień oraz zasady projektowania uniwersalnego. Działania obejmą niwelowanie progów, montaż ergonomicznych uchwytów w częściach wspólnych oraz instalację czytelnych i kontrastowych oznaczeń dla osób z dysfunkcjami wzroku. Inwestycja zakłada również poprawę bezpieczeństwa użytkowania lokali poprzez eliminację zagrożeń instalacyjnych, co jest kluczowe dla osób o ograniczonej percepcji. Całość dokumentacji i komunikacji z mieszkańcami zostanie przygotowana w standardzie WCAG 2.1, zapewniając inkluzywny charakter procesu rewitalizacji centrum Będzina.
Czas realizacji	2027-2030
Szacowana całkowita wartość przedsięwzięcia w zł	13 500 000,00 zł
Potencjalne źródła finansowania	Środki unijne, środki krajowe, środki własne

Numer i tytuł przedsięwzięcia	34. Remont/renowacja/termomodernizacja mieszkaniowego zasobu Gminy Będzin – etap II
Inicjator i podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Urząd Miejski w Będzinie
Lokalizacja przedsięwzięcia	Będzin, ulice: Rybny Rynek 4, 5, 5a, Rybna 4, 18, Berka Joslewicza 20, Podwale 11, 15, Zawale 21

Opis problemu	Obszar ścisłego centrum Będzina, objęty strefą „A” ochrony konserwatorskiej, dotknięty jest degradacją substancji zabytkowej, co obniża wartość historyczną i wizerunkową miasta. Najpoważniejszym problemem jest występowanie nieefektywnych, wysokoemisyjnych źródeł ciepła, które w warunkach gęstej, zabytkowej zabudowy powodują kumulację zanieczyszczeń i drastycznie niską jakość powietrza. Brak nowoczesnej termoizolacji ścian generuje ogromne straty energii, prowadząc do ubóstwa energetycznego mieszkańców zasobów gminnych. Niska estetyka zdegradowanych elewacji w rejonie o wysokim potencjale turystycznym i usługowym zniechęca inwestorów oraz osłabia lokalną przedsiębiorczość. Realizacja projektu jest niezbędna, aby poprzez kompleksową renowację i zmianę systemu ogrzewania powstrzymać degradację historycznego serca Będzina, poprawić warunki zdrowotne mieszkańców, przy jednoczesnym zachowaniu dziedzictwa kulturowego.
Opis przedsięwzięcia	Kompleksowa modernizacja budynków mieszkalnych stanowiących mieszkaniowy zasób Gminy zlokalizowanych w rejonie objętym programem rewitalizacji - strefy A – ścisła ochrona konserwatorska w zakresie renowacji/termomodernizacji ścian budynków, wraz ze zmianą istniejących środków grzewczych w zakresie likwidacji dotychczasowych, nieefektywnych i wysokoemisyjnych źródeł ciepła, w szczególności ogrzewania piecowego, oraz ich zastąpieniu ekologicznym systemem na możliwe wynikające z warunków technicznych budynków oraz dostępności sieci zarządzanych przez gestorów działających w obrębie budynków. Inwestycja obejmuje budynki zlokalizowane w ścisłym centrum miasta, przy ulicach: Rybnego Rynku, Rybnej, Podwała, Joselewicza i Zawala w Będzinie. Zakres przedsięwzięcia uwzględnia również realizację niezbędnych prac towarzyszących, w tym w szczególności remont lub wymianę (całościowo/częściowo) elementów wspólnych nieruchomości (takich jak między innymi: instalacje wewnętrzne w szczególności elektryczne wodne, kanalizacyjne, remonty klatek schodowych, dachów itp.), a także dostosowanie lokali do aktualnych wymogów technicznych i bezpieczeństwa. Celem inwestycji jest poprawa efektywności energetycznej budynków, ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery, podniesienie komfortu użytkowania lokali oraz poprawa ogólnego stanu technicznego i estetyki zabudowy w centralnej części miasta.
Spójność z celami rewitalizacji	Cel 4. Piękne, czyste otoczenie z zieloną i zadbaną infrastrukturą
Spójność z kierunkami rewitalizacji	Kierunek 3. Zwiększenie efektywności energetycznej budynków poprzez modernizację i termomodernizację oraz zastosowanie OZE.

	Kierunek 4. Poprawa infrastruktury mieszkaniowej i bytowej dla obecnych oraz nowych mieszkańców, a także dla potencjalnych inwestorów.
Wskaźniki produktu	- Liczba budynków mieszkalnych objętych renowacją/termomodernizacją - 9 - Liczba lokali mieszkalnych, w których zmodernizowano system grzewczy - 71 - Liczba lokali użytkowych objętych modernizacją - 2 - Liczba zmodernizowanych systemów grzewczych - 9 - Liczba obiektów, w których przeprowadzono remont części wspólnych - 9
Wskaźniki rezultatu	- Liczba osób korzystających ze zmodernizowanej infrastruktury mieszkaniowej - 100 - Zmniejszenie zużycia energii końcowej w zmodernizowanych budynkach - wg audytu (GJ / rok)
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Przedsięwzięcie realizowane będzie zgodnie ze standardami dostępności dla polityki spójności na lata 2021–2027, dążąc do maksymalnego zapewnienia dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej. W ramach przebudowy istniejących budynków, tam gdzie warunki techniczne lub konstrukcyjne uniemożliwiają pełne dostosowanie, zastosowane zostaną mechanizmy racjonalnych usprawnień oraz zasady projektowania uniwersalnego. Działania obejmą niwelowanie progów, montaż ergonomicznych uchwytów w częściach wspólnych oraz instalację czytelnych i kontrastowych oznaczeń dla osób z dysfunkcjami wzroku. Inwestycja zakłada również poprawę bezpieczeństwa użytkownika lokali poprzez eliminację zagrożeń instalacyjnych, co jest kluczowe dla osób o ograniczonej percepcji. Całość dokumentacji i komunikacji z mieszkańcami zostanie przygotowana w standardzie WCAG 2.1, zapewniając inkluzywny charakter procesu rewitalizacji centrum Będzina.
Czas realizacji	2027-2030
Szacowana całkowita wartość przedsięwzięcia w zł	13 500 000,00 zł
Potencjalne źródła finansowania	Środki unijne, środki krajowe, środki własne

Numer i tytuł przedsięwzięcia	35. Zielone Płuca Zamku - ochrona rodzimej przyrody i bioróżnorodności Wzgórza Zamkowego w Będzinie
Inicjator i podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Urząd Miasta w Będzinie ul. 11 Listopada 20, 42-500 Będzin

Lokalizacja przedsięwzięcia	Wzgórze Zamkowe w Będzinie
Opis problemu	Wzgórze Zamkowe w Będzinie jest cennym obszarem o wysokich walorach przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych. Dominującą formą zieleni są trawniki, murawy oraz zadrzewienia o charakterze parkowo-leśnym, ukształtowane w wyniku działalności człowieka na początku XX wieku. Drzewostan ma głównie jednopiętrową strukturę, z przewagą gatunków charakterystycznych dla założenia parkowych. Pomimo antropogenicznego pochodzenia, obszar wykazuje wysoki potencjał siedliskowy, a lokalnie zachowały się cenne fragmenty naturalnych zbiorowisk, w tym murawy kserotermiczne w północnym sąsiedztwie zamku. Wzgórze Zamkowe pełni również ważną funkcję rekreacyjną i edukacyjną oraz stanowi element korytarza ekologicznego doliny Przemszy. Teren objęty jest również ochroną w ramach Obszaru Chronionego Krajobrazu „Góra Zamkowa”. Przez obszar prowadzą dwa szlaki turystyczne. Wzgórze Zamkowe jest ważnym punktem na mapie kulturalnej i przyrodniczej Będzina. Jednocześnie na obszarze zidentyfikowano szereg problemów i zagrożeń, które wpływają na jego stan i funkcjonowanie: – silna antropopresja, – uproszczona struktura drzewostanu, – niska bioróżnorodność fauny, – zarastanie cennych muraw kserotermicznych, – obecność gatunków obcych i inwazyjnych, – brak spójności kompozycyjnej nasadzeń, – presja urbanistyczna (konflikt pomiędzy funkcją przyrodniczą a miejską). Pomimo wskazanych problemów, Wzgórze Zamkowe pozostaje jednym z najważniejszych i najbardziej rozpoznawalnych obszarów przyrodniczo-kulturowych Będzina, wymagającym działań ochronnych i porządkujących, prowadzonych z poszanowaniem jego unikalnego charakteru.
Opis przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie będzie polegało na zagospodarowaniu zieleni na terenie Wzgórza Zamkowego w zakresie ukształtowania zieleni wysokiej i niskiej w całości obszaru opracowania, a dla skarp – koncepcji florystycznej zieleni wieloletniej i sezonowej, ze szczególnym uwzględnieniem kwestii ograniczenia antropopresji i ochrony walorów środowiskowych.

	Do najważniejszych celów przedsięwzięcia należy zaliczyć: - wyeksponowanie wartości przyrodniczych Wzgórza Zamkowego; - poprawa bioróżnorodności obszaru; - formy czynnej ochrony przyrody, adekwatne do możliwości i potrzeb; - zrównoważone wykorzystanie lokalnych zasobów przyrodniczych, zdiagnozowanych na terenie objętym projektem na podstawie inwentaryzacji przyrodniczej i waloryzacji; - ograniczenie antropopresji i zwiększenie funkcji edukacyjnej. Założeniem projektu jest wykorzystanie i wzmocnienie walorów i zasobów przyrodniczych oraz poprawa bioróżnorodności terenu Wzgórza Zamkowego, poprzez ochronę siedlisk i wzbogacenie składu gatunkowego o rośliny rodzime, dostosowane do lokalnych warunków. W tym celu planowane jest wyznaczenie stref, umożliwiających optymalne zarządzanie zasobami obszaru, które dostosowane będą do specyficznych warunków siedliskowych, potencjału ekologicznego oraz potrzeb funkcjonalnych. Szczególną ochroną objęte zostaną cenne siedliska, tj.: murawa kserotermiczna oraz duża część zbiorowiska leśnego, w formie strefy naturalnej sukcesji. Pozostałe strefy będą obsadzone różnorodną roślinnością. Zastosowanie wielogatunkowych grup drzew, krzewów i roślin zielnych oraz wprowadzenie tąg kwiatnych ma zwiększyć bioróżnorodność i stworzyć korzystne warunki dla żerowania i bytowania fauny. Zadarnienie gruntu przyczyni się do zmniejszenia jego podatności na erozję oraz pozytywnie wpłynie na kształtowanie procesów glebotwórczych. To z kolei spotęguje efekt wzbogacenia gatunkowego, oraz korzystnie wpłynie na adaptację siedliskową i postęp naturalnej sukcesji. Wymienione procesy spowodują tzw. wzrost wartości świadczonych usług ekosystemowych (oczyszczania powietrza, bioretencji, regulacji temperatury, zmniejszenia zagrożenia suszą). W celu ograniczenia antropopresji, przy głównych ścieżkach, planowane są nasadzenia - ma to ograniczyć zbaczanie ze ścieżek i skracanie dróg. Ponadto proponuje się oznaczenie poszczególnych stref, w szczególności cennych zbiorowisk (murawy, tąg, stref naturalnej sukcesji) oraz opatrzenie ich tablicami informacyjnymi. W ten sposób przebiegające przez założenie ścieżki będą pełniły jednocześnie funkcję ścieżek edukacyjnych.
--	--

	Przedsięwzięcie obejmuje: – Wyznaczenie, oznaczenie i ochronę istniejących siedlisk. – Wzbogacenie siedlisk w gatunki charakterystyczne i uzupełniające. – Uformowanie wielopiętrowości lasu. – Wydzielenie powierzchni nowych rabat z gatunkami rodzimymi bylin, krzewów i miejscowo drzew. – Wysiew łąk kwietnych. – Stworzenie siedlisk dla zwierząt. – Wyznaczenie obszarów naturalnej sukcesji. – Ograniczenie ilości gatunków obcych, w szczególności inwazyjnych. – Wzbogacenie runa leśnego i gleby. – Podwyższenie funkcji reprezentacyjnej południowych stoków.
Spójność z celami rewitalizacji	Cel 4: Piękne, czyste otoczenie z zieloną i zadbaną infrastrukturą
Spójność z kierunkami rewitalizacji	Kierunek 1. Podnoszenie świadomości i promocja postaw ekologicznych wśród mieszkańców. Kierunek 5. Tworzenie i rozwój błękitno – zielonej infrastruktury oraz wzbogacenie bioróżnorodności. Kierunek 6. Działania związane z adaptacją do zmian klimatu.
Wskaźniki produktu	– Łączna powierzchnia objęta pracami konserwatorskimi i pielęgnacyjnymi - 43 000 m² – Liczba posadzonych bylin i roślin zadarniających - 56 000 szt. – Liczba posadzonych nowych drzew (nasadzenia uzupełniające) - 3 000 szt. – Liczba zainstalowanych schronień dla zwierząt - 59 szt. – Liczba zamontowanych tablic informacyjno-edukacyjnych - 10 szt. – Powierzchnia poddana usuwaniu gatunków inwazyjnych - 400 m²
Wskaźniki rezultatu	– Liczba inwazyjnych gatunków obcych, wobec których podjęto działania ograniczające ich negatywny wpływ - 2 szt. – Liczba osób korzystających z edukacyjnych ścieżek przyrodniczych - 25 000 os./ rok – Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury - 47 000 os./ projekt – Liczba przedsięwzięć proekologicznych - 3
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze	Przy projektowaniu i realizacji inwestycji uwzględnione zostaną wymagania odnoszące się do zapewnienia standardów dostępności, w tym dostępności architektonicznej.

szczególnymi potrzebami	
Czas realizacji	2029-2031
Szacowana całkowita wartość przedsięwzięcia w zł	4 500 000,00 zł
Potencjalne źródła finansowania	Środki unijne, środki krajowe, środki własne

Numer i tytuł przedsięwzięcia	36. Remont studzienek, instalacji deszczowej, izolacja budynku oraz wymiana pionów kanalizacyjnych w Szkole Podstawowej nr 6 w Będzinie
Inicjator i podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Szkoła Podstawowa nr 6 im. Marii Konopnickiej w Będzinie ul. Marii Konopnickiej 12 42-506 Będzin
Lokalizacja przedsięwzięcia	Szkoła Podstawowa nr 6 im. Marii Konopnickiej w Będzinie ul. Marii Konopnickiej 12 42-506 Będzin
Opis problemu	Częste zalewanie terenu wokół szkoły narusza konstrukcję budynku. Zalewanie piwnic szkoły doprowadza do powstawania pleśni i wilgoci w pomieszczeniach. Stara skorodowana instalacja wodna i kanalizacyjna powoduje częste awarie wody w szkole. W przybudówce budynku funkcjonuje harcówka. Znajdujące się studzienki obok wejścia do pomieszczenia wielokrotnie zapadały się zagrażając bezpieczeństwu dzieci, uniemożliwiając prowadzenie zajęć w Harcówce. Powyższe problemy utrudniają bezpieczne, prawidłowe i płynne działania placówki.
Opis przedsięwzięcia	Celem przedsięwzięcia jest remont studzienek deszczowych wraz z całą instalacją deszczową. Instalacja odwodnienia budynku oraz wymiana pionów wodnych i kanalizacyjnych wewnątrz budynku szkoły. Zakres realizowanych zadań obejmuje: – remont studzienek deszczowych, – remont instalacji deszczowej, – izolacja budynku, – wymiana pionów kanalizacyjnych wewnątrz szkoły.
Spójność z celami rewitalizacji	Cel 4: Piękne, czyste otoczenie z zieloną i zadbaną infrastrukturą
Spójność z kierunkami rewitalizacji	Kierunek 6: Działania związane z adaptacją do zmian klimatu.

Wskaźniki produktu	– Liczba obiektów objętych wsparciem – 1 szt.
Wskaźniki rezultatu	– Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury społeczno-edukacyjnej/kulturalnej/turystycznej będącej przedmiotem projektu – 300 osób / rok
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Przy projektowaniu i realizacji inwestycji uwzględnione zostaną wymagania odnoszące się do zapewnienia standardów dostępności, w tym dostępności architektonicznej.
Czas realizacji	2027-2029
Szacowana całkowita wartość przedsięwzięcia w zł	350 000,00 zł
Potencjalne źródła finansowania	Środki unijne, środki własne

5.2. Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, realizujących kierunki działań

W tym rozdziale ujęte zostały pozostałe dopuszczalne przedsięwzięcia rewitalizacyjne, tj. takie, których realizacja pozytywnie wpłynie na rozwiązywanie problemów występujących na obszarze rewitalizacji. Są to projekty, które wykazują się częściowym oddziaływaniem na obszar rewitalizacji, np. dotyczą inwestycji lub przedsięwzięć, które z uwagi na lokalizację lub zakres mogą przyczyniać się do rozwiązywania problemów obszaru rewitalizacji, czy też wzmacniać jego potencjały.

W kategorii pozostałych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych ujęto przede wszystkim wszelkiego rodzaju działania, projekty, aktywności o mniejszej skali. Poniżej przedstawiono zbiorczy opis pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizujących cele rewitalizacji i kierunki działań.

Cel 1. Wielokierunkowe ożywienie społeczne obszaru rewitalizacji

Kierunek 1.2. Zwiększenie bezpieczeństwa poprzez działania prewencyjne i profilaktyczne

B1: Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców i turystów poprzez rozwój sieci monitoringu przestrzeni publicznych

Na obszarze rewitalizacji widoczne są w przestrzeni publicznej problemy i zachowania związane z uzależnieniami, bezdomnością i zakłócaniem porządku publicznego. Wpływa to na komfort i bezpieczeństwo korzystania z tych przestrzeni przez mieszkańców. Zakłada się konieczność rozwoju sieci monitoringu miejskiego, który to obejmować będzie ważne dla społeczności lokalnej i ruchu turystycznego przestrzenie publiczne. Ponadto, wprowadzone zostaną działania prewencyjne i profilaktyczne służące podnoszeniu bezpieczeństwa, szczególnie na podobszarze Śródmieście, gdzie zidentyfikowano największe problemy związane z bezpieczeństwem.

Kierunek 1.3. Wzmocnienie trzeciego sektora poprzez stymulowanie rozwoju organizacji pozarządowych oraz utworzenie miejsc aktywności społecznej

B2: Wsparcie organizacji społecznych i inicjatyw lokalnych na obszarze rewitalizacji

Na obszarze rewitalizacji działają liczne i aktywne organizacje pozarządowe. Wykorzystanie ich potencjału wymaga wsparcia ich funkcjonowania. Podstawowe problemy organizacji opierających swoją działalność na pracy społecznej jest m. in. brak siedziby, deficyt wiedzy nt. możliwość pozyskiwania środków, słaby poziom wymiany doświadczeń i ograniczone możliwości kooperacji pomiędzy organizacjami. Przedsięwzięcie polegać będzie na wsparciu działalności organizacji w ramach utworzonego Inkubatora Aktywności Lokalnej oraz w ramach innych inicjatyw realizowanych na obszarze rewitalizacji.

Kierunek 1.4. Wzmocnienie i poprawa komunikacji oraz współpracy lokalnych instytucji i przedstawicieli miasta.

B3: Wzmocnienie i poprawa komunikacji oraz współpracy lokalnych instytucji i przedstawicieli miasta

Wzmocnienie oraz poprawa komunikacji i współpracy pomiędzy lokalnymi instytucjami a przedstawicielami miasta jest kluczowym elementem sukcesu rewitalizacji Będzina, ponieważ obecnie diagnozuje się deficyt współdziałania oraz brak sieciowania (usieciowienia) lokalnych podmiotów. Przyszły model współpracy opierać się będzie na ścisłym współdziałaniu różnych sektorów. Zakłada się połączenie potencjałów Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej (MOPS), szkół, Biblioteki, Ośrodka Kultury w ramach wspólnych projektów; wykorzystanie potencjału rad osiedlowych oraz animatorów do budowania mostów między urzędem a mieszkańcami; stymulowanie wspólnych projektów realizowanych przez kilka organizacji jednocześnie, co ma przeciwdziałać ich izolacji.

Cel 2. Przyszłościowa i niewykluczająca infrastruktura miejska

Kierunek 2.1 Działania związane z rozwojem i modernizacją infrastruktury technicznej

B4: Poprawa jakości infrastruktury technicznej oraz efektywności energetycznej budynków handlowo-usługowych

Na obszarze rewitalizacji widoczny jest spadek liczby podmiotów gospodarczych prowadzących działalność gospodarczą. Obserwuje się zanik funkcji handlowej. Występuje tu nagromadzenie zdegradowanych budynków pełniących funkcje usługowo – handlowe. Niska estetyka i poziom bezpieczeństwa zniechęca potencjalnych inwestorów i mieszkańców do osiedlania się w okolicy, powoduje spadek atrakcyjności turystycznej, zaś stare budynki nie spełniają norm ekologicznych co zwiększa zanieczyszczenie środowiska. Ze względu na znaczny stopień zużycia wybranych obiektów handlowo – usługowych zakłada się prowadzenie remontów i modernizacji budynków, w tym remontów i termomodernizacji elewacji likwidację barier architektonicznych oraz zagospodarowania terenów przyległych do budynków.

Kierunek 2.2. Poprawa komunikacji w mieście

B5: Poprawa dostępności komunikacji publicznej

Planowane działania na rzecz zwiększenia dostępności komunikacji publicznej w Będzinie będą obejmować zarówno inwestycje infrastrukturalne, jak i zmiany organizacyjne, których celem jest poprawa spójności przestrzennej miasta oraz lepsze powiązanie podobszarów rewitalizacji z centrum i sąsiednimi miejscowościami aglomeracji. Równolegle planuje się rozbudowę i racjonalne uzupełnienie sieci przystanków autobusowych, w szczególności na obszarach obecnie niedostatecznie obsługiwanych, takich jak Łagisza, Ksawera, Grodziec czy Stare Warpie. Działania te mają skrócić drogę dojścia do przystanków i zwiększyć dostępność komunikacji dla mieszkańców osiedli. Istotnym elementem będzie poprawa dostępu pieszego do przystanków kolejowych (Będzin Ksawera), tak aby transport szynowy stał się realną alternatywą dla samochodu. Uzupełnieniem inwestycji infrastrukturalnych będzie optymalizacja układu połączeń i rozkładów jazdy, w tym rozwój komunikacji wewnątrzmięskiej, poprawa połączeń z miastami ościennymi oraz rozważenie uruchomienia połączeń nocnych. Szczególną uwagę poświęci się także potrzebom osób o ograniczonej mobilności, poprzez likwidację barier architektonicznych wokół przystanków oraz wdrażanie dedykowanych usług transportowych dla seniorów i osób z niepełnosprawnościami.

Kierunek 2.5. Likwidacja barier i zwiększenie dostępności w mieście

B6: Poprawa standardów dostępności w obiektach instytucji kultury na obszarze rewitalizacji oraz w odniesieniu do wydarzeń kulturalnych i przestrzeni publicznych

Na obszarze rewitalizacji funkcjonują najważniejsze instytucje kultury. Ze względu na istniejące bariery w zakresie standardów dostępności, korzystanie z oferty kultury jest utrudnione. Zakłada stopniowane eliminowanie istniejących barier w zakresie dostępności do obiektów, wydarzeń i przestrzeni publicznych. Zakłada się prowadzenie bieżącej inwentaryzacji problemów w zakresie dostępności i wdrażanie odpowiednich rozwiązań.

Kierunek 2.6. Poprawa infrastruktury drogowej

B7: Modernizacja dróg, chodników

Na obszarze rewitalizacji diagnozuje się zły stan techniczny dróg, chodników. W ramach przedsięwzięcia realizowane będą inwestycje polegające na przebudowie, modernizacji dróg i chodników na terenie podobszarów rewitalizacji.

Cel 3. Ożywienie i wzmocnienie potencjału gospodarczego obszaru rewitalizacji

Kierunek 3.1. Wspieranie konkurencyjności prowadzenia działalności gospodarczych poprzez inwestycje poprawiające estetykę, funkcjonalność, dostępność.

B8: Zintegrowane działania w zakresie rozwoju przedsiębiorczości

Gmina będzie realizować kierunek działań dotyczący wspierania konkurencyjności prowadzenia działalności gospodarczych poprzez szereg zintegrowanych działań infrastrukturalnych, prawnych i wizerunkowych. W ramach przedsięwzięcia zakłada się podjęcie działań mających na celu niwelowanie barier strukturalnych i prawnych, które zniechęcają potencjalnych przedsiębiorców do inwestowania na obszarze rewitalizacji. Zakłada się uporządkowanie spraw własnościowych kamienic i budynków, aby ułatwić najem lokali użytkowych na parterach, poprawę bezpieczeństwa publicznego, wsparcie w renowacji budynków, wsparcie instytucjonalne i organizacyjne oraz realizację programów wsparcia dla przedsiębiorców. Kierunek ten realizowany będzie także poprzez inne, zawarte w niniejszym dokumencie przedsięwzięcia dotyczące zwiększenia atrakcyjności i estetyki obszaru rewitalizacji, szczególnie Śródmieścia, poprawy bezpieczeństwa etc.

B9: Zagospodarowanie i nadanie nowych funkcji dla zdegradowanych i niefunkcjonalnych przestrzeni publicznych

Na obszarze rewitalizacji występują przestrzenie publiczne, które charakteryzują się niską estetyką i funkcjonalnością. Degradacji przestrzennej towarzyszą takie zjawiska jak wandalizm, publiczne spożywanie alkoholu. Zakłada się odpowiednie zabezpieczenie oraz zagospodarowanie przestrzeni publicznych, np. poprzez ogrodzenie, utworzenie ścieżki dla

pieszych, oświetlenie, wprowadzenie zieleni. Pozwoli to udostępnić mieszkańcom i turystom nowych, do tej pory niedostępnych przestrzeni publicznych.

Kierunek 3.3. Zagospodarowanie i ułatwienie pozyskania terenów, w tym terenów przemysłowych na cele inwestycyjne

B10: Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej obszaru rewitalizacji

Zakłada się prowadzenie działań mających na celu zwiększenie powierzchni dostępnych komunikacyjnie terenów inwestycyjnych, uregulowanych własnościowo i prawnie oraz zwiększenie powierzchni terenów przemysłowych wykorzystanych inwestycyjnie. Na obszarze rewitalizacji planuje się podejmowanie działań na rzecz rozwoju turystyki przemysłowej.

Cel 4. Piękne, czyste otoczenie z zieloną i zadbaną infrastrukturą

Kierunek 4.1. Podnoszenie świadomości i promocja postaw ekologicznych wśród mieszkańców

B11: Edukacja na rzecz ochrony środowiska i przyrody oraz zmian klimatu

Na obszarze rewitalizacji zlokalizowane są ważne dla układu przyrodniczego tereny zielone. Stanowią one istotny potencjał odnośnie prowadzenia aktywnych działań z zakresu edukacji ekologicznej.

Obszar rewitalizacji dotykają negatywne skutki zmian klimatu, do których zaliczyć należy m.in. susze, nadmierne nagrzewanie się zurbanizowanych przestrzeni oraz zła jakość powietrza. Zurbanizowana przestrzeń charakteryzuje się też niską przepuszczalnością wody. Zakłada się prowadzenie statycznych działań z zakresu edukacji ekologicznej oraz nt. zmian klimatu. Działania edukacyjne prowadzone będą zarówno przez podmioty publiczne, jak też społeczne.

Kierunek 4.2. Poprawa komfortu życia mieszkańców poprzez poprawę jakości powietrza (m.in. zmniejszanie emisji CO₂, poprzez wymianę przestarzałych urządzeń grzewczych na nowe, niskoemisyjne, ciepło systemowe) oraz poprawa systemu zarządzania odpadami

B12: Poprawa jakości powietrza oraz systemu zarządzania odpadami

Zakłada się prowadzenie działań mających na celu wspieranie wymiany źródeł ciepła na niskoemisyjne, wdrażanie rozwiązań opartych na naturze (nasadzenia zieleni retencyjnej, ogrody deszczowe i powierzchnie przepuszczalne). Ponadto, planuje się usprawnienie systemu zarządzania odpadami poprzez zwiększenie poziomu segregacji, likwidację dzikich wysypisk

oraz rozbudowę infrastruktury (zwiększanie liczb nowoczesnych wiat śmietnikowych oraz koszy na śmieci).

Kierunek 4.4. Poprawa infrastruktury mieszkaniowej i bytowej dla obecnych oraz nowych mieszkańców, a także dla potencjalnych inwestorów

B13: Poprawa jakości infrastruktury mieszkaniowej i bytowej mieszkańców

Na obszarze rewitalizacji dostrzega się potrzebę modernizacji i renowacji budynków, szczególnie w Śródmieściu, a także inwestycji w infrastrukturę techniczno-sanitarną. Zakłada się zatem działania zmierzające do powstrzymania dekapitalizacji technicznej zabudowy, a także rozbudowę infrastruktury techniczno-sanitarnej. Poprawa warunków bytowych jest nierozzerwalnie związana z dostępem do podstawowych mediów, którego obecnie brakuje w wielu częściach obszaru rewitalizacji. Konieczne jest uzupełnienie braków w systemie kanalizacji. Poprawa warunków bytowych to także dbałość o ład i porządek w otoczeniu zamieszkania. Zamierza się zatem prowadzić działania związane z poprawą estetyki podwórek kamienic i okolic osiedli

6. Mechanizmy integrowania działań rewitalizacyjnych

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Będzina na lata 2024-2034 został sporządzony z uwzględnieniem szeregu istotnych zasad integrowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Zasada kompleksowości

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Będzina na lata 2024-2034 ujmuje działania i przedsięwzięcia w sposób kompleksowy, z uwzględnieniem różnorodnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które mogą być współfinansowane ze środków EFRR, EFS+, KPO oraz innych publicznych lub prywatnych. Kompleksowy charakter GPR wynika z charakteru rewitalizacji, które jest procesem wielowymiarowym pod wieloma względami.

Zasada koncentracji interwencji

Zasada ta oznacza koncentrację prowadzonych działań rewitalizacyjnych na obszarze o największym nasileniu różnorodnych problemów i zjawisk kryzysowych, a jednocześnie obszarze o istotnym znaczeniu dla rozwoju gminy. Gminny Program Rewitalizacji Miasta Będzina na lata 2024-2034 opracowany został na rzecz obszaru rewitalizacji objętego zjawiskami kryzysowymi, wyznaczonymi na podstawie kryteriów społecznych, gospodarczych, przestrzennych, środowiskowych i technicznych. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji w mieście Będzin został wyznaczony **Uchwałą Nr V/35/2024 Rady Miejskiej Będzina z dnia 25 września 2024 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Mieście Będzin.**

Zasada komplementarności interwencji

Wymogiem niezbędnym dla wspierania przedsięwzięć o charakterze rewitalizacyjnym jest zapewnienie ich wielowymiarowej komplementarności. Zasada ta przekłada się na konieczność zapewnienia spójności działań planowanych i realizowanych w różnych wymiarach: przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym oraz źródeł finansowania.

Program rewitalizacji powinien rozwiązywać wszystkie kluczowe problemy zdiagnozowane na obszarze rewitalizacji. Oznacza to odpowiednie zaplanowanie zakresu interwencji. Program rewitalizacji tworzony jest w oparciu o przedsięwzięcia rewitalizacyjne. Opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych pozwala na ocenę komplementarności zakresu interwencji. Ważne jest przy tym budowanie spójności realizacyjnej poszczególnych komponentów programu rewitalizacji.

Podstawę zintegrowania działań rewitalizacyjnych w Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta Będzina stanowi:

- Odniesienie się w zakresach przewidzianych do realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych do wszystkich oczekiwanych kierunków rewitalizacji (podstawowe i pozostałe przedsięwzięcia rewitalizacyjne), co gwarantuje, że realizowane działania przyczynią się do rozwiązania większości problemów zdefiniowanych w diagnozie (integracja problemowa).
- Zaplanowanie realizacji przedsięwzięć na obszarze rewitalizacji oraz w jego sąsiedztwie, co będzie mieć wpływ na rozwiązywanie problemów zdiagnozowanych dla obszaru rewitalizacji (integracja przestrzenna).
- Zaplanowanie realizacji przedsięwzięć, które faktycznie stanowią kontynuację i rozwinięcie prowadzonych już na obszarze rewitalizacji działań rozwojowych. Dotyczy to przedsięwzięć ujętych w **Programie Rewitalizacji dla miasta Będzina na lata 2017-2023**. Więcej informacji na stronie <https://www.bedzin.pl/strona-2016-program-rewitalizacji-dla-miasta.html>.
- Zaplanowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne realizowane będą przez podmioty publiczne i prywatne. Potrzeby rewitalizacyjne ustalone zostały między innymi w oparciu o uspołeczniony proces i konsultacje z mieszkańcami. Partycypacja społeczna dotyczy również procesu opiniowania projektu Gminnego Programu Rewitalizacji oraz jego realizacji, między innymi przez Komitet Rewitalizacji (integracja proceduralno-instytucjonalna).
- Zaplanowane do realizacji przedsięwzięcia rewitalizacyjne realizowane będą w oparciu o różne źródła finansowe. Ważne przy tym będą środki pochodzące z Unii Europejskiej, pozwalające na wsparcie projektów infrastrukturalnych i społecznych (EFRR, EFS+, KPO), jak też pochodzące z innych źródeł zewnętrznych. Zakłada się przy tym udział środków własnych miasta, jak też innych publicznych i prywatnych podmiotów, które planują realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych (integracja źródeł finansowania).

Integracja problemowa

Komplementarność problemowa oznacza konieczność realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które będą się wzajemnie dopełniać tematycznie, sprawiając, że program rewitalizacji będzie oddziaływał na obszar rewitalizacji we wszystkich niezbędnych aspektach (społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym, środowiskowym).

Schemat integracji problemowej opiera się na następujących założeniach:

- Podstawą do oceny komplementarności problemowej jest zestawienie poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych z celami i kierunkami działań, które to z kolei są bezpośrednią odpowiedzią na zdiagnozowane problemy,
- Wybrane przedsięwzięcia rewitalizacyjne wspierają się nawzajem, tworząc powiązane „paczki” przedsięwzięć. W ten sposób uzyskuje się efekt synergii w rozwiązywaniu problemów obszaru rewitalizacji.

Tabela 32. Założenia integracji problemowej Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Będzina na lata 2024-2034

Cele rewitalizacji	Kierunki rewitalizacji	Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	Powiązania pomiędzy przedsięwzięciami (paczki projektów)
Cel 1. Wielokierunkowe ożywienie społeczne obszaru rewitalizacji	1.1 Zapewnienie wysokiej jakości wsparcia i wzmocnienia społecznego, zdrowotnego, edukacyjnego, opiekuńczego wraz z działaniami ukierunkowanymi na integrację społeczną wśród mieszkańców.	1. Centrum Aktywizacji i Integracji Społecznej „Grodziec Razem” – Program wsparcia inicjatyw oddolnych i budowania więzi sąsiedzkich	1,2,3,4,5,6,7, 14 i 15 - przedsięwzięcia te wzajemnie się uzupełniają, tworząc zintegrowany program wsparcia społecznego mieszkańców obszaru rewitalizacji. Wpisują się także w założenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Wiązka ta koncentruje się na rozwiązaniu najważniejszych problemów obszaru rewitalizacji w aspekcie społecznym, tj.: bezrobocie, niska aktywność społeczna, ubóstwo, zagrożenie marginalizacją i wykluczeniem społecznym różnych grup mieszkańców, izolacja społeczna, problemy związane ze zdrowiem, uzależnienia, problemy opiekuńczo-wychowawcze, bezdomność, brak atrakcyjnej i łatwo dostępnej oferty czasu wolnego.

Cele rewitalizacji	Kierunki rewitalizacji	Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	Powiązania pomiędzy przedsięwzięciami (paczki projektów)
			Modernizacja budynków przez Powiat (nr 14 i 15) tworzy fizyczne ramy dla usług takich jak mieszkania treningowe czy rehabilitacja. Zaś projekty miejskie wypełniają te i inne przestrzenie działaniami animacyjnymi, terapeutycznymi i aktywizacją zawodową, docierając przede wszystkim do osób zagrożonych wykluczeniem i osób z niepełnosprawnościami.
Cel 1. Wielokierunkowe ożywienie społeczne obszaru rewitalizacji	1.1. Zapewnienie wysokiej jakości wsparcia i wzmocnienia społecznego, zdrowotnego, edukacyjnego, opiekuńczego wraz z działaniami ukierunkowanymi na integrację społeczną wśród mieszkańców.	2. „Mosty do równowagi”	1,2,3,4,5,6,7, 14 i 15 - uzasadnienie jak powyżej
Cel 1. Wielokierunkowe ożywienie społeczne obszaru rewitalizacji	1.1. Zapewnienie wysokiej jakości wsparcia i wzmocnienia społecznego, zdrowotnego, edukacyjnego, opiekuńczego wraz z działaniami ukierunkowanymi na integrację społeczną wśród mieszkańców.	3. Program „Nowy start”	1,2,3,4,5,6,7, 14 i 15 - uzasadnienie jak powyżej
Cel 1. Wielokierunkowe ożywienie społeczne	1.1 Zapewnienie wysokiej jakości wsparcia i wzmocnienia społecznego,	4. Rodzina na Plus	1,2,3,4,5,6,7, 14 i 15 - uzasadnienie jak powyżej

Cele rewitalizacji	Kierunki rewitalizacji	Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	Powiązania pomiędzy przedsięwzięciami (paczki projektów)
obszaru rewitalizacji	zdrowotnego, edukacyjnego, opiekuńczego wraz z działaniami ukierunkowanymi na integrację społeczną wśród mieszkańców.		
Cel 1. Wielokierunkowe ożywienie społeczne obszaru rewitalizacji	1.1 Zapewnienie wysokiej jakości wsparcia i wzmocnienia społecznego, zdrowotnego, edukacyjnego, opiekuńczego wraz z działaniami ukierunkowanymi na integrację społeczną wśród mieszkańców.	5. Kierunek: Relacje. Budowa kapitału społecznego i tożsamości lokalnej mieszkańców Będzina w procesie sprawiedliwej transformacji.	1,2,3,4,5,6,7, 14 i 15 - uzasadnienie jak powyżej
Cel 1. Wielokierunkowe ożywienie społeczne obszaru rewitalizacji	1.1 Zapewnienie wysokiej jakości wsparcia i wzmocnienia społecznego, zdrowotnego, edukacyjnego, opiekuńczego wraz z działaniami ukierunkowanymi na integrację społeczną wśród mieszkańców.	6. Kulturalne Podwórka – integracja mieszkańców obszarów rewitalizacji Będzina	1,2,3,4,5,6,7, 14 i 15 - uzasadnienie jak powyżej
Cel 1. Wielokierunkowe ożywienie społeczne obszaru rewitalizacji	1.1 Zapewnienie wysokiej jakości wsparcia i wzmocnienia społecznego, zdrowotnego, edukacyjnego, opiekuńczego wraz z działaniami ukierunkowanymi na integrację społeczną wśród mieszkańców.	7. „Porozmawiajmy ze sobą”	1,2,3,4,5,6,7, 14 i 15 - uzasadnienie jak powyżej
Cel 1. Wielokierunkowe ożywienie społeczne obszaru rewitalizacji	1.1 Zapewnienie wysokiej jakości wsparcia i wzmocnienia społecznego, zdrowotnego, edukacyjnego, opiekuńczego wraz z działaniami	8. Dziedzictwo w Ruchu – historyczna i prozdrowotna aktywizacja społeczności lokalnej w otoczeniu Zamku Będzińskiego	8,9,11,12,13, 27 - projekty te wykorzystują unikalne zasoby dziedzictwa Będzina (industrialne, żydowskie,

Cele rewitalizacji	Kierunki rewitalizacji	Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	Powiązania pomiędzy przedsięwzięciami (paczki projektów)
	ukierunkowanymi na integrację społeczną wśród mieszkańców.		średniowieczne) do budowy nowej tożsamości miasta. Rewitalizacja i adaptacja obiektów do pełnienia nowych funkcji (Cementownia, Centrum Kultury i Edukacji „Nowość”, Dom Bojowników) tworzy nową ofertę turystyczną i kulturalną, a projekty animacyjne włączają w te procesy mieszkańców, budując kapitał społeczny i więzi międzypokoleniowe.
Cel 1. Wielokierunkowe ożywienie społeczne obszaru rewitalizacji	1.1 Zapewnienie wysokiej jakości wsparcia i wzmocnienia społecznego, zdrowotnego, edukacyjnego, opiekuńczego wraz z działaniami ukierunkowanymi na integrację społeczną wśród mieszkańców.	9. Łagiska Przestrzeń Współpracy – międzypokoleniowy program animacji społecznej i aktywizacji sąsiedzkiej	8,9,11,12,13, 27 – uzasadnienie jak powyżej.
Cel 1. Wielokierunkowe ożywienie społeczne obszaru rewitalizacji	1.2 Zwiększenie bezpieczeństwa poprzez działania prewencyjne i profilaktyczne	10. Budowa budowli ochronnej typu ukrycie dla ludności w Będzinie	10, B1 – poprawa bezpieczeństwa mieszkańców.
Cel 1. Wielokierunkowe ożywienie społeczne obszaru rewitalizacji	1.2 Zwiększenie bezpieczeństwa poprzez działania prewencyjne i profilaktyczne	B2: Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców i turystów poprzez rozwój sieci monitoringu przestrzeni publicznych	10, B1 – poprawa bezpieczeństwa mieszkańców.

Cele rewitalizacji	Kierunki rewitalizacji	Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	Powiązania pomiędzy przedsięwzięciami (paczki projektów)
Cel 1. Wielokierunkowe ożywienie społeczne obszaru rewitalizacji	1.3. Wzmocnienie trzeciego sektora poprzez stymulowanie napływu organizacji pozarządowych oraz utworzenie miejsc aktywności społecznej	B3: Wsparcie organizacji społecznych i inicjatyw lokalnych na obszarze rewitalizacji	1, 9, 11, 12, 13, 27, B2, - utworzenie infrastruktury społecznej wspierającej aktywność i integrację społeczną oraz realizację działań wspierających organizacje społeczne.
Cel 1. Wielokierunkowe ożywienie społeczne obszaru rewitalizacji	1.4. Wzmocnienie i poprawa komunikacji oraz współpracy lokalnych instytucji i przedstawicieli miasta.	B4: Wzmocnienie i poprawa komunikacji oraz współpracy lokalnych instytucji i przedstawicieli miasta	1, 9, 11, 12, 13, 27, B2 – uzasadnienie jak powyżej.
Cel 2. Przyszłościowa i niewykluczająca infrastruktura miejska	2.1. Działania związane z rozwojem i modernizacją infrastruktury technicznej	B5: Poprawa jakości infrastruktury technicznej oraz efektywności energetycznej budynków handlowo-usługowych	25,25,27, B4, B8,B9,B10 - poprawa warunków prowadzenie działalności gospodarczych na obszarze rewitalizacji. Przedsięwzięcia te pozostają komplementarne wobec przedsięwzięć podnoszących estetykę i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych (nr 16,18,19,20,21,22,24, B8).
Cel 2. Przyszłościowa i niewykluczająca infrastruktura miejska	2.2. Poprawa komunikacji w mieście	23. Budowa stacji postojowych dla rowerzystów przy ścieżkach rowerowych na terenie Będzina	19, 20, 21,22,23,24, B5, B7 - poprawa funkcjonalności i dostępności układu komunikacyjnego na obszarze rewitalizacji wraz z podniesieniem estetyki,

Cele rewitalizacji	Kierunki rewitalizacji	Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	Powiązania pomiędzy przedsięwzięciami (paczki projektów)
			bezpieczeństwa i ładu przestrzennego w mieście.
Cel 2. Przyszłościowa i niewykluczająca infrastruktura miejska	2.2. Poprawa komunikacji w mieście	B6. Poprawa dostępności komunikacji publicznej	19, 20, 21,22,23,24, B5, B7 – uzasadnienie jak powyżej.
Cel 2. Przyszłościowa i niewykluczająca infrastruktura miejska	2.3. Adaptacja terenów i obiektów do pełnienia nowych funkcji	11. Będzin Pamięta – Otwarta Przestrzeń Historii i Dialogu	8,9,11,12,13, 27 – uzasadnienie jak powyżej.
Cel 2. Przyszłościowa i niewykluczająca infrastruktura miejska	2.3. Adaptacja terenów i obiektów do pełnienia nowych funkcji	13. Centrum Kultury i Edukacji „Nowość”	8,9,11,12,13, 27 – uzasadnienie jak powyżej.
Cel 2. Przyszłościowa i niewykluczająca infrastruktura miejska	2.3. Adaptacja terenów i obiektów do pełnienia nowych funkcji	14. Rozwój infrastruktury usług społecznych w Powiecie Będzińskim - modernizacja budynku przy ul. Podłósie 10 w Będzinie	1,2,3,4,5,6,7, 14 i 15 - uzasadnienie jak powyżej
Cel 2. Przyszłościowa i niewykluczająca infrastruktura miejska	2.3. Adaptacja terenów i obiektów do pełnienia nowych funkcji	15. Rozwój infrastruktury usług społecznych w Powiecie Będzińskim – modernizacja budynku przy ul. Sieleckiej 11 w Będzinie	1,2,3,4,5,6,7, 14 i 15 - uzasadnienie jak powyżej
Cel 2. Przyszłościowa i niewykluczająca infrastruktura miejska	2.3. Adaptacja terenów i obiektów do pełnienia nowych funkcji	16. Rewitalizacja przestrzeni miejskiej - zagospodarowanie terenów na cele sportowe, rekreacyjne i spędzania czasu wolnego	16, 17, 18 - rozwój infrastruktury i przestrzeni publicznych oferujących spędzanie wolnego czasu i aktywność fizyczną blisko domu.
Cel 2. Przyszłościowa i niewykluczająca	2.3. Adaptacja terenów i obiektów do pełnienia nowych funkcji	17. Pumptrack - tor do jazdy na rowerze	16, 17, 18 – uzasadnienie jak powyżej.

Cele rewitalizacji	Kierunki rewitalizacji	Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	Powiązania pomiędzy przedsięwzięciami (paczki projektów)
infrastruktura miejska			
Cel 2. Przyszłościowa i niewykluczająca infrastruktura miejska	2.3. Adaptacja terenów i obiektów do pełnienia nowych funkcji	18. Rewitalizacja ul. Małachowskiego i pl. 3 Maja w Będzinie	16, 17, 18 – uzasadnienie jak powyżej.
Cel 2. Przyszłościowa i niewykluczająca infrastruktura miejska	2.3. Adaptacja terenów i obiektów do pełnienia nowych funkcji	19. Rewitalizacja ulicy Czeladzkiej, Placu Kazimierza Wielkiego, Moniuszki wraz z rewitalizacją Placu Kazimierza Wielkiego tj. „Starego Rynku w Będzinie”	19, 20, 21, 22, 23, 24, B5, B7 – uzasadnienie jak powyżej.
Cel 2. Przyszłościowa i niewykluczająca infrastruktura miejska	2.3. Adaptacja terenów i obiektów do pełnienia nowych funkcji	24. Przebudowa układu drogowego wraz z aranżacją przestrzeni publicznej w rejonie ul. 11 Listopada w Będzinie	19, 20, 21, 22, 23, 24, B5, B7 – uzasadnienie jak powyżej.
Cel 2. Przyszłościowa i niewykluczająca infrastruktura miejska	2.4. Rozwój i modernizacja obiektów turystycznych i zabytkowych na terenie Będzina	12. Dom Bojowników Getta w Będzinie - centrum dialogu, pamięci i edukacji	8, 9, 11, 12, 13, 27 – uzasadnienie jak powyżej.
Cel 2. Przyszłościowa i niewykluczająca infrastruktura miejska	2.5. Likwidacja barier i zwiększenie dostępności w mieście	13. Centrum Kultury i Edukacji „Nowość”	8, 9, 11, 12, 13, 27 – uzasadnienie jak powyżej.
Cel 2. Przyszłościowa i niewykluczająca infrastruktura miejska	2.5 Likwidacja barier i zwiększenie dostępności w mieście	B7: Poprawa standardów dostępności w obiektach instytucji kultury na obszarze rewitalizacji oraz w odniesieniu do wydarzeń kulturalnych i przestrzeni publicznych	Przedsięwzięcie wpisuje się w założenia polityki społecznej, wynikającej z aktualnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Cele rewitalizacji	Kierunki rewitalizacji	Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	Powiązania pomiędzy przedsięwzięciami (paczki projektów)
Cel 2. Przyszłościowa i niewykluczająca infrastruktura miejska	2.6 Poprawa infrastruktury drogowej	B8: Modernizacja dróg, chodników	19, 20, 21,22,23,24, B5, B7 – uzasadnienie jak powyżej.
Cel 2. Przyszłościowa i niewykluczająca infrastruktura miejska	2.6 Poprawa infrastruktury drogowej	19. Rewitalizacja ulicy Czeladzkiej, Placu Kazimierza Wielkiego, Moniuszki wraz z rewitalizacją Placu Kazimierza Wielkiego tj. „Starego Rynku w Będzinie”	19, 20, 21,22,23,24, B5, B7 – uzasadnienie jak powyżej.
Cel 2. Przyszłościowa i niewykluczająca infrastruktura miejska	2.6 Poprawa infrastruktury drogowej	20. Remont kapitalny ul. Kościuszki	19, 20, 21,22,23,24, B5, B7 – uzasadnienie jak powyżej.
Cel 2. Przyszłościowa i niewykluczająca infrastruktura miejska	2.6 Poprawa infrastruktury drogowej	21. Przebudowa przystanku autobusowego przy Dworcu przy ul. Bema w Będzinie	19, 20, 21,22,23,24, B5, B7 – uzasadnienie jak powyżej.
Cel 2. Przyszłościowa i niewykluczająca infrastruktura miejska	2.6 Poprawa infrastruktury drogowej	22. Przebudowa wiat przystankowych wraz z zagospodarowaniem zieleni na dworcu autobusowym przy ul. Kościuszki w Będzinie	19, 20, 21,22,23,24, B5, B7 – uzasadnienie jak powyżej.
Cel 2. Przyszłościowa i niewykluczająca infrastruktura miejska	2.6 Poprawa infrastruktury drogowej	24. Przebudowa układu drogowego wraz z aranżacją przestrzeni publicznej w rejonie ul. 11 Listopada w Będzinie	19, 20, 21,22,23,24, B5, B7 – uzasadnienie jak powyżej.
Cel 3. Ożywienie i wzmocnienie potencjału gospodarczego obszaru	3.1 Wspieranie konkurencyjności prowadzenia działalności gospodarczych poprzez inwestycje poprawiające estetykę, funkcjonalność, dostępność.	B9: Zintegrowane działania w zakresie rozwoju przedsiębiorczości	25,25,27, B4, B8,B9,B10 - poprawa warunków prowadzenie działalności gospodarczych na obszarze rewitalizacji.

Cele rewitalizacji	Kierunki rewitalizacji	Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	Powiązania pomiędzy przedsięwzięciami (paczki projektów)
rewitalizacji			Przedsięwzięcia te pozostają komplementarne wobec przedsięwzięć podnoszących estetykę i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych (nr 16,18,19,20,21,22,24, B9).
Cel 3. Ożywienie i wzmocnienie potencjału gospodarczego obszaru rewitalizacji	3.1 Wspieranie konkurencyjności prowadzenia działalności gospodarczych poprzez inwestycje poprawiające estetykę, funkcjonalność, dostępność.	B10: Zagospodarowanie i nadanie nowych funkcji dla zdegradowanych i niefunkcjonalnych przestrzeni publicznych	25,25,27,B8,B7,B10 – uzasadnienie jak powyżej.
Cel 3. Ożywienie i wzmocnienie potencjału gospodarczego obszaru rewitalizacji	3.2 Rozwijanie szkolnictwa zawodowego we współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami, które będzie dostosowane do ich potrzeb.	25. Rozwój infrastruktury kształcenia zawodowego w Powiecie Będzińskim - modernizacja obiektów w CKZiU w Będzinie	25,25,27,B8,B9,B10 – uzasadnienie jak powyżej.
Cel 3. Ożywienie i wzmocnienie potencjału gospodarczego obszaru rewitalizacji	3.2 Rozwijanie szkolnictwa zawodowego we współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami, które będzie dostosowane do ich potrzeb.	26. Rozwój kształcenia zawodowego w CKZiU w Będzinie	25,25,27,B8,B9,B10 – uzasadnienie jak powyżej.
Cel 3. Ożywienie i wzmocnienie potencjału gospodarczego obszaru rewitalizacji	3.3. Zagospodarowanie i ułatwienie pozyskania terenów, w tym terenów przemysłowych na cele inwestycyjne.	27. Waloryzacja Cementowni Grodziec w Będzinie jako podstawa lokalnego procesu transformacji (zadanie 4)	8,9,11,12,13, 27 – uzasadnienie jak powyżej.

Cele rewitalizacji	Kierunki rewitalizacji	Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	Powiązania pomiędzy przedsięwzięciami (paczki projektów)
Cel 3. Ożywienie i wzmocnienie potencjału gospodarczego obszaru rewitalizacji	3.3. Zagospodarowanie i ułatwienie pozyskania terenów, w tym terenów przemysłowych na cele inwestycyjne.	B11: Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej obszaru rewitalizacji	25,25,27,B8,B9,B10 – uzasadnienie jak powyżej.
Cel 4: Piękne, czyste otoczenie z zieloną i zadbaną infrastrukturą	4.1. Podnoszenie świadomości i promocja postaw ekologicznych wśród mieszkańców.	B12: Edukacja na rzecz ochrony środowiska i przyrody oraz zmian klimatu	35, B11 - zwiększenie wrażliwości społecznej na ochronę przyrody
Cel 4: Piękne, czyste otoczenie z zieloną i zadbaną infrastrukturą	4.2. Poprawa komfortu życia mieszkańców poprzez poprawę jakości powietrza (m.in. zmniejszanie emisji CO2, poprzez wymianę przestarzałych urządzeń grzewczych na nowe, niskoemisyjne, ciepło systemowe) oraz poprawa systemu zarządzania odpadami	B13: Poprawa jakości powietrza oraz systemu zarządzania odpadami	28, 29, 30,31,32,33,34, B11, B12 - poprawa stanu powietrza.
Cel 4: Piękne, czyste otoczenie z zieloną i zadbaną infrastrukturą	4.3. Zwiększenie efektywności energetycznej budynków poprzez modernizację i termomodernizację oraz zastosowanie OZE	28. Nowoczesny Ośrodek Kultury w Śródmieściu – termomodernizacja i poprawa efektywności energetycznej budynku	28, 29, 30,31,32,33,34, B11, B12 - poprawa stanu powietrza.
Cel 4: Piękne, czyste otoczenie z zieloną i zadbaną infrastrukturą	4.3. Zwiększenie efektywności energetycznej budynków poprzez modernizację i termomodernizację oraz zastosowanie OZE	29. Termomodernizacja budynku użyteczności publicznej przy ul. Małachowskiego 29	28, 29, 30,31,32,33,34, B11, B12 - poprawa stanu powietrza.
Cel 4: Piękne, czyste otoczenie z zieloną i zadbaną infrastrukturą	4.3. Zwiększenie efektywności energetycznej budynków poprzez	30. Uciepłowanie mieszkaniowego zasobu Gminy Będzin	28, 29, 30,31,32,33,34, B11, B12 - poprawa stanu powietrza.

Cele rewitalizacji	Kierunki rewitalizacji	Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	Powiązania pomiędzy przedsięwzięciami (paczki projektów)
	modernizację i termomodernizację oraz zastosowanie OZE		
Cel 4: Piękne, czyste otoczenie z zieloną i zadbaną infrastrukturą	4.3. Zwiększenie efektywności energetycznej budynków poprzez modernizację i termomodernizację oraz zastosowanie OZE	31. Uciepłowanie mieszkaniowego zasobu Gminy Będzin – strefa A	28, 29, 30,31,32,33,34, B11, B12 - poprawa stanu powietrza.
Cel 4: Piękne, czyste otoczenie z zieloną i zadbaną infrastrukturą	4.3. Zwiększenie efektywności energetycznej budynków poprzez modernizację i termomodernizację oraz zastosowanie OZE	32. Uciepłowanie mieszkaniowego zasobu Gminy Będzin – strefa B	28, 29, 30,31,32,33,34, B11, B12 - poprawa stanu powietrza.
Cel 4: Piękne, czyste otoczenie z zieloną i zadbaną infrastrukturą	4.3. Zwiększenie efektywności energetycznej budynków poprzez modernizację i termomodernizację oraz zastosowanie OZE	33. Remont/renowacja/termomodernizacja mieszkaniowego zasobu Gminy Będzin – etap I	28, 29, 30,31,32,33,34, B11, B12 - poprawa stanu powietrza.
Cel 4: Piękne, czyste otoczenie z zieloną i zadbaną infrastrukturą	4.3. Zwiększenie efektywności energetycznej budynków poprzez modernizację i termomodernizację oraz zastosowanie OZE	34. Remont/renowacja/termomodernizacja mieszkaniowego zasobu Gminy Będzin – etap II	28, 29, 30,31,32,33,34, B11, B12 - poprawa stanu powietrza.
Cel 4: Piękne, czyste otoczenie z zieloną i zadbaną infrastrukturą	4.4 Poprawa infrastruktury mieszkaniowej i bytowej dla obecnych oraz nowych mieszkańców, a także dla potencjalnych inwestorów	B1: Poprawa jakości infrastruktury mieszkaniowej i bytowej mieszkańców	B13 - poprawa warunków mieszkaniowych na obszarze rewitalizacji.
Cel 4: Piękne, czyste otoczenie z zieloną i zadbaną infrastrukturą	4.5. Tworzenie i rozwój błękitno – zielonej infrastruktury oraz wzbogacenie bioróżnorodności	35. Zielone Płuca Zamku - ochrona rodzimej przyrody i bioróżnorodności Wzgórza Zamkowego w Będzinie	35,36 – działania związane z adaptacją do zmian klimatu.

Cele rewitalizacji	Kierunki rewitalizacji	Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	Powiązania pomiędzy przedsięwzięciami (paczki projektów)
Cel 4: Piękne, czyste otoczenie z zieloną i zadbaną infrastrukturą	4.6. Działania związane z adaptacją do zmian klimatu	36. Remont studzienek, instalacji deszczowej, izolacja budynku oraz wymiana pionów kanalizacyjnych w Szkole Podstawowej nr 6 w Będzinie	35,36 – działania związane z adaptacją do zmian klimatu.

Źródło: opracowanie własne

Integracja przestrzenna

Komplementarność przestrzenna oznacza konieczność wzięcia pod uwagę podczas tworzenia i realizacji programu rewitalizacji wzajemnych powiązań pomiędzy przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi zarówno realizowanymi na obszarze rewitalizacji, jak i znajdujących się poza nim, ale oddziałujących na obszar rewitalizacji.

Komplementarność przestrzenną zapewnia powiązanie Gminnego Programu Rewitalizacji do 2034 roku ze Strategią Rozwoju Miasta Będzina na lata 2021-2030. Więcej nt. Strategii rozwoju na stronie: bedzin.bip.info.pl

Integracja międzyokresowa

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Będzina na lata 2024-2034 stanowi kontynuację działań rewitalizacyjnych realizowanych w oparciu o Program Rewitalizacji dla Miasta Będzina na lata 2017-2023. Więcej nt. założeń tego dokumentu i efektów wdrażania na stronie https://www.bedzin.pl/strona-2016-program_rewitalizacji_dla_miasta.html.

Integracja proceduralno-instytucjonalna

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna oznacza konieczność zaprojektowania systemu zarządzania programem rewitalizacji, który pozwoli na efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur. W tym celu niezbędne jest osadzenie systemu zarządzania programem rewitalizacji w przyjętym w Gminie systemie.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna opisana została w rozdziale 9. Struktura zarządzania realizacją GPR.

Integracja źródeł finansowania

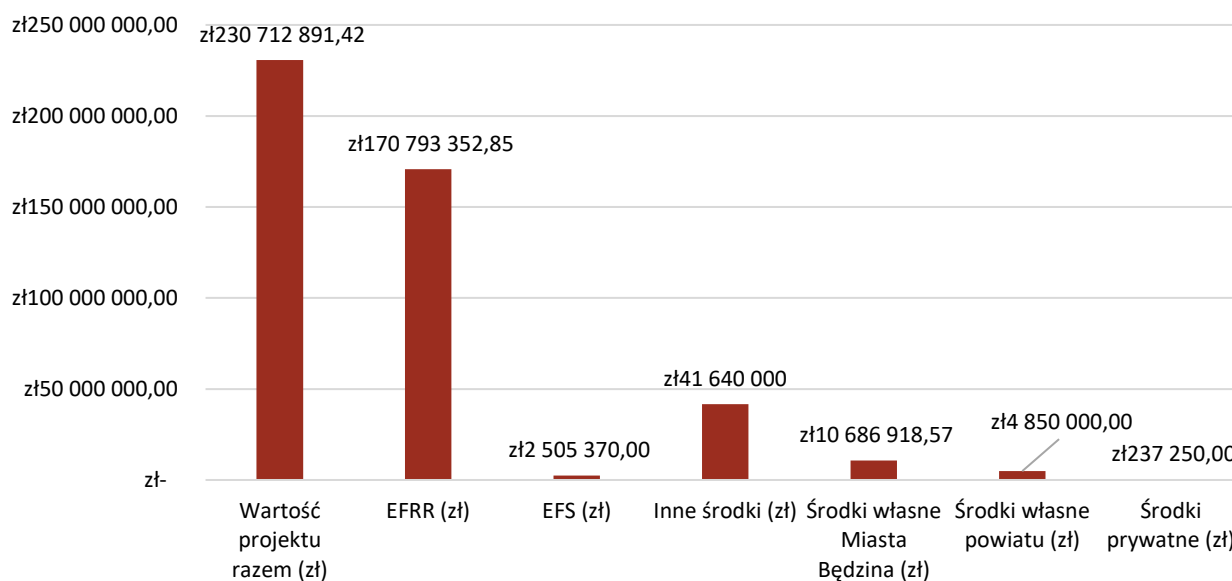
Komplementarność źródeł finansowania polega na poszukiwaniu i wyborze źródeł finansowania działań rewitalizacyjnych, które przede wszystkim zapewnią skuteczność w osiągnięciu założonych celów rewitalizacji.

Komplementarność źródeł finansowania opisana została w rozdziale 8. Szacunkowe ramy finansowe wraz z szacunkowym wskazaniem środków finansowych ze źródeł publicznych i prywatnych.

7. Szacunkowe ramy finansowe realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji

Określenie ram finansowych realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Będzina na lata 2024-2034 polegało na zintegrowaniu informacji umieszczonych w poszczególnych kartach przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Prognozuje się, że realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych w perspektywie 2034 roku związana będzie z wydatkowaniem około 230,7 mln zł. Z tej sumy prawie 196,1 mln zł może zostać finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Gmina wydatkować będzie środki z budżetu gminy w wysokości około 8,7 mln zł. Inne środki zewnętrzne stanowiąc będą kwotę rzędu 20,8 mln zł, a środki prywatne kwotę ok 238 tys. zł. Zaś środki własne powiatu obejmować będą około 4,8 mln zł.

Wykres 32. Ramy finansowe związane z realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji w zakresie podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Źródło: opracowanie własne

Tabela 33. Ramy finansowe związane z realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji

Numer i tytuł przedsięwzięcia	Podmiot realizujący	Okres realizacji	Wartość projektu razem (zł)	EFRR (zł)	EFS (zł)	Inne środki (zł)	Środki własne Miasta Będzina (zł)	Środki własne powiatu (zł)	Środki prywatne (zł)
1. Centrum Aktywizacji i Integracji Społecznej „Grodziec Razem” – Program wsparcia inicjatyw oddolnych i budowania więzi sąsiedzkich	UM Będzin, MOPS Będzin, Ośrodek Kultury w Będzinie (filia w Grodźcu)	2029 - 2034	600 000,00 zł		510 000,00 zł		90 000,00 zł		
2. „Mosty do równowagi”	UM Będzin, MOPS Będzin	2027 - 2029	300 000,00 zł		255 000,00 zł	30 000,00	15 000,00 zł		
3. Program „Nowy start”	UM Będzin, MOPS Będzin	2028-2029	350 000,00 zł		297 500,00 zł		52 500,00 zł		
4. Rodzina na Plus	UM Będzin, MOPS Będzin	2027 - 2028	200 000,00 zł		170 000,00 zł		30 000,00 zł		
5. Kierunek: Relacje. Budowa kapitału społecznego i tożsamości lokalnej mieszkańców Będzina w procesie sprawiedliwej transformacji.	UM Będzin, MOPS Będzin	2027-2029	811 320,00 zł		811 320 ,00 zł		0.00 zł		
6. Kulturalne Podwórka – integracja mieszkańców obszarów rewitalizacji Będzina	Ośrodek Kultury w Będzinie	2028-2029	121 000,00 zł		102 850,00 zł	10 000,00 zł	8 150,00 zł		
7. „Porozmawiajmy ze sobą”	Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna im. Stefana	2027-2028	42 000,00 zł		35 700,00 zł		6 300,00 zł		

Numer i tytuł przedsięwzięcia	Podmiot realizujący	Okres realizacji	Wartość projektu razem (zł)	EFRR (zł)	EFS (zł)	Inne środki (zł)	Środki własne Miasta Będzina (zł)	Środki własne powiatu (zł)	Środki prywatne (zł)
	Żeromskiego w Będzinie								
8. Dziedzictwo w Ruchu – historyczna i prozdrowotna aktywizacja społeczności lokalnej w otoczeniu Zamku Będzińskiego	UM Będzin, Muzeum Zagłębia, Ośrodek Sportu i Rekreacji (OSiR)	2027-2029	200 000,00		170 000,00 zł	15 000,00 zł	15 000,00 zł		
9. Łagiska Przestrzeń Współpracy – międzypokoleniowy program animacji społecznej i aktywizacji sąsiedzkiej	UM Będzin, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Lokalne organizacje pozarządowe, Ochotnicza Straż Pożarna w Łagiszy, lokalne placówki oświatowe	2028 - 2030	180 000,00		153 000,00 zł	20 000,00 zł	7 000,00 zł		
10. Budowa budowli ochronnej typu ukrycie dla ludności w Będzinie	UM Będzin	2027 – 2028	16 710 671,42	8 275 137,85 zł		8 000 000,00 zł	435 533,57 zł		
11. Będzin Pamięta – Otwarta Przestrzeń Historii i Dialogu	Towarzystwo Przyjaciół Będzina	2027-2028	115 000,00	97 750,00 zł			10 000,00 zł		7 250,00 zł

Numer i tytuł przedsięwzięcia	Podmiot realizujący	Okres realizacji	Wartość projektu razem (zł)	EFRR (zł)	EFS (zł)	Inne środki (zł)	Środki własne Miasta Będzina (zł)	Środki własne powiatu (zł)	Środki prywatne (zł)
12. Dom Bojowników Getta w Będzinie - centrum dialogu, pamięci i edukacji	Fundacja „Brama Cukermana”	2027-2029	2 200 000,00	1 870 000,00 zł			100 000 ,00 zł		230 000 ,00zł
13. Centrum Kultury i Edukacji „Nowość”	UM Będzin	2027-2029	18 000 000,00	15 300 000,00 zł		2 000 000,00 zł	700 000,00 zł		
14. Rozwój infrastruktury usług społecznych w Powiecie Będzińskim - modernizacja budynku przy ul. Podłósie 10 w Będzinie	"Powiat Będziński, Wydział Inwestycji, Rozwoju i Nadzoru Właścicielskiego - Starostwo Powiatowe w Będzinie	2026 - 2033	8 000 000, 00	6 800 000,00 zł		600 000 ,00zł		600 000,00 zł	
15. Rozwój infrastruktury usług społecznych w Powiecie Będzińskim – modernizacja budynku przy ul. Sieleckiej 11 w Będzinie	"Powiat Będziński, Wydział Inwestycji, Rozwoju i Nadzoru Właścicielskiego, Starostwo Powiatowe w Będzinie	2028-2034	10 000 000,00	8 500 000,00 zł		2 000 000,00zł		500 000 ,00 zł	
16. Rewitalizacja przestrzeni miejskiej - zagospodarowanie terenów na cele	Powiat Będziński, Wydział	2028-2034	10 000 000,00	8 500 000,00 zł				1 500 000,00 zł	

Numer i tytuł przedsięwzięcia	Podmiot realizujący	Okres realizacji	Wartość projektu razem (zł)	EFRR (zł)	EFS (zł)	Inne środki (zł)	Środki własne Miasta Będzina (zł)	Środki własne powiatu (zł)	Środki prywatne (zł)
sportowe, rekreacyjne i spędzania czasu wolnego	Inwestycji, Rozwoju i Nadzoru Właścicielskiego - Starostwo Powiatowe w Będzinie								
17. Pumptrack - tor do jazdy na rowerze	UM Będzin	2029 -2030	300 000,00	255 000,00 zł		30 000,00 zł	15 000,00 zł		
18. Rewitalizacja ul. Małachowskiego i pl. 3 Maja w Będzinie	UM Będzin	2029-2031	12 000 000,00	10 200 000,00 zł		1 000 000,00 zł	800 000,00 zł		
19. Rewitalizacja ulicy Czeladzkiej, Placu Kazimierza Wielkiego, Moniuszki wraz z rewitalizacją Placu Kazimierza Wielkiego tj. „Starego Rynku w Będzinie”	UM Będzin	2027 - 2029	2 000 000,00	1 700 000,00 zł		150 000,00 zł	150 000,00 zł		
20. Remont kapitalny ul. Kościuszki	UM Będzin	2028-2029	9 200 000,00	7 820 000,00 zł		1 000,000,00 zł	380 000,00 zł		
21. Przebudowa przystanku autobusowego przy Dworcu przy ul. Bema w Będzinie	UM Będzin, Ruch Będziński Szum Rowerowy	2027	150 000,00	127 500,00 zł			22 500,00 zł		
22. Przebudowa wiat przystankowych wraz z zagospodarowaniem zieleni na	UM Będzin	2028	300 000,00	255 000,00 zł		15 000,00 zł	30 000,00 zł		

Numer i tytuł przedsięwzięcia	Podmiot realizujący	Okres realizacji	Wartość projektu razem (zł)	EFRR (zł)	EFS (zł)	Inne środki (zł)	Środki własne Miasta Będzina (zł)	Środki własne powiatu (zł)	Środki prywatne (zł)
dworcu autobusowym przy ul. Kościuszki w Będzinie									
23. Budowa stacji postojowych dla rowerzystów przy ścieżkach rowerowych na terenie Będzina	UM Będzin	2027	360 000,00	306 000,00 zł		20 000,00 zł	34 000,00 zł		
24. Przebudowa układu drogowego wraz z aranżacją przestrzeni publicznej w rejonie ul. 11 Listopada w Będzinie	UM Będzin	2029-2030	5 000 000,00	4 250 000,00 zł		500 000,00 zł	250 000,00 zł		
25. Rozwój infrastruktury kształcenia zawodowego w Powiecie Będzińskim - modernizacja obiektów w CKZiU w Będzinie	Powiat Będziński, Wydział Inwestycji, Rozwoju i Nadzoru Właścicielskiego, Starostwo Powiatowe w Będzinie	2028-2034	12 000 000,00	10 200 000,00 zł				1 800 000,00 zł	
26. Rozwój kształcenia zawodowego w CKZiU w Będzinie	Powiat Będziński, Wydział Inwestycji, Rozwoju i Nadzoru Właścicielskiego, Starostwo Powiatowe w Będzinie, CKZiU w Będzinie	2028-2034	3 000 000,00	2 550 000,00 zł				450 000,00 zł	

Numer i tytuł przedsięwzięcia	Podmiot realizujący	Okres realizacji	Wartość projektu razem (zł)	EFRR (zł)	EFS (zł)	Inne środki (zł)	Środki własne Miasta Będzina (zł)	Środki własne powiatu (zł)	Środki prywatne (zł)
27. Waloryzacja Cementowni Grodziec w Będzinie jako podstawa lokalnego procesu transformacji (zadanie 4)	UM Będzin	2029 - 2031	20 000 000,00			17 350 000,00zł	2 650 000,00 zł		
28. Nowoczesny Ośrodek Kultury w Śródmieściu – termomodernizacja i poprawa efektywności energetycznej budynku	Ośrodek Kultury w Będzinie	2028-2030	3 622 900,00	3 079 465,00 zł		200 000,00zł	343 435,00 zł		
29. Termomodernizacja budynku użyteczności publicznej przy ul. Małachowskiego 29	UM Będzin	2027-2030	1 600 000,00	1 360 000,00 zł		100 000,00zł	140 000,00 zł		
30. Uciepłowanie mieszkaniowego zasobu Gminy Będzin	UM Będzin	2027-2030	45 000 000,00	38 250 000,00 zł		5 000 000,00zł	1 750 000,00 zł		
31. Uciepłowanie mieszkaniowego zasobu Gminy Będzin - strefa A	UM Będzin	2027-2030	13 000 000,00	11 050 000,00 zł		1 000 000,00 zł	950 000,00 zł		
32. Uciepłowanie mieszkaniowego zasobu Gminy Będzin – strefa B	UM Będzin	2027-2031	3 500 000,00	2 975 000,00 zł		300 000,00zł	225 000,00 zł		
33. Remont/renowacja/termomodernizacja mieszkaniowego zasobu Gminy Będzin – etap I	UM Będzin	2027-2030	13 500 000,00	11 475 000,00 zł		2 000 000,00 zł	25 000,00 zł		
34. Remont/renowacja/termomodernizacja mieszkaniowego zasobu Gminy Będzin – etap II	UM Będzin	2027-2030	13 500 000,00	11 475 000,00 zł		1 000 000,00 zł	1 025 000,00 zł		
35. Zielone Płuca Zamku - ochrona rodzimej przyrody i bioróżnorodności Wzgórza Zamkowego w Będzinie	UM Będzin	2029-2031	4 500 000,00	3 825 000,00 zł		300 000,00zł	375 000,00 zł		

Numer i tytuł przedsięwzięcia	Podmiot realizujący	Okres realizacji	Wartość projektu razem (zł)	EFRR (zł)	EFS (zł)	Inne środki (zł)	Środki własne Miasta Będzina (zł)	Środki własne powiatu (zł)	Środki prywatne (zł)
36. Remont studzienek, instalacji deszczowej, izolacja budynku oraz wymiana pionów kanalizacyjnych w Szkole Podstawowej nr 6 w Będzinie	Szkoła Podstawowa nr 6 im. Marii Konopnickiej w Będzinie	2027-2029	350 000,00	297 500,00 zł		-	52 500,00 zł		
RAZEM	-	-	230 712 891,42 zł	170 793 352,85 zł	2 505 370 zł	41 640 000,00 zł	10 686 918,57 zł	4 850 000 zł	237 250 zł

Źródło: opracowanie własne

8. Struktura zarządzania realizacją GPR, ze wskazaniem kosztów zarządzania i ramowym harmonogramem realizacji GPR

8.1. System realizacji

Warunkiem osiągnięcia trwałych rezultatów rewitalizacji jest koordynacja podejmowanych działań i współpraca różnych instytucji i podmiotów w szczególności zaś partycypacja społeczna.

Przygotowanie systemu wdrażania programu adekwatnego do planowanych zadań i istniejących uwarunkowań pozwoli na osiągnięcia celów założonych w Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta Będzina. Bezpośredni nadzór nad pracami związanymi z wdrażaniem GPR będzie sprawował Prezydent Będzina. On też będzie osobą podejmującą wiążące w tym zakresie decyzje. **Zorganizowanie systemu sterowania i zarządzania procesem rewitalizacji spoczywać będzie na Urzędzie Miejskim w Będzinie.** Do jego obowiązków należeć będzie:

- organizowanie systemu sterowania i zarządzania procesem rewitalizacji,
- przygotowywanie aplikacji projektowych zadań gminnych w procesie pozyskiwania środków zewnętrznych oraz zapewnienie środków w budżecie gminy na tę część projektów rewitalizacyjnych,
- współpraca z innymi komórkami Urzędu Miejskiego w Będzinie odpowiedzialnymi za wdrażanie strategicznych programów rozwojowych, a w razie potrzeby stworzenie struktur organizacyjnych umożliwiających współpracę z zewnętrznymi partnerami programu rewitalizacji,
- podejmowanie inicjatyw mających na celu włączanie lokalnej społeczności w realizację programu rewitalizacji i zwiększanie partycypacji społecznej w poszczególnych jego elementach,
- prowadzenie prac związanych z monitorowaniem postępów we wdrażaniu programu rewitalizacji,
- bieżąca komunikacja z lokalną społecznością i poszczególnymi grupami interesariuszy oraz prowadzenie akcji promocyjnej nawiązującej do działań zmierzających do wyprowadzenia obszarów kryzysowych ze stanu w jakim się one aktualnie znajdują.

Realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji towarzyszyć będzie transparentność, mająca na celu stworzenie przestrzeni wymiany informacji oraz opinii o poszczególnych działaniach i prowadzonych akcjach (w formie spotkań, publikacji w miejscowej prasie, komunikacji za pomocą Internetu).

W celu efektywnego wdrażania systematycznie monitorowane będą efekty rzeczowe i społeczne podejmowanych działań oraz wydatkowane na ten cel środki finansowe. Monitoring obejmuje zbieranie, raportowanie i interpretowanie danych opisujących postęp i efekty realizowanego programu.

Istotnym elementem wdrażania przygotowanego Gminnego Programu Rewitalizacji jest komunikacja z lokalną społecznością i poszczególnymi grupami interesariuszy oraz promocja działań rewitalizacyjnych.

Stały przepływ informacji między zespołem odpowiedzialnym za wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji, a lokalną społecznością nieść będzie za sobą cały szereg korzyści. Mieszkańcy nie tylko będą mieli większą świadomość działań podejmowanych przez władze lokalne, ale też będą mogli lepiej zrozumieć czemu te działania służą, jakie przynoszą korzyści, ile kosztują i skąd pochodzą środki na ich realizację. Pełniejsza wiedza w tym zakresie przyczyni się do lepszego zrozumienia toczących się przemian społeczno-przestrzennych. W efekcie większe zrozumienie dla zachodzących procesów przełoży się na pełniejsze utożsamianie się mieszkańców z kierunkami i działaniami wynikającymi z Gminnego Programu Rewitalizacji.

Istotnym narzędziem wspierającym realizację Gminnego Programu Rewitalizacji oraz komunikację z mieszkańcami i interesariuszami będzie Komitet Rewitalizacji.

Ustawa z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji – wskazuje, że jednym z najważniejszych narzędzi realizacji programu rewitalizacji – zapewniających jego uspołecznienie oraz komplementarność jest komitet rewitalizacji:

- Komitet rewitalizacji stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełnić będzie funkcję opiniotawczą-doradczą Prezydenta,
- Zasady wyznaczania składu oraz zasady działania komitetu rewitalizacji ustala się uwzględniając jego funkcję oraz zapewniając wyłanianie przez interesariuszy ich przedstawicieli.

Zasady wyznaczania składu oraz zasady działania komitetu rewitalizacji Miasta Będzina ustalone zostały Uchwałą Nr XV/108/2025 Rady Miejskiej Będzina z dnia 21 lipca 2025 r.

w sprawie zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji. Treść ww. uchwały dostępna jest pod adresem: <https://www.bedzin.pl/strona-420-program-rewitalizacji-dla-miasta-bedzina.html>

Komitet rewitalizacji Miasta Będzina może liczyć max. 23 osoby. W skład Komitetu wchodzi osoby fizyczne zamieszkujące wyłącznie Miasto Będzin. Mogą to być przedstawiciele podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, przedstawiciele organizacji pozarządowych oraz przedstawiciele instytucji publicznych i innych podmiotów działających na obszarze gminy, będący przedstawicielami interesariuszy rewitalizacji, w tym:

- a) nie mniej niż 4 i nie więcej niż 5 przedstawicieli Urzędu Miejskiego w Będzinie i jednostek organizacyjnych, wskazani przez Prezydenta Miasta Będzina;
- b) nie mniej niż 1 i nie więcej niż 2 przedstawicieli Rady Miejskiej w Będzinie, wskazani przez Radę Miejską w Będzinie;
- c) nie mniej niż 5 i nie więcej niż 10 mieszkańców z obszaru rewitalizacji, przedstawicieli właścicieli, użytkowników wieczystych nieruchomości, podmiotów zarządzających nieruchomościami znajdującymi się na obszarze rewitalizacji;
- d) nie mniej niż 1 i nie więcej niż 2 mieszkańców Miasta Będzina inni niż wymienieni w lit.c;
- e) nie mniej niż 1 i nie więcej niż 2 przedstawicieli sektora społecznego, w tym organizacji pozarządowych i grup nieformalnych, działających na terenie Miasta Będzina;
- f) nie mniej niż 1 i nie więcej niż 2 przedstawicieli podmiotów prywatnych prowadzących na obszarze Miasta Będzina działalność gospodarczą.

Proces tworzenia oraz realizacji programu rewitalizacji można podzielić na kilka istotnych etapów:

- 1) Przygotowanie do sporządzania/aktualizacji programu rewitalizacji.
- 2) Sporządzenie projektu programu rewitalizacji.
- 3) Konsultacje społeczne programu rewitalizacji.
- 4) Opiniowanie projektu programu rewitalizacji.
- 5) Wprowadzenie zmian wynikających z przeprowadzonych konsultacji społecznych i uzyskanych opinii oraz uchwalenie programu rewitalizacji.
- 6) Realizacja programu rewitalizacji.

Kluczowe działania związane z realizacją programu rewitalizacji ujęte zostały w poniżej tabeli.

Tabela 34. Harmonogram wdrażania i realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Będzina na lata 2024-2034

L.p.	Działanie	Odpowiedzialność	Rok
1.	Wprowadzenie przedsięwzięć rewitalizacyjnych, zawartych w programie rewitalizacji, niezwłocznie po uchwaleniu tego programu, do załącznika do wieloletniej prognozy finansowej gminy. Jeżeli dane dotyczące tych przedsięwzięć nie są wystarczające do wpisania ich do wieloletniej prognozy finansowej, Rada Miejska wprowadza przedsięwzięcia do tej prognozy niezwłocznie po ustaleniu niezbędnych danych.	Rada Miejska Będzina, Prezydent Miasta Będzina	2024-2034
2	Aktualizacja składu Komitetu Rewitalizacji. Komitet stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, przeprowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniodawczo-doradczą Prezydenta Miasta Będzina. Zakłada się cykliczność spotkań komitetu rewitalizacji, w trakcie których omawiane będą poszczególne przedsięwzięcia rewitalizacji, ich stan wdrażania oraz rezultaty programu rewitalizacji. Komitet rewitalizacji pełnić będzie funkcję multiplikatora, tj. jest zobowiązany do komunikowania się w sprawach istotnych dla rewitalizacji z interesariuszami, których reprezentuje.	Komitet Rewitalizacji, Prezydent Miasta Będzina	2024-2034
3.	Bieżące, w miarę możliwości i zgodnie z harmonogramem opracowywanie dokumentacji technicznej dla projektów wpisanych do programu rewitalizacji, kosztorysów, uzyskiwanie wszelkich pozwoleń. Opracowanie studiów wykonalności i wniosków aplikacyjnych oraz niezbędnych załączników. Zgodnie z harmonogramami opracowywania, składania, realizacji i rozliczenia poszczególnych projektów na współfinansowanie zadań.	Podmioty realizujące przedsięwzięcia ujęte w programie rewitalizacji.	2024-2034
4.	Ocena aktualności i stopnia realizacji programu rewitalizacji minimum raz na trzy lata, zgodnie z systemem monitorowania i oceny określonym w tym programie.	Prezydent Miasta Będzina, Komitet Rewitalizacji	2029, 2032

L.p.	Działanie	Odpowiedzialność	Rok
	Ocena sporządzona przez Prezydenta podlega zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji oraz ogłoszeniu na stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej gminy. W przypadku stwierdzenia, że program rewitalizacji wymaga zmiany Prezydent występuje do Rady Miejskiej z wnioskiem o jego zmianę. Do wniosku załącza się opinię.		
5.	Uzupełnienie i rozszerzanie programu rewitalizacji o nowe zadania zgłaszane przez instytucje, organizacje i firmy działające na obszarze objętym programem rewitalizacji, w tym także o zadania gminy. Warunkiem przyjęcia dodatkowych projektów do programu rewitalizacji jest uzasadnienie ich realizacji w kontekście osiągania celów programu rewitalizacji i przeciwdziałania istotnym problemom obszaru rewitalizacji. Uzasadnienie powinno być załączone do zgłaszanej karty projektów i powoływać się na zapisy diagnozy oraz celów programu rewitalizacji, względnie zawierać aktualne dane potwierdzające istnienie problemu lub negatywne zmiany obserwowane na obszarze rewitalizacji.	Prezydent Miasta Będzina, Komitet Rewitalizacji, podmioty zamierzające realizować przedsięwzięcia rewitalizacyjne w oparciu o zaktualizowany program rewitalizacji	2024-2034
6.	Działania public relations, bieżąca i stała komunikacja z mieszkańcami obszaru rewitalizacji nt. założeń rewitalizacji, postępów w realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz efektów. Zbieranie i analizowanie zgłaszanych przez społeczność uwag, opinii, wniosków. Działania komunikacyjne realizowane za pośrednictwem narzędzi komunikacyjnych gminy, lokalnych mediów, Komitetu Rewitalizacji oraz podmiotów realizujących przedsięwzięcia rewitalizacyjne.	Prezydent Miasta Będzina, Komitet Rewitalizacji, podmioty realizujące przedsięwzięcia rewitalizacyjne	2024-2034
7.	Uchylenie uchwały w sprawie programu rewitalizacji w całości albo w części, w przypadku stwierdzenia, w wyniku przeprowadzonej oceny stopnia realizacji programu rewitalizacji, osiągnięcia celów rewitalizacji w nim zawartych.	Rada Miejska Będzina	2024-2034

Źródło: opracowanie własne

System zarządzania procesem rewitalizacji i wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Będzina na lata 2024-2034 oparty będzie o istniejący system zarządzania Urzędem Miejskim w Będzinie, co oznacza, że nie będzie on generował dodatkowych kosztów. Osoby zasiadające w Komitecie Rewitalizacji będą pełniły tę funkcję społecznie, nie otrzymując za swoją pracę wynagrodzenia.

Harmonogram realizacji programu rewitalizacji w odniesieniu do poszczególnych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych ujęto w tabeli 14. Ramy finansowe związane z realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji.

8.2. Monitoring i ocena aktualności GPR

System monitoringu i oceny aktualności Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Będzina na lata 2024-2034 roku ma na celu śledzenie postępu realizacji oraz ustalenie czy nie zachodzą przesłanki do zmian w jego treści.

Na system monitoringu i oceny aktualności Gminnego Programu Rewitalizacji składa się:

- 1) Ocena stanu wdrażania projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- 2) Ocena aktualności i stopnia realizacji programu rewitalizacji.

Monitoring

Proces monitorowania polegał będzie na zbieraniu oraz analizowaniu ilościowych i jakościowych informacji na temat wdrażanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Prowadzony będzie w ujęciu rocznym, stanowiąc źródło informacji nt. postępów wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji. Zakłada się gromadzenie danych nt. stanu i postępu wdrażania poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Oznacza to pozyskanie informacji od podmiotów realizujących poszczególne przedsięwzięcia rewitalizacyjne. Kluczowe będzie pozyskanie informacji jaki jest status przedsięwzięcia, tj. czy został zrealizowany, jest w fazie realizacji lub nie został jeszcze zrealizowany. Pozwoli to śledzić postęp wdrażania całego Gminnego Programu Rewitalizacji w odstępach rocznych. Ważne jest również pozyskanie uzasadnienia nt. przyczyn braku realizacji przedsięwzięcia, w tym również takich, które nie będą już realizowane.

Tabela 35. Tabela monitoringu stanu wdrażania przedsięwzięć rewitalizacyjnych – wzór

Tytuł przedsięwzięcia	Podmiot realizujący	Termin realizacji	Status przedsięwzięcia	Uzasadnienie
			A - Przedsięwzięcie nie jest realizowane – ale będzie realizowane w przyszłości B - Przedsięwzięcie niezrealizowane – nie będzie już realizowane C - Przedsięwzięcie w trakcie realizacji D - Przedsięwzięcie zakończone	Uzasadnienie dla braku realizacji przedsięwzięcia oraz opis osiągniętych produktów w przypadku zakończenia przedsięwzięcia.

Źródło: opracowanie własne

Wskaźniki produktu przypisane są do poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Zbiorcza lista tych wskaźników umożliwia faktyczne śledzenie postępów realizacji

Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Będzina na lata 2024-2034 – tj. porównanie stanu wyjściowego (projektowanego) do stanu aktualnego.

Tabela 36. Zbiorcze wskaźniki produktu w odniesieniu do celów Gminnego Programu Rewitalizacji

Wskaźnik	Cel	Przedsięwzięcia	Wartość w roku bazowym (2024)	Wartość w roku docelowym (2034)
Liczba zawiązanych lokalnych grup inicjatywnych	1	1	0	3
Liczba zorganizowanych spotkań, wydarzeń, warsztatów, prelekcji, zajęć animacyjnych, kampanii edukacyjno-pomocowych, z zakresu zdrowia, integracji, profilaktyki, przeciwdziałania problemom społecznym, w tym wydarzeń plenerowych	1	2,3,4, 5, 6,7,9	0	97
Liczba zrealizowanych przedsięwzięć promujących sprawiedliwą transformację	1	5	0	3
Liczba wydarzeń podwórkowych zorganizowanych w obszarach rewitalizacji	1	6	0	20
Liczba przestrzeni publicznych (podwórek, placów) objętych działaniami	1	6	0	8
Liczba zorganizowanych, żywych lekcji historii, spotkań animacyjnych, zajęć rekreacyjno-sportowych i warsztatów z zakresu edukacji historycznej (w tym także na wolnym powietrzu)	1	8	0	42
Liczba opracowanych bezpłatnych gier terenowych	1	8	0	3
Liczba zorganizowanych zajęć edukacyjnych i warsztatów międzypokoleniowych	1	9	0	24
Liczba przyznanych i zrealizowanych mikrograntów sąsiedzkich	1	9	0	10
Ilość wybudowanych lub zmodernizowanych miejsc postojowych i parkingowych, w tym dla OzN	1	10, 18, 24	0	514
Ilość utworzonych budowli ochronnych typu ukrycie dla ludności	1	10, 18, 24	0	1
Długość wybudowanej ścieżki historycznej	2	11	0	0,5 km
Liczba tablic edukacyjnych i ławek historycznych	2	11	0	10

Wskaźnik	Cel	Przedsięwzięcia	Wartość w roku bazowym (2024)	Wartość w roku docelowym (2034)
Liczba zorganizowanych wydarzeń	2	11	0	8
Liczba obiektów dostosowanych dla osób niepełnosprawnych	2	13, 14, 15, 16	0	8
Liczba wspartych i/lub budowa nowych obiektów infrastruktury społeczno-edukacyjnej/ kulturalnej/ sportowo-rekreacyjnej/ turystycznej zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	2	12, 13, 14, 15, 16, 17, 36	0	12
Powierzchnia zrewitalizowanych terenów zielonych	2	20, 23, 25	0	6 951 m ²
Liczba zorganizowanych wystaw, zajęć, warsztatów, w tym sportowych/rowerowych dla różnych grup odbiorców, w tym dzieci, młodzieży i dorosłych	2	20,23,25,17	0	35
Liczba wdrożonych rozwiązań proekologicznych	2	14, 15, 16	0	7
Liczba obiektów poddanych termomodernizacji	2	14, 15	0	2
Powierzchnia zmodernizowanych przestrzeni publicznych, w tym przebudowanych dróg i chodników, placów	2	18, 19, 20, 24	0	47 772,1 m ² +
Długość drogi z rozwiązaniem typu woonerf	2	18	0	390 m
Liczba wybudowanych obiektów sanitarnych (szalet miejski)	2	19	0	1
Liczba przebudowanych wiat przystankowych	2	21,22	0	4
Liczba posadzonych drzew i krzewów	2	21,22,2	0	47
Liczba zamontowanych elementów małej architektury	2	22,	0	24
Powierzchnia zielonych ścian na wiatkach przystankowych	2	22,	0	24 m2
Liczba wybudowanych stacji postojowych, stacji naprawy, wiat i tablic informacyjnych dla rowerzystów	2	23,	0	24
Liczba przebudowanych lub rozbudowanych obiektów infrastruktury edukacyjnej zlokalizowanych bezpośrednio przy obszarach rewitalizowanych	3	25,26,	0	3
Liczba zrewitalizowanych obiektów przemysłowych	3	27,	0	2

Wskaźnik	Cel	Przedsięwzięcia	Wartość w roku bazowym (2024)	Wartość w roku docelowym (2034)
Liczba obiektów i budynków mieszkalnych objętych wsparciem, w tym modernizacją, termomodernizacją infrastruktury grzewczej, wodno-kanalizacyjnej	4	28,29,30,31,32,33,34	0	62
Łączna powierzchnia objęta pracami konserwatorskimi i pielęgnacyjnymi	4	35	0	43 000 m ²
Liczba posadzonych nowych drzew (nasadzenia uzupełniające)	4	35	0	3 000
Liczba zainstalowanych schronień dla zwierząt	4	35	0	59
Liczba zamontowanych tablic informacyjno-edukacyjnych	4	35	0	10
Powierzchnia poddana usuwaniu gatunków inwazyjnych	4	35	0	400 m ²

Źródło: opracowanie własne

Ocena aktualności i stopnia realizacji programu rewitalizacji

Zgodnie z Art. 22 Ust. 1 Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o Gminny Program Rewitalizacji Miasta Będzina na lata 2024 – 2034 roku podlegać będzie ocenie aktualności i stopnia realizacji, dokonywanej przez Prezydenta raz na 3 lata, zgodnie z systemem monitorowania. Ocena sporządzona przez Prezydenta podlegać będzie zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji oraz ogłoszeniu na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej. W przypadku stwierdzenia, że Gminny Program Rewitalizacji Miasta Będzina na lata 2024 – 2034 wymaga zmiany, Prezydent wystąpi do Rady Miejskiej z wnioskiem o jego zmianę. Do wniosku załączy opinię Komitetu Rewitalizacji. W przypadku stwierdzenia, w wyniku przeprowadzonej oceny stopnia realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji, osiągnięcia celów rewitalizacji w nim zawartych, Rada Miejska uchyli uchwałę w sprawie Gminnego Programu Rewitalizacji z własnej inicjatywy albo na wniosek Prezydenta.

Ocena aktualności i stopnia realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Będzina na lata 2024 – 2034 bazować będzie na ocenie osiągnięcia stanu docelowego wyznaczonego przez wizję oraz cele rewitalizacji. Będzie wynikać z analizy stanu wdrażania przedsięwzięć rewitalizacyjnych i wniosków bazujących na ocenie sytuacji społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej obszaru rewitalizacji. Zakłada się przy tym wykorzystanie danych ilościowych i jakościowych. Punktem wyjścia będą dane nt. rezultatów realizowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Istotne będzie ponadto zaprezentowanie oceny sytuacji społeczno-gospodarczej oraz przestrzennej, w tym bazującej na

wybranych danych, które wykorzystane zostały przy delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Tabela 37. Zbiorcze wskaźniki rezultatu w odniesieniu do celów Gminnego Programu Rewitalizacji

Wskaźnik	Cel	Przedsięwzięcia	Wartość w roku bazowym (2024)	Wartość w roku docelowym (2034)
Liczba liderów społecznych/osób, którzy nabędą nowe kompetencje	1	1,8	0	110
Liczba osób objętych wsparciem/korzystających z realizowanych warsztatów/terapii/spotkań/programów wsparcia społecznego, psychologicznego, zdrowotnego	1	2,3,4,7	0	290
Liczba osób uczestniczących w przedsięwzięciach promujących sprawiedliwą transformację	1	5	0	60
Liczba uczestników działań animacyjnych i integrujących/wzmacniających lokalny kapitał społeczny i tożsamość na obszarze rewitalizacji (dzieci, młodzież, dorośli, seniorzy)	1	6,8	0	1200
Liczba osób uczestniczących w szkoleniach aktywizacyjnych	1	9	0	40
Liczba osób z obszaru rewitalizowanego, które podjęły stałą aktywność społeczną lub wolontariacką po projekcie	1	9	0	30
Liczba trwałych inicjatyw lub grup nieformalnych zawiązanych w wyniku projektu	1	9	0	2
Liczba osób mająca dostęp do nowego ogólnodostępnego parkingu podziemnego (w sytuacjach kryzysowych pełniącego funkcję budowli typu ukrycie)	1	11	0	800
Liczba osób uczestnicząca w wydarzeniach organizowanych na nowej, wielofunkcyjnej przestrzeni historyczno-edukacyjnej	2	11	0	400
Liczba osób uczestniczących w warsztatach/zajęciach edukacyjnych	2	12	0	700
Liczba osób korzystających z infrastruktury społecznej /kulturalnej/turystycznej/zielonej/komu	2	12,13,19,20,21,22,24	0	50 000 / rok

Wskaźnik	Cel	Przedsięwzięcia	Wartość w roku bazowym (2024)	Wartość w roku docelowym (2034)
nikacyjnej będącej przedmiotem projektu				
Liczba osób mających dostęp do zagospodarowanych terenów zielonych	2	12	0	12 000
Liczba zorganizowanych debat, konferencji i warsztatów	2	13	0	45 / rok
Liczba grup nieformalnych i NGO korzystających z infrastruktury	2	13	0	10
Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury społecznej zlokalizowanych bezpośrednio przy obszarach rewitalizowanych	2	14,15	0	110 / rok
Liczba osób korzystających ze wspartych miejsc/obiektów infrastruktury sportowo-rekreacyjnej	2	16,17	0	2500 / rok
Liczba uczestników warsztatów i pokazów rowerowych	2	17	0	400
Ilość nowych miejsc parkingowych	2	18	0	56
Wzrost powierzchni biologicznie czynnej	2	18,22	0	575 m ²
Powierzchnia obszaru dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	2	18,19	0	13 700 m ²
Liczba osób korzystających z nowej infrastruktury rowerowej	2	23	0	10 000 / rok
Liczba udostępnionych punktów ładowania rowerów elektrycznych	2	23	0	3
Liczba osób korzystających ze zmodernizowanych obiektów infrastruktury edukacyjnej będącej przedmiotem projektu	3	26	0	389 / rok
Liczba uczniów uczestniczących w stażach zawodowych	3	26	0	120
Liczba osób odwiedzających zrewitalizowany obiekt przemysłowy	3	27	0	12 000 / rok
Liczba lokalnych organizacji (NGO) korzystających z nowej infrastruktury	3	27	0	8
Liczba przeprowadzonych wizyt studyjnych i projektów badawczych	3	27	0	4
Liczba nowo utworzonych miejsc pracy w sektorze obsługi dziedzictwa	3	27	0	2
Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury społeczno-edukacyjnej/kulturalnej/turystycznej będącej przedmiotem projektu	4	28,36	0	2 300
Liczba wydarzeń kulturalnych i edukacyjnych organizowanych w nowych obiektach	4	28	0	50

Wskaźnik	Cel	Przedsięwzięcia	Wartość w roku bazowym (2024)	Wartość w roku docelowym (2034)
Liczba osób z grup defaworyzowanych (dzieci, seniorzy, osoby z niepełnosprawnościami) korzystających z obiektu	4	28	0	800
Liczba osób korzystających ze zmodernizowanej infrastruktury mieszkaniowej	4	30-34	0	980
Liczba inwazyjnych gatunków obcych, wobec których podjęto działania ograniczające ich negatywny wpływ	4	35	0	2
Liczba osób korzystających z edukacyjnych ścieżek przyrodniczych	4	35	0	25 000 / rok
Liczba przedsięwzięć proekologicznych	4	35	0	3

Źródło: opracowanie własne

8.3. System wprowadzania zmian w reakcji na zmienność otoczenia

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Będzina na lata 2024-2034 jest dokumentem otwartym, co oznacza, że w miarę pojawiających się potrzeb interesariuszy, bądź pojawieniu się istotnych problemów z wdrażaniem, Prezydent Miasta Będzina może podjąć procedurę zmiany GPR, uwzględniając ustawową procedurę.

Zmiany w Gminnym Programie Rewitalizacji mogą wynikać z monitoringu, lecz mogą być również efektem innych działań (np. aktualizacji listy przedsięwzięć). Wszelkie zmiany w ramach przedsięwzięć z listy podstawowej wymagać będą przeprowadzenia pełnej procedury zmiany GPR.

Zgodnie z zapisami ustawy o rewitalizacji, procedura ta zakłada pominięcie etapu pozyskiwania opinii uprawnionych organów oraz przeprowadzenia konsultacji społecznych. Jej zastosowanie jest dopuszczalne w dwóch przypadkach:

1. Zmiana nie dotyczy przedsięwzięć zawartych w GPR na podstawie art. 15 ust. 1 pkt 5 lit. a ustawy. Chodzi o przedsięwzięcia zawarte na liście podstawowych przedsięwzięć, w odniesieniu do których GPR określa szczegóły realizacji.
2. Zmiana nie wymaga zmiany uchwały w sprawie ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji – nie dotyczy zatem m.in. zmiany obszaru rewitalizacji.

9. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych w proces rewitalizacji

Treść rozdziału spełnia wymogi określone w art. 36 ust. 8 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021 – 2027. W rozdziale zaprezentowany został opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Będzina na lata 2024 – 2034.

Ustawa z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji podkreśla znaczenie zasady partnerstwa i partycypacji w procesie tworzenia i realizacji/wdrażania programu rewitalizacji.

Program rewitalizacji jest wypracowywany przez samorząd gminny i poddawany dyskusji w oparciu o diagnozę lokalnych problemów: społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych. Prace nad przygotowaniem programu bądź jego aktualizacją, jak również wdrażanie (realizacja) programu oparte są na współpracy ze wszystkimi grupami interesariuszy, w tym szczególnie ze społecznością obszarów rewitalizacji, innymi ich użytkownikami, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi.

Partycypacja społeczna obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, w tym poprzez uczestnictwo w konsultacjach społecznych oraz w pracach Komitetu Rewitalizacji.

Przygotowanie, prowadzenie i ocena rewitalizacji polegają w szczególności na:

- poznaniu potrzeb i oczekiwań interesariuszy oraz dążeniu do spójności planowanych działań z tymi potrzebami i oczekiwaniami;
- prowadzeniu, skierowanych do interesariuszy, działań edukacyjnych i informacyjnych o procesie rewitalizacji, w tym o istocie, celach, zasadach prowadzenia rewitalizacji, wynikających z ustawy, oraz o przebiegu tego procesu;

- inicjowaniu, umożliwianiu i wspieraniu działań służących rozwijaniu dialogu między interesariuszami oraz ich integracji wokół rewitalizacji;
- zapewnieniu udziału interesariuszy w przygotowaniu dokumentów dotyczących rewitalizacji, w szczególności gminnego programu rewitalizacji;
- wspieraniu inicjatyw zmierzających do zwiększania udziału interesariuszy w przygotowaniu i realizacji gminnego programu rewitalizacji;
- zapewnieniu w czasie przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji możliwości wypowiedzenia się przez interesariuszy.

Partycypacja społeczna jest wpisana w proces rewitalizacji jako fundament działań na każdym etapie tego procesu (diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, monitorowanie).

Skonsolidowanie wysiłków różnych podmiotów na rzecz obszaru rewitalizacji jest ważnym warunkiem sukcesu.⁸⁸

Identyfikacji i analizy grup interesariuszy procesu rewitalizacji miasta Będzina dokonano na etapie:

- zbierania danych ilościowych i jakościowych do celów pogłębionej diagnozy Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Będzina na lata 2024 - 2034,
- organizacji spotkania warsztatowego z udziałem liderów społecznych na etapie opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji,
- organizacji spotkań bezpośrednio z mieszkańcami w trakcie trwania konsultacji społecznych,

Pozyskiwanie danych statystycznych obrazujących skalę i przyczyny problemów występujących na obszarze rewitalizacji w mieście pozwoliło na zaangażowanie do procesu programowania rewitalizacji przedstawicieli instytucji publicznych oraz organizacji społecznych.

Do najważniejszych grup odbiorców rewitalizacji miasta Będzina należy zaliczyć:

- mieszkańców obszaru rewitalizacji,
- organizacje społeczne i pozarządowe, działające na obszarze rewitalizacji lub na rzecz aktywności i integracji społecznej,
- liderów społeczności lokalnej oraz radnych, zaangażowanych w działania rozwojowe na rzecz gminy i społeczności z obszaru rewitalizacji;

⁸⁸ Na podstawie: Ustawa z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji

- instytucje publiczne prowadzące działalność na obszarze rewitalizacji, w szczególności w zakresie kultury, rekreacji, sportu, aktywności społecznej, edukacji i wychowania oraz turystyki;
- przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą na obszarze rewitalizacji.

9.1. Procedura uspołecznienia na etapie przygotowania programu rewitalizacji

Istotne dla dalszej części prac nad strukturą operacyjną programu rewitalizacji było pogłębienie diagnozy zjawisk i czynników kryzysowych występujących na obszarze rewitalizacji, jak również wskazanie mocnych stron obszaru, na których można oprzeć pomysł na rewitalizację (analiza lokalnych potencjałów). Istotna przy tym była wiedza pozyskana bezpośrednio od mieszkańców i interesariuszy.

Do aktywnych form zbierania uwag i opinii mieszkańców, wykorzystanych na etapie opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji należy zaliczyć sondaż uliczny z mieszkańcami obszaru rewitalizacji, ankietę internetową oraz papierową z mieszkańcami miasta, wywiady pogłębione z liderami, warsztaty z mieszkańcami, przedsiębiorcami, seniorami, młodzieżą i NGO, otwarty nabór na przedsięwzięcia rewitalizacyjne oraz uspołeczniiony proces konsultacji społecznych.

Proces tworzenia Gminnego Programu Rewitalizacji umożliwił zaangażowanie mieszkańców jak też innych grup interesariuszy, o których mowa ustawie z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021 – 2027. W ramach poszczególnych narzędzi i sposób możliwe było zaangażowanie i pozyskanie opinii partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji.

Konsultacje społeczne projektu Gminnego Programu Rewitalizacji

Sondaż uliczny

Grupy odbiorców biorących udział w konsultacjach	Potwierdzone uczestnictwo
Mieszkańcy	Tak
Partnerzy społeczni	-
Partnerzy gospodarczy	-
Podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie	-
Podmioty działające na rzecz ochrony środowiska	-
Podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji	-

W dniach 10-13.04.2025r. odbył się sondaż uliczny, który prowadzony był na wyznaczonych podobszarach rewitalizacji, w trakcie którego istniała możliwość wyrażenia swojej opinii na temat problemów, potencjałów podobszarów rewitalizacji oraz wskazania pożądanych inwestycji. Sondaż uliczny realizowany był w wśród mieszkańców Będzina w 11 punktach zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji. Ponadto, mieszkańcy Będzina mieli możliwość wypełnienia kwestionariusza ankiety w formie online, za pomocą udostępnionego przez Urząd Miejski linka przekierowującego do platformy z ankietą. Dodatkowo, istniała sposobność wypełnienia kwestionariusza ankiety w formie papierowej, co miało pozwolić dotrzeć także do tych osób, które z różnych przyczyn nie mogły skorzystać z elektronicznej formy ankiety. W sondażu ulicznym udział wzięło 309 osób, zaś ankietę elektroniczną oraz papierową wypełniło w sumie 644 osób. Zatem łączna liczba uczestników badania wyniosła prawie 1000 osób. Rezultatem sondażu było uzupełnienie wiedzy odnoszącej się do problemów i potencjałów obszaru rewitalizacji, co wykorzystane zostało w definiowaniu potrzeb rewitalizacyjnych.

Pogłębione wywiady jakościowe z liderami

Grupy odbiorców biorących udział w konsultacjach	Potwierdzone uczestnictwo
Mieszkańcy	Tak
Partnerzy społeczni	Tak
Partnerzy gospodarczy	Tak
Podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie	Tak
Podmioty działające na rzecz ochrony środowiska	Tak
Podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji	Tak

W ramach procesu diagnostycznego przeprowadzono badania jakościowe – indywidualne wywiady pogłębione (IDI). Badanie przeprowadzono zostało z ekspertami z obszaru: spraw społecznych (instytucje publiczne, organizacje społeczne zaangażowane w związane z polityką i pomocą społeczną), gospodarki (przedsiębiorcy), dziedzictwa kulturowego, ochrony środowiska, polityki komunalnej i mieszkaniowej, polityki przestrzennej. Było to łącznie 16 wywiadów indywidualnych. Wiedza pozyskana w trakcie badań wykorzystana została w pogłębionej diagnozie obszaru rewitalizacji.

Warsztaty z interesariuszami procesu rewitalizacji

Grupy odbiorców biorących udział w konsultacjach	Potwierdzone uczestnictwo
---	----------------------------------

Mieszkańcy	Tak
Partnerzy społeczni	Tak
Partnerzy gospodarczy	Tak
Podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie	Tak
Podmioty działające na rzecz ochrony środowiska	Tak
Podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji	Tak

Warsztaty służyły do podsumowania procesu diagnostycznego. Warsztaty odbyły się w dniach 25-26.06.2025 r. Warsztaty pozwoliły na wypracowanie wizji przemian obszaru rewitalizacji, celów i kierunków działań programu rewitalizacji. W warsztatach uczestniczyli zaproszeni przedstawiciele z sektora społecznego, gospodarczego oraz publicznego.

Otwarty nabór przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Grupy odbiorców biorących udział w konsultacjach	Potwierdzone uczestnictwo
Mieszkańcy	Tak
Partnerzy społeczni	Tak
Partnerzy gospodarczy	Tak
Podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie	Tak
Podmioty działające na rzecz ochrony środowiska	Tak
Podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji	Tak

Do 25 września 2025 r. trwał otwarty nabór na przedsięwzięcia rewitalizacyjne. W tym celu opracowano stosowny regulamin. Nabór miał charakter otwarty, co oznaczało, iż każdy miał możliwość wyrażenia swojej opinii i zgłoszenie pomysłu na przedsięwzięcia rewitalizacyjne. Załącznikiem do naboru był regulamin – zasady naboru przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego. Zgłoszone przedsięwzięcia po procesie weryfikacji ujęte zostały na liście podstawowych lub pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Więcej nt. zasad naboru na stronie: <https://www.bedzin.pl/strona-420-program-rewitalizacji-dla-miasta-bedzina.html>. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne zgłoszone zostały zarówno przez mieszkańców, jak też partnerów społecznych, gospodarczych, podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie (organizacje pozarządowe) oraz podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji, co ma swoje odzwierciedlenie w przedsięwzięciach rewitalizacyjnych ujętych w programie.

Komitet Rewitalizacji Miasta Będzina

Grupy odbiorców biorących udział w konsultacjach	Potwierdzone uczestnictwo
Mieszkańcy	Tak
Partnerzy społeczni	Tak
Partnerzy gospodarczy	Tak
Podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie	Tak
Podmioty działające na rzecz ochrony środowiska	Tak
Podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji	Tak

Komitet rewitalizacji został powołany Zarządzeniem Nr 0050.404.2025 Prezydenta Miasta Będzina z dnia 5.11.2025r. Członkami komitetu są osoby związane ze społecznością obszaru rewitalizacji oraz instytucjami publicznymi Miasta Będzina. Członkowie Komitetu Rewitalizacji Miasta Będzina związani są z sektorem społecznym i gospodarczym, podmiotami reprezentującymi społeczeństwo obywatelskie, podmiotami działającymi na rzecz ochrony środowiska, podmiotami odpowiedzialnymi za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji.

Konsultacje społeczne projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Będzina na lata 2024 - 2034 oraz opiniowanie projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Będzina na lata 2024 - 2034

Grupy odbiorców biorących udział w konsultacjach	Potwierdzone uczestnictwo
Mieszkańcy	Tak
Partnerzy społeczni	Tak
Partnerzy gospodarczy	Tak
Podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie	Tak
Podmioty działające na rzecz ochrony środowiska	Tak
Podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji	Tak

Konsultacje społeczne przeprowadzono zgodnie z wymaganiami ustawy o rewitalizacji.

Treść zostanie uzupełniona po przeprowadzeniu konsultacji społecznych.

9.2. Procedura uspołecznienia na etapie realizacji programu rewitalizacji

Miasto Będzin na etapie realizacji programu rewitalizacji przewiduje realizację działań włączających mieszkańców i interesariuszy w proces rewitalizacji. Planuje się wykorzystać możliwie dojrzałe formy i narzędzia partycypacji społecznej. Odbiorcami procedury uspołecznienia będą przede wszystkim mieszkańcy obszaru rewitalizacji, jak też interesariusze związani z sektorem społecznym i gospodarczym, podmiotami reprezentującymi społeczeństwo obywatelskie, podmiotami działającymi na rzecz ochrony środowiska, podmiotami odpowiedzialnymi za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji. Reprezentatywność poszczególnych grup zapewnia w stopniu minimalnym funkcjonowanie Komitetu Rewitalizacji w mieście Będzin. Niemniej zakłada się prowadzenie aktywnych działań informacyjnych i włączających w proces rewitalizacji.

Tabela 38. Planowane działania związane z uspołecznieniem realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji

Rodzaj działań	Sposób realizacji
1. Działalność Komitetu Rewitalizacji	Komitet Rewitalizacji funkcjonuje jako ciało doradcze Prezydenta Miasta Będzin w realizacji działań rewitalizacyjnych. Zakłada się, że członkowie Komitetu Rewitalizacji będą ważnymi multiplikatorami w komunikacji z mieszkańcami i interesariuszami w sprawie rewitalizacji. Miasto zapewni obsługę działalności Komitetu Rewitalizacji.
2. Informacja i public relations	Zakłada się prowadzenie stałych działań informacyjnych i konsultacyjnych, w szczególności poprzez narzędzia informacyjne Miasta oraz partnerów publicznych. Możliwe jest wykorzystywanie bezpośrednich narzędzi, takich jak plakaty, ulotki. Miasto Będzin informować będzie o zbliżających się działaniach rewitalizacyjnych. Prezentować będzie informacje nt. zrealizowanych działań, w tym o charakterze infrastrukturalnym. Pojawiać się będą informacje nt. prowadzonych konsultacji, opiniach, w szczególności dot. zagospodarowania przestrzeni publicznych.
3. Spotkania integrujące mieszkańców	Spotkania z mieszkańcami dotyczyć będą zarówno bezpośrednio działań rewitalizacyjnych, które planowane są do realizacji, m. in. bezpośrednio na obszarze rewitalizacji, jak też w związku z koniecznością podjęcia wspólnych decyzji. Przykładem może być realizacja działań związanych z nadaniem nowych funkcji obiektom infrastruktury społecznej. W tym i w podobnych przypadkach zakłada się pobudzenie mieszkańców do aktywnego uczestnictwa w pracy

Rodzaj działań	Sposób realizacji
	nad koncepcjami wykorzystania obiektów, czy też mającymi na celu wypracowanie społecznej akceptacji dla proponowanych rozwiązań.
4. Wspieranie wspólnych inicjatyw mieszkańców na rzecz poprawy warunków zamieszkania	Miasto wspierać będzie inicjatywy zgłaszane bezpośrednio przez mieszkańców. W Urzędzie Miejskim w Będzinie funkcjonować będzie zespół pracowników, których zadaniem będzie zbierać te opinie i pomysły i przedstawiać je Prezydentowi oraz Komitetowi Rewitalizacji.
5. Wspieranie rozwoju i aktywności organizacji pozarządowych	Organizacje pozarządowe to istotni partnerzy Miasta w prowadzeniu rewitalizacji. Miasto dążyć będzie do wzmocnienia inicjatyw społecznych wspierających procesy rewitalizacji. Wsparcie to będzie udzielane między innymi poprzez dotacje dla organizacji pozarządowych prowadzących działania na obszarze rewitalizacji. Ponadto instytucje publiczne zaangażowane w działania rewitalizacyjne będą udzielały wsparcia merytorycznego i organizacyjnego inicjatywom społecznym.
6. Aktywna promocja oferty kulturalnej i rekreacyjnej	Na obszarze rewitalizacji położone są ważne dla części gminy funkcje kulturowe, edukacyjne, przyrodnicze. Miasto oraz instytucje kształtujące ofertę aktywności mieszkańców prowadzić będą politykę promocyjną i informacyjną.

Źródło: opracowanie własne

10. Powiązania Gminnego Programu Rewitalizacji z regionalnymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Będzina na lata 2024 - 2034 roku wpisuje się w założenia Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” przyjętej Uchwałą Nr VI/24/1/2020 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 19 października 2020 r.

W odniesieniu do celu strategicznego A *Województwo śląskie regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej*, w Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta Będzin przewidziano realizację działań związanych z podnoszeniem konkurencyjności lokalnej gospodarki w oparciu o aktywizację przedsiębiorców oraz rozwijanie szkolnictwa zawodowego.

W odniesieniu do celu B *Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca*, na obszarze rewitalizacji w Będzinie zakłada się wzmocnienie więzi społecznych, w szczególności w oparciu o tożsamość, dziedzictwo kulturowe. Na obszarze rewitalizacji wdrażane będą przedsięwzięcia tworzące warunki do aktywności społecznej. Wspierana będzie przy tym atrakcyjność funkcji mieszkaniowej, m. in. poprzez modernizację infrastruktury mieszkaniowej i bytowej, zwiększanie bezpieczeństwa, rozwój i poprawę estetyki przestrzeni publicznych.

W odniesieniu do celu strategicznego C *Województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni*, na obszarze rewitalizacji w Będzinie zakłada się podjęcie działań adaptujących przestrzeń do wyzwań związanych ze zmianami klimatu, m. in. w zakresie rozwoju błękitno - zielonej infrastruktury. Ponadto ujęte są tu liczne projekty w zakresie termomodernizacji, poprawy efektywności energetycznej. Działania rewitalizacyjne w Będzinie prowadzone będą z myślą o poprawie estetyki oraz zachowania zasobów dziedzictwa kulturowego.

W odniesieniu do celu strategicznego D *Województwo śląskie regionem sprawnie zarządzanym* dla Będzina ważny jest proces przemian zarówno społecznych jak też przestrzenno-funkcjonalnych. Miasto potrzebuje wsparcia i partnerstwa, które pozwoli wykorzystać posiadane atuty rozwojowe i rozwiązać główne problemy obszaru rewitalizacji. Ponadto, miasto planuje wzmocnić i poprawić komunikację oraz współpracę z lokalnymi instytucjami.

Tabela 39. Spójność założeń Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” oraz Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Będzina na lata 2024 - 2034

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”	Gminny Program Rewitalizacji Miasta Będzina na lata 2024 - 2034
Cele strategiczne i operacyjne	Cele i kierunki działań
CEL STRATEGICZNY A Województwo śląskie regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej	Cel 3. Ożywienie i wzmocnienie potencjału gospodarczego obszaru rewitalizacji.
Cel operacyjny: A.1. Konkurencyjna gospodarka	3.3. Zagospodarowanie i ułatwienie pozyskania terenów, w tym terenów przemysłowych na cele inwestycyjne
Cel operacyjny: A.2. Innowacyjna gospodarka	3.2. Rozwijanie szkolnictwa zawodowego we współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami, które będzie dostosowane do ich potrzeb.
Cel operacyjny: A.3. Silna lokalna przedsiębiorczość	3.1. Wspieranie konkurencyjności prowadzenia działalności gospodarczych poprzez inwestycje poprawiające estetykę, funkcjonalność, dostępność
CEL STRATEGICZNY B Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca	Cel 1. Wielokierunkowe ożywienie społeczne obszaru rewitalizacji Cel 2. Przyszłościowa i niewykluczająca infrastruktura miejska Cel 3. Ożywienie i wzmocnienie potencjału gospodarczego obszaru rewitalizacji.
Cel operacyjny: B.1. Wysoka jakość usług społecznych, w tym zdrowotnych	1.1. Zapewnienie wysokiej jakości wsparcia i wzmocnienia społecznego, zdrowotnego, edukacyjnego, opiekuńczego wraz z działaniami ukierunkowanymi na integrację społeczną wśród mieszkańców.
Cel operacyjny: B.2. Aktywny mieszkanie	1.3. Wzmocnienie trzeciego sektora poprzez stymulowanie rozwoju organizacji pozarządowych oraz utworzenie miejsc aktywności społecznej. 2.3. Adaptacja terenów i obiektów do pełnienia nowych funkcji. 2.5. Likwidacja barier i zwiększenie dostępności w mieście.
Cel operacyjny: B.3. Atrakcyjny i efektywny system edukacji i nauki	3.2. Rozwijanie szkolnictwa zawodowego we współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami, które będzie dostosowane do ich potrzeb.
CEL STRATEGICZNY C Województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni	Cel 2. Przyszłościowa i niewykluczająca infrastruktura miejska Cel 4. Piękne, czyste otoczenie z zieloną i zadbaną infrastrukturą

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”	Gminny Program Rewitalizacji Miasta Będzina na lata 2024 - 2034
Cel operacyjny: C.1. Wysoka jakość środowiska	4.1. Podnoszenie świadomości i promocja postaw ekologicznych wśród mieszkańców. 4.2. Poprawa komfortu życia mieszkańców poprzez poprawę jakości powietrza (m.in. zmniejszanie emisji CO₂, poprzez wymianę przestarzałych urządzeń grzewczych na nowe, niskoemisyjne, ciepło systemowe) oraz poprawa systemu zarządzania odpadami. 4.3. Zwiększenie efektywności energetycznej budynków poprzez modernizację i termomodernizację oraz zastosowanie OZE. 4.4. Poprawa infrastruktury mieszkaniowej i bytowej dla obecnych oraz nowych mieszkańców, a także dla potencjalnych inwestorów. 4.5. Tworzenie i rozwój błękitno – zielonej infrastruktury oraz wzbogacenie bioróżnorodności. 4.6. Działania związane z adaptacją do zmian klimatu.
Cel operacyjny: C.2. Efektywna infrastruktura	2.1. Działania związane z rozwojem i modernizacją infrastruktury technicznej. 2.2. Poprawa komunikacji w mieście. 2.6. Poprawa infrastruktury drogowej
Cel operacyjny: C.3. Atrakcyjne warunki zamieszkania, kompleksowa rewitalizacja, zapobieganie i dostosowanie do zmian klimatu	Gminny Program Rewitalizacji Miasta Będzina na lata 2024 – 2034 – kompleksowe założenia rewitalizacji miasta Będzina.
CEL STRATEGICZNY D Województwo śląskie regionem sprawnie zarządzanym	Cel 1. Wielokierunkowe ożywienie społeczne obszaru rewitalizacji Cel 2. Przyszłościowa i niewykluczająca infrastruktura miejska
Cel operacyjny: D.1. Zrównoważony rozwój terytorialny	1.3. Wzmocnienie trzeciego sektora poprzez stymulowanie rozwoju organizacji

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”	Gminny Program Rewitalizacji Miasta Będzina na lata 2024 - 2034
	pozarządowych oraz utworzenie miejsc aktywności społecznej.
Cel operacyjny: D.2. Aktywna współpraca z otoczeniem i kreowanie silnej marki regionu	2.4. Rozwój i modernizacja obiektów turystycznych i zabytkowych na terenie Będzina.
Cel operacyjny: D.3. Nowoczesna administracja publiczna	1.2. Zwiększenie bezpieczeństwa poprzez działania prewencyjne i profilaktyczne. 1.4. Wzmocnienie i poprawa komunikacji oraz współpracy lokalnych instytucji i przedstawicieli miasta.

Źródło: opracowanie własne

Uzupełnieniem spojrzenia na rozwój regionalny województwa śląskiego, który zdefiniowany został w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”, jest tzw. wymiar terytorialny polityki rozwoju. Miasto Będzin należy do Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego i ustalenia strategiczne poczynione na tym poziomie mają istotne znaczenia dla rozwoju gminy.

Strategia Rozwoju Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego na lata 2021-2027, z perspektywą do 2030 roku jest dokumentem wytyczającym cele i kierunki rozwoju miast i gmin w ujęciu ponadlokalnym, przy uwzględnieniu powiązań funkcjonalno-przestrzennych.

Subregion Centralny Województwa Śląskiego zdefiniowany został w pierwszej Strategii Rozwoju Województwa z 2000 roku. Jest jednym z czterech subregionów województwa, obejmuje swoją powierzchnią ponad 5,5 tys. km² oraz zamieszkiwany jest przez ponad 2,6 mln ludności. Subregion stanowi Miejski Obszar Funkcjonalny miasta wojewódzkiego Katowice (MOF).

Subregion Centralny składa się 14 miast na prawach powiatu, a także 19 gmin miejskich, 9 gmin miejsko-wiejskich oraz 31 gmin wiejskich w 8 powiatach. Centralną część subregionu stanowi Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia, zrzeszająca 41 gmin, wokół której mieści się otoczenie funkcjonalne, skupione wokół trzech lokalnych ośrodków rozwoju – Lublińca, Pszczyny i Zawiercia. Mysłowice położone są w centralnej części subregionu.

Realizacja celów określonych w niniejszej Strategii pozwoli przyczynić się do tego, aby Subregion Centralny był miejscem sprawiedliwej transformacji, bardziej innowacyjnym, niskoemisyjnym i bardziej przyjaznym środowisku, lepiej połączonym i wspierającym rozwój zrównoważonej mobilności, o silniejszym wymiarze społecznym, a także wspierającym rozwój lokalny, dzięki

czemu bliższym jego mieszkańcom. A to z kolei pozwoli na realizację pięciu kluczowych celów polityki spójności Unii Europejskiej na lata 2021-2027 oraz celu Funduszu na Rzecz Sprawiedliwej Transformacji.

Analiza treści celów i kierunków rewitalizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Będzina na lata 2024-2034 pozwala stwierdzić, że w zdecydowanej większości korespondują one z celami i kierunkami rozwojowymi wyznaczonymi w Strategii Rozwoju Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego na lata 2021-2027.

Tabela 40. Spójność założeń Strategii Rozwoju Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego na lata 2021-2027 oraz Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Będzina na lata 2024-2034

Strategia Rozwoju Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego na lata 2021-2027	Powiązania wykazane w Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta Będzina
CS 1. Subregion Centralny przyjazny środowisku	Cel 4. Piękne, czyste otoczenie z zieloną i zadbaną infrastrukturą
C 1.1. Poprawa jakości powietrza	4.2. Poprawa komfortu życia mieszkańców poprzez poprawę jakości powietrza (m.in. zmniejszanie emisji CO2 poprzez wymianę przestarzałych urządzeń grzewczych na nowe, niskoemisyjne, ciepło systemowe) oraz poprawa systemu zarządzania odpadami. 4.3. Zwiększenie efektywności energetycznej budynków poprzez modernizację i termomodernizację oraz zastosowanie OZE 4.4. Poprawa infrastruktury mieszkaniowej i bytowej dla obecnych oraz nowych mieszkańców, a także dla potencjalnych inwestorów.
C 1.2. Zwiększanie odporności miast na zmiany klimatu	4.5. Tworzenie i rozwój błękitno – zielonej infrastruktury oraz wzbogacenie bioróżnorodności 4.6. Działania związane z adaptacją do zmian klimatu
C 1.3. Zrównoważona gospodarka zasobami i ochrona środowiska	4.1. Podnoszenie świadomości i promocja postaw ekologicznych wśród mieszkańców.
CS 2. Mobilny Subregion Centralny	Cel 2. Przyszłościowa i niewykluczająca infrastruktura miejska
C 2.1. Dostępna i zrównoważona mobilność miejska	2.2. Poprawa komunikacji w mieście. 2.6. Poprawa infrastruktury drogowej.
CS 3. Subregion Centralny sprzyjający rozwojowi społecznemu i gospodarczemu	Cel 1. Wielokierunkowe ożywienie społeczne obszaru rewitalizacji Cel 2. Przyszłościowa i niewykluczająca infrastruktura miejska

Strategia Rozwoju Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego na lata 2021-2027	Powiązania wykazane w Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta Będzina
	Cel 3. Ożywienie i wzmocnienie potencjału gospodarczego obszaru rewitalizacji
C 3.1. Łagodzenie społecznych i gospodarczych skutków transformacji	1.1. Zapewnienie wysokiej jakości wsparcia i wzmocnienia społecznego, zdrowotnego, edukacyjnego, opiekuńczego wraz z działaniami ukierunkowanymi na integrację społeczną wśród mieszkańców. 1.3. Wzmocnienie trzeciego sektora poprzez stymulowanie rozwoju organizacji pozarządowych oraz utworzenie miejsc aktywności społecznej. 3.2. Rozwijanie szkolnictwa zawodowego we współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami, które będzie dostosowane do ich potrzeb. 3.3. Zagospodarowanie i ułatwienie pozyskania terenów, w tym terenów przemysłowych na cele inwestycyjne.
C 3.2. Łagodzenie niekorzystnych trendów demograficznych	1.1. Zapewnienie wysokiej jakości wsparcia i wzmocnienia społecznego, zdrowotnego, edukacyjnego, opiekuńczego wraz z działaniami ukierunkowanymi na integrację społeczną wśród mieszkańców. 4.4. Poprawa infrastruktury mieszkaniowej i bytowej dla obecnych oraz nowych mieszkańców, a także dla potencjalnych inwestorów. 2.5. Likwidacja barier i zwiększenie dostępności w mieście.
C 3.3. Atrakcyjne warunki życia i zamieszkania	1.2. Zwiększenie bezpieczeństwa poprzez działania prewencyjne i profilaktyczne. 2.3. Adaptacja terenów i obiektów do pełnienia nowych funkcji. 4.2. Poprawa komfortu życia mieszkańców poprzez poprawę jakości powietrza (m.in. zmniejszanie emisji CO₂, poprzez wymianę przestarzałych urządzeń grzewczych na nowe, niskoemisyjne, ciepło systemowe) oraz poprawa systemu zarządzania odpadami. 4.4. Poprawa infrastruktury mieszkaniowej i bytowej dla obecnych oraz nowych mieszkańców, a także dla potencjalnych inwestorów.

Strategia Rozwoju Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego na lata 2021-2027	Powiązania wykazane w Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta Będzina
C 3.4. Zintegrowana i atrakcyjna oferta turystyczna	2.4. Rozwój i modernizacja obiektów turystycznych i zabytkowych na terenie Będzina.
CS 4. Subregion Centralny sprawnie zarządzany	Cel 1. Wielokierunkowe ożywienie społeczne obszaru rewitalizacji
C 4.1. Wysoka jakość zarządzania rozwojem Subregionu Centralnego	-
C 4.2. Wysoki poziom kompetencji kadr jednostek samorządu terytorialnego w Subregionie Centralnym	-
C 4.3. Współpraca z otoczeniem wewnętrznym i zewnętrznym Subregionu Centralnego	1.3. Wzmocnienie trzeciego sektora poprzez stymulowanie rozwoju organizacji pozarządowych oraz utworzenie miejsc aktywności społecznej. 1.4. Wzmocnienie i poprawa komunikacji oraz współpracy lokalnych instytucji i przedstawicieli miasta.

Źródło: Opracowanie własne

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” – Zielone Śląskie (Załącznik do Uchwały nr VI/24/1/2020 Sejmiku Województwa Śląskiego z dn. 19.10.2020) wyznacza dwie główne kategorie Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI) w ramach ujęcia tematycznego.

OSI konkurencyjne identyfikowane w 2 wymiarach:

- obszary cenne przyrodniczo,
- ośrodki wzrostu.

OSI problemowe identyfikowane w 3 wymiarach:

- gminy tracące funkcje społeczno-gospodarcze,
- gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza,
- gminy w transformacji górniczej.

Miasto Będzin zostało zakwalifikowane do obu głównych OSI tematycznych, w tym do następujących OSI.

Obszary cenne przyrodniczo – Miasto Będzin zakwalifikowano do klasy II z przeciętnymi walorami przyrodniczymi. Wśród głównych wyzwań zdefiniowanych dla OSI – obszary cenne przyrodniczo wskazano ochronę różnorodności biologicznej i georóżnorodności, poprawę stosunków wodnych, ochronę siedlisk wodno-błotnych na obszarach chronionych, zwiększenie

drożności korytarzy ekologicznych oraz programowanie i prowadzenie zrównoważonej polityki rozwoju, godzącej interesy ochrony przyrody z rozwojem gospodarczym, ukierunkowanej na wykorzystywanie lokalnych potencjałów.

Ośrodki wzrostu – Będzin zaliczono do ośrodków uzupełniających – w związku z czym zakłada się tu rozwój funkcji komplementarnych, m. in. funkcji mieszkaniowej, jak też wykorzystania atutów lokalizacyjnych dla rozwoju gospodarczego i wzmocnienie powiązań komunikacyjnych.

Gminy tracące funkcje społeczno-gospodarcze – Będzin zaliczono do grupy gmin⁸⁹, gdzie natężenie zjawiska utraty funkcji jest największe (znaczną utratą funkcji). Wyzwaniem dla regionu jest zapewnienie zrównoważonej sieci ośrodków miejskich, która będzie stanowiła szkielet stabilnego układu przestrzennego regionu. W związku z tym zakłada się podejmowanie działań, które przyczynią się do wzmocnienia potencjału gospodarczego, wzrostu inwestycji sektora przedsiębiorstw, rozwoju szeroko pojętych usług, poprawy dostępu do oferty kulturalnej i rekreacyjnej, a także związane są z rozwojem społeczeństwa obywatelskiego, aktywizacją mieszkańców, wsparciem procesów rewitalizacyjnych w tych gminach. Wyzwaniem jest również poprawa jakości przestrzeni oraz środowiska.

Gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza – miasto Będzin zaliczono do gmin z III obszaru problemowego, co oznacza, że na terenie miasta wystąpiło przekroczenie średniorocznych norm powietrza dla wszystkich wskaźników (pyłów zawieszonych PM_{2,5}; pyłów zawieszonych PM₁₀ oraz benzo(a)pirenu). Działania powinny dotyczyć w szczególności wsparcia sektora komunalno-bytowego, jak rozwoju mobilności miejskiej oraz wsparcia prozdrowotnych aspektów jakości życia.

Gminy w transformacji górniczej – miasto Będzin zaliczono do przestrzennego typu gmin – co oznacza konieczność podjęcia kompleksowych działań mających na celu rewitalizację.

Tabela 41. Powiązanie kierunków rewitalizacji w Będzinie z OSI zdefiniowanymi w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”

Kierunki rewitalizacji miasta Będzina	OSI obszary cenne przyrodniczo	OSI ośrodki wzrostu	OSI gminy tracące funkcje społeczno- gospodarcze	OSI gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza	OSI gminy w transformacji górnictwa
1. Zapewnienie wysokiej jakości wsparcia i wzmocnienia społecznego, zdrowotnego, edukacyjnego, opiekuńczego wraz z działaniami ukierunkowanymi na integrację społeczną wśród wszystkich grup mieszkańców.		x	x		
2. Zwiększenie bezpieczeństwa poprzez działania prewencyjne i profilaktyczne.		x	x	x	
3. Wzmocnienie trzeciego sektora poprzez stymulowanie rozwoju organizacji pozarządowych oraz utworzenie miejsc aktywności społecznej.		x	x		
4. Wzmocnienie i poprawa komunikacji oraz współpracy lokalnych instytucji i przedstawicieli miasta.		x	x	x	
5. Działania związane z rozwojem i modernizacją infrastruktury technicznej.	x	x	x	x	X
6. Poprawa komunikacji w mieście.		x	x	x	
7. Adaptacja terenów i obiektów do pełnienia nowych funkcji.		x	x		x
8. Rozwój i modernizacja obiektów turystycznych i zabytkowych na terenie Będzina.		x	x		
9. Likwidacja barier i zwiększenie dostępności w mieście.		x	x		
10. Poprawa infrastruktury drogowej.	x	x	x		
11. Wspieranie konkurencyjności prowadzenia działalności gospodarczych poprzez inwestycje poprawiające estetykę, funkcjonalność, dostępność.		x	x		

Kierunki rewitalizacji miasta Będzina	OSI obszary cenne przyrodniczo	OSI ośrodki wzrostu	OSI gminy tracące funkcje społeczno- gospodarcze	OSI gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza	OSI gminy w transformacji górnictwa
12. Rozwijanie szkolnictwa zawodowego we współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami, które będzie dostosowane do ich potrzeb.		x	x		
13. Zagospodarowanie i ułatwienie pozyskania terenów, w tym terenów przemysłowych na cele inwestycyjne.		x	x		x
14. Podnoszenie świadomości i promocja postaw ekologicznych wśród mieszkańców.	x	x		x	
15. Poprawa komfortu życia mieszkańców poprzez poprawę jakości powietrza (m.in. zmniejszanie emisji CO ₂ , poprzez wymianę przestarzałych urządzeń grzewczych na nowe, niskoemisyjne, ciepło systemowe) oraz poprawa systemu zarządzania odpadami.		x	x	x	
16. Zwiększenie efektywności energetycznej budynków poprzez modernizację i termomodernizację oraz zastosowanie OZE.		x	x	X	
17. Poprawa infrastruktury mieszkaniowej i bytowej dla obecnych oraz nowych mieszkańców, a także dla potencjalnych inwestorów.		x	x		
18. Tworzenie i rozwój błękitno – zielonej infrastruktury oraz wzbogacenie bioróżnorodności.	x	x	x	x	
19. Działania związane z adaptacją do zmian klimatu.	x	x	x	x	

Źródło: opracowanie własne

Założenia Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Będzina na lata 2024-2034 roku wpisują się w wymiar terytorialny polityki rozwoju województwa śląskiego. Sposób prowadzenia polityki rozwoju przestrzennego regionu wynika z ustaleń Planu zagospodarowania przestrzennego województwa śląskiego, przyjętego uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego nr V/26/2/2016 w sprawie przyjęcia Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ (Dz. Urz. Woj. Śl. z 13.09.2016 r., poz. 4619).

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa śląskiego wskazuje na trzy wyzwania polityki przestrzennej:

1. Konkurencyjność – zakłada się podnoszenie konkurencyjności regionu poprzez wykorzystanie potencjału rozwojowego głównych ośrodków miejskich, jako miejsc koncentracji procesów gospodarczych, poprzez rozwijanie gospodarki opartej na wiedzy, kreowanie innowacji, wykorzystanie dorobku i tradycji przemysłowych regionu oraz potencjału i specjalizacji związanych z nowoczesnymi przemysłami,
2. Spójność – zakłada się zapewnienie spójności między dynamicznie rozwijającymi się obszarami miejskimi, a obszarami je otaczającymi w celu zapewnienia jak największej liczbie mieszkańców regionu równych możliwości udziału w procesach rozwojowych.
3. Równoważenie rozwoju – zakłada się równoważenie rozwoju regionu przy minimalizowaniu konfliktów ekologicznych i społecznych oraz zabezpieczenie dalszego rozwoju w oparciu o potencjał zasobów naturalnych i kulturowych.

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Będzina na lata 2024-2034 stanowi bezpośrednią odpowiedź na istotne wyzwania w zakresie zrównoważonego rozwoju oraz spójności terytorialnej. Głównym założeniem dokumentu jest podniesienie jakości życia mieszkańców i rozwój funkcji społecznych na obszarze objętym interwencją. Działania te zaplanowano z poszanowaniem aspektów środowiskowych, czerpiąc jednocześnie z bogatego dziedzictwa kulturowego Będzina. Całość założeń jest zgodna z kierunkami polityki przestrzennej województwa śląskiego.

Tabela 42. Spójność założeń Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Będzina na lata 2024-2034 z zasadami polityki przestrzennej województwa śląskiego

Lp.	Zasada polityki przestrzennej województwa śląskiego	Spójność założeń Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Będzina na lata 2024-2034
1.	Zasada zrównoważonego rozwoju	Gminny Program Rewitalizacji tworzony jest w odniesieniu do sfer społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej.

Lp.	Zasada polityki przestrzennej województwa śląskiego	Spójność założeń Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Będzina na lata 2024-2034
		Stanowi odpowiedź na problemy występujące na obszarze rewitalizacji. Tworzony jest w oparciu o potencjały. Zasada zrównoważonego rozwoju stanowi cel nadrzędny Gminnego Programu Rewitalizacji.
2.	Zasada spójności terytorialnej	Założenia Gminnego Programu Rewitalizacji opierają się na zidentyfikowanych potencjałach. Program jest spójny ze strategią rozwoju gminy, co oznacza, że zachowane są zasady spójności planowania rozwoju na poziomie lokalnym. Wpisuje się również w założenia strategii rozwoju województwa, co oznacza spójność planowania z poziomem regionalnym.
3.	Zasada długookresowej racjonalności ekonomicznej	Gminny Program Rewitalizacji stanowi kontynuację prowadzonych w Będzinie działań rewitalizacyjnych.
4.	Zasada hierarchiczności z zachowaniem subsydiarności planowania przestrzennego	Gminny Program Rewitalizacji tworzony jest przez Miasto Będzin. Kluczowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne związane są z funkcjami publicznymi, służącymi mieszkańcom obszaru rewitalizacji.
5.	Zasada przezorności ekologicznej	W Gminnym Programie Rewitalizacji nie zakłada się realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Zakłada się realizację przedsięwzięć, które poprawią stan środowiska i wzmocnią bioróżnorodność.
6.	Zasada kompensacji ekologicznej	W Gminnym Programie Rewitalizacji nie zakłada się realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Zakłada się realizację przedsięwzięć, które poprawią stan środowiska i wzmocnią bioróżnorodność.
7.	Zasada preferencji regeneracji (odnowy) nad zajmowaniem nowych obszarów pod zabudowę	Gminny Program Rewitalizacji skupia się na nadaniu nowych funkcji lub ich wzmocnieniu w odniesieniu do istniejących już miejsc i przestrzeni publicznych w Będzinie.

Lp.	Zasada polityki przestrzennej województwa śląskiego	Spójność założeń Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Będzina na lata 2024-2034
8.	Zasada koordynacji pionowej i poziomej oraz partycypacji społecznej	Zasada partycypacji społecznej jest kluczowa dla realizacji założeń Gminnego Programu Rewitalizacji.

Źródło: opracowanie własne

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Będzina na lata 2024-2034 jest spójny z celami i kierunkami Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+, w szczególności nawiązuje do następujących celów:

Cel 1. NOWOCZESNA GOSPODARKA – PROMOCJA GOSPODARCZEGO WZROSTU I INNOWACJI

Kierunek 1.3: Poprawa dostępności wewnętrznej regionu:

- rozwijanie i tworzenie zintegrowanego systemu szlaków i infrastruktury rowerowej, w tym z wykorzystaniem nieczynnych szlaków kolejowych;
- zapewnienie dostępu do usług w zakresie gospodarki wodociągowo-kanalizacyjnej, odpadami, zaopatrzenia w energię elektryczną i gazową oraz systemów teleinformatycznych poprzez budowanie, modernizowanie i integrowanie systemów infrastruktury technicznej.

Cel 3. PRZESTRZEŃ – ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTYWANIE ZASOBÓW ŚRODOWISKA NATURALNEGO I KULTUROWEGO

Kierunek 3.2: Kształtowanie krajobrazów kulturowych w obszarach miejskich:

- kształtowanie atrakcyjnych terenów mieszkaniowych o wysokiej jakości rozwiązań urbanistyczno architektonicznych;
- kreowanie przestrzeni publicznych umożliwiających wspólne spędzanie czasu i integrację społeczności lokalnych;
- zachowanie tożsamości kulturowo-krajobrazowej, w tym zachowanie identyfikatorów krajobrazu, charakterystycznych dla danego obszaru wraz z ich adaptacją do nowych funkcji;
- kształtowanie terenów zieleni miejskiej pełniących funkcje rekreacyjne, zdrowotne, estetyczne i przyrodnicze;

- rewitalizacja zdegradowanej tkanki miejskiej;
- rekultywacja, rewitalizacja i kształtowanie terenów zdegradowanych (w tym przemysłowych, powojennych, pokolejowych) z wykorzystaniem ich na tereny o funkcjach komercyjnych i publicznych (ekologicznych, turystycznych, kulturowych, usługowych i społeczno-gospodarczych).

Będzin w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa śląskiego ulokowany został w następujących obszarach funkcjonalnych:

- **Miejskie obszary funkcjonalne - Miejski obszar funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego – Metropolii Górnośląskiej** – Będzin stanowi integralną część rdzenia Metropolii. Polityka przestrzenna zakłada dążenie do zwartości zabudowy, zapobiegania zjawisku „rozlewania się” miasta (suburbanizacji), integrację systemów transportu zbiorowego z miastami ościennymi oraz kreowanie wysokiej jakości przestrzeni publicznych.
- **Obszary funkcjonalne szczególnego zjawiska w skali makroregionalnej – Obszar terenów zamkniętych** – W Będzinie dotyczy to głównie terenów należących do kolei lub obszarów o specjalnym przeznaczeniu. Celem planistycznym jest racjonalne kształtowanie ich granic, minimalizacja konfliktów przestrzennych z otaczającą tkanką miejską oraz w miarę możliwości, stopniowe udostępnianie i integracja z miastem.
- **Obszary funkcjonalne szczególnego zjawiska w skali makroregionalnej** – Obszar narażony na niebezpieczeństwo powodzi – Ze względu na rzekę Przemszę (Czarną Przemszę), część Będzina znajduje się w strefie ryzyka. Plan zakłada rygorystyczne ograniczenie nowej zabudowy na terenach zalewowych, zachowanie naturalnych polderów oraz realizację infrastruktury przeciwpowodziowej.
- **Obszary kształtowania potencjału rozwojowego** – obszar cenny przyrodniczo – Obejmuje będzińskie lasy (m.in. Las Grodziecki) i doliny rzeczne. Tereny te są chronioną przed presją urbanizacyjną w celu zachowania ciągłości korytarzy ekologicznych i ochrony lokalnej bioróżnorodności.
- **Obszary kształtowania potencjału rozwojowego – obszar ochrony krajobrazów kulturowych** – Będzin posiada znaczne walory historyczne (m.in. Zamek w Będzinie, Wzgórze Zamkowe, średniowieczny układ urbanistyczny. Działania planistyczne skupiają się na eksponowaniu tych atutów, ochronie osi widokowych i harmonijnym wpisywaniu się nowych inwestycji w historyczny kontekst miasta.
- **Obszary kształtowania potencjału rozwojowego – obszar ochrony i kształtowania zasobów wodnych** – Koryto rzeki oraz lokalne zbiorniki wodne podlegają ścisłej ochronie

przed zanieczyszczeniami przemysłowymi i komunalnymi. Plan nakazuje dbanie o strefy ochronne oraz wspiera działania renaturyzacyjne.

- **Obszary kształtowania potencjału rozwojowego – obszar udokumentowanych złóż kopalin** – Ze względu na geologiczną przeszłość i zasoby (m.in. dawne złoża węgla, kruszywa), plan zakazuje trwałej zabudowy terenów nad złożami, które mogą być perspektywiczne oraz określa zasady zabezpieczania terenów pogórnich.
- **Obszary wymagające rewitalizacji** – Tereny poprzemysłowe (m.in. w dzielnicach Grodziec, Łagisza, Warpie) i zdegradowany kwartał zabudowy. Plan wymaga dla Będzina projektowania kompleksowych działań odnowy: wprowadzania nowych funkcji usługowych, mieszkaniowych i rekreacyjnych na terenach poprzemysłowych.

W związku z położeniem obszaru rewitalizacji w Będzinie w zasięgu wyżej wymienionych obszarów funkcjonalnych należy uwzględniać zasady zagospodarowania przestrzennego przedstawione w „Planie zagospodarowania przestrzennego województwa śląskiego 2020+” na stronach 14-26 tego dokumentu.

(<https://www.slaskie.pl/content/plan-zagospodarowania-przestrzennego-wojewodztwa-slaskiego>)

11. Powiązania Gminnego Programu Rewitalizacji z dokumentami strategicznymi gminy

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Będzina na lata 2024-2034 roku spójny jest z założeniami rozwoju przedstawionymi w Strategii Rozwoju Miasta Będzina na lata 2021-2030.

W Gminnym Programie Rewitalizacji ujęto działania, które wpisują się w cele rozwoju Będzina.

Spójność z celem 1. Zrównoważony ład przestrzenny oraz nowoczesny rozwój i wysoka jakość środowiska, wykazują kierunki rewitalizacji przypisane do celu 2. Przyszłościowa i niewykluczająca infrastruktura miejska oraz 4. Piękne, czyste otoczenie z zieloną i zadbaną infrastrukturą.

W Strategii Rozwoju określono cele operacyjne nawiązujące do poprawy estetyki przestrzeni publicznej, rozwoju infrastruktury technicznej i mieszkaniowej, wykorzystania dziedzictwa kulturowego i przemysłowego, a także do ochrony środowiska i adaptacji do zmian klimatu.

GPR realizuje cel strategiczny poprzez kompleksowe działania w sferze funkcjonalno-przestrzennej, dążąc do przywrócenia harmonii w zdegradowanych częściach miasta. Program stawia na innowacyjne rozwiązania, które unowocześniają infrastrukturę miejską i wspierają gospodarkę opartą na wiedzy i usługach. Ponadto, GPR uznaje sferę środowiskową za kluczową dla poprawy komfortu życia mieszkańców. Masowe uciepłowanie zasobów mieszkaniowych gminy i wymiana wysokoemisyjnych źródeł ciepła na ciepło systemowe bezpośrednio przekłada się na redukcję smogu i emisji CO₂. Implementacja rozwiązań opartych na naturze, takich jak ogrody deszczowe, zielone przystanki, nasadzenia zieleni retencyjnej oraz ochrona bioróżnorodności Wzgórza Zamkowego zwiększa odporność miasta na zmiany klimatu.

Cel 2. Rozwój społecznie wrażliwy, zakłada wzmacnianie bezpieczeństwa, poprawę warunków i jakości kształcenia, rozwój i modernizację infrastruktury rekreacyjnej, wypoczynkowej i sportowej, a także wysokiej jakości usługi społeczne. To podejście jest spójne z celem rewitalizacji Cel. 1. Wielokierunkowe ożywienie społeczne obszaru rewitalizacji. Program przewiduje działania prewencyjne i profilaktyczne oraz budowę nowoczesnej budowli ochronnej typu ukrycie. GPR stawia na rozwój szkolnictwa zawodowego poprzez gruntowną modernizację pracowni branżowych w CKZiU oraz realizację staży i kursów zawodowych dostosowanych do rynku pracy. Powstaną także nowoczesne przestrzenie edukacji historycznej i dialogu. Zaplanowano budowę toru pumptrack, modernizację boisk i budowę siłowni zewnętrznych przy

będzińskich liceach oraz budowę tężni solankowej przy Zagłębiowskim Szpitalu Klinicznym. Dodatkowo rewitalizacja ulicy Małachowskiego i placów miejskich wprowadzi nowe strefy aktywności i relaksu dla dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów. Ważną częścią Programu są także przedsięwzięcia nawiązującego do deinstytucjonalizacji, czyli przenoszeniu pomocy bliżej mieszkańca. Kluczowe przedsięwzięcia to adaptacja budynków na cele rehabilitacji i mieszkań treningowych oraz projekty miękkie wspierające rodziny, osoby z niepełnosprawnościami i w kryzysach psychicznych.

Cel 3: Wzmocnienie konkurencyjności gospodarczej miasta oraz rozwój branży turystycznej, zakłada wzmocnienie atrakcyjności inwestycyjnej miasta, wsparcie mieszkańców w zakresie rozwoju przedsiębiorczości oraz Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości w obszarze turystyki oraz usług czasu wolnego wykorzystujących atrakcje i potencjały lokalne. Gminny Program Rewitalizacji Miasta Będzina realizuje Cel 3, dotyczący ożywienia gospodarczego oraz rozwoju branży turystycznej, poprzez zintegrowane działania nakierowane na usuwanie barier strukturalnych, wykorzystanie unikalnego dziedzictwa oraz dostosowanie kadr do potrzeb rynku pracy. Program stawia na przekształcenie zasobów historycznych w nowoczesne produkty turystyczne, które zatrzymają odwiedzających w mieście na dłużej. GPR zakłada, że poprawa funkcjonalności i estetyki miasta bezpośrednio przełoży się na konkurencyjność gospodarczą. Wzmocnienie gospodarki realizowane jest także poprzez dostosowanie kompetencji mieszkańców do realnych potrzeb pracodawców.

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Będzina na lata 2024-2034 jest spójny z zapisami „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Będzina” (Uchwała nr XLII/398/2013 w sprawie uchwalenia „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Będzina”).

Do głównych założeń Studium należą:

- porządkowanie istniejącej struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta;
- wypełnianie struktury osadniczej miasta w ramach terenów już zurbanizowanych oraz wyznaczenie nowych terenów inwestycyjnych z poszanowaniem terenów stanowiących system przyrodniczy miasta;
- minimalizacja konfliktów funkcjonalnych i przestrzennych, wywołujących negatywne skutki środowiskowe, społeczne i gospodarcze;
- rozwój funkcji centrotwórczych Śródmieścia;
- rozwój funkcji sportowo-rekreacyjnych miasta o zasięgu lokalnym oraz ponadlokalnym;

- wykorzystywanie dla potrzeb gospodarczych rezerw terenowych w ramach obszarów zainwestowanych, a także wyznaczanie nowych terenów;
- realizacja zabudowy mieszkaniowej uzupełniającej oraz wyznaczenie nowych terenów niskiej zabudowy mieszkaniowej; nie przewiduje się nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową wysoką i średniowysoką, w ramach terenów zabudowy mieszkaniowej rozwijanie działalności usług podstawowych, wyposażenie w urządzenia infrastruktury technicznej i społecznej;
- utrwalanie i powiązanie systemu przyrodniczego miasta (publiczna zieleń urządzona, przyrodnicze tereny otwarte, lasy i zieleń o charakterze leśnym, cmentarze, ogrody działkowe, wody powierzchniowe) oraz objęcie ochroną prawną najcenniejszych jego elementów;
- ochrona obiektów i obszarów zabytkowych;
- ochrona przed zainwestowaniem terenów zalewowych;
- przekształcenie zdegradowanych terenów pogórnich oraz przemysłowych,
- kształtowanie sprawnego systemu powiązań z zewnętrznym układem komunikacyjnym oraz wzmocnienie powiązań komunikacyjnych układu osadniczego wewnątrz miasta poprzez modernizację i rozbudowę dróg, dostosowując do kierunku rozwoju struktur miejskich i potrzeb przewidywanych funkcji;
- rozbudowa systemu tras rowerowych pełniących funkcje rekreacyjne, a jednocześnie zapewniających alternatywny w stosunku do ruchu samochodowego i pieszego sposób poruszania się po obszarze miasta;
- pełne wyposażenie miasta w sieci i urządzenia infrastrukturalne.

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Będzina na lata 2024-2034 nawiązuje do wyżej wymienionych założeń, bowiem dokument odpowiada na postulat porządkowania struktury funkcjonalno-przestrzennej, podnoszenia estetyki oraz rozwoju funkcji centrotwórczych Śródmieścia. Ponadto, GPR przewiduje inwestycje wpisujące się w rozwój przestrzeni i infrastruktury sprzyjającej rekreacji, uprawianiu sportów, odpoczynku i spędzania czasu wolnego. Dokument dąży do nadania nowych funkcji zdegradowanym obiektom przemysłowym. Realizuje również założenia Studium dotyczące utrwalania systemu przyrodniczego poprzez ochronę bioróżnorodności, wdrażanie błękitno-zielonej infrastruktury, zagospodarowania terenów zielonych oraz w zakresie działań na rzecz poprawy jakości powietrza i zwiększania udziału OZE w ogólnym bilansie energetycznym. Program nawiązuje do rozwoju sprawnego systemu powiązań komunikacyjnych, modernizacji infrastruktury drogowej, rozwijania systemu

dróg rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą, wyposażenia miasta w sieci i urządzenia infrastrukturalne.

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Będzina na lata 2024-2034 wpisuje się w ustalenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Będzina na lata 2021-2031.

Dokument ten stanowi podstawę do realizacji zadań, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, a także mają doprowadzić do integracji społecznej.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Będzina na lata 2021-2031

w ujęciu lokalnym wskazuje sposób działania Gminy w obszarach przede wszystkim: edukacji publicznej, integracji i aktywizacji społeczności lokalnej; przeciwdziałania przemocy w rodzinie, pomocy osobom niepełnosprawnym i starszym; profilaktyki i rozwiązywania problemów społecznych, a także profesjonalizacji systemu pomocy społecznej w mieście. Wpisuje się zatem w założenia Gminnego Programu Rewitalizacji, w szczególności w wymiarze społecznym, częściowo również w wymiarze przestrzenno-funkcyjnym. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Będzina na lata 2021-2031 przyjęta została Uchwałą Nr XXXIV/265/2021 Rady Miejskiej Będzina z dnia 20 maja 2021 r. Jej treść znajduje się pod następującym adresem:

https://bedzin.bip.info.pl/dokument_druk.php?iddok=21355&idmp=37&r=r.

12. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach dotyczących zasobu mieszkaniowego

Ustalenia Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Będzina na lata 2024-2034 nie wpływają na konieczność dokonania zmiany w uchwale w sprawie Wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Miasta Będzina na lata 2022-2027.

UZASADNIENIE:

Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym Miasta Będzina na lata 2022-2027 został przyjęty UCHWAŁĄ NR L/407/2022 RADY MIEJSKIEJ BĘDZINA z dnia 15 września 2022 r. w sprawie przyjęcia Wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Miasta Będzina na lata 2022 – 2027.

Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Miasta Będzina na lata 2022 – 2027 wykazuje się spójnością założeń i działań z Gminnym Programem Rewitalizacji Miasta

Będzina na lata 2024-2034 w zakresie podnoszenia standardu zasobów mieszkaniowych.
W okresie obowiązywania programu przewiduje się remonty i modernizację zasobu mieszkaniowego celem podwyższenia jakości oraz poprawienia warunków mieszkaniowych lokatorów.

13. Wskazanie, czy na obszarze rewitalizacji ma zostać ustanowiona Specjalna Strefa Rewitalizacji

Miasto Będzin nie planuje ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji.

14. Wskazanie sposobu realizacji GPR w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego

14.1. Wskazanie zakresu niezbędnych zmian w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy

Ustalenia Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Będzina na lata 2024-2034 nie naruszają ustaleń obowiązującego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Będzina (Uchwała nr XLII/398/2013 w sprawie uchwalenia „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Będzina”).

Opis spójności założeń Gminnego Programu Rewitalizacji ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego przedstawiono szerzej w rozdziale 11. Powiązania GPR z dokumentami strategicznymi gminy.

14.2. Wskazanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego koniecznych do uchwalenia albo zmiany

Ustalenia Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Będzina na lata 2024-2034 roku nie naruszają ustaleń obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Całość przestrzeni obszaru rewitalizacji, na których przewidziano realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych objęta jest ustaleniami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Tabela 43. Wykaz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obowiązujących na obszarze rewitalizacji w mieście Będzin

Lp.	Nazwa	Numer uchwały
1.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Będzina dla terenu położonego w dzielnicy „Grodziec” w rejonie ulic: Czesława Miłosza, Hugona Kołtątaja oraz Waleriana Wróblewskiego	UCHWAŁA NR L/405/2022 RADY MIEJSKIEJ BĘDZINA z dnia 15 września 2022 r.
2.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Będzina dla terenu położonego w dzielnicy Łagisza w obrębie ulic: Parkowej, Pokoju, Energetycznej, Dąbrowskiej, Bory, Podłósie, Podleśnej, Niepiekto oraz rzeki Przemszy	UCHWAŁA NR XVI/129/2016 RADY MIEJSKIEJ BĘDZINA z dnia 27 stycznia 2016 r.
3.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Będzina dla terenu położonego w rejonie ulic: Małobądzkiej, Sportowej i Zawodzie	UCHWAŁA NR XLVIII/389/2022 RADY MIEJSKIEJ BĘDZINA z dnia 9 czerwca 2022 r.
4.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Będzina dla terenu położonego w dzielnicy Łagisza przy ulicy Odkrywkowej, Niepodległości, Pokoju, Parkowej oraz granicą z Gminą Psary	UCHWAŁA NR XXVII/202/2020 RADY MIEJSKIEJ BĘDZINA z dnia 29 października 2020 r.
5.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Będzina dla terenu położonego w dzielnicy Śródmieście	Uchwała Nr LII/456/2018

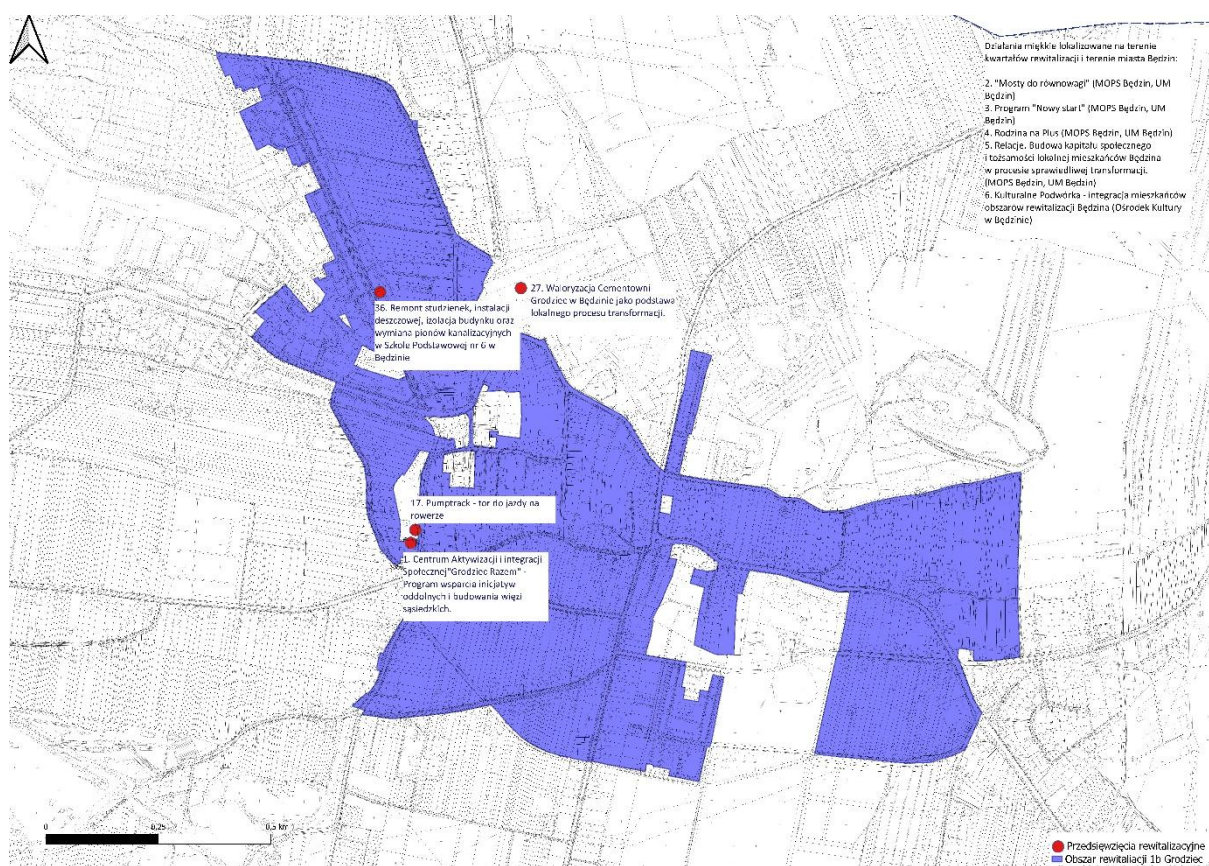
Lp.	Nazwa	Numer uchwały
6.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Będzina dla terenu położonego przy Al. Kołtątaja	Uchwała Nr XXVII/207/2016
7.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Będzina dla terenu położonego w dzielnicy Grodziec w rejonie Góry Parcina w obrębie ulic: Wojska Polskiego, Barlickiego, Kempy, Kijowskiej oraz Strzyżowickiej	Uchwała Nr IV/22/2015
8.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Będzina dla terenu położonego w dzielnicy Warpie przy ulicach Krakowskiej, Podsiadły, Orlej	Uchwała Nr VIII/53/2015
9.	Zmiana Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Będzina dla terenu położonego w dzielnicy Warpie	UCHWAŁA NR LIV / 960 /2010 RADY MIEJSKIEJ BĘDZINA z dnia 28 czerwca 2010 r.
10.	Zmiana Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Będzina dla terenu położonego w dzielnicy Ksawera, przy ul. Siemońskiej	UCHWAŁA NR V/53/2007 Rady Miejskiej w Będzinie z dnia 26 lutego 2007 roku
11.	Zmiana Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Będzina dla terenu położonego przy Alei Kołtątaja	Uchwała NR VI/55/2011 Rady Miejskiej Będzina z dnia 28 lutego 2011 r.
12.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Będzina dla terenu położonego w dzielnicy Grodziec	UCHWAŁA Nr LII/570/2006 RADY MIEJSKIEJ W BĘDZINIE z dnia 27 lutego 2006 roku

Źródło: <https://bedzin.bip.info.pl/dokument,iddok,475,idmp,55,r,r> (dostęp 26.06.2026 r.)

15. Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji

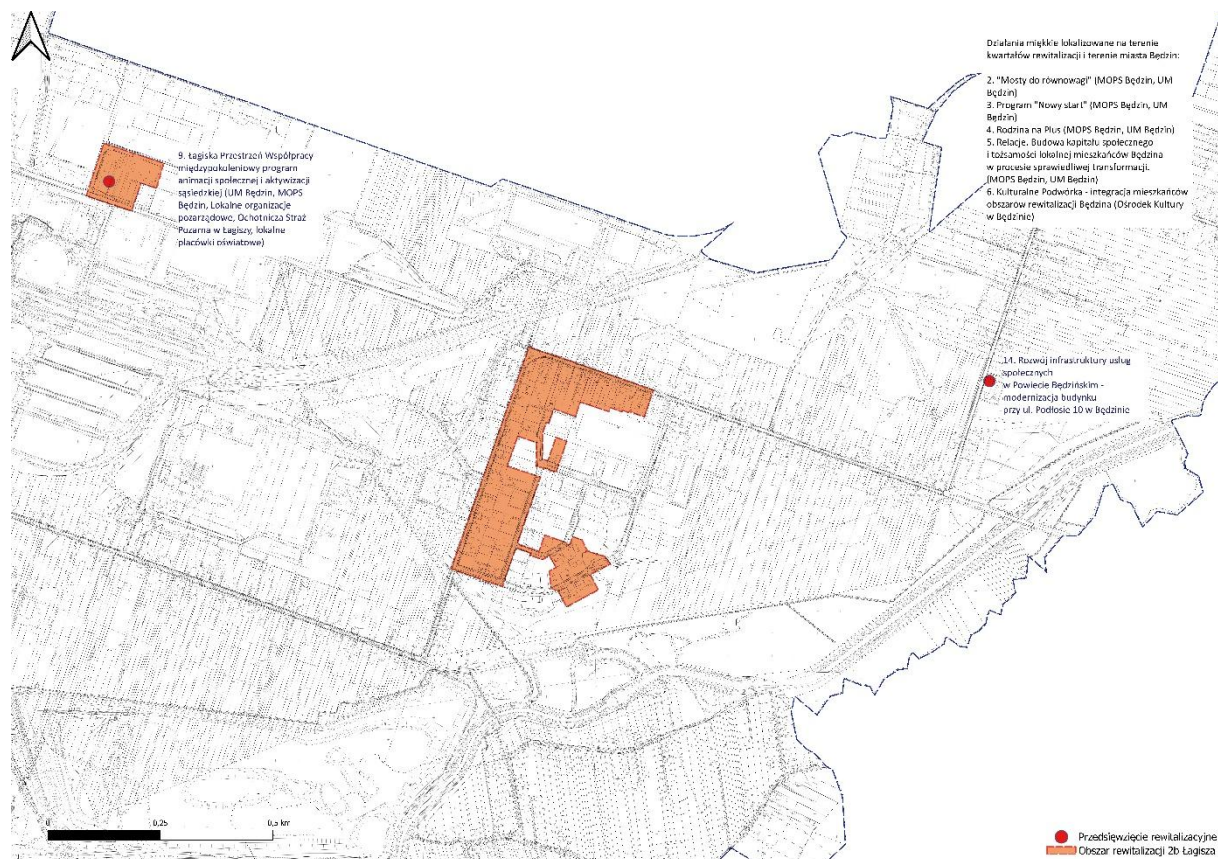
Na załącznikach graficznych w skali 1:5000 przedstawiono kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych, które związane będą z realizacją założeń Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Będzina na lata 2024-2034.

Mapa 1. Podobszar rewitalizacji Grodziec

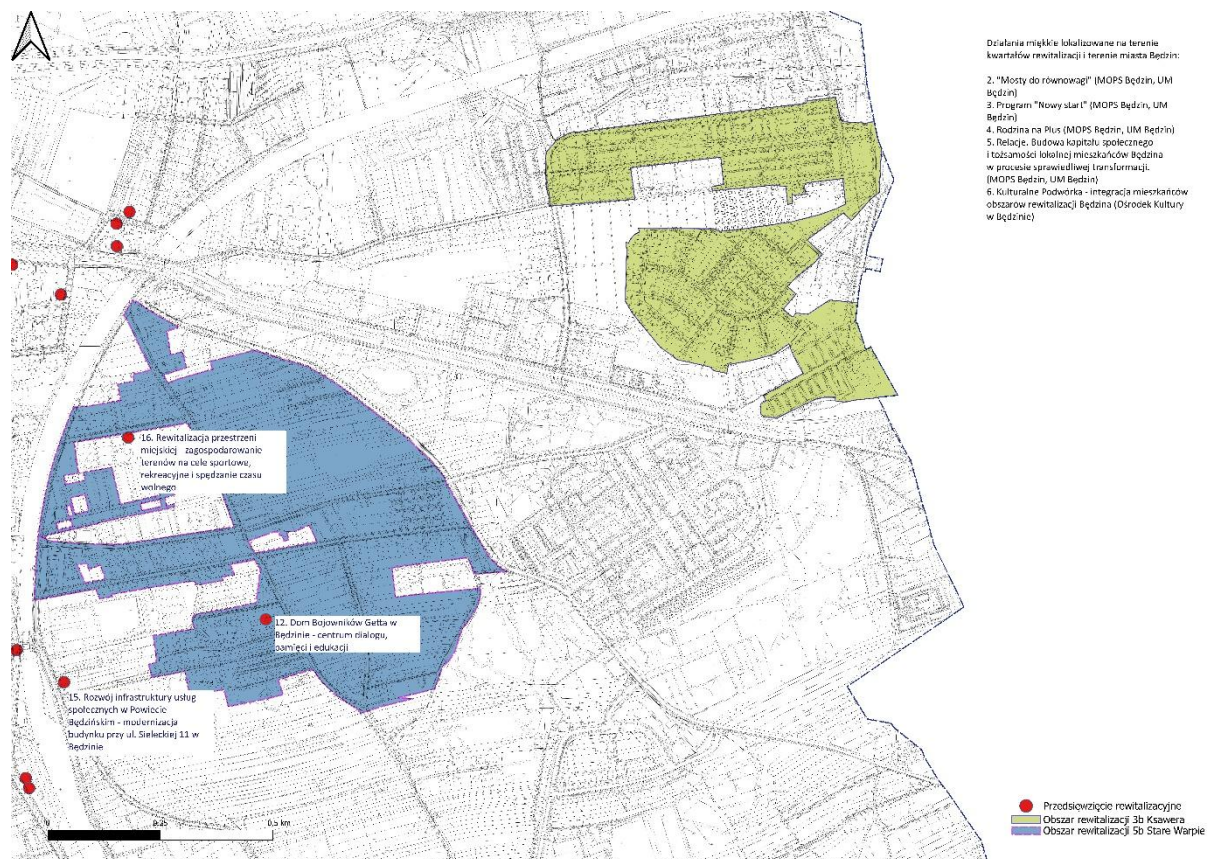
Źródło: opracowanie własne

Mapa 2. Podobszar rewitalizacji Łagisza

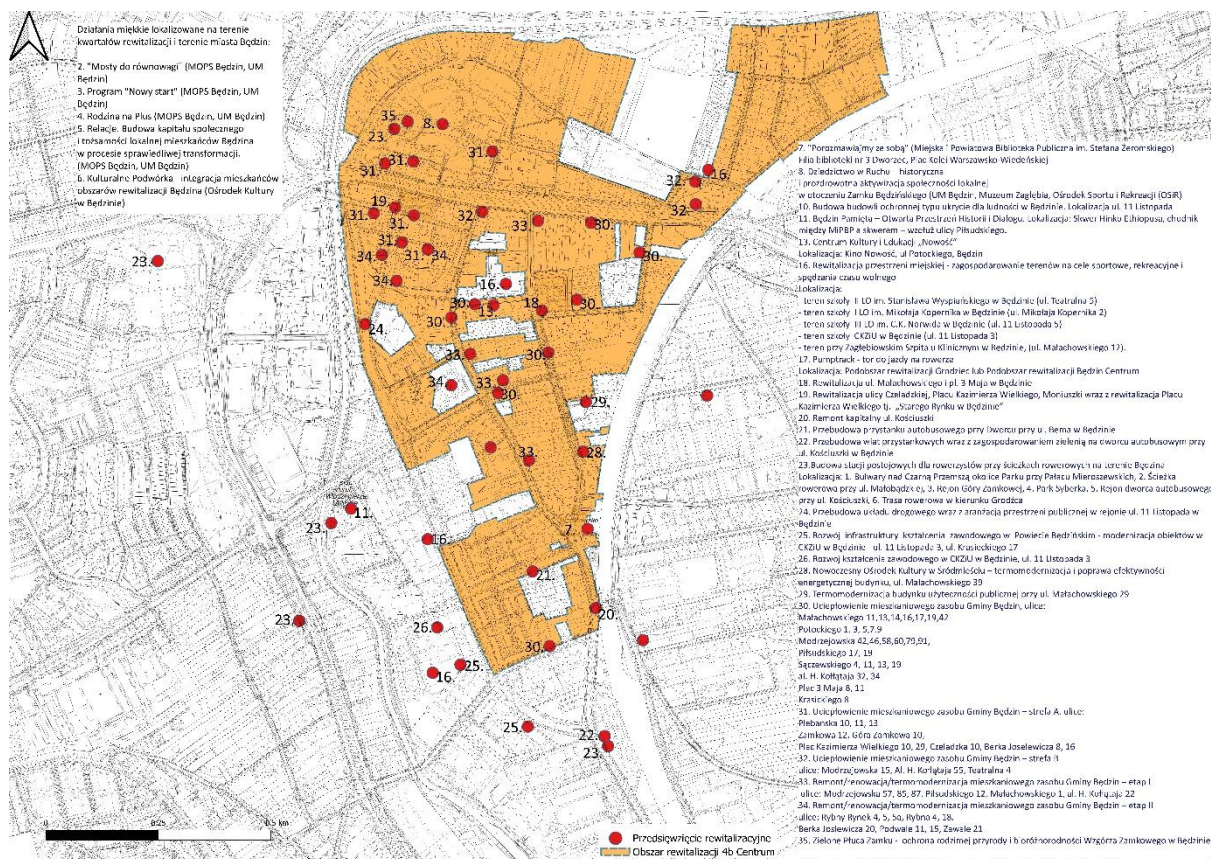
Źródło: opracowanie własne

Mapa 3. Podobszary rewitalizacji Ksawera i Stare Warpie

Źródło: opracowanie własne

Mapa 4. Podobszar rewitalizacji Centrum

Źródło: opracowanie własne

16. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

Zgodnie z art. 46 pkt 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2024 poz. 1112), zwanej dalej OOŚ, przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają m. in. projekty programu, polityki publicznej i dokumentu programowego, z zakresu polityki rozwoju, wyznaczające ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Zwrócono się z wnioskiem do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach i Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w sprawie uzgodnienia odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Będzina na lata 2024-2034.

W odpowiedzi na złożony wniosek (WOOŚ.410.271.2026.MM) Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach, po przeanalizowaniu przedłożonej dokumentacji, na podstawie art. 48 ust. 1, ust. 3 w związku z art. 57 ust. 1 pkt 2 Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jedn.: Dz. U. z 2026 r., poz. 670) **uzgodnił odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu niniejszego dokumentu.**

Uzasadnienie

„Gminny Program Rewitalizacji Miasta Będzina na lata 2024-2034” (zwany dalej GPR) ma na celu wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie. GPR ma za zadanie przywracanie do życia miejsc i obiektów, które utraciły swoje pierwotne funkcje, a które ze względu na swój potencjał mogą stać się ponownie ważnymi punktami na mapie miasta.

Wszystkie przedstawione zadania w przedmiotowym dokumencie realizowane będą w obrębie jednej gminy. Planowane kierunki działań generalnie mają charakter pozytywny – realizacja dokumentu nie powinna spowodować wystąpienia znaczących negatywnych oddziaływań na środowisko. Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych może wprowadzić w pewnym stopniu oddziaływać na środowisko (m.in. na etapie prowadzenia robót, np. hałas), jednak dla większości z nich będzie to oddziaływanie o charakterze krótkoterminowym i ustąpi wraz z

zakończeniem prac. Planowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne prowadzone będą głównie na terenach zurbanizowanych, które pełnią różne funkcje w przestrzeni publicznej w sąsiedztwie istniejącej zabudowy. Wobec powyższego nie przewiduje się negatywnego wpływu na pozostałe formy ochrony przyrody oraz na funkcjonowanie korytarzy ekologicznych na terenie miasta.

W związku z powyższym, należy stwierdzić, że przy przestrzeganiu obowiązujących przepisów z zakresu ochrony środowiska wdrożenie ustaleń tego dokumentu **nie będzie się wiązało z wystąpieniem znaczących negatywnych oddziaływań na środowisko**. W świetle zapisów art. 48 Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, biorąc pod uwagę uwarunkowania określone w art. 49 ww. ustawy – odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu „Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Będzina na lata 2024-2034” – jest możliwe.

Śląski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Katowicach, na podstawie art. 3 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2024 r. poz. 416 z późn. zm.), art. 48 oraz art. 58 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2026 r. poz. 670), po rozpatrzeniu wniosku z dnia 29.05.2026 r., Prezydenta Będzina, ul. 11 Listopada 20, 42-500 Będzin, **uznaje za zasadne odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych dla dokumentu pn.: „Gminny Program Rewitalizacji Miasta Będzina na lata 2024-2034”**.

Uzasadnienie

Realizacja Programu nie będzie powodować znaczącego oddziaływania na środowisko. Przedmiotowy Program, zgodnie ze swoją funkcją, koncentruje się przede wszystkim na rozwiązywaniu problemów społecznych, przestrzennych, technicznych i funkcjonalnych na obszarze rewitalizacji będącym częścią obszaru zdegradowanego, jednakże przewidziane w nim cele, kierunki działań oraz przedsięwzięcia rewitalizacyjne w sposób komplementarny uwzględniają kwestie środowiskowe. Znajduje to odzwierciedlenie przede wszystkim w działaniach ukierunkowanych na poprawę jakości przestrzeni publicznych, racjonalne gospodarowanie istniejącą infrastrukturą oraz podnoszenie standardów technicznych obiektów.

Ustalenia zawarte w przedmiotowym dokumencie dotyczą obszaru w granicach administracyjnych Gminy Będzin. Przedmiotowy dokument zawiera głównie kierunki działań o charakterze prośrodowiskowym, które w ujęciu wieloletnim mają prowadzić do poprawy

kondycji środowiska naturalnego i rozwiązania lokalnych problemów z tym związanych. Należy jednak liczyć się z tym, że sama realizacja niektórych wymienionych w dokumencie działań, w skali lokalnej może skutkować wystąpieniem chwilowych i przejściowych oddziaływań środowiskowych, wynikających z charakteru prowadzonych prac inwestycyjnych. Charakter planowanych działań, rodzaj i skala oddziaływania na środowisko oraz cechy obszaru objętego spodziewanym oddziaływaniem wskazują, że realizacja zadań przewidzianych w przedmiotowym dokumencie nie spowoduje znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko, a tym samym na zdrowie ludzi. Należy mieć na uwadze, iż stosownie do brzmienia art. 3 ust. 2 wyżej cytowanej ustawy, ilekroć jest mowa o oddziaływaniu na środowisko, rozumie się przez to również oddziaływanie na zdrowie ludzi.

Biorąc powyższe pod uwagę uznaję, że **zasadne jest odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych dla przedłożonego dokumentu.**

17. Spis map, tabel, wykresów, zdjęć

Tabela 1. Liczba ludności podobszaru rewitalizacji Śródmieście w roku 2019 i 2024	9
Tabela 2. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na podobszarze rewitalizacji Śródmieście w roku 2019 i 2024	10
Tabela 3. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z uwzględnieniem przyczyny na podobszarze rewitalizacji Śródmieście w roku 2019 i 2024	10
Tabela 4. Dane dotyczące przestępstw, wypadków i kolizji na terenie podobszaru rewitalizacji Śródmieście w roku 2019 i 2024	16
Tabela 5. Podmioty prowadzące działalność według klas wielkości na podobszarze rewitalizacji Śródmieście w roku 2019 i 2024	20
Tabela 6. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą według sekcji PKD (2007) na podobszarze rewitalizacji Śródmieście w roku 2019 i 2024	20
Tabela 7. Liczba osób długotrwale bezrobotnych na podobszarze rewitalizacji Śródmieście w roku 2019 i 2024	21
Tabela 8. Identyfikacja najważniejszych problemów w wybranych miejscach podobszarów rewitalizacji, sondaż uliczny	41
Tabela 9. Liczba ludności podobszaru rewitalizacji Stare Warpie w roku 2019 i 2024	45
Tabela 10. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na podobszarze rewitalizacji Stare Warpie w roku 2019 i 2024	46
Tabela 11. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z uwzględnieniem przyczyny na podobszarze rewitalizacji Stare Warpie w roku 2019 i 2024	46
Tabela 12. Podmioty prowadzące działalność według klas wielkości na terenie podobszaru rewitalizacji Stare Warpie w roku 2019 i 2024	48
Tabela 13. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą według sekcji PKD (2007) na terenie podobszaru rewitalizacji Stare Warpie w roku 2019 i 2024	48
Tabela 14. Identyfikacja najważniejszych problemów w wybranych miejscach podobszarów rewitalizacji, sondaż uliczny Stare Warpie	53
Tabela 15. Liczba ludności podobszaru rewitalizacji Ksawera w roku 2019 i 2024	56
Tabela 16. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na podobszarze rewitalizacji Ksawera w roku 2019 i 2024	56
Tabela 17. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z uwzględnieniem przyczyny na podobszarze rewitalizacji Ksawera w roku 2019 i 2024	56
Tabela 18. Podmioty prowadzące działalność według klas wielkości na terenie podobszaru rewitalizacji Ksawera w roku 2019 i 2024	58

Tabela 19. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą według sekcji PKD (2007) na terenie podobszaru rewitalizacji Ksawera w roku 2019 i 2024	59
Tabela 20. Identyfikacja najważniejszych problemów w wybranych miejscach podobszarów rewitalizacji, sondaż uliczny Ksawera	64
Tabela 21. Liczba ludności podobszaru rewitalizacji Łagisza w roku 2019 i 2024	67
Tabela 22. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na podobszarze rewitalizacji Łagisza w roku 2019 i 2024	68
Tabela 23. Podmioty prowadzące działalność według klas wielkości na terenie podobszaru rewitalizacji Łagisza w roku 2019 i 2024	69
Tabela 24. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą według sekcji PKD (2007) na terenie podobszaru rewitalizacji Łagisza w roku 2019 i 2024	69
Tabela 25. Liczba ludności podobszaru rewitalizacji Grodziec w roku 2019 i 2024	74
Tabela 26. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na podobszarze rewitalizacji Grodziec w roku 2019 i 2024.....	75
Tabela 27. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z uwzględnieniem przyczyny na podobszarze rewitalizacji Grodziec w roku 2019 i 2024.....	75
Tabela 28. Podmioty prowadzące działalność według klas wielkości na terenie podobszaru rewitalizacji Grodziec w roku 2019 i 2024.....	79
Tabela 29. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą według sekcji PKD (2007) na terenie podobszaru rewitalizacji Grodziec w roku 2019 i 2024.....	79
Tabela 30. Identyfikacja najważniejszych problemów w wybranych miejscach podobszarów rewitalizacji, sondaż uliczny Grodziec	86
Tabela 31. Problemy, potencjały i potrzeby rewitalizacyjne podobszarów rewitalizacji	92
Tabela 32. Założenia integracji problemowej Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Będzina na lata 2024-2034.....	188
Tabela 33. Ramy finansowe związane z realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji.....	202
Tabela 34. Harmonogram wdrażania i realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Będzina na lata 2024-2034.....	212
Tabela 35. Tabela monitoringu stanu wdrażania przedsięwzięć rewitalizacyjnych – wzór	215
Tabela 36. Zbiorcze wskaźniki produktu w odniesieniu do celów Gminnego Programu Rewitalizacji.....	216
Tabela 38. Zbiorcze wskaźniki rezultatu w odniesieniu do celów Gminnego Programu Rewitalizacji.....	219
Tabela 39. Planowane działania związane z uspołecznieniem realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji.....	229

Tabela 40. Spójność założeń Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” oraz Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Będzina na lata 2024 - 2034.....	232
Tabela 41. Spójność założeń Strategii Rozwoju Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego na lata 2021-2027 oraz Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Będzina na lata 2024-2034 .	235
Tabela 42. Powiązanie kierunków rewitalizacji w Będzinie z OSI zdefiniowanymi w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”	239
Tabela 43. Spójność założeń Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Będzina na lata 2024-2034 z zasadami polityki przestrzennej województwa śląskiego.....	241
Tabela 44. Wykaz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obowiązujących na obszarze rewitalizacji w mieście Będzin.....	253
Wykres 1. Jak ocenia Pan/Pani atrakcyjność miejsca, w którym się znajdujemy? Oceny proszę dokonać na skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza ocenę najniższą a 5 najwyższą, średnia ocen, N=309, sondaż uliczny	37
Wykres 2. Jak ocenia Pan/Pani atrakcyjność następujących miejsc? Oceny proszę dokonać na skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza ocenę najniższą a 5 najwyższą, średnia ocen, N=644, sondaż online oraz w wersji papierowej.....	39
Wykres 3. Co należałoby poprawić/ zmienić w Śródmieściu, aby było ono bardziej atrakcyjne dla mieszkańców? N=644, sondaż online oraz w wersji papierowej	40
Wykres 4. Jaki dostrzega Pan/Pani potencjał Śródmieścia? N=644, sondaż online oraz w wersji papierowej	42
Wykres 5. Jaki dostrzega Pan/Pani potencjał w miejscu, w którym się znajdujemy? Plac Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej, N=30, sondaż uliczny	42
Wykres 6. Jaki dostrzega Pan/Pani potencjał w miejscu, w którym się znajdujemy? Plac 3 Maja, N=29, sondaż uliczny.....	43
Wykres 7. Jaki dostrzega Pan/Pani potencjał w miejscu, w którym się znajdujemy? ul. Małachowskiego, N=37, sondaż uliczny.....	44
Wykres 8. Dane dotyczące przestępstw, wypadków i kolizji na terenie podobszaru rewitalizacji Stare Warpie w roku 2019 i 2024.....	47
Wykres 9. Liczba osób długotrwale bezrobotnych na podobszarze rewitalizacji Stare Warpie w roku 2019 i 2024	49
Wykres 10. Co należałoby poprawić/ zmienić na podobszarze Stare Warpie, aby był on bardziej atrakcyjny dla mieszkańców? N=644, sondaż online oraz w wersji papierowej.....	51

Wykres 11. Jaki dostrzega Pan/Pani potencjał podobszaru Stare Warpie? N=644, sondaż online oraz w wersji papierowej	53
Wykres 12. Jaki dostrzega Pan/Pani potencjał w miejscu, w którym się znajdujemy? Plac wodny, Aleja Hugona Kołłątaja 74, N=20, sondaż uliczny	54
Wykres 13. Jaki dostrzega Pan/Pani potencjał w miejscu, w którym się znajdujemy? Park Warpie, N=23, sondaż uliczny.....	55
Wykres 14. Dane dotyczące przestępstw, wypadków i kolizji na terenie podobszaru rewitalizacji Ksawera w roku 2019 i 2024	58
Wykres 15. Liczba osób długotrwale bezrobotnych na podobszarze rewitalizacji Ksawera w roku 2019 i 2024	59
Wykres 16. Co należałoby poprawić/ zmienić na podobszarze Ksawera, aby było ono bardziej atrakcyjne dla mieszkańców? N=644, sondaż online oraz w wersji papierowej	62
Wykres 17. Jaki dostrzega Pan/Pani potencjał podobszaru Ksawera? N=644, sondaż online oraz w wersji papierowej	64
Wykres 18. Jaki dostrzega Pan/Pani potencjał w miejscu, w którym się znajdujemy? Teren przy przychodni Promed, ul. Siemońska, N=19, sondaż uliczny	65
Wykres 19. Jaki dostrzega Pan/Pani potencjał w miejscu, w którym się znajdujemy? Teren przy Biedronce, ul. Żwirki i Wigury, N=27, sondaż uliczny.....	66
Wykres 20. Jaki dostrzega Pan/Pani potencjał w miejscu, w którym się znajdujemy? Teren przy basenie miejskim, N=16, sondaż uliczny	66
Wykres 21. Dane dotyczące przestępstw, wypadków i kolizji na terenie podobszaru rewitalizacji Łagisza w roku 2019 i 2024.....	69
Wykres 22. Liczba osób długotrwale bezrobotnych na podobszarze rewitalizacji Łagisza w roku 2019 i 2024	70
Wykres 23. Co należałoby poprawić/ zmienić na podobszarze Łagisza, aby był on bardziej atrakcyjna dla mieszkańców? N=644, sondaż online oraz w wersji papierowej	71
Wykres 24. Jaki dostrzega Pan/Pani potencjał podobszaru Łagisza? N=644, sondaż online oraz w wersji papierowej	73
Wykres 25. Jaki dostrzega Pan/Pani potencjał w miejscu, w którym się znajdujemy? Osiedle Rzemieślnicze, N=11, sondaż uliczny	73
Wykres 26. Dane dotyczące przestępstw, wypadków i kolizji na terenie podobszaru rewitalizacji Grodziec w roku 2019 i 2024	78
Wykres 27. Liczba osób długotrwale bezrobotnych na podobszarze rewitalizacji Grodziec w roku 2019 i 2024	80

Wykres 28. Jaki dostrzega Pan/Pani potencjał podobszaru Grodziec? N=644, sondaż online oraz w wersji papierowej	82
Wykres 29. Co należałoby poprawić/ zmienić na podobszarze Grodziec, aby była ona bardziej atrakcyjna dla mieszkańców? N=644, sondaż online oraz w wersji papierowej.....	84
Wykres 30. Jaki dostrzega Pan/Pani potencjał w miejscu, w którym się znajdujemy? Teren przy kościele św. Katarzyny, N=48, sondaż uliczny.....	86
Wykres 31. Jaki dostrzega Pan/Pani potencjał w miejscu, w którym się znajdujemy? Teren przy Biedronce, ul. Majora Bolesława Zagórnego 1, N=49, sondaż uliczny	87
Wykres 32. Ramy finansowe związane z realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji w zakresie podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	201
 Mapa 1. Podobszar rewitalizacji Grodziec	255
Mapa 2. Podobszar rewitalizacji Łagisza	256
Mapa 3. Podobszary rewitalizacji Ksawera i Stare Warpie	257
Mapa 4. Podobszar rewitalizacji Centrum	258